

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 12 Μαΐου 2024 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 819

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΑΡΙΝΑ ΧΑΤΖΗΜΑΝΩΛΗ

Πόλος έλξης η Κύπρος για ναυτιλιακές

Παρά τις προκλήσεις, η κυπριακή ναυτιλία παραμένει ανθεκτική τονίζει η Μαρίνα Χατζημανώλη. Σε συνέντευξη στην «Κ», η υφυπουργός Ναυτιλίας αναφέρεται στην προσπάθεια της Κύπρου να διεκδικήσει σε αγορές της Ασίας και επισημαίνει ότι αυξήθηκαν οι ναυτιλιακές στην Κύπρο. **Οικονομική, σελ. 4**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ

Αφησε εκκρεμότητες ο Γιωρκάτζης

Ευθύνες στον Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη για εκκρεμότητες που θα κληροδοτηθούν στον νέο Οργανισμό επιρρίπτει ο Ανδρέας Ασιώτης, και τον καλεί να συμμετάσχουν σε ανοικτά debates. **Σελ. 9**

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στόχος είναι η συσπείρωση

Για τον Κυριάκο Μητσοτάκη ο στόχος για τις ευρωεκλογές είναι να συσπειρώσει την κοινοτική βάση της Ν.Δ. Στις μετρήσεις δείχνει σε ποσοστό 65% πρόθυμη να (ξανα)ψηφίσει την κυβέρνηση. **Σελ. 21**

ΙΣΡΑΗΛ - ΓΑΖΑ

Η μάχη για τα τούνελ

Ο Νετανιάχου επείγεται να εισβάλει στη Ράφα όχι τόσο για να εξουδετερώσει τα «τέσσερα τμήματα της Χαμάς», όσο για να ελέγξει τα υπόγεια τούνελ που συνδέουν τη νότια Γάζα με την Αίγυπτο. **Σελ. 23**

Η Πολιτεία έρμαιο των εθνικών εργολάβων

Εταιρείες με προνομακλή θέση στα δημόσια έργα του κράτους

Διαχρονικά στην Κυπριακή Δημοκρατία υπήρχαν εταιρείες που χαρακτηρίστηκαν «εθνικοί εργολάβοι», μιας και αναλάμβαναν τα περισσότερα δημόσια έργα. Αυτή η πρακτική φαίνεται ότι συνεχίζεται, με κάποιες εργοληπτικές εταιρείες να καταφέρ-

νουν, παρά το «αμαρτωλό» παρελθόν τους, να κατοχυρώνουν υπέρ τους μεγάλα έργα. Καίριο ρόλο σε αυτές τις διαδικασίες παίζει το πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων έργων από τις αρμόδιες υπηρεσίες, το οποίο αφήνει παραθυράκια με τις εργοληπτικές εταιρείες

να τα αξιοποιούν υπέρ τους. Χωρίς απάντηση μένουν τα ερωτήματα για τη ζημιά που προκαλείται στα δημόσια ταμεία από μη εισπραχθέντα πρόστιμα που έχουν επιβληθεί σε εταιρείες που έχουν καθυστερήσει την παράδοση μεγάλων έργων. **Σελ. 8**

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ ΣΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ

Επιδίωξη η διατήρηση του καλού κλίματος

Χωρίς υψηλές προσδοκίες και με βασική στόχευση τη διατήρηση του θετικού κλίματος μεταξύ των δύο πλευρών πραγματοποιείται αύριο η επίσκεψη του Κυριάκου Μητσοτάκη στην Αγκυρα και η συνάντηση με τον Ταγίπ Ερντογάν. Το

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Η έγερση ζητημάτων κυριαρχίας δεν βλάπτει τον διάλογο

Σελ. 18-19

Κυπριακό δεν αποτελεί στοιχείο ελληνοτουρκικού διαλόγου σ' αυτή τη φάση, αλλά, ούτως ή άλλως τα πράγματα στο συγκεκριμένο ζήτημα μοιάζουν προδιαγεγραμμένα, καθώς η Αγκυρα δεν υποχωρεί σπιθαμιά από τις θέσεις της. **Σελ. 16, 20**

■ ΑΡΘΡΑ: Οζάι Σεντίρ Διευθυντής της «Milliyet» | **Αλέξης Παπαχελάς** Διευθυντής της «Καθημερινής»

ΝΕΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέτρα πρωτίστως για την πρόληψη φαινομένων βίας

Η νεανική παραβατικότητα εξελίσσεται σε μείζον ζήτημα και της κυπριακής κοινωνίας, με την Πολιτεία να μοιάζει αμήχανη μπροστά στα περιστατικά ενδοσχολικής βίας, αλλά και στα μαζικά περιστατικά βανδαλισμών από νεαρά άτομα. Κοινό συμπέρασμα όσων μίλησαν στην «Κ» είναι ότι για τις ειρήνες που βιώνει σήμερα η κυπριακή κοινωνία, πληρώνονται τα λάθη 10-15 χρόνων προηγουμένως στο επίπεδο της πρόληψης, για το οποίο μερίδιο ευθύνης έχουν εκτός από την οικογένεια, αρμόδιοι θεσμοί και υπηρεσίες του κράτους. **Σελ. 10**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Blame game και δύο κράτη

Νέα τάξη πραγμάτων στο Κυπριακό επιχειρεί η Αγκυρα, απαιτώντας από τον Αντόνιο Γκουτέρες να παραδώσει την εντολή που έχει λάβει στο Συμβούλιο Ασφαλείας, προκειμένου να εγκαθιδρυθεί μια νέα βάση συζητήσεων, που κινείται στη λογική των τουρκικών προτάσεων για κυριαρχική ισότητα. **Σελ. 4**

ΕΚΛΟΓΕΣ

Ενα σύνθημα δεν φέρνει τη νίκη

Τα κόμματα μπαίνουν στην τελική ευθεία των διπλών αυτών εκλογών. Στην εκλογική μάχη έχουν ήδη διαμορφώσει το διακύβευμά τους, έχουν προσπαθήσει να μεταφέρουν το πολιτικό τους αφήγημα και είναι πλέον θέμα που θα διαπιστωθεί στην κάλπ αν κατάφεραν να μεταδώσουν το μήνυμά τους. **Σελ. 6, 7**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αγώνας τίμος

Μετά από δεκαεννέα χρόνια η οικογένεια του εθνοφρουρού Θανάση Νικολάου κάνει τη δική της πρώτη ανάσταση. Μετά από δεκαεννέα χρόνια η Αντριάννα Νικολάου, η μητέρα του 25χρονου Θανάση, ανασαίνει αέρα δικαιοσύνης. Ο αγώνας της, αλλά και ολόκληρης της οικογένειάς της, προκειμένου να αποδειχθεί ότι ο γιος της δεν αυτοκτόνησε αλλά δολοφονήθηκε, δικαιώθηκε. Η μάνα πρωίδα δεν μεμφιμοίρησε, δεν πτοήθηκε, αγωνίστηκε μέχρις εσχάτων, τα έβαλε με θεούς και δαίμονες, και τα κατάφερε. Η Πολιτεία οφείλει μία συγγνώμη σε αυτούς τους γονείς, οι οποίοι πλέον θα πρέπει να ανέβουν έναν ακόμη Γολγοθά, να φέρουν ενώπιόν της δικαιοσύνης τους δολοφόνους του γιου τους.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ

Το κόστος των υπηρεσιών και οι influencers

Στα 6,5 εκατ. ευρώ θα ανέλθει το κόστος των εκλογών της 9ης Ιουνίου. Το γεγονός ότι οι εκλογές αυτές είναι σύνθετες αυξάνει το

κόστος για τους υποψήφιους. Εταιρείες παρέχουν υπηρεσίες, ενώ στον χορό μπήκαν και οι influencers. **Οικονομική, σελ. 6**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Το «Μάτι» της ιστορίας

Στο Φωτογραφικό Αρχείο του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας φυλάσσονται σχεδόν 10.000 φωτογραφίες που αποτυπώνουν μικρές και μεγάλες στιγμές της πόλης. Στην «Κ» για το αρχείο μίλησε η υποδιευθύντρια του Μουσείου Μαρία Πατσαλοσαββή. **Τέχνες, σελ. 1**

ΕΚΘΕΣΗ

Η ελληνικότητα του Μάριου Πράσινου

Χαρακτικά έργα του σπουδαίου Έλληνα ζωγράφου της Διασποράς Μάριου Πράσινου, εκτίθενται στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπί. Για την έκθεση και το έργο του μίλησαν στην «Κ» ο επιμελητής της έκθεσης Μάριος Στεφανίδης και ο συλλέκτης Γιώργος Κωστόπουλος. **Τέχνες, σελ. 8**

ΒοC MOBILE APP

Τα πάντα όλα, ΕΔΩ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

SQUARE BANG UNICO KING GOLD CERAMIC

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ιστορία μου, αμαρτία μου

Ανάστατη η αστική Λευκωσία! Τόσο, που η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον αποφάσισε να συγκαλέσει έκτακτη συνάντηση του διευρυμένου καρέ παρουσίας της Μελλοντολόγου - Επικοινωνιολόγου Θεογονωσίας (Σία) Λαμπρινού. «Το ΔΗΚΟ κρούει το σήμαντρο της Ιστορίας» αποφάνθηκε η επιστημονίσσα, επιτεινόντας τη σύγχυση. «Μη μιλάς με γρίφους, γερόντισσα» την παρακάλεσε η ακραιφνής ΔΗΚΟϊκία Ρενέ Κυπαρίσι, καθώς κρεμόταν από τα χείλη της. «Όταν επικαλείσαι τα πολιτικά φαντάσματα, οφείλεις να είσαι έτοιμος για το θρίλερ που θα ακολουθήσει. Επιστημονικά ομιλούντες, πρόκειται για μια κομματική Ιστορία που απαιτεί πολύ γερό στομάχι» συμπλήρωσε η Σία.

Η απόφαση του ΔΗΚΟ, μια καλή πρωία του σωτηρίου έτους 2024, να στείλει πολιτικά μηνύματα, ξεθάβοντας σκελετούς του περασμένου αιώνα προκάλεσε μια καταγίδα τρολ-ρισμού στα social media. Η φρεσκάδα του «Γνώριμη είναι η φωνή που ακούεις. Είμαι ο Μακάριος» σκόρπισε απανωτά εγκεφαλικά στον αγωνιζόμενο δημόσιο λαό, διεκδικώντας επάξια τα πρωτεία του cult από τον θρυλικό Μάκη των προεδρικών εκλογών. «Ο Μακάριος τι σχέση έχει με το ΔΗΚΟ, μάνα μου;» αναρωτήθηκε η Καλαμαρού. «Μεταφυσική. Καθότι το ΔΗΚΟ υπήρξε πριν από το ΔΗΚΟ, ερήμην του ΔΗΚΟ και υπεράνω του ΔΗΚΟ. Το ΔΗΚΟ, αγαπητές φίλες, είναι ιδέα!» είπε η Σία.

Αν η έμπνευση εξαντλείται στη νεκρανάσταση του Μακαρίου θα ήταν ενδεχομένως διαχειρίσιμη. Πλην όμως το υπερθέμα συνεχίστηκε με Σπύρο Κυπριανού, ανοίγοντας έτσι τον ασκό του Αιόλου. «Τιμούμε την Ιστορία μας» δήλωσε με παρρησία το κόμμα και οι συνειρήσει του «Ιστορία μου, αμαρτία μου, λάθος μου μεγάλο» ήταν αναπόφευκτοι.

«Η απαγωγή του Αχιλλέα, η οποία ως διά μαγείας εξασφάλισε στον

Η γεμάτη φρεσκάδα καμπάνια του ΔΗΚΟ ζύπνησε στο καρέ μνήμες από τα παλαιολιθικά μακαριακά χρόνια και όχι μόνο.

Σπύρο Κυπριανού το διαβατήριο της επανεκλογής του, η περιβόητη μεγάλη συνωμοσία του εγκεφάλου που στοχοποιούσε τον Γερμανό διπλωμάτη Πολ Κούρριον και κατονόμαζε ως συνεργάτες του τους Γλαύκο Κληρίδη και Τάσσο Παπαδόπουλο, η διάσπαση του 1981, το πρωτοσέλιδο του Κήρυκα με τα χάπια του προέδρου... «Όλες εκείνες οι θεωρίες συνωμοσίας και τα συντροφικά μαχαιρώματα στο όνομα του μοιράσματος της πίτας. Ανατριχιαστικά κομματικά στιγμιότυπα, κρυμμένα στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας».

Η Σία Λαμπρινού ήταν αμείλικτη. Το καρέ την άκουγε σιωπηλά, ενώ

συσσωρεύονταν οι δυσάρεστες δημοσκοπήσεις. «Και τι εισηγήθηκε να κάνουμε;» ψέλλισε η Ρενέ Κυπαρίσι με όση κομματική αξιοπρέπεια κατάφερε να διασώσει. «Αν δεν μπορούμε να αλλάξουμε την παλιοκατάσταση, κάνε αυτό που οι άλλοι δεν αναμένουν από εσένα: τερμάτισε το. Απάντησε δηλαδή στο κράξιμο με αυτοτρολάρισμα στον υπερθετικό βαθμό». «Τουτέστιν;» αναθάρρησε η Ρενέ. «Τουτέστιν... ΔΗΚΟ, Ωραία Χρόνια!».

Οι προτάσεις του καρέ στον Νικόλα, τη Χριστίνα, τον Χρόση και τ' άλλα παιδιά δόθηκαν εντελώς δωρεάν στο πλαίσιο της αστικής κοινωνικής

ευθύνης. «Αν το ΔΗΚΟ θέλει να απογειώσει το υπερθέμα, ας σκεφτεί out of the box» είπε η Ιουλία. «Γιατί μόνο ο Μακάριος; Γιατί να μην εντάξουν στην καμπάνια και τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό ή τον Ρε Αλέξη; Για να περάσουν μετά σε ογκόλιθος της σύγχρονης κομματικής Ιστορίας, από το πάλι ποτέ Αρφούρι μέχρι τους ανθούς του κοινοβουλευτισμού Ζαχαρία Κουλία και Χρύσανθο Σαββίδη! Αλλά το ΔΗΚΟ δεν είναι μόνο πολιτική, κοπέλες...».

«ΔΗΚΟ, Ωραία Χρόνια!» πήρε τη σκυτάλη Ξανά η Ρενέ Κυπαρίσι. «Να κατακλύσουμε το Διαδίκτυο με νοσταλγικές εικόνες μιας εποχής

που υπερχειλίζει συναίσθημα. Να θυμηθούμε την Πίτσα Αντωνιάδου στη Φροσού, τη Φρύνη Παπαδοπούλου στο δελτίο ειδήσεων και τον Άντι Πολ με το δασύτριχο στήθος να τραγουδάει, μέρες που 'ναι, το Άννα Μαρία Λένα. Γιατί η ζωή είναι πολύ μικρή για να είναι θλιβερή και το ΔΗΚΟ, με τις ίντριγκες, τις συνωμοσίες και τα αλληλοφαγώματά του, δεν υπήρξε μόνο η Ιστορία μας. Ήταν το αλατοπίπερο της ζωής μας σε μια εποχή που όλα ήταν τόσο προβλεπτά...».

Μόνο η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλίτσα Κυριακού παρέμεινε σιωπηλή ενόσω το καρέ, συνεπι-

κουρούμενο από τη Μελλοντολόγου - Επικοινωνιολόγου Θεογονωσία (Σία) Λαμπρινού, ανέτρεξε με νοσταλγική διάθεση στο παρελθόν. «Όταν ακούω κάποιον να λέει ότι η παιδική του ηλικία ήταν η πιο ωραία περίοδος της ζωής του, σκέφτομαι: φίλε, είχες μια πολύ ασήμαντη ζωή» επανέλαβε το απόσταγμα σοφίας του Ουίλσον Τσώρτσιλ και συμπλήρωσε: «Ενίοτε αυτό ισχύει και για τα κόμματα, κοπέλες».

Ήσυχια πέρασε το υπόλοιπο της απογευματινής συνάξεως. Δεν ήταν πολλά άλλωστε τα αξιοσημείωτα των ημερών. «Ευτυχώς που υπάρχει και η Ανδρούλα» είπε η Ιουλία, ενώ χάζευε τις αναρτήσεις στο Χ (Twitter) όπου η πρώην Πρώτη Κυρία δεν αφήνει τίποτε ασχολίαστο. «Έξω από το διαμέρισμά μου στις Βρυξέλλες υπήρχαν μερικά πανύψηλα δέντρα. Στα κλαριά τους μαζεύονταν σαν εκατοντάδες πράσινοι παπαγάλοι. Ήταν τόσο όμορφο το θέαμα!» έγραφε. Ως γνωστόν, περί νοσταλγίας και αναμνήσεων κολοκυθόπιτα.

Προτού οι κυρίες διαλυθούν ψύχως, μια είδηση από τα πολιτικά απόνερα των ημερών του Πάσχα τράβηξε την προσοχή του καρέ. Αφορούσε τον υποψήφιο ευρωβουλευτή του ΕΛΑΜ Γεάδη Γεάδη, ο οποίος μετέφερε το Άγιο Φως στο Μακάρειο Νοσοκομείο συνοδεία μοτοσικλετιστών. «Ένα ερώτημα είναι από ποιον πήρε την άδεια για να κάνει το... deliver σε δημόσιο νοσοκομείο. Ένα άλλο ερώτημα, πολύ πιο σοβαρό, αφορά στον χαιρισμό των μοτοσικλετιστών με το υψηλό χέρι, ο οποίος θύμιζε τα τελετουργικά της Χρυσής Αυγής» είπε η Κουλίτσα. «Μπορείς να τους ξεγελάς όλους για λίγο καιρό, λίγους όλο τον καιρό, αλλά όχι όλους όλο τον καιρό» επικαλέστηκε η Ιουλία το απόφθεγμα του Αβραάμ Λίνκολν, βάζοντας την τελεία.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

12.5.1934

ΣΤΕΝΟΙ ΔΕΣΜΟΙ: Ο κ. Κονδύλης [φωτ.] άμα τη αφίξει του επισκέφθη τον κ. Πρωθυπουργό και παρέμεινε συνομιλών μετ' αυτού υπέρ ώραν. Ο κ. Υπουργός κατέστησε τον κ. Πρόεδρον της Κυβερνήσεως ενήμερον των διεξαχθεισών εν Αγκύρα συζητήσεων μετά της

τουρκικής κυβερνήσεως. Αι συνομιλίας τας οποίας εΐχεν και η υπ' αυτόν αποστολή εις την τουρκικήν πρωτεύουσαν παρέσχον την ευκαιρίαν να διαπιστωθῆ ἅπασι ἐτι πόσον στενοί εἶνε οἱ δεσμοί οἱ οποίοι συνδέουσιν την Ελλάδα και την Τουρκίαν. Διεπιστώθη ἐπίσης ἡ εὐχρηστία ἐκατέρωθεν προσή-

λωσις εἰς το Βαλκανικόν Σύμφωνον, το οποίον ἐνισχύει το ἑλληνοτουρκικόν Σύμφωνον ἐγκαρδίου συνεννοήσεως. Αἱ συνομιλίας περιεστράφησαν εἰς τὴν πολιτικὴν και στρατιωτικὴν συνεργασίαν των δύο κρατῶν, ἐκδηλωθεῖσα ἐν προκειμένῳ ταυτότητος ἀντιλήψεων. **ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ:** Ὅλαἱ αἱ ἐκκρεμείδι διαφωνίαι, συμπεριλαμβανομένων και ἐκεῖνων αἰτινῶν ὑφίστανται εἰσέτι μεταξύ μίας ομάδος Γάλλων κομιστῶν και της ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν σχέσει προς τὰ ἑλληνικά δάνεια, φαίνονται διακανονισθεῖσαι, αἱ δὲ τελευταῖαι διατυπώσεις αἱ ἀπομένουσαι προς ρύθμισιν μεταξύ της ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως και της διεθνούς δημοσιονομικῆς ἐπιτροπῆς θα τερματισθοῦν ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν. Ὁ ἐπερχόμενος διακανονισμός θα ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν να δώσῃ τελευταίας ὁδηγίας εἰς τοὺς οικονομικοὺς αὐτῆς πράκτορας ἀναφορικῶς προς τὰς ἀναγκαίας καταβολὰς ἐναντι των ἑλληνικῶν δανείων.

ΕΚΤΑΦΗ: Καλαμάτα - Συνεπεία των ληφθέντων υπό των αρχῶν μέτρων, ἀπόλυτος τάξις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν πόλιν. Ἡ πόλις ἐπανακτά ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν προτέραν ἡρεμον ὅπιν της. Τα στρατεύματα ἀπεσύρθησαν εἰς τοὺς στρατώνας, ἐλάχιιστα δε περιπόλοι ἐυρίσκονται εἰς τὴν παραλίαν. Ὁ νομάρχης ἀνεχώρησεν εἰς Αθήνας ὅπως παράσῃ πληροφορίας και ἐξηγήσεις περὶ των αιματηρῶν γεγονότων. Ὑπὸ μεγάλης ομάδος ἐργατῶν ἐζητήθη ἡ ἐκταφή των πτωμάτων των φονευθέντων και ἡ διενέργεια νεκροφίας καθ' ὅσον φρονούν ὅτι ἐπυροβολήθησαν και ὑπὸ ἀτόμων ἐυρισκομένων ἐντός του κληνδρομίου «Εὐαγγελίστριας».

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Σπύρο ζεις, εσύ μας οδηγείς

Εγώ είμαι το Ορθόδοξο ΔΗΚΟ, σιόρ.

Αφότου το ΔΗΚΟ επιστράτευσε στον προεκλογικό τον Μακάριο και τον Τάσσο, θα ήταν μέγιστη ιεροσουλία αν ξεκνούσε τον τιτανοτεράστιο Σπύρο. Όπως όλοι γνωρίζουμε, ΔΗΚΟ χωρίς Σπύρο, είναι σαν να λέμε σπανακόρυζο χωρίς σπανάκι ή ΠΑΣΟΚ χωρίς Παπανδρέου και Δήμητρα Λιάνη, δηλαδή αδιανόητο. Βέβαια, ίσως τον Σπύρο -το πιο δυνατό χαρτί του Ορθόδοξου ΔΗΚΟ- θα έπρεπε να τον φυλάζουν για την τελευταία μέρα του προεκλογικού. Έπρεπε να ριχνόταν στο γήπεδο λίγο πριν από τη λήξη ώστε να σκοράρει και οι αντίπαλοι να μην έχουν χρόνο να αντιδράσουν.

Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεότεροι, ο Σπύρος ήταν ο άνθρωπος που ανεχόταν φιλιώντας το χέρι του Μακαρίου, ανήγαγε τη συνωμοσιολογία σε επιστήμη, τσακώθηκε με τον Τάσσο για την καρέκλα και καθιέρωσε την κομματική ταυτότητα για όσους ήθελαν να έχουν στον ήλιο μοίρα σε αυτό τον πελλότοπο που λέγεται Κύπρος. Δεν υπάρχει παθολογία αυτού του τόπου που να μη συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με το πρόσωπο του Σπύρου Κυπριανού. Το Άξιος -που βροντοφώναζε κάποτε και ο Ησάας για τον ηγούμενο της μονής Αββακούμ- είναι και λίγο για τον Σπύρο μας. Πανάξιος θα έλεγα και δικαίως στο Πάνθεον των Κύπριων πολιτικών.

Ο Σπύρος ήταν ηγέτης με ασάβλη αναποφασιστικότητα και διδακτρι-

κό στη ρουφετολογία. Το ΔΗΚΟ θα μπορούσε κάλλιστα να έχει το πρόσωπό του σαν κομματικό σύμβολο. Φίλος που σκεφτόταν να ψηφίσει ΔΗΚΟ, και είχε αντέξει την καμπάνια με Μακάριο και Τάσσο, όταν εμφανίστηκε και ο Σπύρος κάπου λύγισε και άρχισε να το ξανασκέφτεται. Διότι είπαμε πως είμαστε μαζοχες σαν λαός, αλλά και ο μαζοχισμός κάπου πρέπει να έχει όρια.

Το να προσπαθεί πάντως το ΔΗΚΟ να κερδίσει ψήφους χρησιμοποιώντας τον Μακάριο, είναι σαν να προσπαθεί ο Ομόνοια να κερδίσει το πρωτάθλημα, φέρνοντας ξανά σαν

σέντερ φορ τον Ράουφμαν. Και Μακάριος και Ράουφμαν δοξάστηκαν στην εποχή τους μα τώρα πια δεν είναι και στην καλύτερη φόρμα. Έμαθα απ' το μαύρο κατασκοπευτικό μου βαν πως στην επόμενη ανάρτηση του ΔΗΚΟ ο Μακάριος θα παίξει σε βίντεο, θα μιλήσει -γνωρίμη θα είναι η φωνή που θα ακούσεις- και θα ζητήσει να ψηφίσουμε τις επιλογές του μικρού Πρίγκιπα. Για να επιτευχθεί αυτό επιστρατεύτηκε ήδη ο Γρηγόρης Βαλτινός που υποδύεται με μεγάλη επιτυχία το Μακάριο στο «Famagusta».

Είνα Famagusta και θυμήθηκα την

τρομερή ατάκα του Νικόλα μας πως, η Αμμόχωστος είναι όση και η Αλυκή της Λάρνακας. Για χρόνια σκέφτομαι αυτή τη δήλωση και προσπαθώ να καταλάβω πού αποσκοπούσε, μα ακόμη δεν τα κατάφερα.

Θα ρίξω πάντως ακόμη μερικές ιδέες για τις επόμενες αναρτήσεις του ΔΗΚΟ: Να βάλουν τον Εξέκλια Παπαϊωάννου με λεζάντα αναφορά στο μίνιμουμ πρόγραμμα με τον Σπύρο. Ή τον Δημήτρη Χριστόφια με την ατάκα «άλλαξεν ο άδρωπος, σιόρ» για τον Τάσσο.

Είδα τον ινφλουένσερ και υποψήφιο ευρωβουλευτή Φειδία στο Youtube να συζητάει με τα σπασμένα αγγλικά του -που δεν είναι τόσο τραγικά όσο τα ελληνικά του- με τον μαθηματικό και κάτοχο Νόμπελ Φυσικής Roger Penrose. Μετά από αυτό θεωρώ πως τα έχω δει όλα! Μα όλα. Τίποτα δεν μπορεί να με εκπλήξει. Και αφού σύμφωνα με το ΔΗΚΟ ο Μακάριος ζει, δεν αποκλείω να τον δούμε να συζητάει με τον Φειδία στο TikTok.

Δεν καταλαβαίνω γιατί ο Τατάρ δεν δέχεται να κάσει και να συζητήσουμε, διαμνύει ο Πρόεδρος. Συμφωνώ απόλυτα μαζί του. Αφού έτσι και αλλιώς δεν υπάρχει κίνδυνος να βρούμε λύση, ποιον θα βλάψει λίγη κουβεντούλα ακόμη; Διαβάζω επίσης πως αντάλλαξαν «κάποιες ιδέες» Χριστοδουλίδης και Ολγκίν. «Κάποιες ιδέες»; -Νομίζω πως κάποιος μας δουλεύουν. -Σς. Εν η ιδέα σου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσεως: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτιπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Tηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Your edge in personal banking

Being successful means being in constant pursuit of whatever will give you an edge. In business and in life. With a Dedicated Account Manager, an all-inclusive customer experience, exclusive benefits and elite networking opportunities, PRIVILEGE gives you the edge to your personal banking.

visit bankofcyprus.com/privilege

PRIVILEGE
The edge in personal banking

Bank of Cyprus

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Νέα τάξη πραγμάτων στο Κυπριακό επιχειρεί να επιβάλει η Άγκυρα, αφενός δρομολογώντας αδιέξοδο στις επαφές Ολγκίν και αφετέρου απαιτώντας από τον γενικό γραμματέα ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, να παραδώσει την εντολή που έχει λάβει στο Συμβούλιο Ασφαλείας, προκειμένου να εγκαθιδρυθεί μια νέα βάση συζητήσεων, η οποία να κινείται στη λογική των τουρκικών προτάσεων για κυριαρχική ισότητα και λύση δύο χωριστών κρατών.

Όπως πληροφορούμαστε, η Άγκυρα έχει ήδη κινητοποιηθεί προς διάφορες κατευθύνσεις για να επιβάλει ένα νέο πλαίσιο συζητήσεων γύρω από το Κυπριακό, ενώ δεν είναι τυχαίο ότι ο Ερσίν Τατάρ, αφού συνταξίδεψε με τον ΥΠΕΞ της Τουρκίας Χακάν Φιντάν (καθόδον προς την Γκάμπια) και έλαβε οδηγίες, φρόντισε να ζητήσει από τη Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ να συγράψει «δίκαιη έκθεση», η οποία να αντανακλά «τις αδικίες που έγιναν σε βάρος του τουρκοκυπριακού λαού». Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, στην έκθεση αυτή επενδύει η τουρκική πλευρά, θεωρώντας ότι θα «πρέπει να αντανακλά την κήρυξη αδιεξόδου» από πλευράς του γ.γ. ΟΗΕ, ώστε «να δημιουργηθούν συνθήκες επαναπροσδιορισμού και επανακαθορισμού του κυπριακού προβλήματος, προς την κατεύθυνση μιας νέας μορφής λύσης, διασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση το ισότιμο και κυρίαρχο καθεστώς της τουρκοκυπριακής κοινότητας».

Προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα και παπαγαλίζοντας προφανώς όσα άκουσε από τον Χακάν Φιντάν καθόδον προς την Γκάμπια, ο κ. Τατάρ ζήτησε «να γίνουν κάποια βήματα», προκειμένου, όπως είπε, «να εκπληρώσουμε την κυριαρχική ισότητα και την ισότιμη διεθνή μας θέση». Ζήτησε «να δηλωθεί με σαφήνεια η κυριαρχία μας», θέτοντας ευθέως θέμα ανατροπής της υφιστάμενης θέσης του Σ.Α. ΟΗΕ, που όπως είπε αντιμετωπίζει την Κυπριακή Δημοκρατία «σαν να είναι η κυβέρνηση ολόκληρης της Κύπρου με το ψήφισμα 186 της 4ης Μαρτίου 1964» (ΓΤΠ).

Στο πλαίσιο αυτής της τακτικής, η Άγκυρα έχει ήδη αρχίσει εργολαβικά να επιδιώκει την απόδοση ευθυνών κατά της Λευκωσίας. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι βάση του εγχειρήματος απόδοσης ευθυνών (blame game), «αποτελεί το γεγονός ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά, που επεδίωκε να αρχίσει νέο κύκλο συνομιλιών για λύση του Κυπριακού, δεν προέβη στα απαραίτητα (σ.σ. για την Άγκυρα) ανοίγματα, ώστε να ικανοποιήσει τις ανησυχίες της τουρκοκυπριακής πλευράς και να διασφαλίζεται το ισότιμο καθεστώς της, με η χώρα λύση του Κυπριακού».

Αφήγημα το οποίο δεν αποτελεί κεραυνό εν αιθρία, καθώς είχε ακουστεί εν πολλοίς τόσο από τον ύπατο αρμοστή της Βρετανίας, που κάλεσε την ελληνοκυπριακή πλευρά να κάνει περισσότερα για να επαναφέρει την τουρκοκυπριακή πλευρά στο τραπέζι της διαπραγματεύσεως (συνέντευξη στην «Κ»), όσο και από την ίδια την προσω-

Blame game και δύο κράτη

Η Άγκυρα ζητάει από Γκουτέρες να παραδώσει την εντολή – Και νέα μορφή λύσης από το Σ.Α.

Η Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ κάλεσε τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη –στον προηγούμενο κύκλο επαφών της– να προβεί σε ανοίγματα προς την τουρκοκυπριακή πλευρά, ενώ έφερε και παραδείγματα που θα μπορούσαν κατά την άποψή της να αποτελέσουν δέλεαρ.

πική απεσταλμένη του γ.γ. ΟΗΕ. Σύμφωνα με πληροφορίες που έχουμε δημοσιεύσει, η Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ κάλεσε τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη –στον προηγούμενο κύκλο επαφών της– να προβεί σε ανοίγματα προς την τουρκοκυπριακή πλευρά, ενώ έφερε και παραδείγματα που θα μπορούσαν κατά την άποψή της να αποτελέσουν δέλεαρ, όπως την ταϊβανοποίηση του κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου, με απευθείας εμπόριο και με τη νομιμοποίηση του αεροδρομίου Τύμπου. Αυτά τα ανοίγματα, τα οποία ουδόλως συμπωματικώς είχε ζητήσει προ διετίας και το Λονδίνο από την ελληνοκυπριακή πλευρά, εκτιμήθηκε, ότι θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις «τουρκικές ανησυχίες» για εξασφάλιση ενός καθεστώτος «κυριαρχικής ισότητας», πριν από οποιαδήποτε ενδεχόμενη έναρξη του κύκλου απευθείας διαπραγματεύσεων.

Ωστόσο, είναι τουλάχιστον προφανές ότι όλα αυτά που ζητήθηκαν δημοσίως, αλλά και πίσω από κλειστές πόρτες –λεπτομερώς– από τη Λευκωσία, ως προαπαιτούμενα μιας νέας απευθείας διαπραγματεύσεως, θα οδηγούσαν αφ' εαυτών στην εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος ντε φάκτο αναγνωρισμένου του κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου. Οριοθετώντας μια διευθέτηση στα μέτρα της τουρκικής

Η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι βάση του εγχειρήματος απόδοσης ευθυνών «αποτελεί το γεγονός ότι η ε/κ πλευρά δεν προέβη στα απαραίτητα ανοίγματα, ώστε να ικανοποιήσει τις ανησυχίες της τ/κ πλευράς».

πλευράς και με τεράστια απόκλιση από τους όρους εντολής Γκουτέρες, που θα έπρεπε να αποτελούν πυξίδα τόσο για τον ίδιο τον γενικό γραμματέα, όσο και για την προσηλωτική απεσταλμένη, Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ. Κατά συνέπεια, για ευνόητους λόγους, τόσο η υφιστάμενη κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, όσο και η προηγούμενη κυβέρνηση Αναστασιάδη, δεν αποδέχθηκαν να ικανοποιήσουν τα «προαπαιτούμενα» που τέθηκαν από το Λονδίνο και την προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. προκειμένου, όπως υποστήριξαν, να αποτελέσουν δέλεαρ για επάνοδο της τουρκικής πλευράς στο τραπέζι της διαπραγματεύσεως.

Σημειώνεται ότι μεθαύριο Τρίτη, η Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ αναμένεται να βρεθεί στην Αθήνα και να συναντηθεί με τον ΥΠΕΞ

της Ελλάδας Γιώργο Γεραπετρίτη, προκειμένου να ενημερωθεί για την αυριανή συνάντηση Μπυσσάκη-Ερντογάν, στην οποία, σύμφωνα με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, θα εγερθεί και το Κυπριακό. Η κα Ολγκίν φέρεται να θεωρεί ότι το νέο κλίμα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις ενδέχεται να επηρεάσει θετικά και το Κυπριακό, και η συνάντησή της με τον ΥΠΕΞ της Ελλάδας καταδεικνύει ότι επενδύει προς αυτή την κατεύθυνση.

Ολγκίν με ημερομηνία λήξης

Ενδεικτικό της στάσης της τουρκικής πλευράς να εκμιαεύσει την κήρυξη αδιεξόδου και να δρομολογήσει τον επαναπροσδιορισμό του Κυπριακού προβλήματος, με βάση τις «πραγματικότητες» και τη θέση «περί κυριαρχικής ισότητας» αποτελεί και η σπουδή Άγκυρας και Τατάρ να προκαταλάβουν τη λήξη της θητείας της προσωπικής απεσταλμένης του γ.γ., Μαρίας Άνγκελας Ολγκίν Κουεγιάρ. Μετρώντας αντιστροφή από τη μέρα του διορισμού της κας Ολγκίν, ο Ερσίν Τατάρ υπενθύμισε ότι η Κολομβιανή επίσημη διοριστική του γ.γ. τον γενικό γραμματέα στις 5 Ιανουαρίου –για έξι μήνες– προκειμένου να διερευνήσει κατά πόσο υπάρχει κοινό έδαφος για μια νέα και επίσημη διαδικασία μεταξύ των δύο πλευρών. Επομαινώντας ότι η εξάμηνη θητεία της κας Ολ-

γκίν λήγει στις 5 Ιουλίου, ο Τατάρ υποστήριξε: «Είναι προφανές ότι υπάρχουν ορισμένες διαπιστώσεις ότι δεν υπάρχει κοινό έδαφος. Τι είπαμε; Προκειμένου να εκπληρώσουμε την κυριαρχική ισότητα και την ισότιμη διεθνή μας θέση, πρέπει να γίνουν κάποια βήματα. Η κυριαρχία μας πρέπει να δηλωθεί με σαφήνεια».

Πηγή στη Λευκωσία, διατύπωσε την άποψη ότι η θητεία της κας Ολγκίν δεν θα ολοκληρωθεί εντός του καλοκαιριού, θεωρώντας σημαντικό το προσεχές φθινόπωρο και καθοριστικές τις επαφές που αναμένεται να λάβουν χώρα στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης ΟΗΕ, τον Σεπτέμβριο. Η ίδια πηγή, αν και σημείωσε ότι δεν υπάρχει τυπικά καθορισμένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της θητείας της Μαρίας Άνγκελας Ολγκίν Κουεγιάρ, αναγνώρισε ότι δεν αναμένεται να συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Συντηρούν ταϊβανοποίηση

Αν και η Άγκυρα κινεί τα νήματα για επαναπροσδιορισμό της διαδικασίας διευθέτησης του Κυπριακού, με άξονα την εξασφάλιση «κυριαρχικής ισότητας» της τουρκοκυπριακής κοινότητας, πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι το θέμα της ταϊβανοποίησης του ψευδοκράτους, εξακολουθεί να περιλαμβάνεται μεταξύ των ζητημάτων

που εγείρονται προς κύκλο των Βρυξελλών. Τόσο σε σχέση με την «παγωμένη» πρόταση Κανονισμού για απευθείας εμπόριο από το κατεχόμενο λιμάνι Αμμοχώστου, όσο και «πο διευρυνόμενα», για την «αξιοποίηση του (σ.σ. παράνομου) αεροδρομίου Τύμπου». Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, το θέμα ηγήθη πρόσφατα σε πολιτικό επίπεδο από την Άγκυρα προς την Ε.Ε., με αφορμή την επέτειο 20 χρόνων από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., προβάλλοντας την ανάγκη «τερματισμού της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων», ενώ «ενδιαφέρον» για το ζήτημα, φέρεται να εκδήλωσαν και ξένοι κύκλοι, με το πρόσχημα της «ενημέρωσης». Υπενθυμίζεται ότι η εν λόγω πρόταση Κανονισμού της Κομισιόν για απευθείας εμπόριο από το κατεχόμενο λιμάνι Αμμοχώστου προς τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., βρίσκεται παγωμένη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Σημειώνεται ότι προτάσεις Κανονισμών που δεν εγκρίνονται μετά από 2-3 χρόνια, ειθίστα να αποσύρονται, κάτι που δεν έχει γίνει στην περίπτωση της πρότασης Κανονισμού για το απευθείας εμπόριο, παρά το γεγονός ότι εκκρεμεί εδώ και 20 χρόνια και τόσο η νομική υπερεξουσία του Συμβουλίου, όσο και η αντίστοιχη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έγκριναν ως απαράδεκτη τη νομική βάση που επέλεξε η Κομισιόν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το στοίχημα των εκλογών

Σε ακριβώς τέσσερις Κυριακές θα πάμε στις κάλπες. Σε μια ιδιαίτερη, διπλή εκλογική αναμέτρηση. Η σκέψη για ενοποίηση δύο εκλογικών αναμετρήσεων ήταν σωστή. Βασικό εγχείρημα ήταν και είναι να μειώσουμε τις εκλογικές αναμετρήσεις από 4 σε 3 στη διάρκεια μιας πενταετίας. Αυτό, αυξάνει εκ των πραγμάτων τον παραγωγικό πολιτικό χρόνο, αφού εν μέσω προεκλογικής περιόδου συμφωνούμε πως γίνεται η ουσία στα συνθήματα. Η αύξηση της συμμετοχής στις ευρωεκλογές είναι ένας παράλληλος, ισχυρός στόχος, που και αυτός φαίνεται πως θα υλοποιηθεί αφού το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα φέρει κόσμο στις κάλπες.

Παράπλευρη απόβλητα αυτής της

ιδιότυπης εκλογικής αναμέτρησης είναι πως οι ευρωεκλογές «κάνονται» στα άλλα πέντε ψηφοδέλτια που οι πολίτες θα πάρουν στα χέρια τους στις 9 Ιουνίου. Δυστυχώς η συζήτηση μένει στη μέση σε όλες τις εκφάνσεις της. Στα καφενεία, στα τηλεοπτικά πάνελ, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όπως και να το κάνουμε το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στους δημάρχους και στους περιφερειάρχες. Λογικό και ανθρώπινο θα πει κάποιος. Το ζήτημα βεβαίως παραμένει. Η συζήτηση για τα ευρωπαϊκά, για τον ευρωπαϊκό εκλογικό είναι αυτό που θα κρίνει εν πολλοίς το πως ο κομματικός χάρτης θα διαμορφωθεί, είναι συζητήσεις που γίνονται.

Στα δικά μας τώρα, στα του Δημοκρατικού Συναγερμού. Στο επίπεδο της αυτοκριτικής, θέλω να καταθέσω και σήμερα πως δεν δώσαμε ως παράταξη τη σημασία που, στη δική μου αντίληψη τουλάχιστον, αναλογούσε στις ευρωεκλογές. Μπουρδουκλωθήκαμε και ειμείς σε μια ατέρμονη συζήτηση για τις τοπικές εκλογές. Δεν επιδιώξαμε να βάλουμε, ακόμα και σήμερα, την ατζέντα της Ευρώπης, που και μας ταιριάζει περισσότερο και εκλογικά μας βολεύει. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός πρέπει να παραμείνει πρωταγωνιστής και κυρίαρχη πολιτική δύναμη της χώρας. Και εδώ είναι που χρειάζεται να αναπτύξουμε τα επιχειρήματα, τα σωστά επιχειρήματα, γιατί πρέπει να είναι αυτός ο κυρίαρχος στόχος των εκλογών.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός είναι η σταβρή, υπεύθυνη πολιτική δύναμη της χώρας. Συμπεριφερόμαστε με σοβαρότητα και με καθαρό πολιτικό λόγο είτε κυβερνάμε είτε δεν κυβερνάμε τη χώρα. Αυτό το κάνουμε από τους πρώτους μήνες της ίδρυσής μας. Που ενώ δεν μπήκαμε στη Βουλή, πίσω στο 1976, και στη βάση μιας τρελής, ενισχυμένης πλειοψηφίας, η απήχηση που είχαμε με ποσοστό 27,6% είχε ως συνεπακόλουθο οι πολίτες, η κοινωνία, να ακούει το τι έλεγε η παράταξή μας.

Από τότε, βεβαίως, πέρασαν σχεδόν 50 χρόνια, μπορεί να άλλαξαν πολλά, μερικές σταθερές όμως παραμένουν. Μία είναι η ΔΗΣΥ. Στο σημερινό πολιτικό σκηνικό, με το ΑΚΕΛ να είναι προσκολλημένο σε ένα ευρωσκεπτικισμό των

περιθωριακών αριστερών της Ευρώπης, με τα κόμματα που στηρίζουν την κυβέρνηση να δυσκολεύονται να συνεννοηθούν και να συντονιστούν ακόμα και στα ελάχιστα, και με την ίδια τη διακυβέρνηση της χώρας να συνεχίζει να παραπαίει, ο Δημοκρατικός Συναγερμός πρέπει να παραμείνει ο «ενήλικας στο δωμάτιο» της πολιτικής ζωής της χώρας. Δυστυχώς δεν ξεφεύγουμε από τον κίνδυνο της ανόδου του ΕΛΑΜ, ακολουθώντας τα ζοφερά βήματα των πλειστών ευρωπαϊκών χωρών, και αυτό θα έχει αντίκτυπο και εντός και εκτός Κύπρου.

Στις εναπομείνουσες εβδομάδες χρειάζεται να ξεδιπλώσουμε τα σωστά, τα πολιτικά επιχειρήματα, που να ανταποκρίνονται στο σήμερα και στο αύριο. Που να αγγί-

ζουν τα ζητήματα που απασχολούν τους πολίτες, που να μπορούν να τα κατανοήσουν. Και αυτά δεν πρέπει να ξεκινούν από την κατάληξη, για παράδειγμα στην πρωτιά, αλλά στο γιατί πρέπει να είναι, να παραμείνει δυνατή η παράταξή μας. Άλλωστε, την ισχυρή πλειοψηφία των συμπολιτών μας δεν την επηρεάζει αυτή η κατάληξη, αλλά είναι στο χέρι μας να πείσουμε γιατί πρέπει να τους απασχολεί το τι πιθανόν να γίνει στη συνέχεια. Και ασ μην ξεκνάμε, πως το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών στέλνει μηνύματα και εκτός Κύπρου.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών.

@dmdemetriou

Παραμένει η δυστοκία στις συνομιλίες

Δυσκολεύει η άρση του αδιεξόδου όσο ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ παραμένει αμετακίνητος από τη θέση για λύση δύο κρατών

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν την επομένη της συνάντησης της προσωπικής απεσταλμένης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο, Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ, με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ερσίν Τατάρ η Τουρκοκυπριακή Ένωση Δημοσίων Υπαλλήλων (ΚΤΑΜΣ) και η αντίστοιχη των Εκπαιδευτικών (ΚΤΟΣ) με κοινή ανακοίνωσή τους τον χαρακτήριζαν ως «ανάξιο να ηγηθεί αφού δεν επιθυμεί να διαπραγματευτεί στο Κυπριακό» –με αναφορά μάλιστα στη φωτογραφία όπου ο κ. Τατάρ, στη Ζάμπια, πόζαρε με έναν κροκόδειλο, η αίσθηση που αποκομίζεται είναι πως η παρουσία της Κολομβιανής διπλώματη στην Κύπρο, για τρίτη μάλιστα φορά, δεν απέδωσε κάτι ιδιαίτερο. Ο Τουρκοκύπριος ηγέτης όχι μόνο επανέλαβε τις γνωστές του θέσεις περί «κυριαρχικής ισότητας» και «λύσης δύο κρατών» αλλά, αυτή τη φορά, πήγε και ένα βήμα παρα-

Έμπειροι παρατηρητές αναφέρουν στην «Κ» πως η κα Ολγκίν θα διαβουλευτεί διεξοδικά με τον γενικό γραμματέα των Η.Ε. Αντόνιο Γκουτέρες, προκειμένου να εξεταστούν επόμενα βήματα από εδώ και πέρα.

πέρα, επαναφέροντας τα περί διορίας των όρων εντολής της κας Ολγκίν αλλά και καλώντας την «να γράψει την έκθεσή της με δικαίωμα», κατά τον ίδιο, «τρόπο».

Η κα Ολγκίν ολοκληρώνει αύριο την επίσκεψή της στην Κύπρο, με νέες συναντήσεις με τους δύο ηγέτες, μέχρι και τη στιγμή που γράφονταν αυτές εδώ οι γραμμές και η αίσθηση μεταξύ εμπειρών παρατηρητών του Κυπριακού είναι πως η στάση Τατάρ εμμένει, πτυχή που δυσκολεύει την προσπάθεια για άρση του αδιεξόδου στο Κυπριακό, χωρίς ωστόσο αυτό να είναι, προς το παρόν, οριστικό.

Το αποτύπωμα της Ολγκίν

Η Κολομβιανή διπλώματη, σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ» της περασμένης εβδομάδας, που επιβεβαιώθηκε, εξέτασε κατά τη διάρκεια της παραμονής της στην Κύπρο το ενδεχόμενο των προϋπο-

θέσεων για μία κοινή συνάντηση με τους δύο ηγέτες. Παρά το γεγονός πως ο Ερσίν Τατάρ απορρίπτει, προς το παρόν, το ενδεχόμενο μιας «τριμερούς» συνάντησης, η αίσθηση που αποκομίζεται είναι πως η κα Ολγκίν κινήθηκε αρκετά προσηκτικά ώστε να προσπεράσει, διπλωματικά και μέχρι νεοτέρας, τη σκληρή στάση του Τουρκοκύπριου ηγέτη. Αυτό που καλά ενημερωμένες πηγές αναφέρουν στην «Κ» μετά από την παρουσία, τρεις φορές, της προσωπικής απεσταλμένης του γ.γ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό είναι ότι η πρώην Κολομβιανή ΥΠΙΕΣ έχει δώσει το στίγμα της, που εδράζεται σε τρεις άξονες:

• Είναι αρκετά πειστική έναντι των συνομιλητών της για την τρέχουσα κατάσταση στασιμότητας –μετά από επτά χρόνια– του Κυπριακού ως προς τη διάσταση του που αυτό βρίσκεται και τι αυτό σηματοδοτεί. Πράγμα που αποκρου-

σταλλώθηκε και στις δημόσιες δηλώσεις της μετά το πέρας της συνάντησής της με τους δύο ηγέτες την περασμένη Τετάρτη.

• Έχει κάνει τη διεθνή διπλωματική της προετοιμασία (σε Αθήνα, Άγκυρα-δισ, Βερολίνο, Παρίσι, Βρυξέλλες, Λονδίνο και Μόσχα), συνεπώς έχει ακούσει και μεταφέρει μνύματα και έχει, επί τούτου, να προτείνει, και τέλος

• Εξετάζει, ενόψει και Νέας Υόρκης τον προσηκτικό Σεπτέμβριο, τρόπους για να κατορθώσει να βρεθεί εκείνος ο τρόπος –που περνά μέσα από μια συνάντηση των δύο ηγετών– που θα ξεκλειδώσει το αδιέξοδο.

Τι να αναμένουμε

Μπορεί το κλειδί των εξελίξεων στο Κυπριακό να βρίσκεται όντως στην Τουρκία, από όπου περνάει το πράσινο φως Ερντογάν που αν δώσει ο Ερσίν Τατάρ θα αλλάξουν

τα δεδομένα στην τρέχουσα φάση, ωστόσο όλοι όσοι ασχολούνται με το Κυπριακό αντιλαμβάνονται και την αντικειμενική δυσκολία στην τρέχουσα φάση, λόγω των εκ διαμέτρου αντίθετων αφερτηριακών θέσεων των δύο πλευρών όσο και την κόπωση της κοινότητας –διεθνώς και περιφερειακά– προκειμένου να υπάρξει αναμόχλευση της διαδικασίας «για χάριν της διαδικασίας». Τα ως άνω, βέβαια, δεν αναιρούν τον γεγονός πως στο τέλος η αποτελεσματικότητα της ίδιας της κας Ολγκίν θα κριθεί επί του πεδίου ως προς την άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών με το κακό σενάριο εδώ να περιλαμβάνει, εξίσου, τόσο ένα οργανικό αδιέξοδο –όπως με πολλούς ειδικούς απεσταλμένους του ΟΗΕ για το Κυπριακό στο παρελθόν– όσο και την εκδοχή μιας επανάληψης της Πενταμερούς της Γενεύης (Απρίλιος 2021) –όπου απλώς εμπεδώθηκε η μετά το 2017 θέση της Τουρκίας

για λύση εκτός των όρων εντολής του ΟΗΕ (διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία). Δεν είναι τυχαίο πως ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ορθώς, αναφέρθηκε στην αρνητικότητα του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ερσίν Τατάρ να προσέλθει σε μια τριμερή συνάντηση με τη δίλωση «δεν αντιλαμβάνομαι κάποιους να μην επιθυμεί να συζητήσει», αλλά απαραίτητη δεν πέρασε και η τακτική τοποθέτηση Τατάρ «για όρους εντολής της Ολγκίν που λήγουν τον προσηκτικό Ιούλιο». Υπενθυμίζεται πως η προσωπική απεσταλμένη δεν έχει χρονικό περιορισμό στην αποστολή της μιας και οι όροι της απορρέουν από τον ίδιο τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες και από το Συμβούλιο Ασφαλείας –χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως η παραμονή της εκτείνεται και στο διηνεκές σε απουσία οποιασδήποτε κινητικότητας προς το τραπέζι της διαδικασίας.

Πάγος και καλό Σεπτέμβριο

Μέχρι τη στιγμή που γράφονταν αυτές οι γραμμές, η κατάσταση στο Κυπριακό δείχνει να εισέρχεται –όπως κάθε καλοκαίρι– στον «πάγο», με τον επόμενο σταθμό στην όποια προσπάθεια άρσης του αδιεξόδου των συνομιλιών να διαδραματίζεται στη Νέα Υόρκη τον προσηκτικό Σεπτέμβριο και στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Έμπειροι παρατηρητές αναφέρουν στην «Κ» πως η κα Ολγκίν θα διαβουλευτεί διεξοδικά με τον γενικό γραμματέα των Η.Ε. Αντόνιο Γκουτέρες, προκειμένου να εξεταστούν επόμενα βήματα δεδομένου ότι και το εφετινό καλοκαίρι έχει ιδιαίτερα σημειολογία στο Κυπριακό με αφορμή τα 50χρονα του 1974 (επέτειος της τουρκικής εισβολής και παράνομοι εορτασμοί στα Κατεχόμενα). Η αυριανή συνάντηση, τέλος, Μητσοτάκη-Ερντογάν –ιδίως αν διεξαχθεί σε καλό κλίμα– θεωρείται δυνητικά υποβοηθητική και για το Κυπριακό, αλλά δεν αποτελεί και πανάκεια. Ωστόσο, θεωρείται δεδομένο πως ενόψει των προσπαθειών για άρση του αδιεξόδου ο συντονιστής Λευκωσίας-Αθηνών υφίσταται σε στενό πλαίσιο και θα υπάρξει μεταφορά μνημάτων, επί της αρχής, από την πλευρά Κυπριακού Μητσοτάκη προς τον Τούρκο πρόεδρο. Τέλος, το Κυπριακό –όπως διαμορφώνεται και επί του πεδίου παραμένει μια δύσκολη εξίσωση και θα παραμείνει «παγωμένη» μέχρι νεοτέρας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Πόσο «ευρωπαϊκός» είναι ο τρόπος διαχείρισης του μεταναστευτικού από την Ευρώπη;

Αποτελεί ένα αναντίλεκτο γεγονός ότι, ως το ανατολικότερο εξωτερικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κύπρος αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα, που έχουν να κάνουν με το ζήτημα του μεταναστευτικού. Το οποίο επιδεινώνεται περαιτέρω με την ανώμαλη κατάσταση της ύπαιθρου της κατοχής και της γραμμής επιπαράταξης. As είμαστε όμως ειλικρινείς. Το βασικό αίτιο της προσφυγιάς, του ξεριζωμού και της μετανάστευσης τόνων εκατομμυρίων ανθρώπων από τη Μέση Ανατολή, την Ασία και την Αφρική είναι οι πόλεμοι, οι συγκρούσεις και οι ζώνες επιβίωσης. Επιβίωσης στις οποίες η Ε.Ε. και κράτη-μέλη της συμμετείχαν ή και πρωταγωνίστησαν προκειμένου να προωθήσουν τα δικά τους οικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα.

Συνεπώς, κάθε συζήτηση για το προσφυγικό πρέπει να έχει ως αφετηρία τις ευθύνες της ίδιας της Ε.Ε. για τη δημιουργία του προβλήματος αλλά και τη μετέπειτα διαχείρισή του. Μια διαχείριση η οποία κινείται στη λογική της «Ευρώπης-φρούριο» με ενίσχυση των κατασταλτικών

μηχανισμών σε βάρος των προσφύγων και της έλλειψης πραγματικής αλληλεγγύης προς εκείνα τα κράτη-μέλη που δέχονται το μεγαλύτερο μέρος των προσφυγικών ροών, όπως είναι η Κύπρος.

Τι εννοούμε, όμως, με την έλλειψη πραγματικής αλληλεγγύης; Αναφερόμενη στην τελευταία συμφωνία για το νομοθετικό πακέτο για τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Μετανάστευσης και Ασύλου που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου χρησιμοποίησε φράσεις του τύπου «Γράφτηκε ιστορία» και ότι η συμφωνία ήταν «Μια ισορροπία μεταξύ αλληλεγγύης και ευθύνης. Αυτός είναι ο ευρωπαϊκός τρόπος». Αφήνοντας έτσι να εννοηθεί ότι η συμφωνία ήταν δεσμευτική...

Μόνο που δεν είναι... Δυστυχώς η συμφωνία επαφίεται στη διακριτική και εθελοντική ευαισθησία των κρατών-μελών. Καθώς και στο ποσοστό τους, αφού σε περίπτωση που «καλύπτονται» να δεχθούν μετεγκαταστάσεις, θα ξεπλένουν αυτή τους την αδυναμία σε χρήμα ή σε είδος... 20 χιλιάδες ευρώ ανά με-

τανάστη... Αν αυτό λέγεται αλληλεγγύη προς ένα κράτος-μέλος, όπως είναι η Κύπρος στην προκειμένη περίπτωση, τότε οι λέξεις έχουν πραγματικά χάσει τη σημασία τους. Εμείς, ως ΑΚΕΛ, τόσο στην Κύπρο αλλά και στις Βρυξέλλες, έχουμε επανειλημμένα τονίσει ότι αυτός ο «ευρωπαϊκός τρόπος» αντίληψης, αυτή η πολιτική συμφωνία που έχουμε μπροστά μας, δεν λύνει κανένα πρόβλημα. Αντίθετα, αμαυρώνει ευρωπαϊκές αξίες, δεν αποτελεί ιστορική αλλαγή και ενισχύει τις ήδη αποτυχημένες πρακτικές της Ε.Ε. για το ζήτημα. Πρακτικές τις οποίες στήριξαν, μη διαφωνώντας, και ο κος Αναστασιάδης και ο κος Χριστοδουλίδης.

Συγκεκριμένα συμφωνία:

• Εδράζεται και επικαιροποιεί το προβληματικό Σύστημα του Δουβλίνου, το δόγμα «Ευρώπη-φρούριο» δηλαδή, που ορίζει ως υπεύθυνο κράτος-μέλος για κάθε αιτητή το πρώτο κράτος άφιξης του στην Ε.Ε. Με άλλα λόγια οι πρόσφυγες που αιτούνται άσυλο στην Ε.Ε. θα συνεχίσουν να εγκλωβίζονται στις χώρες του μεσογειακού νότου, ανάμεσά τους και η Κύπρος.

Αν αυτό λέγεται αλληλεγγύη προς ένα κράτος-μέλος, όπως είναι η Κύπρος στην προκειμένη περίπτωση, τότε οι λέξεις έχουν πραγματικά χάσει τη σημασία τους.

• Αποτυγχάνει να εισάγει αυτό που εδώ και χρόνια ζητάει η Αριστερά στην Ευρώπη αλλά και κράτη όπως η Κύπρος: εγκαθίδρυση ενός συστήματος κατανομής και φιλοξενίας των προσφύγων σε όλα ανεξαιρέτως τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., ανάλογα με τον πληθυσμό και τις δυνατότητες του καθενός. Αντίθετα, όπως προαναφέρθηκε, το νέο Σύμφωνο θα επιτρέπει σε κράτη-μέλη να μην αναλαμβάνουν κανένα με-

ρίδιο ευθύνης στην φιλοξενία προσφύγων και να εξαγοράζουν... αυτή την υποχρέωση, πληρώνοντας τα κράτη πρώτης άφιξης σε χρήμα ή είδος.

• Αυξάνει την εξάρτηση της Ε.Ε. από τρίτα, μη δημοκρατικά, κράτη όπως η Τουρκία και η Λιβύη, για τη διαχείριση του μεταναστευτικού και τον έλεγχο των συνόρων της.

• Εξασθενεί τα ανθρώπινα δικαιώματα αυτών που ζητούν άσυλο.

• Ανοίγει τον δρόμο για περισσότερη καταστολή σε βάρος των προσφύγων, ένα μείγμα που θα ενισχύσει τη δράση των διακινητών και των δουλεμπόρων, και θα πολυπλασιάσει τις θαλάσσιες τραγωδίες. Εξίσου σημαντικό, εργαλειοποιείται ως αιχμή του δόρατος της ρητορικής των ξενοφοβικών δεξιών και ακροδεξιών κομμάτων στην Ευρώπη. Που σε βάρος χρόνου μετατοπίζει και τον πόλο/τρόπο αντίληψης όλων των ζητημάτων ακόμη πιο δεξιά. Είναι ενδεικτικές οι δηλώσεις (2023) του Μάνφρεντ Βέμπερ του ΕΛΚ στον όμιλο μέσων ενημέρωσης Funke, ότι «η Μελόνι είναι επικοινωνιακή για την Ευρώπη, στέκεται στο πλευρό της

Ουκρανίας, και όσον αφορά το κράτος δικαίου δεν υπάρχει στην Ιταλία κανένα πρόβλημα»...

Θα πιστώσω όμως την πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι ήταν ειλικρινής, είχε δίκιο, όταν αναφέρθηκε ότι «αυτός είναι ο ευρωπαϊκός τρόπος»...

Πρόκειται για έναν τρόπο που αγνοεί τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κράτη-μέλη πρώτης υποδοχής όπως είναι η Κύπρος, ακροβατεί μεταξύ καταστολής και ανοιχτού κράτους «στρόφιγγας» όποτε το μεγάλο κεφάλαιο έχει ανάγκη φτηνού εργατικού δυναμικού και κρύβει κάτω από το χαλί μακροχρόνιες εκκρεμότητες, τις οποίες οι ευρωπαϊκοί θεσμοί, συνολικά, αρνούνται ή/και απέτυχαν να αντιμετωπίσουν...

Εμείς, ως ΑΚΕΛ και ως ευρωπαϊκή αριστερά στεκόμαστε απέναντί τους. Δυναμικά και εποικοδομητικά. Γιατί πιστεύουμε ότι η Ευρώπη, ο κόσμος όλος, αξίζει κάτι καλύτερο. Θα συνεχίσουμε να είμαστε πρωτοστάτες σ' αυτόν τον αγώνα.

Ο κος Γιώργος Γεωργίου είναι ευρωβουλευτής ΑΚΕΛ.

Το μήνυμα προωθήθηκε αλλά δεν έφτασε παντού

Η επικοινωνιακή διαχείριση των κομμάτων, οι γκάφες, τα κενά και το μεγάλο διακύβευμα

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Όταν οι άλλοι κλειδώνουν την ιστορία της Κύπρου και του κυπριακού ελληνισμού, εμείς την τιμούμε και την υπερασπιζόμαστε» ήταν η απάντηση του ΔΗΚΟ, στις αντιδράσεις που προκάλεσε μία ανάρτησή τους στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης. Η φω-

τογραφία του Μακαρίου συνοδευό- μενη με το ιστορικό «γνωρίμη η φωνή που ακούεις» και η θερμή υποστήριξη του έργου του, ήταν αρκετό για να προκαλέσει σωρεία συζητήσεων και ερωτημάτων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τι ξέθαψε τον Μακάριο από το χρονοντούλαπο της ιστορίας έτσι ξαφνικά; Ήταν

άραγε τυμβωρυχία, μία επικοινωνιακή γκάφα στο ήδη βεβαρημένο ιστορικό του κόμματος, ή μία στοχευμένη προσπάθεια να συσπειρωθεί το διάσπαρτο πλέον ακροατήριο του κόμματος; Η αντίδρασή τους σε όλο αυτό, έδειξε πως ο στόχος ήταν μάλλον το τελευταίο. Το κατά πόσο αυτή η μέθοδος είναι αρκετή

και για να συσπειρώσει ένα κόμμα με σοβαρές παθογένειες, πληγές και εσωστρέφεια, αλλά κυρίως για να διατηρήσει την τρίτη θέση του στην κοινοτική σκακιέρα είναι άγνωστο. Το σίγουρο είναι πως η επικοινωνιακή τακτική του ΔΗΚΟ υπήρξε η αφορμή για να συζητηθεί η στρατηγική των κομμάτων ευρύτερα.

Όλοι έχουν ήδη μπει σε μία διαδικασία δημιουργίας συνθήματος, εξεύρεσης του αφηγήματος και καταγραφής του διακυβέυματος. Το ερώτημα είναι αν το μήνυμά τους είναι τόσο δυνατό που θα καταφέρει να περάσει τόσο στο ακροατήριο τους αλλά και σε ένα ευρύτερο εκλογικό κοινό που έχουν ανάγκη.

Με έμφαση στην ιστορία

Πώς προέκυψε ωστόσο η επίκληση στον Μακάριο από πλευράς ΔΗΚΟ; Σύμφωνα με κοινοτικές πηγές, ο Μακάριος αποτελούσε την κλιμάκωση μιας εκστρατείας που έχει ξεκινήσει εδώ και λίγες μέρες το κόμμα, με αφορμή τον εορτασμό των 48 χρόνων από την ίδρυσή του. Εκτός από τον Μακάριο, στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης έχουν παραλάβει γνωστές εκφράσεις του Σπύρου Κυπριανού και του Τάσσου Παπαδόπουλου, όπως επίσης ιδιαίτερη μνεία έχει γίνει στους αντιστασιακούς αγώνες, στην επέτειο των 20 χρόνων ένταξης στην Ε.Ε. και βεβαίως τα 20 χρόνια από το «όχι» στο Σχέδιο Ανάν. Ο στρατηγικός στόχος του κόμματος, με το σύνθημα «τιμούμε την ιστορία μας», είναι αφενός να στείλει το μήνυμα πως το ΔΗΚΟ είναι ένα κόμμα με μακρά ιστορία, συνυφασμένη με τα μεγάλα γεγονότα του τόπου και αφετέρου να συσπειρώσει το μακαριακό-αντιστασιακό ακροατήριό του. Σε αυτό το πλαίσιο αναμένεται να τιμήσουν και ιστορικά στελέχη. Αυτή η καμπάνια προφανώς φιλοδοξεί να ενεργοποιήσει τα αντανάκλαστικά ψηφοφόρων που έχουν απομα-

Το ΔΗΚΟ επιμένει στην ιστορία του ούτως ώστε να χαράξει τα όριά του με το ΕΛΑΜ, αλλά και για να επαναπαίρσει μακαριακές ψήφους που μετακινήθηκαν προς τη ΔΗΠΑ.

Ο Νικόλαος Παπαδόπουλος θέλει να πείσει πως ένα δυνατό ΔΗΚΟ ισοδυναμεί με ισχυρή διακυβέρνηση, ωστόσο οι ανταρσίες εντός του κόμματος και οι ψυχρές σχέσεις μεταξύ των δύο μερών δυσκολεύουν το αφήγημα.

κρυνθεί από το κόμμα, ψηφίζοντας στις τελευταίες εκλογές ΔΗΠΑ ή άλλες επιλογές, δίδοντας έμφαση στις μακαριακές τους καταβολές αλλά και να φέρουν κοντά εκείνο το ακροατήριο του 15% που έμεινε εκτός Βουλής το 2021, περιλαμβανομένων και της Αλληλεγγύης με την υποψηφιότητα της Ελένης Θεοκάρους, αλλά και των Κυνηγών. Τα ερωτήματα γύρω από αυτή τη στρατηγική βεβαίως είναι πολλά, όπως επίσης και τα κενά.

• **Στην προσπάθειά** του να παρουσιαστεί πρωταγωνιστής στα μεγάλα ιστορικά δράματα, έφτασε στο σημείο της παρακάραξης της ιστορίας, όπως στην περίπτωση που η υπογραφή Τάσσου Παπαδόπουλου για ένταξη στην Ε.Ε. παρουσιάστηκε ως καταλύτης.

• **Η ιστορία** απέδειξε πως κανείς δεν ψηφίζει με γνώμονα το τι έγινε στο παρελθόν αλλά για το τι επιδιώκεται να γίνει στο μέλλον.

• **Η αναφορά** σε ηγέτες που πρωταγωνίστησαν πριν από μισό αιώνα, στέλνουν το μήνυμα της πολιτικής ένδειας αλλά και της απουσίας οράματος για το μέλλον.

• **Η επίκληση** στην ιστορία του ΔΗΚΟ ίσως να φορτίζει συναισθηματικά τους ψηφοφόρους του κόμματος, δεν κερδίζει ωστόσο νέους ψηφοφόρους, οι οποίοι έχουν ήδη απομυθοποιήσει πολιτικά πρόσωπα.

Βεβαίως, το κόμμα δεν θα περιοριστεί στην ιστορία του για να κερδίσει μία τόσο δύσκολη μάχη. Με το σύνθημα «Ισχυρό ΔΗΚΟ, Ισχυρή διακυβέρνηση» έχει θέσει

το διακύβευμα πως για να μπορέσει η διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη να προχωρήσει, για να υπάρξει σταθερότητα, τότε θα πρέπει το μεγαλύτερο κόμμα της διακυβέρνησης να έχει ένα δυνατό ποσοστό που θα του επιτρέψει να περνά τις θέσεις του εντός της κυβέρνησης, αλλά και νομοσχέδια εντός της Βουλής. Το ερώτημα βεβαίως είναι πόσο μπορεί να πείσει ένα τέτοιο αφήγημα. Αφενός γιατί το Προεδρικό έχει δείξει πως αποφεύγει τη διαβούλευση με το ΔΗΚΟ και αφετέρου επειδή ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ έδειξε πως δεν μπορεί να κουμαντάρει τους αντάρτες βουλευτές του που καταψηφίζουν νομοσχέδια. Το σίγουρο είναι πως ένα κακό αποτέλεσμα για το ΔΗΚΟ θα ενισχύσει και την εσωστρέφεια εντός του κόμματος και τις ανταρσίες βουλευτών που θα θέλουν να εξυπηρετούν το δικό τους ακροατήριο αλλά ενδεχομένως να ανοίξουν και επίσημα τη συζήτηση για έξοδο από το κυβερνητικό σκήμα.

Ρηθωτικά βεβαίως είναι, πώς προτίθεται να αντιμετωπίσει την ισχυρή δυναμική που αποκτά το ΕΛΑΜ και το οποίο απειλεί να του «κλέψει» την τρίτη θέση. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο εντάσσεται και η επιμονή να υπογραμμίζει τα ιστορικά πλαίσια του ΔΗΚΟ για να χαράξει τα όριά του με το ΕΛΑΜ και να αφήσει να εννοηθεί πως στο ΕΛΑΜ εντάσσονται οι θασώτες της ΕΟΚΑ Β' και του Πραξικοπήματος, ενώ στο ΔΗΚΟ οι δημοκράτες αντιστασιακοί. Παρόλα

αυτά, στο κόμμα του Κέντρου έχουν αποφασίσει πως δεν θα κάνουν μετωπική επίθεση εναντίον του κόμματος της Ακροδεξιάς. Φάνηκε άλλωστε από την ευκαιρία που έχασαν να πείσουν τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ Χρίστο Χρίστου για την περιέργη εμπλοκή του στο Αββακούμ, φοβούμενοι τις αντιδράσεις από το θρησκευόμενο ακροατήριό τους. Λαμβάνοντας υπόψη κινήσεις που έχουν γίνει μέχρι τώρα, τις θέσεις στο μεταναστευτικό, όπου ο Νικόλαος Παπαδόπουλος αρνήθηκε την ορολογία pushbacks αλλά και τη δημόσια διαφάνεια με τα 18 μέτρα στήριξης των Τουρκοκυπρίων που έβαλε στο τραπέζι ο Νίκος Χριστοδουλίδης, στόχος του ΔΗΚΟ είναι να αποτρέψει διαρροές προς το ΕΛΑΜ, ακόμη και να αλιεύσει με το αφήγημα ότι και το ΔΗΚΟ αντιτάσσεται στις μεταναστευτικές ροές και διαφωνεί με γενναϊοδωρές κινήσεις στο Κυπριακό, αλλά με περισσότερο μέτρο, από ό,τι το ΕΛΑΜ. Καθόλου τυχαία και το σύνθημα στους δρόμους «Μακριά από απειλές και περιπέτειες». Ένα σύνθημα που θέλει να στείλει το μήνυμά πως με την πολιτική του το ΔΗΚΟ βρίσκεται στη μέση των δύο άκρων στο Κυπριακό. Το ζήτημα βεβαίως είναι πως με αυτό ακριβώς το σύνθημα περιπέτειες, ενδεχομένως να ανοίξει και η έντονη κριτική για το ΔΗΚΟ, ότι εξυπηρετεί με την πολιτική του τη διαίωξη του στάτους κβο και την πλήρη ακινοσία στο Κυπριακό.

Η δήλωση του γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανου Στεφάνου πριν από λίγες βδομάδες, ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ποτέ δεν του απαντά, είχε διπλή σημασία. Κάποιοι θεώρησαν το παράπονο του Στέφανου Στεφάνου σημειολογικό. Σημειολογικό με την έννοια ότι αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης αγνοεί το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης τότε είναι ενδεικτικό του ότι το κόμμα της Αριστεράς και οι πολιτικές του περνούν εν πολλοίς απαρατήρητες, σε σημείο που δεν χρειάζεται καν η όποια αντιπαράθεση. Άλλοι θεώρησαν πως μετά από μία μακρά περίοδο μετριότητας, ο Στέφανος Στεφάνου ετοιμάζεται να εντείνει τους αντιπολιτευτικούς του τόνους. Η αλήθεια είναι λίγο πιο σύνθετη. Ο στόχος του ΑΚΕΛ για τις ευρωεκλογές κινείται σε τρεις άξονες που αποτελούν συνέχεια μιας πιο ευρείας στρατηγικής που αφετηρία του ήταν οι προεδρικές του 2023 και θα ολοκληρωθεί στις προεδρικές του 2028 και είναι οι εξής:

• **Να αποσείσει** την κατηγορία του ευρωσκεπτικιστικού κόμματος και της εσωστρέφειας, ακολουθώντας

Το ΑΚΕΛ προσπαθεί να αποτινάξει από πάνω του τη χρόνια ευρωσκεπτικιστική του προσέγγιση, καθώς αντιλαμβάνεται πως αυτό του έχει κάνει ζημιά στο ευρύτερο κεντροαριστερό ακροατήριο.

μία πιο κεντροαριστερή προσέγγιση με έμφαση σε οικονομία, εργασιακά δικαιώματα και επιδιώκοντας συνεργασίες.

• **Να καθιερωθεί** ως αξιωματική αντιπολίτευση.

• **Να ενισχυθεί** σημαντικά ούτως ώστε να βάλει πλήρη για πρώτη φορά τις βουλευτικές και νίκη στις επικείμενες προεδρικές.

Το ερώτημα είναι πώς θα το πετύχει. Με το σύνθημα «Δύναμη Διεκδικητική» και με μία σειρά από φιλήματα με τους υποψήφιους ευρωβουλευτές στέλνει το μήνυμα του τι Ευρώπη επιδιώκει. Μία Ε.Ε. με καλύτερους όρους σε ζητήματα δικαιοσύνης, κοινωνικής ευμερίας, εργασιακών θεμάτων και σιγουριάς οικονομίας με επίκεντρο τον πολίτη. Στο ΑΚΕΛ πρέπει να γίνει πλέον αντιληπτό πως η χρόνια ευρωσκεπτικιστική του θέση είχε προκαλέσει σημαντική φθορά στο κόμμα και πλέον κάνει μία στροφή διαφορετική. Ότι δηλαδή δεν έχει την ίδια εντύπωση για τον τρόπο που λειτουργούν οι Βρυξέλλες όπως άλλα κοινοτικά κόμματα περιλαμβανομένου του ΚΚΕ. Το πόσο αυτό θα πείσει είναι ένα άλλο ζήτημα, καθώς πολλές ήταν οι κινήσεις της GUE εντός της Ευρωβουλής που προκάλεσαν αντιδράσεις σε μία μερίδα του ευρύτερου ακροατηρίου του ΑΚΕΛ.

Γι' αυτούς τους λόγους, η μάχη των ευρωεκλογών ήταν στο παραλήγον μία δύσκολη μάχη για το ΑΚΕΛ, ωστόσο, σήμερα θεωρείται πως το μοιζήτομα είναι ιδανικό για το κόμμα της Αριστεράς, να πετύχει ακόμα και την πρώτη δεδομένου ότι βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής με

Ο Στέφανος Στεφάνου έχει χαμηλώσει ιδιαίτερα τον πήχη, επιλέγει τη θετική ατζέντα ωστόσο ενέχει το ρίσκο να μη γίνει αντιληπτό το διακύβευμά του και να μη συσπειρώσει τον κόσμο του.

τον ΔΗΣΥ. Σε αντίθεση με όλα τα υπόλοιπα κόμματα δεν αντιμετωπίζει εσωστρέφεια, δεν έχει να διαχειριστεί υπαρκτά ζητήματα όπως τον ΔΗΣΥ για το αν θα είναι ή όχι αντιπολίτευση, και η στρατηγική του θα αναμενόταν πως θα είναι πιο ξεκάθαρη. Εγείρεται συνεπώς το ερώτημα του αν δεν καταφέρει αυτή τη φορά το ΑΚΕΛ να κερδίσει την πρωτιά, με τον ΔΗΣΥ ένα βήμα πριν από τη διάσπαση, τότε πότε θα τα καταφέρει; Στην Εζεκία Παπαϊωάννου στρατηγικά επιλέγουν την θετική ατζέντα, με το ΑΚΕΛ να επικεντρώσει να αποφύγει τους υψηλούς αντιπαρθετικούς τόνους, θα παρουσιάσει τις θέσεις του και θα κρατήσει χαμηλές προσδοκίες τουλάχιστον προς τα έξω. Αυτό ακριβώς που επιδιώκει συνδέεται με τη σκέψη που έχει εμπνευστεί ότι οι πολίτες πλέον δεν θέλουν την τοξική αντιπαράθεση. Πέραν τούτου, δεν επιθυμεί τους υψηλούς τόνους εξαιτίας των συνεργασιών που έχει κτίσει στις δημοτικές εκλογές, αλλά και γιατί αντιστοιχεί πως μία έντονη προεκλογική με αντιπαράθεσεις, ηχηρά συνθήματα, ενδεχομένως να συσπειρώσει τελικά το ΑΚΕΛ αλλά και να φοβίσει εκείνη τη μερίδα των ψηφοφόρων που ανήκουν στην Κεντροδεξιά και μετά την περίπτωση Μαυρογιάννη, δεν αποκλείεται να στριφίζουν το ΑΚΕΛ. Ο κίνδυνος βεβαίως που προκαλείται από μία τέτοια τακτική είναι πως οι χαμηλοί τόνοι, η θετική ατζέντα ενδεχομένως να μην καταφέρουν να συσπειρώσουν το ακροατήριο του ΑΚΕΛ, ενώ την ίδια στιγμή στέλνουν το μήνυμα πως το κόμ-

μα οδηγείται άνευρο, χωρίς αυτοπεποίθηση και χωρίς υψηλές προσδοκίες σε μία κλίση που βάσει συγκυριών θα ανέμενε κανείς πως θα λάμβανε την πρωτιά.

Υπάρχει ωστόσο σοβαρό διακύβευμα που μπορεί να ενεργοποιήσει τους ΑΚΕΛικούς ψηφοφόρους και να τους οδηγήσει μαζικά στην κλίση; Ο Στέφανος Στεφάνου αναμένεται να παίξει το χαρτί πως τώρα είναι η ώρα του ΑΚΕΛ να βγει από το αδιέξοδο δεκαετιών. Το κόμμα της Αριστεράς φέρει ακόμα την φθορά που προκάλεσε η διακυβέρνηση Χριστοφία και έκτοτε βλέπει τα ποσοστά του ολόένα και να συρρικνώνονται. Το μήνυμα που θα στείλει στους ψηφοφόρους του είναι ότι αυτή τη στιγμή μπορεί να διακόψει τον κατήφορο. Αυτό δεν φιλοδοξούν ότι θα επιτευχθεί αποκλειστικά με το ποσοστό των ευρωεκλογών, αλλά με μία σειρά νικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, κερδίζοντας το παιχνίδι των εντυπώσεων και την ίδια στιγμή βάζοντας πλήρη για νέες συνεργασίες και συμμαχίες. Ένα καλό ποσοστό θα θεωρηθεί η επανεκκίνηση του ΑΚΕΛ για να κλειδώσει την πρωτιά στις βουλευτικές εκλογές του 2026 και την ίδια στιγμή να διεκδικήσει με αξιώσεις τις προεδρικές εκλογές του 2028. Ένα κακό αποτέλεσμα, ωστόσο, θα εντείνει τη δυσφορία εντός του κόμματος για τις απανωτές ήττες, ενδεχομένως να ανοίξει και το κεφάλαιο της εσωστρέφειας και της αμφισβήτησης για τον μετριωπαθή τρόπο με τον οποίο επλέγει ο Στέφανος Στεφάνου να ηγηθεί του κόμματος σε αυτή την κρίσιμη περίοδο.

Επενδύοντας στον κομματικό πατριωτισμό

Η έμφαση στα πρόσωπα και η πολιτική των δύο άκρων που μπάζει νερά

Όταν πριν από λίγους μήνες η κρίση εντεινόταν εντός του ΔΗΣΥ, ως απόρροια των χειρισμών των δημοτικών εκλογών, η Αννίτα Δημητρίου είχε διαμνησεί πως κάποιοι επιθυμούν τη σμίκρυνση του Συναγερμού και πως το κόμμα δέχεται έναν ανελέητο πόλεμο. Η κίνηση της Αννίτας Δημητρίου είχε τριπλή ανάνηψη. Έπαιξε στον κομματικό πατριωτισμό των ψηφοφόρων που απομακρύνονται από το κόμμα, αποτελούσε μία προσπάθεια προληπτικής διαχείρισης της ήττας και παράλληλα προσπάθεια να αποδοθούν ευθύνες σε συγκεκριμένα πρόσωπα για την ενδεχομένη ήττα. Το μήνυμά ήταν σαφές λοιπόν και ο αποδέκτης ένας: ο τώως πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. Ο ίδιος επικείμενος μέσω συνέντευξής του να διαψεύσει όσους διακινούσαν μία τέτοια φημολογία, καλώντας τον κόσμο να ψηφίσει ΔΗΣΥ, την ίδια στιγμή μάλιστα που φρόντισε να δηλώσει παρών σε κάθε προεκλογική εκδήλωση—πλην από αυτήν του Νίκου Τορναρίτη.

Έστω κι αν ο Αβέρωφ Νεοφύτου έσπευσε εγκαίρως να σβήσει τις φωτιές που προκλήθηκαν, το μήνυμά πως ο Συναγερμός δέχεται πόλεμο από κάποιους αόρατους εχθρούς είχε τη δική του σημασία. Ήταν μία προσπάθεια κατασκευής του εχθρού που επιβουλεύεται το κόμμα. Η κατασκευή εχθρού είναι μία από τις πιο διαδομένες στρατηγικές σε κάθε προεκλογικό, ούτως ώστε να μιλήσει στον κομματικό πατριωτισμό ψηφοφόρων. Στην περίπτωση του ΔΗΣΥ, ο εχθρός από εσωτερικούς μετατοπίστηκε στα λεγόμενα δύο άκρα. Κύρια στρατηγική του Συναγερμού είναι η αντιπαράθεση με το ΕΛΑΜ και το ΑΚΕΛ. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι αμέσως μετά τη μεταπήδηση Πελεκάνου στο ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ, το κύριο μήνυμά που έστειλε το κόμμα διά του αναπληρωτή προέδρου του ΔΗΣΥ Ευθύμιου Διπλάρου είναι πως με την ψήφο στο ΕΛΑΜ, υπάρχει ο κίνδυνος να βγει πρώτο κόμμα το ΑΚΕΛ. Ο «μπαμπούλας» του ΑΚΕΛ ήταν ένα διακύβευμα που έθετε για

χρόνια ο ΔΗΣΥ—ιδιαίτερα μετά τη διακυβέρνηση Χριστόφια—με επιτυχία. Το κατά πόσο ένα τέτοιο διακύβευμα έχει χώρο σήμερα και μπορεί να συσπειρώσει τον Συναγερμό, θα φανεί στην κάλπη. Σίγουρα όμως, παρουσιάζει αρκετά κενά και κινδύνους:

- Ο ΔΗΣΥ επικείμενος να μιμηθεί την επικοινωνιακή πολιτική της Ελλάδας για τα δύο άκρα. Στην περίπτωση όμως της Κύπρου, βάζει στην ίδια μοίρα ένα φασιστικό κόμ-

Ο ΔΗΣΥ βγάζει μπροστά τους υποψήφιους του ψηφοδελτίου, ενώ η Αννίτα Δημητρίου ενισχύει την προσωπική επαφή της με τη βάση, καθώς θεωρείται πως η δημοτικότητα της θα βοηθήσει.

μα με ένα κόμμα του δημοκρατικού τόξου, το οποίο δεν συμμετείχε ποτέ σε ακρότητες.

- Με δεδομένο ότι μεγάλη μερίδα συναγερμικών και ιδιαίτερα πρωτοκλασάτων στελεχών στήριξαν τον Ανδρέα Μαυρογιάννη στις εκλογές του 2023, είναι δύσκολο να πείσει η Πινδάρου για τον κίνδυνο επέλασης του ΑΚΕΛ.

Επιδιώκει να μιλήσει στην πιο σκληρή δεξιά ψήφο, κινδυνεύει όμως να διώξει τη μετριοπαθή ομάδα του ΔΗΣΥ που θεωρεί πως με το ΑΚΕΛ υπάρχει κάποιο περιθώριο συνεννόησης στο Κυπριακό.

Ο ΔΗΣΥ επανέφερε τον κίνδυνο ότι ψήφος στο ΕΛΑΜ σημαίνει πρωτιά στο ΑΚΕΛ, ωστόσο αυτό το διακύβευμα ενέχει πολλά ρίσκα και πολλά κενά.

Δεν αποκλείεται βεβαίως αυτή η τακτική να ενεργοποιήσει εκείνα τα αντανάκλαστα μερίδια παλιών συναγερμικών με έντονα αντιΑΚΕΛικά αισθήματα που φλερτάρουν με το ΕΛΑΜ, ωστόσο σε μία κοινωνία που συνεχώς αποξενώνεται από τα κόμματα και από τις ιδεολογίες είναι ερώτημα αν ένα τέτοιο διακύβευμα μπορεί να πείσει. Το σίγουρο πάντως είναι πως η εξεύρεση διακυβέματος για τον ΔΗΣΥ είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, καθώς το κόμμα διαγιγεί μια

Η πρόεδρος του ΔΗΣΥ μπορεί να αποφεύγει να τοποθετηθεί πολιτικά σε μία προσπάθεια να μη δυσανεστήσει κανέναν, ωστόσο αξιοποιεί τη δημοτικότητα της και την καλή προσωπική επαφή που έχει με τον κόσμο.

περίοδο υπαρξιακών ζητημάτων. Δεν θα μπορούσε για παράδειγμα να δώσει έμφαση σε ένα μήνυμά, ότι η ψήφος στον ΔΗΣΥ συνεπάγεται με ισχυρή αντιπολίτευση, καθώς πολλοί είναι εκείνοι που θα αντιδράσουν. Ούτε βεβαίως μπορεί να παίξει το χαρτί της σταθερότητας, όπως έγινε την τελευταία δεκαετία, καθώς το κόμμα της Δεξιάς δεν είναι πλέον κυβερνών κόμμα.

Εξαιτίας αυτής της πολύ σύνθετης κατάστασης στην οποία βρίσκεται το κόμμα, η κύρια στρατηγική σκέψη είναι να δοθεί έμφαση

στα πρόσωπα του ψηφοδελτίου. Το επιβεβαιώνει άλλωστε το σύνθημα «Δυνατή ομάδα, Δυνατή Κύπρος στην Ευρώπη». Αξίζει να σημειωθεί πως το σύνθημα της δυνατής ομάδας—όχι το ίδιο ακριβώς—ήταν το σύνθημα που επέλεξε ο Συναγερμός το 2004, μετά και τη μεγάλη κρίση του κόμματος εξαιτίας του Σχεδίου Ανάν, από την οποία το κόμμα της Δεξιάς βγήκε αλώβητο. Το κατά πόσο το παρόμοιο σύνθημα είναι μία σύμπτωση ή έχει τη δική του σημασία είναι άγνωστο. Το σίγουρο είναι πως ο ΔΗΣΥ κινείται καθαρά προσωπικά. Πέραν των στελεχών και των υποψηφίων που βγαίνουν μπροστά, ο ΔΗΣΥ χρησιμοποιεί το πιο δυνατό του χαρτί σε θέμα δημοτικότητας, που ονομάζεται Αννίτα Δημητρίου. Η πρόεδρος του ΔΗΣΥ μπορεί να αποφεύγει να τοποθετηθεί πολιτικά σε μία προσπάθεια να μη δυσανεστήσει κανέναν, ωστόσο αξιοποιεί πλήρως τη δημοτικότητα της και την καλή προσωπική επαφή που έχει με τον κόσμο. Δεν είναι τυχαίο ότι γύρισε όλα τα χωριά και τις επαρχίες σε αυτό τον προεκλογικό για να πετύχει τη συσπείρωση.

Ο ρόλος της Αννίτας Δημητρίου θεωρείται καθοριστικός, καθώς η ίδια αντιλαμβάνεται πως ένα κακό αποτέλεσμα θα είναι η αρχή της φθοράς και της υπονόμευσής της ως αρχηγού του κόμματος. Ήδη οι μέχρι τώρα χειρισμοί των δημοτικών εκλογών έχουν προκαλέσει τεράστιες αντιδράσεις και η ανησυχία ολοένα και εντείνεται για το αποτέλεσμα. Μία ήττα του Νίκου Τορναρίτη στη Λευκωσία, το σενάριο της τρίτης θέσης στη Λάρνακα και η αποτυχία εκλογής του Κωστάκη Κωνσταντίνου—του οποίου η υποψηφιότητα πέρασε διά πυρός και σιδήρου από Πινδάρου και Αναστασιάδη—θα ενεργοποιήσει τις φωνές αμφισβήτησης για τον τρόπο που η νέα ηγεσία πολιτεύεται, χάνοντας και το πιο ισχυρό χαρτί που είχε μέχρι σήμερα: πως για τη μεγάλη κρίση ευθύνονται οι τώως και όχι οι νυν.

ΕΔΩ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΛΟΓΕΣ!

3,5%*

Νέο Αμοιβαίο Κεφάλαιο AstroBank Target Maturity Fund 2027

Το AstroBank Target Maturity Fund 2027 επιδιώκει να επωφεληθεί από το τρέχον περιβάλλον ομολογιακών αποδόσεων και απευθύνεται σε επενδυτές που επιδιώκουν τακτικό εισόδημα

- > Σχεδιασμένο να προσφέρει μια εναλλακτική μορφή εισοδήματος
- > Πρόσβαση σε ευρωπαϊκά κρατικά και εταιρικά Ομόλογα
- > * Επιδιωκόμενη διανομή ετήσιου μερίσματος 3,50%
- > Δυνατότητα συμμετοχής με ελάχιστο κεφάλαιο από 20.000 ευρώ
- > Χρονικός ορίζοντας επένδυσης 3 έτη με προκαθορισμένη λήξη οπότε και ρευστοποιείται και τα χρήματα αποδίδονται στους επενδυτές

Προθεσμία συμμετοχής έως 31/05/2024

Γνωρίστε το AstroBank Target Maturity Fund 2027 και μάθετε περισσότερα στο www.astrobank.com

Κλείστε το ραντεβού σας σήμερα.

FUND MANAGER
GMM
GLOBAL
MONEY MANAGERS
WE DRIVE RESULTS

AstroBank
make it happen

ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ.

Οι ΟΣΕΚΑ δεν έχουν εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές.

Οι ΟΣΕΚΑ υπάγονται στις διατάξεις της Οδηγίας 2009/65/ΕΚ.

Το προϊόν δεν περιλαμβάνει καμία προστασία κεφαλαίου σε σχέση με τους αναφερόμενους κινδύνους, γεγονός που σημαίνει ότι μπορεί να χαθεί μέρος ή το σύνολο του επενδυμένου ποσού.

Η παρούσα διαφήμιση έχει ενημερωτικό / διαφημιστικό χαρακτήρα και δεν πρέπει να εκληφθεί ως εγγύηση, προσφορά, συμβουλή ή προτροπή για αγορά, διακράτηση ή πώληση κινητών αξιών.

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΝΕΛΑΒΕ Η CYFIELD (2006-2023)	
1. LIMASSOL ARENA	31.333.000
2. ACHNA WASTEWATER TREATMENT PLANT	24.833.365
3. MAINTENANCE OF AGIOS FYLAXEOS ROUNDABOUT	373.000
4. ARCHBISHOP MAKARIOS AVENUE III- PHASE A	1.818.000
5. UPGRADE OF KENNETY AVENUE AND ESPERIDON STREET, NICOSIA	420.000
6. ELECTRICITY OFFICE IN LARNACA	10.000.000
7. RESTORATION OF THE NICOSIA MUNICIPAL THEATER	8.666.000
8. ARCH. MAKARIOS C' HIGH SCHOOL	6.693.000
9. CYPRUS GOVERNMENTAL PRINTING PRESS BUILDING- NICOSIA	4.047.000
10. GERMASOGIA DAM BRIDGE - LIMASSOL	2.386.917
11. ROUNDABOUT INTERCHANGE - SHIA	767.000
12. 16 BREAKWATERS IN PAPHOS	967.000
13. THE SECRETARIAT RECONSTRUCTION IN NICOSIA	839.000
14. MAKARIOS AVENUE AND DIGENI AKRITA REVAMP	2.248.000
15. ROADS IN NICOSIA MUNICIPALITY AREA KAIMAKLI	2.073.000
16. SEWERAGE CONSTRUCTION WORKS IN LARNACA	--
17. ROAD CONNECTING MENIKO WITH THE OLD NICOSIA-AKAKI ROAD	2.088.000
18. CONSTRUCTION OF ROADS (ARTICLE 17) IN NICOSIA	8.700.000
19. LIMASSOL PORT AND THE LIMASSOL-PAFOS MOTORWAY PASE II	9.683.000
20. RECONSTRUCTION OF URBAN ROADS WITH NEW UTILITIES IN KAIMAKLI-PALOURIOTISSA AREA OF NICOSIA	1.048.000
21. RECYCLED WATER STORAGE TANK IN ANTHOUPOLI, NICOSIA	2.488.000
22. URBAN ROADS WITH NEW UTILITIES IN AYIOS ANDREAS, NICOSIA	1.555.000
23. CONSTRUCTION OF MAN-MADE DRAINAGE LAKE	5.967.000
24. CONSTRUCTION/IMPROVEMENT OF SEASIDE ROAD - LARNACA	7.777.000
25. CONSTRUCTION OF ARCHANGELOU AVENUE	18.399.000
26. DUAL CARRIAGE-WAY- AYIOS ILARIONAS-NICOSIA	4.576.000
27. MULTI-FUNCTIONAL SEASIDE PARK - LIMASSOL	9.745.000
28. ROADS MAINTENANCE IN LIMASSOL DISTRICT	--
29. CYCLE-WAY & PEDESTRIAN FOOT-WAY-NICOSIA	1.750.000
30. SOLEA DAM & IRRIGATION PROJECT - NICOSIA	17.925.000
31. MITSERO QUARRIES ROAD AND KATO MONI BY-PASS ROAD	4.593.000
32. SUPPLY & INSTALLATION OF FORCEMAINS, MAIN SEWERS, PUMPING STATION - NICOSIA	17.850.000
33. KODAP FUEL TERMINAL AND ASSOCIATED PIPELINES IN VASSILIKOS	52.236.000
34. LIMASSOL TECHNICAL SCHOOL A' AND PEDAGOGICAL INSTITUTE	28.399.000
35. NEW CYPRUS MUSEUM	143.962.000
36. HIPPOCRATES AND ARGYROPOLEOS AVENUES	25.786.000
37. INSTALLATION OF WATER PIPE IN LIMASSOL	5.285.000
38. LARNACA SEWERAGE SYSTEM WORKS	5.190.000
39. AKAMAS PARK ROAD NETWORK IMPROVEMENT	6.295.000
40. CYFIELD WILL CONSTRUCT THE NICOSIA RING ROAD	60.000.000
41. SEWAGE SYSTEM IN PYRGOS AND PAREKLISIA	10.168.000
42. RECONSTRUCTION OF OLD GSP	19.720.000
43. GERMASOYIA-AKROUNDIA-DHIERONA-ARAKAPAS ROAD	6.893.000
44. MAINTENANCE OF LIMASSOL DISTRICT HIGHWAYS	2.991.000
45. MAINTENANCE OF NICOSIA DISTRICT HIGHWAYS	1.923.000

€
ΣΥΝΟΛΟ
580.456.282

ΣΥΝΟΛΟ
ΕΡΓΩΝ
45

ΠΗΓΗ: www.cyfieldgroup.com

ΕΡΕΥΝΑ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΑΜΗΤΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εθνικοί εργολάβοι βαρίδι δημοσίων έργων

Οι παθογένειες των κρατικών συμβάσεων πίσω από τις καθυστερήσεις και τα πέναλτι που επιβαρύνουν τα κρατικά ταμεία

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ο **θόρυβος** που έχει προκληθεί με ένα έργο πνοής για τη Λευκωσία, τον περιμετρικό της πρωτεύουσας, μπορεί να χαρακτηριστεί και ως σταγόνα στον ωκεανό για την πραγματική εικόνα με κάποιες εργοληπτικές εταιρείες αλλά και το καθεστώς που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις. Οι παρατάσεις, οι καθυστερήσεις αλλά και το τελικό πραγματικό κόστος ενός έργου είναι μόνο η μία πλευρά του νομίσματος, η ορατή, η οποία στις περισσότερες περιπτώσεις έχει μετατραπεί σε πραγματικότητα. Η άλλη πλευρά, η αθέατη, παραπέμπει σε διαδικασίες που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αθέμιτες, που ενδεχομένως να μπορούν να οδηγήσουν ενώπιον της δικαιοσύνης με το ερώτημα διάπραξης πιθανών αδικημάτων.

Ωστόσο αυτό που προκαλεί εύλογες υποψίες και αποτελεί διαχρονική πρακτική είναι η εμφάνιση κατά περιόδους φαινομένων που εκκολάπτουν εταιρείες που καρπώνονται τη μερίδα του λέοντος των δημοσίων συμβάσεων. Φαινόμενο που στην περίπτωση των δημοσίων έργων είναι γνωστό και ως εταιρείες «εθνικοί εργολάβοι». Η ύπαρξη εταιρειών με «προνομιακή» θέση στο Δημόσιο εντοπίζεται από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας με τους «εθνικούς εργολάβους» να διαδέχονται ο ένας τον άλλον παράλληλα με τις

πολιτικές καταστάσεις. Τα τελευταία 34 χρόνια από τον θώκο του «εθνικού εργολάβου» πέρασαν η εργοληπτική του αείμνηστου Παρασκευαΐδη, την περίοδο διακυβέρνησης Κληρίδη, ο Μιλτιάδης Νεοφύτου γνωστός και ως Μιλτιάδης, την περίοδο διακυβέρνησης Χριστόφια και τελευταίος ο Γιώργος Χρυσόχοι, της πάλαι ποτέ εργοληπτικής εταιρείας Nemesiς Constructing Public Company και τώρα Cyfield. Τα ερωτήματα που ενδεχομένως να προκύπτουν από τον βαθμό επιτυχίας κατακύρωσης δημοσίων έργων εντείνονται από τις αποκαλύψεις για εμπλοκή «εθνικών εργολάβων» σε περιπτώσεις χρηματισμού δημοσίων προσώπων, όπως αυτές της εταιρείας Nemesiς στο σκάνδαλο του ΣΑΠΑ.

Η Cyfield

Μία απλή επίσκεψη στην επίσημη ιστοσελίδα της είναι αρκετή για να διαπιστώσει κάποιος γιατί η εταιρεία Cyfield θεωρείται ο σημερινός «εθνικός εργολάβος». Η συγκεκριμένη εταιρεία στην ουσία αποτελεί τη διάδοχο κατάσταση της εταιρείας Nemesiς. Μεταξύ άλλων, η Cyfield είναι ο εργολάβος για τα μερικά εμβληματικά έργα όπως: Λεμεσός-Σαϊττά, Γερμασόγεια- Ακρούντα, αποχετευτικά στο Κίτι, περιμετρικός αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας α' φάση, Αρχαιολογικό Μουσείο, προσφυγικός συνοικισμός Μενόγεια και λεωφόρος Αργυρουπόλεως. Τουλάχιστον σε

δύο μεγάλα δημόσια έργα, αυτό του περιμετρικού Λευκωσίας αλλά και του δρόμου Λεμεσού-Σαϊττά, οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται ξεπερνούν το 50% του εκτιμώμενου με βάση το συμβόλαιο χρόνου παράδοσης του έργου, παρά ταύτα η συγκεκριμένη εταιρεία συνεχίζει να έχει σημαντική παρουσία στα δημόσια έργα. Εκτός από τον ενάμιση χρόνο παρατάσεων που της έχουν εγκριθεί για τον περιμετρικό της Λευκωσίας, από δημοσιεύματα προκύπτει πως η Cyfield είχε ζητήσει συνολικές παρατάσεις 17,5 χρόνων, και στην περίπτωση του δρόμου Λεμεσού-Σαϊττά καταγράφεται μεγάλη καθυστέρηση λόγω προσθήκης οχετού από το τμήμα ανάπτυξης υδάτων, κατά την ίδια. Για τον δρόμο Λεμεσού-Σαϊττά υπήρχε παράταση μέχρι τον Ιούλιο, αλλά υποβλήθηκε νέα αίτηση για επιπλέον παράταση μέχρι τον Σεπτέμβριο. Για τον δε περιμετρικό της Λευκωσίας οι καθυστερήσεις αποδίδονται από την ίδια στη μετακίνηση καλωδίων της ΑΗΚ καθώς και λόγω καθυστερήσεων σε απαλλοτριώσεις. Η εταιρεία θεωρεί πως κάθε έργο έχει τα δικά του θέματα. Σε κάποια άλλα έργα υπήρχαν καθυστερήσεις επειδή προστέθηκαν υπηρεσίες, π.χ. καλώδια τηλεπικοινωνιών.

Ερωτηματικά

Οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται σε αριθμό έργων που έχει αναλάβει η Cyfield είναι ένα σοβαρό

θέμα, μιας και δεν έχει διευκρινιστεί επίσημα αν υπήρξε επιβάρυνση για τα κρατικά ταμεία. Το πιο σοβαρό όμως ζήτημα που προκύπτει από τη μορφή ερωτήματος, είναι η συμμετοχή μιας εταιρείας σε δημόσια έργα η οποία στο παρελθόν, μέτοχοι ή και ηγετικά της στελέχη, είχε εμπλοκή σε μεγάλο σκάνδαλο. Πρόκειται για το σκάνδαλο ΣΑΠΑ όπου με απόφαση δικαστηρίου η εταιρεία Nemesiς –της οποίας η Cyfield αποτελεί ουσιαστικά τη συνέχεια– ήταν μία από τις οκτώ εταιρείες που φέρονται να δωροδόκησαν τους Βέργα και Μαλκίδη με €520.000 και €498.000 αντίστοιχα. Άσχετα με την εξέλιξη της υπόθεσης ενώπιον της Δικαιοσύνης με απόφαση της τότε κυβέρνησης Αναστασιάδη, οι εταιρείες που είχαν εμπλοκή σε σκάνδαλα έμπαιναν σε μαύρη λίστα και δεν μπορούσαν να διεκδικήσουν δημόσιες συμβάσεις. Η εταιρεία Nemesiς προκειμένου να ξεπεράσει το γράμμα του νόμου και όπως φαίνεται στον Έφορο Εταιρειών κατέβασε ρολά και συνέχισε ως Cyfield, λαμβάνοντας μάλιστα τη μερίδα του λέοντος των δημοσίων συμβάσεων. Η «Κ» επικοινωνήσε με τον εκτελεστικό διευθυντή της Cyfield, ο οποίος ωστόσο αρνήθηκε να σχολιάσει το ρεπορτάζ της «Κ». Εκτός από την πρώην Nemesiς και τώρα Cyfield, στους «εθνικούς εργολάβους» φηγοιούραει και η εταιρεία Iacovou Bros, η οποία είχε επίσης συμμετοχή στο σκάνδαλο του ΣΑ-

ΠΑ, με απόφαση δικαστηρίου. Άξιο απορίας είναι και η στάση του Συμβουλίου Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτικών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων, το οποίο όπως αποκαλύφθηκε τον περασμένο Φεβρουάριο στην Επιτροπή Θεσμών, 8,5 χρόνια μετά το σκάνδαλο, δεν έλεγξε, ως όφειλε, πειθαρχικά την πλειοψηφία των εταιρειών που ενέχονταν στο σκάνδαλο του ΣΑΠΑ.

Τα δημόσια έργα

Από την πλευρά των Δημοσίων Έργων δεν υπήρξε επίσημη αντίδραση παρά το γεγονός ότι έγινε προσπάθεια από την «Κ». Μάλιστα προκαλεί, το λιγότερο, εντύπωση ότι από την επίσημη ιστοσελίδα του Τμήματος έχει απενεργοποιηθεί τις τελευταίες δύο εβδομάδες η δυνατότητα άντλησης πληροφοριών για τις εταιρείες στις οποίες έχουν κατακυρωθεί δημόσια συμβόλαια. Επίσης άγνωστο παραμένει αν το Δημόσιο έχει πληρώσει πέναλτι σε εργοληπτικές εταιρείες από καθυστερήσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται ο ανάδοχος του έργου ή το ποσό που έχει εισπραχθεί από πέναλτι που επιβλήθηκε σε εργοληπτικές για καθυστερήσεις που ευθύνονται οι ίδιοι. Το ζήτημα δε αποκτά δυσανάλογα μεγαλύτερες διαστάσεις σε σχέση με το παρελθόν, μιας και αυτή τη στιγμή είναι σε εξέλιξη πρόγραμμα-μαμούθ για τα δεδομένα της Κυπριακής Δημοκρατίας με πολλαπλά έργα σε εξέλιξη, εκατοντάδων εκατομμυρίων.

Με πολλές τρύπες το πλαίσιο ανάθεσης

Ιδιαίτερα κατατοπιστικό για τους λόγους που εκκολάπτουν «εθνικούς εργολάβους» είναι το ΕΤΕΚ. Σύμφωνα με τον γ.γ. του ΕΤΕΚ, Ανδρέα Θεοδότου, η ίδια η διαδικασία που ακολουθείται για τις συμβάσεις δημοσίων έργων εξοστρακίζει εργοληπτικές εταιρείες. Συγκεκριμένα, κατά τον κ. Θεοδότου οι παθογένειες εντοπίζονται σε δύο ζητήματα:

Πρώτον, στον τρόπο ανάθεσης δημοσίων έργων και δεύτερον, στον μηχανισμό επίλυσης διαφορών. Σε ό,τι αφορά την ανάθεση έργων, η εργοληπτική εταιρεία εκτός από το κομμάτι κατασκευής του έργου είναι υποχρεωμένη να πραγματοποιήσει και τη μελέτη του έργου – υποχρέωση που δεν υπήρχε παλαιότερα.

Η προσθήκη αυτή, σύμφωνα με τον κ. Θεοδότου, λειτουργεί αρνη-

τικά για τους μικρούς εργολάβους, οι οποίοι δεν έχουν το οικονομικό και τεχνικό υπόβαθρο να πραγματοποιήσουν τη μελέτη του έργου, με αποτέλεσμα να μειώνεται σημαντικά ο αριθμός των εταιρειών που διεκδικούν το έργο. Δεύτερος και επίσης αποτρεπτικός παράγοντας είναι και ο μηχανισμός επίλυσης τυχόν διαφορών. Η διαδικασία, σύμφωνα με τον κ. Θεοδότου, είναι περίπλοκη και χρονοβόρα, μιας και

μια δικαστική διαμάχη εργοληπτική με το Δημόσιο είναι χρονοβόρα και οικονομικά ασύμφορη για μικρούς εργολάβους.

Η απουσία γρήγορου και ευέλικτου μηχανισμού επίλυσης διαφορών θεωρείται αποτρεπτικός παράγοντας και για μεγάλες εταιρείες εκτός Κύπρου. Από τα σημαντικά αρνητικά του πλαισίου και τα κριτήρια ανάθεσης τα οποία όπως λέει ο γ.γ. του ΕΤΕΚ είναι μόνο οικονο-

μικά. Τουτέστιν, δεν μπορεί να επιλεγεί ένας ενδιαφερόμενος που θα παραδώσει το έργο στην ώρα του και δεν έχει τη μικρότερη προσφορά. Η φθηνότερη προσφορά είναι μονόδρομος τονίζει ο κ. Θεοδότου, άσχετα με άλλα κριτήρια. Πρακτικά που στη συνέχεια εγκλωβίζει το Δημόσιο, μιας και η καταγγελία σύμβασης συνεπάγεται κόστος – κάτι που έγινε και με την Πλατεία Ελευθερίας.

“

Το ρεπορτάζ της «Κ» και όσα αναφέρονται για τις καθυστερήσεις και τις δημόσιες συμβάσεις που έχει αναλάβει η Cyfield κλήθηκε να σχολιάσει ο εκτελεστικός διευθυντής της εταιρείας Γιώργος Χρυσόχοι, ο οποίος αρνήθηκε να το πράξει.

“

Με βάση επίσημα στοιχεία, η εταιρεία Cyfield έχει αναλάβει την πλειοψηφία των εμβληματικών δημοσίων έργων με αποτέλεσμα δικαιολογημένα να θεωρείται από πολλούς ως ο σημερινός «εθνικός εργολάβος».

DUOMAX

ΠΑΡΑΚΕΤΑΜΟΛΗ 500mg ΙΒΟΥΠΡΟΦΑΙΝΗ 150mg

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ / ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΝΟ

ΠΣC MEDOCHEMIE 1-10 Κωνσταντινουπόλεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

Συνέντευξη στον
ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ

Υποψήφιος πρόεδρος Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας

Έχει ευθύνες ο κ. Γιωρκάτζης

Για εκκρεμότητες που άφησε ως δήμαρχος Λευκωσίας,
ως πρόεδρος του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας και
ως πρόεδρος του Προσωρινού Συντονιστικού Συμβουλίου

«Πρέπει να αποφευχθεί η περαιτέρω επιβάρυνση των πολιτών για οποιαδήποτε υπηρεσία θα παρέχει ο Επαρχιακός Οργανισμός Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας, τουλάχιστον κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του».

Το όραμα και τις προτεραιότητες του αναλύει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο υποψήφιος πρόεδρος Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας Ανδρέας Ασσιώτης. Επιρρίπτει ευθύνες στον ανθυποψήφιο του Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη για εκκρεμότητες που θα κληροδοτηθούν στον νέο οργανισμό και τον καλεί να συμμετάσχουν σε ανοικτά debates και να παραθέσουν τις θέσεις τους, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους ψηφοφόρους να κρίνουν και να αποφασίσουν ποιον από τους δύο θα ψηφίσουν. Αναφέρει, επίσης, ότι, ενώ ο ίδιος έχει παραθέσει τις προγραμματικές του θέσεις για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας, δεν έχει ακούσει το παραμικρό σχετικό με τα ζητήματα αυτά από τον κ. Γιωρκάτζη. Ο κ. Ασσιώτης εκφράζει ανησυχία ότι με τον τρόπο που η κυβέρνηση χειρίζεται τη χρηματοδότηση του οργανισμού, αναπόφευκτα θα αυξηθούν τα τέλη και τα δικαιώματα που πληρώνουν οι πολίτες, και αναφέρει πως αν εκλεγεί, θα λειτουργήσει με τρόπο ώστε να μην επιβαρυνθούν οι πολίτες.

—Είμαστε έτοιμοι για τη νέα εποχή στην Τοπική Αυτοδιοίκηση;

—Θα έπρεπε να ήμασταν έτοιμοι, αλλά κατά την εκτίμησή μου, δεν έγινε έγκαιρα η άρτια η προετοιμασία που έπρεπε, κυρίως από το υπουργείο Εσωτερικών, το Προσωρινό Συντονιστικό Συμβούλιο και την Κεντρική Συμβουλευτική Επιτροπή.

—Προκύπτουν προβλήματα;

—Υπάρχουν σημαντικές καθυστερήσεις και σοβαρά ζητήματα, για τα οποία οι αποφάσεις που λήφθηκαν πρέπει να επανεξεταστούν το συντομότερο μετά τις εκλογές της 9ης Ιουνίου. Γι' αυτό πρέπει να εντατικοποιηθεί η προσπάθεια από τους αρμοδίους, έστω και τον ένα μήνα που απομένει.

—Διεκδικείτε τη θέση του προέδρου του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας. Ποια είναι η σημασία αυτών των νέων οργανισμών;

—Οι πέντε οργανισμοί αποτελούν τη μεγαλύτερη καινοτομία που επέρχεται με τη μεταρρύθμιση. Είναι οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και όχι της κεντρικής κυβέρνησης, με πρόεδρο που εκλέγεται από το σύνολο των ψηφοφόρων της κάθε επαρχίας και ένα Συμβούλιο από τους αιρετούς των δήμων και των κοινοτήτων της επαρχίας. Στη Λευκωσία ο αριθμός των ψηφοφόρων είναι εντυπωσιακός και ανέρχεται στους 220.000. Οι αρμοδιότητες του οργανισμού αφορούν κυρίως τέσσερις τομείς: ύδρευση και υδατοπρομήθεια, αποχετεύσεις και διαχείριση ομβρίων, διαχείριση των μονάδων επεξεργασίας και αξιοποίηση των στερεών αστικών αποβλήτων και αδειοδότηση της ανά-

πτυξης. Ενόψει του εξαιρετικού δυναμισμού των νέων οργανισμών, προτείνω, μετά την αρχική περίοδο προσαρμογής, τη σταδιακή επέκταση των αρμοδιοτήτων τους. Πρέπει, πρώτο, να γίνουν ισότιμα μέλη του Πολεοδομικού Συμβουλίου, όταν συζητούνται τα Σχέδια Ανάπτυξης σε κάθε επαρχία, δεύτερο, να γίνουν θεσμοθετημένα σύμβουλοι του υπουργού Εσωτερικών, για την τροποποίηση των Πολεοδομικών Ζωνών και της Δήλωσης Πολιτικής και τρίτο, να ανατεθεί στον οργανισμό η ετοιμασία Χωροταξικού Σχεδίου για την Επαρχία. Εφόσον εκπονηθεί Σχέδιο για την Επαρχία, στο μέλλον δεν θα έχουμε φαινόμενα όπως αυτά που αντιμετωπίζουμε σήμερα με τα εργοστάσια ασφαλικών να απέχουν μόλις 100 μέτρα από τις οικιστικές ζώνες, δεν θα έχουμε πολυάριθμες κοινότητες να υποφέρουν από τη γειτνίαση με τόσα πολλά χοιροστάσια και κτηνοτροφικές ζώνες. Όλα αυτά θα

Ο Επαρχιακός Οργανισμός Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας θα παραλάβει πέραν των οκτώ χιλιάδων καθυστερημένων αιτήσεων για πολεοδομική άδεια, για άδεια οικοδομής και για πιστοποιητικό έγκρισης.

ρυθμιζόνταν έγκαιρα και σωστά. Δεν προτείνω το Σχέδιο για την Επαρχία ως πιθανή λύση των σημερινών προβλημάτων, αλλά ως προοπτική πρόληψης για το μέλλον. Για τα υφιστάμενα σήμερα σοβαρά προβλήματα, η κυβέρνηση οφείλει άμεσα να βρει λύσεις, σε συνεννόηση με όλους τους επηρεαζόμενους.

—Αν εκλεγείτε, ποια θα είναι η προτεραιότητά σας;

—Η πρώτη προτεραιότητα, αφού ενημερωθώ σε λεπτομέρεια για τα οικονομικά δεδομένα του οργανισμού, θα είναι να συναντηθώ με τους υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών για να δούμε εξ αρχής πώς υποστηρίζεται η λειτουργία του οργανισμού από την κυβέρνηση, ώστε η εξαγγελία προς τους πολίτες για καλύτερες υπηρεσίες με μικρότερο κόστος να υλοποιηθεί. Ο Οργανισμός Λευκωσίας θα παραλάβει πέραν των οκτώ χιλιάδων καθυστερημένων αιτήσεων για πο-

λεοδομική άδεια, για άδεια οικοδομής και για πιστοποιητικό έγκρισης, για τις οποίες δεν έχει οποιαδήποτε ευθύνη. Θα παραλάβει την από δεκαετίες ελλειμματική στελέχωση των σημερινών αδειοδοτουσών αρχών, που αποτελούσε ευθύνη του κράτους. Υπάρχουν, επίσης, δύσκολες συνθήκες λόγω της λειτουργίας του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας, αλλά και επισφάλειες και εκκρεμότητες που προκύπτουν από την κακή διαχείριση και την αδυναμία λήψης σωστών αποφάσεων από το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας, που δημιουργούν σοβαρούς οικονομικούς κινδύνους. Για πολλές από αυτές τις επισφάλειες, ευθύνες βαρύνουν και τον για 12 χρόνια πρόεδρο του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας κ. Γιωρκάτζη. Εφόσον ο ΕΟΑ ή οι πολίτες-πελάτες του δεν έχουν οποιαδήποτε ευθύνη για τη βεβαρημένη κατάσταση που θα παραλάβει ο οργανισμός την 1η Ιουλίου, η κυβέρ-

νηση έχει υποχρέωση να σταθεί αρωγός και να εγγυηθεί τη βιωσιμότητα του οργανισμού.

—Ποια είναι η εισήγησή σας για τις χιλιάδες αιτήσεις που εκκρεμούν;

—Ο αριθμός είναι συγκλονιστικά μεγάλος. Και οφείλω να σημειώσω ότι στον Δήμο Λευκωσίας ο ανθυποψήφιος μου κ. Γιωρκάτζης έχει την ευθύνη για τον μεγάλο αριθμό των εκκρεμοτήτων που ο δήμος θα παραδώσει στον ΕΟΑ, καθώς οι εκκρεμότητες παραμένουν αμετάβλητες εδώ και πολλούς μήνες. Η επιτυχής αντιμετώπιση του συσσωρευμένου προβλήματος εξαρτάται από την ορθολογική απλοποίηση του ελέγχου που γίνεται στις διάφορες αιτήσεις. Εφόσον εκλεγώ, άμεσα θα δοθούν οδηγίες στους λειτουργούς αδειοδότησης, ώστε να επικεντρωθούν σε εκείνα τα στοιχεία της αίτησης που μπορούν να επηρεάσουν τις ανώσεις της περιοχής ή των περιοίκων, με στόχο να επιταχυνθεί ο χρόνος έκδοσης αδειών, αντί να εξετάζεται κάθε μικρή λεπτομέρεια των αιτήσεων, δημιουργώντας συχνά την εντύπωση ότι αναζητούνται λόγοι απόρριψής τους. Επιπρόσθετα, για πολλές από τις αιτήσεις γίνονται διαβουλεύσεις με άλλες υπηρεσίες, γι' αυτό εισηγοίμαι όπως λειτουργοί επιλεγμένων υπηρεσιών, π.χ. Πυροσβεστικής, Τμήματος Δημοσίων Έργων και Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, συνεγκατασταθούν στον ΕΟΑ.

—Επιρρίπτει ευθύνες στον ανθυποψήφιο σας Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη για διάφορα ζητήματα...

—Ο κ. Γιωρκάτζης έχει ευθύνες για τις εκατοντάδες πολεοδομικές και οικοδομικές αιτήσεις που εκκρεμούν στον Δήμο Λευκωσίας και θα κληροδοτηθούν στον ΕΟΑ, παρά τις εξαγγελίες για μείωση των εκκρεμοτήτων. Έχει ευθύνες για τα πεπραγμένα του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας, διότι ήταν πρόεδρός του για 12 χρόνια και τα οικονομικά αποτελέσματα, η σχεδόν σιωπηλή επαναφορά φορολογιών που είχαν τερματιστεί για χιλιάδες καταναλωτές και οι καταγγελίες που εκκρεμούν στην Αστυνομία και στην Ελεγκτική Υπηρεσία για λανθασμένες και καθυστερημένες αποφάσεις, μαρτυρούν τις προφανείς αδυναμίες και τα ελλείμματα της διοίκησης του. Έχει ευθύνη γιατί ο Δήμος Λευκωσίας δεν έχει αδειοδοτημένο πράσινο σημείο και οι δημότες του δήμου στέλνονται στο πράσινο σημείο Στροβόλου. Είναι επίσης πρόεδρος του Προσωρινού Συντονιστικού Συμβουλίου εδώ και δύο χρόνια και συνεπώς έχει ευθύνες για τα ελλείμματα της προετοιμασίας που έγινε και την προοπτική μετακύλισης του κόστους διαχείρισης παλιών αποτυχιών στους πολίτες μετά την έναρξη λειτουργίας του νέου Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας, εφόσον αδιαμαρτύρητα κατάστασε τους σχετικούς σχεδιασμούς της κυβέρνησης.

Καλώ τον ανθυποψήφιο μου να συμμετάσχω σε ανοικτά debates

—Θα έχετε την ευκαιρία στην προεκλογική να θέσετε αυτά τα ζητήματα στον κ. Γιωρκάτζη και να λάβετε απαντήσεις.

—Προσωπικά έχω παραθέσει εξαντλητικά τις προγραμματικές μου θέσεις για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας. Σημειώνω, ωστόσο, ότι δεν έχω ακούσει το παραμικρό σχετικό με τα ζητήματα αυτά από τον κ. Γιωρκάτζη. Και μου δημιουργεί μεγάλη εντύπωση το γεγονός πως δεν έγινε μέχρι σήμερα εφικτός οποιοσδήποτε συστηματικός σχετικός διάλογος μεταξύ μας. Προτείνω λοιπόν δημοσίως στον κ. Γιωρκάτζη να συμμετάσχω σε ανοικτά debates, σε δημόσιες συζητήσεις, στις οποίες να δεχόμαστε ερωτήματα και από το κοινό, και να μπορούμε να διαλεγόμαστε μεταξύ μας ώστε να δώσουμε στους ψηφοφόρους τη δυνατότητα να μας κρίνουν για τις θέσεις μας και να αποφασίσουν ποιον από τους δύο θα ψηφίσουν στις 9 Ιουνίου.

—Αυτοί οι οργανισμοί θα λαμβάνουν αποφάσεις που θα επηρεάζουν τα οικονομικά των νοικοκυριών. Θα επωφεληθούν τελικά οι πολίτες ή θα επιβαρυνθούν περισσότερο;

—Η ανησυχία μου είναι ότι, με τον τρόπο που η κυβέρνηση χειρίζεται τη χρηματοδότηση και τη βιωσιμότητα του οργανισμού, αναπόφευκτα θα αυξηθούν τα τέλη και τα δικαιώματα που πληρώνουν οι πολίτες. Αν εκλεγώ, αυτό το ενδεχόμενο θα αντιμετωπιστεί με αποφασιτικότητα, ώστε να μην επιβαρυνθούν οι πολίτες. Πρέπει να αποφευχθεί η περαιτέρω επιβάρυνση των πολιτών για οποιαδήποτε υπηρεσία θα παρέχει ο Επαρχιακός Οργανισμός, τουλάχιστον κατά την πρώτη περίοδο της λειτουργίας του.

—Μπορείτε να δώσετε κάποιο παράδειγμα γι' αυτό που λέτε;

—Επισκεπτόμενοι χωριά της Επαρχίας Λευκωσίας, διαπιστώσαμε ότι οι κοινότητες νιώθουν ότι πιεζονται με σοβαρή αύξηση των τελών που πληρώνουν είτε για τη σύνδεση αναπτύξεων με το δίκτυο υδατοπρομήθειας, είτε για το ποσό που πληρώνουν για την κατανάλωση. Υποστηρίζω ότι δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε να επικαλείται την ισότητα μεταξύ όλων των καταναλωτών της επαρχίας, όταν οι δυσκολίες και οι επιβαρύνσεις που δέχονται οι κοινότητες που είναι στην ημιορεινή ή ορεινή Λευκωσία είναι πολύ διαφορετικές από αυτές των καταναλωτών που κατοικούν στην αστική Λευκωσία.

«Έχω παραθέσει εξαντλητικά τις θέσεις μου για τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του νέου οργανισμού, τουλάχιστον κατά την πρώτη περίοδο της λειτουργίας του».

Τα αδειοδοτημένα «πράσινα σημεία» στην ευρύτερη αστική περιοχή Λευκωσίας πρέπει να αυξηθούν.

Οι κάτοικοι της υπαίθρου, ιδίως σε περιοχές με ιδιαιτερότητες, πρέπει να αντιμετωπιστούν με ένα θετικότερο τρόπο από τους υπόλοιπους, ώστε οι διακρίσεις μας για υποστήριξη της υπαίθρου να έχουν περιεχόμενο.

—Αναφερθήκατε πριν σε εκκρεμότητες που προκύπτουν από τη διαχείριση που γίνεται από το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας που δημιουργούν σοβαρούς οικονομικούς κινδύνους. Ποιος θα τα πληρώσει αυτά αν όντως προκύψει τέτοια ανάγκη;

—Οτιδήποτε προκύψει μετά την έναρξη λειτουργίας του Επαρχιακού Οργανισμού λόγω αποφάσεων που έλαβε το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας, θα το διαχειριστούμε με στόχο να αποφευχθεί επιπρόσθετη επιβάρυνση των καταναλωτών. Εμφανισθήκαν δημοσιεύματα στον Τύπο, ότι το ΣΑΛ δεν έχει λάβει οποιαδήποτε αποτελεσματικά μέτρα για τη μη έγκαιρη ανανέωση εργασιών επιστολής εργοληπτικής εταιρείας που έληξε, με επιπτώσεις στο συμφέρον των καταναλωτών του ΣΑΛ. Υπάρχουν πολύ συγκεκριμένες καταγγελίες για εκτεταμένες κακοτεχνίες ή και για κακοδιαχείριση, με αποτέλεσμα να τίθεται εν αμφιβόλω ακόμη και η βιωσιμότητα του ΣΑΛ. Σε περίπτωση

που εκλεγώ, όλα αυτά τα θέματα θα τα δούμε με ταχύτητα, σε βάθος, και με στόχο να προστατεύσουμε τα συμφέροντα των καταναλωτών και όχι οποιουδήποτε άλλου.

—Σχετικά με τα «πράσινα σημεία», τι μπορεί να γίνει ώστε αυτό το μέτρο να καταστεί πιο αποτελεσματικό;

—Τα «πράσινα σημεία» είναι πολύ λίγα, και είναι ένας από τους λόγους που δεν αποδίδει ο σχετική κρατική στρατηγική. Τα οικοπέδα στις αστικές περιοχές, τα αγράκια και τα χωράφια στην υπαίθρο είναι γεμάτα από σκουπίδια. Ο ΕΟΑ πρέπει να μπει σε διάλογο με τα Τμήματα Περιβάλλοντος και Αναπτύξεως Υδάτων και τους αναδόχους των συμβάσεων για τα «πράσινα σημεία», ώστε να δοθούν λύσεις το συντομότερο για όλα τα ζητήματα που εκκρεμούν. Τα αδειοδοτημένα «πράσινα σημεία» στην ευρύτερη αστική περιοχή πρέπει να αυξηθούν. Πρέπει, επίσης, να δημιουργήσουμε περισσότερες κινητές μονάδες συλλογής ανακυκλώσιμων ώστε να επιλυθούν τα χρονίζοντα προβλήματα.

—Η στήριξη που έχετε από το ΑΚΕΛ επηρεάζει το ανεξάρτητο της υποψηφιότητάς σας;

—Η ανεξαρτησία της υποψηφιότητάς μου αποδεικνύεται κυρίως

από τρία ουσιαστά γεγονότα. Πρώτο, ότι απευθύνθηκα ευθέως και ειλικρινά σε όλα τα πολιτικά κόμματα του δημοκρατικού χώρου και ζήτησα από τις ηγεσίες να μου δώσουν τη δυνατότητα να τους ενημερώσω για τις θέσεις και την υποψηφιότητά μου. Από αβρότητα δεν ενόχλησα τα κόμματα, που πρόωρα, κατά την άποψή μου, και χωρίς να δουν ποιοι θα είναι οι υποψήφιοι, αποφάσισαν ότι θα στηρίξουν τον κ. Γιωρκάτζη. Δεύτερο, οι προγραμματικές μου θέσεις διαμορφώθηκαν από εμπειρα προσωπικά και τους ειδικούς επαγγελματίες που στηρίζουν την υποψηφιότητά μου, χωρίς το ΑΚΕΛ, που στηρίζει την ανεξάρτητη υποψηφιότητά μου, να παρεμβεί με οποιονδήποτε τρόπο για να επιρροήσει το περιεχόμενο αυτών των θέσεων. Τρίτο, πολυάριθμοι προβληματισμένοι συμπολίτες μου από κάθε κομματικό χώρο με τίμησαν με τη δημόσια υποστήριξη που μου προσφέρουν συνεχώς. Καταθέτω, συνεπώς, την υποψηφιότητά μου σε όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως, με ειλικρίνεια και ευθύτητα, και τους ζητώ να με εμπιστευτούν λόγω της ιστορίας, της εμπειρίας, των γνώσεων και των ικανοτήτων μου, και να με ψηφίσουν, ανεξαρτήτως των κομματικών προτιμήσεων και συμπαθειών του καθενός.

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Μετά τα επανειλημμένα περιστατικά ενδοσχολική βίας, τα οποία απασχόλησαν την κυπριακή κοινή γνώμη τον περασμένο Νοέμβριο και στον απόηχο σειράς μέτρων που αποφάσισε το Υπουργικό Συμβούλιο – χαρακτηριστικό το παράδειγμα του μαθητή ο οποίος εκφοβήθηκε καρέκλα σε εκπαιδευτικό – ήρθε αυτές τις μέρες εκ νέου στη δημόσια συζήτηση το πρόβλημα της συμπεριφοράς των νέων. Αυτή τη φορά ήταν τα μαζικά περιστατικά βανδαλισμών κατά τις ημέρες του Πάσχα. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν παραμένει απαθής η Πολιτεία στα έκτροπα που συμβαίνουν κατά καιρούς, κατά πόσο υπάρχει συγκεκριμένος και στοχευμένος σχεδιασμός δράσης από τις αρμόδιες αρχές, τόσο στο επίπεδο της πρόληψης όσο και στο επίπεδο της καταστολής, με στόχο την πάταξη της νεανικής παραβατικότητας.

Το κοινό συμπέρασμα από εκπαιδευτικούς και υπηρεσιών που μίλησαν στην «Κ» είναι ότι για τις εικόνες που βιώνει σήμερα η κυπριακή κοινωνία, πληρώνονται τα λάθη 10-15 χρόνων προηγουμένως στο επίπεδο της πρόληψης, για το οποίο μερίδιο ευθύνης έχουν εκτός από την οικογένεια, αρμόδιοι θεσμοί και υπηρεσίες για τη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικών, όπως το σχολείο, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και η Αστυνομία. Επίσης διαφάνηκε ότι λήφθηκαν καθυστερημένα αποφάσεις για παρεμβάσεις πρόληψης στην κοινότητα και το σχολείο, με αποτέλεσμα αντίστοιχα προγράμματα να βρίσκονται ακόμη στα σπάργανα, για να αποδώσουν αποτελέσματα, εάν εφαρμοστούν σωστά, σε βάθος χρόνου. Από πλευράς Αστυνομίας και υπουργείου Παιδείας μάς αναφέρ-

Καθυστερημένα λήφθηκαν αποφάσεις για παρεμβάσεις στην κοινότητα και το σχολείο, με αποτέλεσμα αντίστοιχα προγράμματα να είναι στα σπάργανα, για να αποδώσουν, εάν εφαρμοστούν σωστά, σε βάθος χρόνου.

θηκε ότι προβαίνουν σε επιμορφώσεις προς τους νέους, τους γονείς, αλλά και τους εκπαιδευτικούς, όσον αφορά τον δεύτερο φορέα. Στο μεταξύ, δήμοι και όργανα επιβολής της τάξης ζητούν περισσότερα εργαλεία στο επίπεδο της καταστολής, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα της πρόληψης θα φανούν μετά από χρόνια.

Κοινωνικός λειτουργός

Μεταφέροντας την έκταση των βανδαλισμών από νεαρούς σε δημόσιους χώρους ενός δήμου, ο δήμαρχος Λάρνακας και πρόεδρος της Ένωσης Δήμων Κύπρου, Ανδρέας Βύρας, μίλησε στην «Κ» για ένα πρόβλημα σχεδόν καθημερινό, μέσα από γκράφιτι σε τοίχους και ζημιές δημόσιας υπηρεσίας, με επίδειξη δύναμης αλλά και τάση μιμητισμού. Όπως ανέφερε, βρίσκονται συνεχώς σε επαφή με την Αστυνομία και με οργανωμένους οπαδούς, για να δουν πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο. Στάθηκε στην προσπάθεια που άρχισε πρόσφατα με τον θεσμό του κοινωνικού λειτουργού της γειτονιάς, μέσα από τη σύμπραξη των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και

των Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων. Ο κοινωνικός λειτουργός της γειτονιάς θα εντοπίζει τα τοπικά προβλήματα στις κοινότητες ή τους δήμους που είναι τοποθετημένοι, όπως και τις συνθήκες για άτομα ή οικογένειες που ενδεχομένως να αντιμετωπίζουν προβλήματα και έχουν ανάγκη ψυχοκοινωνικής στήριξης, θα ενεργεί ως πρώτο σημείο αναφοράς, ενώ μπορεί να γίνεται δέκτης αναφορών από τα ίδια τα άτομα, αλλά και από άλλους οργανισμούς. Σύμφωνα με τον κ. Βύρα, ο δήμος Λάρνακας διαθέτει έναν κοινωνικό λειτουργό, ενώ άμεσα θα προσληφθούν κι άλλοι.

«Η αποτυχία των σχολείων»

«Αυτό το φαινόμενο πρέπει να προβληματίσει πρώτα και πάνω απ' όλα το υπουργείο Παιδείας και κατά δεύτερον την Αστυνομία. Δεν είναι θέμα καταστολής, αλλά είναι θέμα παιδείας. Και πρέπει να προβληματιστούμε για το ότι κάτι έγινε λάθος πριν από 10-15 χρόνια, για να επιστρέψουμε και να "θερίσουμε" αυτά τα αποτελέσματα σήμερα», δήλωσε ο δήμαρχος Πάφου, Φαίδωνας Φαίδωνος. «Η σοβαρή αποτυχία των σχολείων, ο αποκλεισμός πολλών παιδιών αλλόγλωσσων από την πρόσβαση στη μόρφωση και γενικά η παραβατικότητα, η οποία καλλιεργείται μέσα από τα ίδια τα σχολεία, λόγω του αποκλεισμού και λόγω του ότι έχει αυξηθεί ραγδαία ο αριθμός των αναλφάβητων μαθητών τα τελευταία χρόνια, έχει ως αποτέλεσμα να εκδηλώνεται η νεανική παραβατικότητα», σημείωσε. «Η περιθωριοποίηση οποιουδήποτε παιδιού μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα παραβατικής συμπεριφοράς από αυτά», σχολίασε από την πλευρά του ο αναπληρωτής καθηγητής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, Παναγιώτης Σταυρινίδης. Όπως εξήγησε, η περιθωριοποίηση παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία, παιδιών, και εφήβων ειδικά, από τη ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα ή εκείνων που έχουν ιδιαιτερότητες στην εξωτερική τους εμφάνιση ή στα ψυχολογικά τους χαρακτηριστικά, η περιθωριοποίηση οποιουδήποτε παιδιού στη βάση οποιουδήποτε γνωρισματος επενεργεί μελλοντικά στην αύξηση περιστατικών αντικοινωνικής συμπεριφοράς. «Όταν γίνει ένας συνδυασμός πρόληψης στην κοινότητα και ενδυνάμωσης στο σχολείο, τότε αργότερα, όταν αυτά τα παιδιά μεγαλώνουν, έχουμε πολύ λιγότερα περιστατικά παραβατικής συμπεριφοράς», τόνισε.

Δράσεις σε νηπιαγωγεία

Από πλευράς υπουργείου Παιδείας, η διευθύντρια του Παιδα-

Το κοινό συμπέρασμα από εκπαιδευτικούς θεσμών και υπηρεσιών που μίλησαν στην «Κ» είναι ότι για τις σημερινές εικόνες που βιώνει η κυπριακή κοινωνία πληρώνονται τα λάθη 10-15 χρόνων προηγουμένως στο επίπεδο της πρόληψης.

Σε ρόλο αμήχανου θεατή η Πολιτεία

Πού βρίσκονται η πρόληψη και η καταστολή για τη νεανική παραβατικότητα – Τα κενά και τα αιτήματα για αντιμετώπισή της

Στο επίπεδο της καταστολής, οι δήμοι επιδιώκουν την τοποθέτηση καμερών, για τις οποίες έχει ενστάσεις η Επιτροπή Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, αλλά και πιο αυστηρά μέτρα κατά των οργανωμένων φίλαθλων.

γωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, Γεωργία Χατζηκακού, δήλωσε στην «Κ» ότι άρχισαν από την τρέχουσα σχολική χρονιά να τίθενται σε εφαρμογή ορισμένα από τα μέτρα που αποφάσισε το Υπουργικό Συμβούλιο τον περασμένο Νοέμβριο. Ενδεικτικά ανέφερε ότι πλέον κάθε σχολική μονάδα λειτουργεί και αναπτύσσει δικό της σχέδιο δράσης, μέσα από τη λειτουργία της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας, τα

μέλη της οποίας επιμορφώθηκαν πριν από τα Χριστούγεννα, και για τις δύο βαθμίδες. Φέτος οργανώθηκαν πιο συστηματικά οι κοινές επιμορφώσεις μαθητών και εκπαιδευτικών για θέματα σχολικού εκφοβισμού, ώστε να αναπτυχθούν οι μεταξύ τους συνδέσεις στις σχολικές μονάδες, για ένα θετικό κλίμα. «Παράλληλα επενδύσαμε σε μικρές ηλικίες. Από φέτος, σε αριθμό νηπιαγωγείων γίνονται στοχευμένες δρά-

σεις για τα θέματα βίας και παραβατικότητας», πρόσθεσε.

Καταστολή με κάμερες

Στο επίπεδο της καταστολής, οι δήμοι επιδιώκουν την τοποθέτηση καμερών σε δημόσιους χώρους, αίτημα το οποίο προσκρούει στις ενστάσεις του Γραφείου Επιτρόπου Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Σύμφωνα με τον κ. Βύρα, η Ένωση Δήμων βρίσκεται σε διάλογο με το γραφείο, ώστε να υπάρξει κατάλληλη στο ζήτημα. Όσον αφορά τα σχολεία, τα οποία στην πορεία των χρόνων εξελίχθηκαν σε «φρούρια» – ενδεχομένως να μοιάζουν περισσότερο με φυλακές, με προφανείς επιπτώσεις, σύμφωνα με ειδικούς, στην ψυχολογία των μαθητών – οι κάμερες υπό προϋποθέσεις θα ενταχθούν σύντομα στο «οπλοστάσιο» τους. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο διευθυντής των Τεχνικών Υπηρεσιών του υπουργείου Παιδείας, Ανδρέας Μαραγκός, μέσω των σχολικών εφορειών, που χειρίζονται το θέμα με την επίτροπο, θα προχωρήσουν με τις τοποθετήσεις σε ορισμένα σχολεία. Μιλώντας για τα μέτρα προστασίας των σχολικών κτιρίων τόνισε ότι δεν μπορούν να είναι το καθένα από μόνο του πλήρως αποτρεπτικό. «Ξεκινήσαμε με τις περιφράξεις, προχωρήσαμε με τις σιδερέιες στις αίθουσες διδασκαλίας ή στα εργαστήρια. Ακολούθησαν ο περιμετρικός φωτισμός, τα συστήματα συναγερμού, οι περιπολίες από την Αστυνομία και οι φύλακες σε διάφορα σχολεία. Όλα αυτά δυσκολεύουν το έργο των επιτηδίων, αλλά, εάν κάποιος σκοπεύει να εισέλθει στο σχολείο, βρίσκει τον τρόπο. Για να αντιληφθείτε, όσον αφορά το σύστημα συναγερμού, τώρα θα ξεκινήσουμε να τοποθετούμε σύστημα συναγερμού πάνω στις ταρατσές για προστασία στα φωτοβολταϊκά και τα αλεξίκερανα», εξήγησε. Σύμφωνα με τον κ. Μαραγκό, η υπουργός Παιδείας ανακοίνωσε τον περασμένο Νοέμβριο κάποια μέτρα, τα οποία, τόνισε, θέλουν χρόνο για να φέρουν αποτελέσματα. «Φαίνεται ότι σήμερα πληρώνουμε το τίμημα για τις προηγουμένως καταστάσεις», συμπλήρωσε.

Για το θέμα των φυλάκων, αξίζει να σημειωθεί ότι προβληματισμό προκάλεσε αυτές τις μέρες το γεγονός ότι οι βανδαλισμοί στο δημοτικό σχολείο Λιβαδίων προκλήθηκαν, όπως φάνηκε, όταν ήταν παρών ο φύλακας. Ένα θέμα, το οποίο θα πρέπει να απασχολήσει το υπουργείο Παιδείας και τις Σχολικές Εφορείες, οι οποίες είναι οι αναθέτουσες αρχές, με διαγωνισμούς και προσφορές, από κονδύλια που τους κορνγεί το υπουργείο, τα

οποία θα πρέπει να αξιοποιούνται αποδοτικά.

Να κατηγορείται και ο γονιός

Από την πλευρά της Αστυνομίας, ο υπεύθυνος Τύπου, Χρίστος Ανδρέου, σημείωσε ότι σε περιπτώσεις που παρατηρούνται αυξημένες κακόβουλες ζημιές, γίνονται περιπολίες. Αλλά, σημείωσε, αυτό δεν αποτρέπει νεαρούς από το να προβαίνουν σε βανδαλισμούς κατά τον χρόνο εκείνο που απουσιάζει το περιπολικό από το σημείο που θα δράσουν. Γι' αυτό, τόνισε, έχουν περισσότερη ευθύνη οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί στον τομέα της πρόληψης. «Είναι αδιανόητο το να έχουμε εντοπίσει τις προάλλες, στις δύο το πρωί, εννιά χρονών παιδί με κροτίδες σε "λαμπρατζιά" στη Λεμεσό. Δεν γίνεται στην Πύλα το Μεγάλο Σάββατο να έχουμε εντοπίσει σε δύο περιπτώσεις, μία μάλιστα με το 13χρονο παιδί της και έναν πατέρα με τον 14χρονο γιο του, να αγοράζουν κροτίδες», είπε.

Σύμφωνα με τον Νίκο Λοϊζίδη, πρόεδρο του Κλάδου Αστυνομικού Σώματος της Συντεχνίας Ισότητα, για το θέμα της καταστολής και με αφορμή τα επεισόδια στον Ύψωνα το Μεγάλο Σάββατο, θα πρέπει να γίνει ενοποίηση αστυνομικών τμημάτων με διαμοιρασμό περισσότερων καθκόντων από κάποια τμήματα. Επίσης, οι αστυνομικοί ζητούν προσλήψεις, ατομικό εξοπλισμό και δημιουργία αντιοχλαγωγικών ομάδων σε όλες τις επαρχίες, ανέφερε. Από άποψη νομοθεσίας, συνέστησε το παράδειγμα της Ελλάδας, όπου σύμφωνα με τον νόμο του 2019, εάν ένας ανήλικος έχει στην κατοχή του πυροτεχνήματα ή βεγγαλικά, ή διαπραξεί οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα, κατηγορείται και ο γονιός για παραμέληση της εποπτείας. Σημείωσε ότι αυτό θα βοηθήσει άμεσα, δεδομένου ότι, κατά την άποψή του, είναι προφανές ότι οι θεσμικοί απέτυχαν. «Ό,τι και να κάνουν οι θεσμοί από εδώ και πέρα, και να κάνουν αλλαγές από σήμερα, δεν μπορούν να επηρεάσουν τους νέους από τις ηλικίες 12-13 μέχρι 22-23. Χάσαμε το τρένο», είπε.

Την ίδια ώρα, ο κ. Φαίδωνος ζητεί να ληφθούν πολύ πιο αυστηρά μέτρα κατά των οργανωμένων συνδέσμων των αθλητικών σωματείων. «Όχι για εκείνους που είναι σωστοί και σέβονται τους νόμους, αλλά για όσους εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά», εξήγησε.

Σχολιάζοντας τις πιο πάνω προτάσεις, ο δρ Σταυρινίδης είπε ότι ο καθένας από εμάς μπορεί να σκεφτεί πολλές και ευφάνταστες ιδέες, αποτρεπτικές, τιμωρητικές κ.λπ., που να είναι αποτελεσματικές στο πλαίσιο της καταστολής. «Το ζήτημα με την καταστολή έγκειται στο ότι είναι πολύ εφήμερη στο κομμάτι της αποτελεσματικότητας. Εξασθένη πάρα πολύ γρήγορα. Ενώ το κομμάτι της πρόληψης σε μία κοινωνία μπορεί να έχει πολύ πιο αργή αποτελεσματικότητα, δηλαδή να τη δώσει μετά από μερικά χρόνια, αλλά αυτή η αποτελεσματικότητα είναι πολύ πιο σταθερή και πολύ πιο μακροχρόνια. Ας αποφασίσει ο καθένας πού θέλει να επενδύσει», τόνισε. Για την οικονομική πτυχή των κοινωνικών επενδύσεων πρόληψης από μία χώρα, σημείωσε ότι «υπάρχει αρκετή βιβλιογραφία, που δείχνει ότι για κάθε ευρώ που μια κοινωνία ξοδεύει στο να επενδύσει σε αυτού του είδους την πρόληψη, είτε μέσα στην κοινότητα είτε μέσα στα σχολεία, τότε αποταμιεύει, δηλαδή γλιτώνει από μελλοντικά χρήματα, τα οποία θα ξοδέψει για την καταστολή, για τα ποινικά, για τα δικαστικά, για τη νοσηλεία και για πολλές άλλες δομές που θα έχουν να κάνουν με τη νεανική και ενήλικη παραβατικότητα».

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
AUTOMOTIVE PARTS

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Κανιτάρας 54, Καϊμακλί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistrias.com, T. 22348600

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η φορολογία στο Βέλγιο ήταν ο κύριος λόγος που καθυστέρησε να ανάψει το πράσινο φως για την αξιοποίηση παγωμένων ρωσικών περιουσιακών στοιχείων για αγορά οπλισμού και πυρομαχικών για την Ουκρανία, απόφαση που λήφθηκε τελικά από τους πρέσβεις των 27 κρατών μελών την Τετάρτη στις Βρυξέλλες, και που απελευθερώνει μέχρι και 3 δισ. ευρώ ετησίως από τον ερχόμενο Ιούλιο για τη στήριξη της χώρας.

Στην καθυστέρηση, ωστόσο, συνεισέφερε και η ανησυχία κρατών μελών που δεν ανήκουν στο ΝΑΤΟ (εκτός από την Κύπρο, και η Ιρλανδία, η Αυστρία και η Μάλτα) οι οποίες επικαλούνταν την ουδετερότητά τους, ζητώντας την επιλογή αγοράς μόνο ανθρωπιστικής βοήθειας για την Ουκρανία, ενώ συνεχίζει να δέχεται εισβολή από έναν μεγαλύτερο γείτονα της.

Η συμφωνία ωστόσο έχει και μια διοικητική διάσταση για την Κύπρο. Μετά που η απόφαση θα λάβει την τελική έγκριση από τους

Η Ε.Ε. ενισχύει τη δυνατότητα και της Κύπρου για διαχείριση «παγωμένων» περιουσιακών στοιχείων αναφέρει αξιωματούχος της Κομισιόν στην «Κ».

αρμόδιους υπουργούς στο Ecofin της ερχόμενης Τρίτης, ανοίγοντας εμμέσως τον δρόμο για πιθανή αξιοποίηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων σε όλη την Ε.Ε., η Κύπρος θα πρέπει να διαχειριστεί τα οποία παγωμένα περιουσιακά στοιχεία εμπήκουν στη δικαιοδοσία της μέσω ενός καινούργιου γραφείου διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (που δημιουργείται βάση ξεχωριστής οδηγίας που βγαίνει σύντομα προς έγκριση).

Το γραφείο αυτό, όπως είχε γράψει στα τέλη Μαρτίου η «Κ», θα στηθεί με τη βοήθεια μεταξύ άλλων του Μηχανισμού Τεχνικής Υποστήριξης της Ε.Ε., κάτι που όπως εξήγησε στην εφημερίδα αξιωματούχος της Κομισιόν θα γίνει μέσω της ενίσχυσης των δυνατοτήτων του προσωπικού να διαχειρίζεται τέτοιες περιπτώσεις.

Η δημιουργία του εν λόγω γραφείου είναι μια υποχρέωση που προκύπτει από την πρόταση οδηγίας για το πάγωμα και κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων, που έχει υπερψηφιστεί από το Κοινοβούλιο και βρίσκεται πολύ κοντά στην τε-

λική έγκριση από το Συμβούλιο. Αποτελεί ξεχωριστή συζήτηση από την πρόταση για αξιοποίηση των κερδών από παγωμένα ρωσικά περιουσιακά στοιχεία μέσω του Μηχανισμού για την Ουκρανία, που αφορά κυρίως τα περιουσιακά στοιχεία (αξίας 192 δισ. ευρώ) που βρίσκονται δεσμευμένα στον οργανισμό Euroclear στο Βέλγιο, και που μπορούν δυναμικά να αποδώσουν 2,5 μέχρι 3 δισ. ευρώ ετησίως για τη στήριξη της Ουκρανίας.

Ενίσχυση δυνατοτήτων

Όπως εξήγησε αξιωματούχος

της Κομισιόν στην «Κ», το έργο που θα χρηματοδοτηθεί μέσω του Μηχανισμού Τεχνικής Υποστήριξης (ΤΣΙ) αφορά δημιουργία ενός γραφείου διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (assets management office, AMO), «υπεύθυνου για τη διαχείριση των δεσμευμένων και κατασχθέντων περιουσιακών στοιχείων», σύμφωνα με τη σχετική πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

«Το έργο θα συμβάλει συγκεκριμένα στη δημιουργία του AMO και θα ενισχύσει την ικανότητα και την εμπειρογνώμοσύνη του

προσωπικού στη διαχείριση δεσμευμένων και δημευμένων περιουσιακών στοιχείων, που προκύπτουν από εθνικές και διασυνοριακές υποθέσεις» πρόσθεσε ο ίδιος αξιωματούχος. Το αντικείμενο ενός τέτοιου φορέα είναι να διασφαλίζει πως τα δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία, στην οποία τους μορφή, να τυγχάνουν τέτοιες διαχειρίσεις από τις αρχές ώστε να μην χάνουν την αξία τους. Οι κοινότητες σε επίπεδο Ε.Ε. για το πώς λειτουργούν αυτοί οι φορείς θεωρούνται απαραίτητοι μεταξύ άλλων και για την πιο αποδοτική διαχείριση των

περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται δεσμευμένα στο Euroclear και αναμένεται να αξιοποιηθούν για την Ουκρανία.

Ο ΤΣΙ είναι ο μηχανισμός μέσω του οποίου χρηματοδοτείται η στήριξη από την Ε.Ε. των μεταρρυθμίσεων στα κράτη-μέλη για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του εκσυγχρονισμού σε διάφορους τομείς.

Θέμα φόρου

Η επί της αρχής συμφωνία για την αξιοποίηση των κερδών από τα ρωσικά παγωμένα περιουσιακά

στοιχεία προς όφελος της άμυνας της Ουκρανίας θα πρέπει τώρα να εγκριθεί από τους υπουργούς Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin) την ερχόμενη Τρίτη. Το Βέλγιο, στη δικαιοδοσία του οποίου εμπίπτει ο φορέας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και φύλαξης και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων Euroclear, όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αφορά η απόφαση, επέμενε να ισχύσει η φορολογία 25% επί των κερδών που προβλέπει η νομοθεσία.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα, το Βέλγιο φαίνεται να συμφώνησε να καταβάλει τα έσοδα από τη φορολόγηση επί των κερδών της Euroclear σε ένα ταμείο της Ε.Ε. ή των G7 για την Ουκρανία. Παράλληλα, τα κέρδη που είχαν συγκεντρωθεί στο Euroclear μέχρι και την έναρξη της εισβολής στην Ουκρανία (οπότε και άρχισαν να ισχύουν οι κυρώσεις και δεσμεύτηκαν τα ρωσικά περιουσιακά στοιχεία) θα κατακρατηθούν ως απόθεμα για αντιμετώπιση τυχόν νομικών μέτρων της Ρωσίας κατά των κυρώσεων.

Προπαντός ουδέτεροι

Η συμφωνία, όπως μεταδίδεται, προβλέπει και τη δυνατότητα για τα κράτη μέλη να παρέχουν μόνο ανθρωπιστική, και όχι στρατιωτική βοήθεια στο Κίεβο, κάτι που προεβλήθη για να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες χωρών που δεν είναι μέλη του ΝΑΤΟ (Κύπρος, Μάλτα, Ιρλανδία, Αυστρία). Ήδη η πρόταση η οποία συζητείται από τον Μάρτιο αφορά την αξιοποίηση του 90% των κερδών από τα δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία για την αγορά οπλισμού, με το υπόλοιπο 10% να αφορά την ανθρωπιστική βοήθεια. Μεγαλύτερες χώρες πάντως που είναι και μέλη του ΝΑΤΟ είχαν εγείρει ανησυχίες για τις νομικές και οικονομικές επιπτώσεις της απόφασης, ανησυχίες που αντιμετωπίζονται μέσω της δημιουργίας του αποθέματος στο Euroclear, στη διαχείριση του οποίου θα έχει ρόλο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Σερά του LNG

Εν τω μεταξύ, σε εξέλιξη βρίσκονται οι συζητήσεις για κυρώσεις που αφορούν την επανεξαγωγή ρωσικού υδρογονομένου φυσικού αερίου μέσω λιμανιών της Ε.Ε., πρόταση για την οποία φέρεται σύμφωνα με ΜΜΕ στις Βρυξέλλες να εκφράζει διαφωνίες η Ουγγαρία. Η χώρα προβάλλει το επείγοντα πως οι οποίες κυρώσεις στον τομέα της ενέργειας θα επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα της ίδιας της Ε.Ε. και θα οδηγήσουν σε άνοδο των τιμών.

Προσπέρασαν τα εμπόδια τα όπλα για Κίεβο

Η φορολογία και η ουδετερότητα καθυστέρησαν τη χρήση «παγωμένων» ρωσικών περιουσιακών στοιχείων για την Ουκρανία

Η επί της αρχής συμφωνία για την αξιοποίηση των κερδών από τα ρωσικά «παγωμένα» περιουσιακά στοιχεία προς όφελος της άμυνας της Ουκρανίας θα πρέπει τώρα να εγκριθεί από τους Υπουργούς Οικονομικών της Ε.Ε. στο Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin) την ερχόμενη Τρίτη.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ακούει κανείς;

Προεκλογικές εκστρατείες όπως αυτές του ΔΗΚΟ πραγματικά θα πρέπει να διδάσκονται σε σχολές Πολιτικών Επιστημών. Είχαμε τον Μάκη, ο οποίος έχασε τον πρόεδρο και δεν τον έβρισκε. Και στις φετινές εκλογές της 9ης Ιουνίου εμφανίστηκε στην προεκλογική ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος, και πρώτος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας με την εμβληματική πλέον φράση: «Ελληνική Κυπριακή λαέ, γνώριμη είναι η φωνή που ακούεις, είμαι ο Μακάριος».

Και φυσικά, είχαμε και τον Σπύρο Κυπριανού και τον Τάσσο Παπαδόπουλο, με τις ατάκες τους... που φυσικά καμία δεν συγκρίνεται με αυτή του αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Δεν ξέρω αν έτσι, με την απομόνωση φράσεων, τιμάται η ιστορία του κόμματος, σίγουρα πάντως τιμάται η προσωπολατρεία και η προσκόλληση στο παρελθόν, η οποία τίποτε δεν προσφέρει, παρά μόνο ανάξια παλαιών παθών. Τα ενεργά πολιτικά κόμματα οφείλουν να βλέπουν το αύριο και όχι το «δικαίω» τους χθες.

Αρένα οι εκλογές

Στη Δρομολαξιά είχαμε την εβδομάδα που μας πέρασε σοβαρό επεισόδιο μεταξύ του δημάρχου Δρομολαξιάς - Μενεού Κύπρου Ανδρονίκου και του υποψήφιου δημοτικού συμβούλου Σάββα Κυριάκου. Είχαμε και πριν από μερικές εβδομάδες το επεισόδιο στη Λεμεσό και σκέφτομαι μήπως η πολιτική συζήτηση στη χώρα πλέον γίνεται διά της ράβδου και όχι διά

του λόγου; Μετά μην αναρωτιόμαστε γιατί οι νέοι άνθρωποι στη χώρα απέχουν από τα κοινά και ευνοούνται φαιδρά φαινόμενα πολιτικολογούντων τύπου Φειδία. Δεν γίνεται από τη μία να έχουμε προεκλογικά σποτ βγαλμένα από την ιστορία και από την άλλη προεκλογικές αναμετρήσεις τύπου πυξ λαξ.

Κάποιοι τρίβουν τα χέρια τους με αυτές τις αλλοπρόσβαλλες πολιτικές και ο κίνδυνος είναι να επικρατήσει η φαιδρότητα και η βιαιότητα. Ας αρχίσουν τα κόμματα να παράγουν λόγο σοβαρό και να σταματήσουν να κυλούν στα ακάθαρτα του δρόμου.

Εκλογικές αδικίες

Ένα πράγμα που μου έκανε εντύπωση σε σχέση με τους εκλογικούς καταλόγους και το δικαίωμα του εκλέγειν, εκτός από τις ψευδομετοικήσεις, με τις οποίες η εφημερίδα ασχολήθηκε εκτενώς, είναι και η μη δυνατότητα τέκνων να ψηφίσουν τις μητέρες τους, που έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες.

Αν η μητέρα σου είναι πρόσφυγας και έχει θέσει υποψηφιότητα δεν μπορεί το τέκνο της να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους της κατεχόμενης κοινότητας ή δήμου και να την ψηφίσει. Η εκ μητρογονίας προσφυγική ιδιότητα, που δόθηκε το 2013, δόθηκε μόνο για στεγαστικά προγράμματα και έτσι τα παιδιά γυναικών προσφύγων δεν έχουν ίσα πολιτικά δικαιώματα με τους εξαρτημένους πρόσφυγες.

Ένα ζήτημα για τον μεγάλο Τεύκρο. Σπουδαία και φωτοδότης η παρακαταθήκη που άφησε. Η Κύπρος του χρωσάει πολλά...

Μαθαίνει η στήλη πως δεν προλάβαινε το υπουργείο Εσωτερικών για αυτές τις εκλογές και πως στις επόμενες το πρόβλημα θα λυθεί. Σιγά, πέρασαν πενήντα χρόνια, τι είναι ακόμη μερικά;

Δικαίωση

Ο εθνοφρουρός Θανάσης Νικολάου απεβίωσε από στραγγαλισμό, όπως ανακοίνωσε την περασμένη Παρασκευή η θανατική ανακριτική, δικαστής, Ντόρια Βαρωσιώτου, η οποία εξέθεσε τα αίτια θανάτου κατά τη διάρκεια τριώρης διαδικασίας ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού.

Η δικαίωση της Αντριάνας Νικολάου, μητέρας του εθνοφρουρού Θανάση Νικολάου, και της οικογένειάς της, ήρθε μετά από 19 χρόνια. Σχεδόν είκοσι χρόνια αυτή η γυναίκα πάλευε με τα τέρατα της γραφειοκρατίας, με τα συμφέροντα, με τους θεσμούς ενός κράτους που επαναπαύονταν σε εκθέσεις γεγονότων και στην παρέλευση των χρόνων.

Η Αντριάνα Νικολάου έδωσε μια μάχη για να δικαιώσει τον νεκρό γιο της, ο οποίος το 2005, σύμφωνα με την τότε εκδοχή αυτοκτόνησε. Άραγε θα βρεθούν οι δολοφόνοι του Θανάση Νικολάου; Θα πληρώσουν το μερίδιο που τους αναλογεί όσοι αξιωματούχοι διά ασύγγωνων παραλείψεων τους ταλαιπώρησαν βάνουσα μία οικογένεια που θρηνούσε το παιδί της; Ιδού πεδίο δόξης λαμπρόν στη Νομική Υπηρεσία, και ας μην τυρβάζουν περί άλλων.

Σοβαρολογούν ή μας τρολάρουν;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Αν οι εποχές που διανύουμε ήταν λιγότερο κρίσιμες, η προεκλογική καμπάνια του ΔΗΚΟ θα μπορούσε μέχρι και να μας διασκεδάσει. Μόνο που πλέον έχουμε ξεμείνει από αστεία, διότι όπως προανέφερα οι εποχές είναι δύσκολες και άρα η παρακράση της Ιστορίας προκειμένου να προσαρμοστεί στο αφήγημα που βολεύει τον κάθε κομματάρχη, ισοδυναμεί με ασυχώρητη κοροϊδία. Σε μια εποχή όπου ακόμα και οι «μυθικοί» γέγες της χώρας αρχίζουν επιτέλους να απομυθοποιούνται και να έρχεται στο φως από μελετητές και συγγραφείς η αμφιλεγόμενη πολιτική τους κρίση και η ζημιόγυος πολιτική τους στο εθνικό μας θέμα, καθώς επίσης και η υιοθέτηση μεθόδων που δυναμιτίζουν την ίδια τη Δημοκρατία, όπως η ελεγχόμενη πληροφόρηση και η προπαγάνδα, το ΔΗΚΟ επιλέγει να επαναφέρει αυτές τις πολιτικές προσωπικότητες στο προσκήνιο, λαϊκίζοντας εις βάρος της Ιστορίας και της νομιμότητάς μας. Και με χειριστικούς τακτικούς που εστιάζουν στο συναισθηματικό «εκβιασμό» της κοινής γνώμης, επιχειρεί μέσω του ξεθαψίματος αυτών των «μεγάλων ηγετών», τη στοιχειοθέτηση ενός πολιτικού αφηγήματος που να εξυπηρετήσει—σύμφωνα πάντα με την κοντόφθαλμη λογική τους—την προσπάθεια να ανακτήσουν τα προ πολλού απολεσθέντα ποσοστά τους. Και αφού προφανώς δεν τους βγήκε, όπως περίμεναν, η συνεργασία με τον νυν πρόεδρο, για τον οποίο να θυμίσω πως ο κ. Παπαδόπουλος είχε δηλώσει ότι αν δεν υπήρχε θα έπρεπε να τον εφεύρουν (!)—ανέστυχαν από τα κιτάπια της Ιστορίας τον Μακάριο και τον Σπύρο Κυπριανού και μας τους περιφέρουν στα σοσιαλ αναρτημένους σε αφίσες του ΔΗΚΟ συνοδεία του σλόγκαν «Με επικεντρο Εσένα».

Και σαν να μην έφτανε η αδιανόπη αυτή «περιφορά», αναγράφουν και ατάκες τους όπως π.χ. το χλιοειπωμένο «Ελληνική Κυπριακή Λαέ, γνώριμη είναι η φωνή που ακούεις. Είμαι ο Μακάριος». «Μα είναι δυνατόν;» απορεί έκπληκτος ο κάθε σκεπτόμενος πολίτης που βλέπει και ξαναβλέπει τις συγκεκριμένες αφίσες και διερωτάται αν σοβαρολογούν εκεί στο ΔΗΚΟ ή αν τρολάρουν. Το τραγικό ωστόσο είναι ότι όχι μόνο σοβαρολογούν, αλλά δηλώνουν πως μ' αυτό τον τρόπο τιμούν την Ιστορία τους εν όψει της επετείου των 48 χρόνων από την ίδρυσή τους και αισθάνονται, λένε, περήφανοι που παραμένουν πιστοί στις παρακαταθήκες των «μεγάλων αυτών ηγετών» του τόπου. Για τον Σπύρο Κυπριανού η περηφάνια τους εστιάζεται στο πως «κατάφερε να ανοικοδομήσει την Κύπρο και να ισχυροποιήσει την οικονομία και να στηρίξει έμπρακτα την κοινωνία» και την του δε εθνάρχη Μακάριο υπογραμμίζουν πως «το ιστορικό του αποτύπωμα αποτελεί διαχρονικό φωτότυπο των αγώνων τους για εθνική δικαιοσύνη και κοινωνική δικαιοσύνη».

Στην καλύτερη περίπτωση θα το χαρακτηρίζα θλιβερό, και στη χειρότερη, πολιτική αγρυπία να επιχειρείς να διασώσεις το πολιτικό σου «τομάρι», επιλέγοντας την καθήλωση του κόσμου στη μυθοποίηση των πρωταγωνιστών του παρελθόντος. Και ταυτόχρονα στον εγκλωβισμό της σκέψης του στην αποσιώπηση αληθειών που φωτίζουν πτυχές της Ιστορίας, οι οποίες αποκαλύπτουν σοβαρούς λόγους αποκαθάρσεως των συγκεκριμένων ηγετών. Είναι πολιτική αγρυπία να μην επιδιώκεις την πολιτική ωριμότητα της κοινής γνώμης, η οποία μόνο μέσα από την επανεξέταση της Ιστορίας και την επαναξιολόγηση των ηγετών του τόπου επιτυγχάνεται, πόσω μάλλον όταν μελέτες που βλέπουν το φως της δημοσιότητας αποδεικνύουν τις «σκοτεινές» πλευρές αυτών, οι οποίες πότε τους οδηγούσαν σε παρανοϊκές ερμηνείες της πραγματικότητας (π.χ. Μεγάλη Συνωμοσία) και πότε τους παράσταν σε μεγαλομανίες που θόλωναν την πολιτική τους κρίση και διέσε καθοριστικές για το μέλλον του τόπου στιγμές.

Ακόμα όμως κι αν αρνούνται εκεί στο ΔΗΚΟ να αποδεχτούν ότι οι ηγέτες που επέλεξαν να «ξεθάψουν» διέπραξαν τραγικά λάθη τα οποία καθόρισαν την τραγικότητα της πορείας μας, μια τέτοια στάση κρίνεται ως εξίσου επικίνδυνη, διότι καταδεικνύει τον πολιτικό τους αλληθωρισμό. Και ο' αυτές τις κρίσιμες εποχές, το τελευταίο που μας χρειάζεται είναι πολιτικοί που πάσχουν από πολιτικό αλληθωρισμό, πολιτικοί δηλαδή που αρνούνται να δουν την πραγματική πραγματικότητα και επιμένουν να βλέπουν μόνο εκείνη που τους βολεύει.

elenixenou11@gmail.com

Οι Ιρανοί ετοιμάζονται να ψηφίσουν ηλεκτρονικά κατά τον δεύτερο γύρο των κοινοβουλευτικών εκλογών στην Τεχεράνη.

Η ένδεια

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη βδομάδα το Δημοκρατικό Κόμμα αποφάσισε να βγάλει ξαφνικά από το χρονοντούλαπο της ιστορίας τον Μακάριο και να τον τοποθετήσει σε ανάρτησή του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η κίνηση αυτή προκάλεσε αναπόφευκτη σορεία ερωτημάτων. Ήταν μία απονενομημένη προσπάθεια του κόμματος να συσπειρωθεί μπροστά στον κίνδυνο επέλασης του ΕΛΑΜ, κακοχουστη φάρα, ή μία επικοινωνιακή σκέψη που βγήκε ακόμη μία φορά εκτός τροχιάς; Η απάντηση του κόμματος αμέσως μετά τις αντιδράσεις ότι «όταν άλλοι κλεαύζουν την ιστορία της Κύπρου και του κυπριακού ελληνισμού εμείς την υπερσπασίζομαστε» ήταν η απόδειξη πως όλο αυτό ήταν και καλά οργανωμένο και πολύ στοχευμένο. Το προβληματικό ωστόσο γύρω από την στοχευμένη κίνηση του ΔΗΚΟ δεν ήταν μόνο η γραφικότητα που συνόδευε την όλη ανάρτηση. Το περιβόητο πλέον «γνώριμη είναι η φωνή που ακούεις» που συνόδευε τη φωτογραφία του και η άγαρμη προσπάθεια οικειοποίησης του Μακαρίου ως μέρους της ιστορίας του κόμματος. Το ανησυχητικό ήταν ότι από αυτή ακριβώς την κίνηση επαληθεύθηκε ο επιδερμικός τρόπος με τον οποίο, ένα κόμμα που μετρά 48 χρόνια ζωής αντιλαμβάνεται την πολιτική. Και βεβαίως οι όροι με τους οποίους επέλεξε να παίξει σε μία από τις κρίσιμότερες μάχες του. Τη στιγμή δηλαδή που το πολιτικό σκηνικό απειλείται από τη δυναμική του ΕΛΑΜ και την ώρα που το ίδιο το κόμμα κινδυνεύει να μετατοπιστεί στον εκλογικό χάρτη.

Σε αυτή την κρίσιμη στιγμή, το ΔΗΚΟ θεώρησε λογικό να εξάρει την πολιτική διορατικότητα του Μακαρίου και να μνησκει τη δημοκρατικότητά του. Πενήντα χρόνια μετά το πραξικόπημα και την εισβολή όμως, θα ανέμενε κάποιος πως τα κόμματα και τα νέα πολιτικά πρόσωπα που τα στελεχώνουν θα ήταν σε θέση, όχι απλώς να απογαλακτιστούν από ιστορικούς ηγέτες, να αποστασιοποιηθούν συναισθηματικά, και να ασκήσουν κριτική για τους λανθασμένους χειρισμούς που μας έφεραν ένα βήμα πριν από τη διχοτόμηση. Για πολιτικές τους αποφάσεις που στόχο είχαν την προσωπική τους επικράτηση αντί του κοινού καλού και που στο τέλος έκαναν

ζημιά στον τόπο. Πόσω μάλλον να μνησκει τη δημοκρατικότητα ενός πολιτικού ηγέτη που φέρει ευθύνη για τη διαίρεση και για τη φήμωση στην αντίθετη άποψη. Μία παρελθοντολογία με μία και μόνο σκοπιμότητα: Να συσπειρώσει τη μακαριακή-αντιστασιακή ψήφο, για να κερδίσει πρόσκαιρα πολιτικούς πόντους.

Αυτούς τους πρόσκαιρους πολιτικούς πόντους θεώρησε το ΔΗΚΟ πως θα κερδίσει με την αναμόλευση του παρελθόντος. Με την επαναφορά του Σπύρου Κυπριανού αλλά και του Τάσσου Παπαδόπουλου στο προσκήνιο. Μόνο που αυτή η παρελθοντολογία κατέδειξε και τη μεγάλη πολιτική του γύμνια. Γιατί όταν ένα κόμμα θεωρεί μία από τις πιο ιστορικές του στιγμές την άρνηση του Σχεδίου Ανάν, όταν περιφανεύεται για το περιβόητο «όχι» τη στιγμή που το στάτους κβο δημιουργεί νέα τετελεσμένα και η διχοτόμηση βρίσκεται προ των πυλών, μαζί με τους ψηφοφόρους του γερνούν, χωρίς να υπάρχει πρόθεση ανανέωσης. Γιατί κανένας εκπρόσωπος της νέας γενιάς δεν οδηγείται στην κάλη με την παρελθοντολογία, τη στασιμότητα, την άρνηση, τη συντήρηση μύθων και κυρίως με την παρακράση της ιστορίας.

Η επίκληση στην ιστορία του τόπου και του κόμματος δεν είναι προβληματική. Γίνεται προβληματική, ωστόσο, όταν αποσιώζει το μήνυμα, όταν η πολιτική εκμετάλλευση της ιστορίας είναι εμφανής. Είναι μία παραδοχή ότι το κόμμα, μαζί με τους ψηφοφόρους του γερνούν, χωρίς να υπάρχει πρόθεση ανανέωσης. Γιατί κανένας εκπρόσωπος της νέας γενιάς δεν οδηγείται στην κάλη με την παρελθοντολογία, τη στασιμότητα, την άρνηση, τη συντήρηση μύθων και κυρίως με την παρακράση της ιστορίας.

Το ΔΗΚΟ έχει πλέον να διαχειριστεί την πολιτική του ένδεια. Γιατί όταν ένα κόμμα επιλέγει να προβάλει το παρελθόν αντί το μέλλον, σημαίνει πως δεν έχει πολιτικό αφήγημα που να εξηγεί τον λόγο ύπαρξής του, είναι ένα κόμμα από το οποίο αποσιώζει το όραμα. Ακριβώς γι' αυτή την απουσία οράματος και πολιτικού αφηγήματος, το ΔΗΚΟ θα πρέπει να εξηγήσει την επομένη των εκλογών, για ποιο λόγο υπάρχει στο κομματικό σκηνικό. Γιατί με τις τελευταίες του κινήσεις έστειλε το μήνυμά πως έχει μείνει εκτός εποχής. Και ένα κόμμα που βρίσκεται εκτός εποχής δεν έχει μέλλον, και σίγουρα δεν είναι ωφέλιμο για τον τόπο.

economidou@kathimerini.com.cy

Το εκκωφαντικό τίποτα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Αν πρέπει να επιλέξω ένα μόνο επίθετο για την Έφη Ξάνθου θα ήταν το «χειμαρρόδης». Με ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό. Με τα καλά του και τα κακά του. Με τον ενθουσιασμό και την ορμή για τα πιστεύω της, αλλά ενίοτε και με συναισθηματικές υπερβολές. Γι' αυτό αιφνιδιάστηκε από το ύφος της επιστολής παραίτησής της. Μια επιστολή κόλαφος για το κόμμα που υπηρέτησε επί 23 συναπτά έτη αλλά διατυπωμένη με μέτρο. Ίδου χαρακτηριστικό δείγμα γραφής: «Δυστυχώς δεν μπορώ πλέον με καθαρή την συνείδησή μου να παραμείνω μέλος. Μπήκα στην πολιτική αρένα για να φέρω αλλαγή. Ένα Κίνημα που εθελουφλεί και αποφεύγει να πάρει απόφαση για τις πιο σημαντικές εκλογικές διαδικασίες του τόπου δεν θέλει την αλλαγή. Θέλει απλά να υπάρχει. Και αυτό δεν είναι αρκετό πλέον για εμένα».

Αποχώρησε λοιπόν και η Ξάνθου από το Κίνημα των Οικολόγων. Η 16η παραίτηση από την Κεντρική Επιτροπή σε διάστημα δύο χρόνων. Το σώμα αριθμεί 67 άτομα, κάντε τα μαθηματικά και θα καταλάβετε το μέγεθος του φυλλορροήματος. Μια ευθύνη που βαρύνει βεβαίως τους ώμους του Γιώργου Πετρίδη και για ένα επιπλέον λόγο: το ανευθρίαστο φλερτ με τη γραφικότητα. Να θυμίσουμε, σε όσους ίσως το ξεχνούν, ότι την ώρα που παλιά στελέχη έπαιρναν την πόρτα της εξόδου, ο μέγας ηγέτης έκανε πρόταση στον ινφλουένσερ Φειδία για να συμμετάσχει στο ευρωψηφοδέλτιο. Δεν έχει σημασία ότι εν τέλει έφαγε πόρτα (και) από τον Φειδία, καθώς ο νεαρός ακολούθησε τις παραίνεσεις των ακολούθων του να μην μπλέξει. Το γεγονός ότι ένα κοινοβουλευτικό κόμμα, το οποίο πολιτεύεται υποτιθέεται στη βάση μιας προοδευτικής ευρωπαϊκής ατζέντας, πλατσουρίζει στα απόνερα των social media είναι τουλάχιστο θλιβερό.

Ποιος είναι ο Φειδίας; Ή μάλλον τι εκπροσωπεί το φαινόμενο Φειδίας στις επικείμενες εκλογές; Το εκκωφαντικό τίποτα. Μόνο εξυπνάδες, κοινοτοπίες και πρώτου επιπέδου σχόλια, τάχαμου αντισυστημικά. Συμπαθής φαίνεται ο Φειδίας. Για να πει ενδεχομένως μαζί του κάποιος μια μπύρα, αλλά όχι για να του εμπιστευτεί την εκπροσώπηση της χώρας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Όταν λοιπόν ένα κόμμα επιλέγει να συνεργαστεί με ένα τέτοιο άτομο, αποκαλύπτει την πολιτική του ένδεια. Όχι του (όποιου) Φειδία αλλά του Πετρίδη, ο οποίος επιμένει να πολιτεύεται σε πείσμα των συρρικνωμένων εκλογικών ποσοστών του κόμματός του.

Αν το πρόβλημα ήταν ο Πετρίδης και το Κίνημα Οικολόγων τα πράγματα θα ήταν απλά. Και θα λύνονταν μάλλον με μια παραίτηση, όπως έκανε η Έφη Ξάνθου, η οποία αποχώρησε αξιοπρεπώς από τον μικρό τιτανικό. Δυστυχώς, όμως, το πρόβλημα υπερβαίνει και τον Πετρίδη και την Ξάνθου και τον Φειδία. Το «εκκωφαντικό τίποτα» αποτελεί σύμπτωμα της εποχής μας και διατρέχει το πολιτικό σύστημα οριζόντια. Γραφικοί πολιτικοί άλλωστε υπάρχουν ανέκαθεν στα κόμματα. Δεν έχει σημασία αν λέγονται π.χ. Ζαχαρίας Κουλιός ή Χρυσάνθος Σαββίδης (μια ματιά στα social media του δεύτερου θα σας πείσει για τα πολιτικά του βιβικά και το αφήνω ως εδώ για που το ΔΗΚΟ βρίσκεται σε εορταστικό κλίμα λόγω επετείου).

Το πιο επικίνδυνο—φευ—δεν είναι η γραφικότητα. Ούτε καν ο λαϊκισμός. Αλλά η απουσία πολιτικού περιεχομένου που κρύβεται πίσω από ένα μετα-πολιτικό αμπαλάζ. Το τι ζούμε σήμερα είναι απλώς μια πρόγευση του τι θα ακολουθήσει, ενώ οι ψηφοφόροι θα εθίζονται όλο και πιο πολύ στη ρηκότητα των κοινωνικών δικτύων. Σε μια πολιτική συγκυρία όπου ο νεο-συντηρητισμός επελαύνει σε όλη την Ευρώπη και στην Κύπρο το ακροδεξιό κόμμα «κανονικοποιείται», πολιτικές καριέρες κτίζονται με όρους δημοφιλίας και φωτογένειας. Έχοντας αυτά κατά νου, την πρόσφατη παραίτηση της Έφης Ξάνθου μπορούμε να τη «διαβάσουμε» με δύο τρόπους: Ως μια μικρού βεληνικού εσωκομματική κρίση των Οικολόγων ή ως ένα ακόμα σύμπτωμα απαξίωσης των κομματικών μηχανισμών. Πολύ φοβάμαι πως ισχύει το δεύτερο. Δεν βρισκόμαστε ενώπιον μιας πολιτικής κρίσης αλλά μέσα στη δίνη μιας πολιτικής καταπίεσης όπου επιπλέουν οι φελλοί. Ο πήχης έχει κατέβει τόσο χαμηλά ώστε να μπορούν να τον υπερπηδούν με ευκολία μετρίως μετριοί πολιτικοί με αμφιλεγόμενο λαϊκό έρεισμα.

stavros.christodoulou@gmail.com

«Σαν Δημοκρατικός Συναγερμός»...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Σαν Δημοκρατικός Συναγερμός» πρωτοστατώσα στη μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είχε η πρόεδρος του κόμματος Αννίτα Δημητρίου, σε μια αποστορφή του λόγου της, με επικεντρω τις επικείμενες τοπικές εκλογές της 9ης Ιουνίου. «Σαν Δημοκρατικός Συναγερμός», λοιπόν! Και όχι «ως Δημοκρατικός Συναγερμός». Είναι όμως δυνατόν η πρόεδρος του ΔΗΣΥ να μη γνωρίζει ότι το «Σαν», χρησιμεύει για μια παρομοίωση ή για μια ιδιότητα που ο ομιλητής θεωρεί ή εμφανίζει ως ψευδή ή αναληθή; Και ότι το «ως» δηλώνει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό που ο ομιλητής θεωρεί ότι αληθεύει; Δηλαδή, η κα Αννίτα Δημητρίου θεωρεί ότι ο ΔΗΣΥ υφίσταται «Σαν», αλλά όχι «ως» πολιτικό κόμμα; Μοιάζει δηλαδή με ένα πολιτικό σχήμα, αλλά δεν είναι;

Εδώ λοιπόν κάτι πάει λάθος. Είτε τα ελληνικά της κας Δημητρίου δεν τη βοηθούν. Είτε ο ΔΗΣΥ πέρασε από το «ως» που υπο-

δήλωνε ένα κόμμα με ισχυρό πολιτικό και ιδεολογικό υπόβαθρο της εποχής Κληρίδη, Μαρκίδη, Ιεροδιακόνου, ακόμη και αργότερα επί Αναστασιάδη, στην εποχή του «Σαν», αντανάκλωντας κάτι πολύ διαφορετικό, που παραπέμπει σε ανυπαρξία παραγωγής πολιτικής από τη σημερινή ηγεσία, Δημητρίου-Δίπλαρου και λοιπών.

Πιθανολογώ ότι το πρόβλημα εστιάζεται και στις δύο κατευθύνσεις, με τη δεύτερη όμως, αυτήν της ανυπαρξίας ουσιαστικού πολιτικού λόγου της σημερινής ηγεσίας του ΔΗΣΥ και του περιγύρου της, να κυριαρχεί. Άλλωστε, «βοούν» τα κενά που καταγράφονται σε μεγάλα πολιτικά ζητήματα, όπως το μεταναστευτικό, όπου η ηγεσία του ΔΗΣΥ ψέλλισε κάτι «σαν κριτική» (και όχι ως) προς την κυβέρνηση, αλλά κατάπε τη γλώσσα της μετά τη συμφωνία Ε.Ε.-Λιβάνου (μια συμφωνία που μπαίνει από παντού, αλλά δεν είναι της παρούσης). Ή όπως το Κυπριακό, όπου η Αννίτα Δημητρίου ευχαριστούσε τους Βρετανούς για τη διαχρονική τους στήριξη (!),

τις ίδιες ακριβώς στιγμές που το Λονδίνο τραβούσε το καλί κάτω από τα πόδια της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ψήφισμα για ανανέωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, αφήνοντας να παρεισφρήσουν στοιχεία που οδηγούσαν σε εδραίωση των τουρκικών μεθοδεύσεων για «κυριαρχική ισότητα».

Αυτά τα κενά, αυτή η έλλειψη βαθιάς γνώσης μείζονων πολιτικών ζητημάτων, επιτρέπουν προφανώς στον καθένα, μεταξύ των οποίων και στην ίδια την κα Αννίτα Δημητρίου, να θεωρεί τον ΔΗΣΥ «Σαν» και όχι «ως» πολιτικό κόμμα. Τον σημερινό ΔΗΣΥ, όπως έχει μετεξελιχθεί από την ηγεσία Δημητρίου-Δίπλαρου και λοιπών και όχι βεβαίως τον ΔΗΣΥ του Κληρίδη και των άλλων βαριών πολιτικών ονομάτων. Κι αν η ίδια η πρόεδρος θεωρεί τον ΔΗΣΥ «Σαν» κόμμα, ποιο είμαστε εμείς να επιμένουμε ότι ο σημερινός Δημοκρατικός Συναγερμός δεν είναι απλώς μια παρομοίωση πολιτικού σχήματος, όπως άλλωστε τον εκλαμβάνει η Αννίτα Δημητρίου, στη βάση των όσων ανέφερε;

Ενδιαφέρον είναι ότι μέσα σε όλα αυτά, η πρόεδρος του ΔΗΣΥ έθεσε και τον πήχη των εννοιών «πολιτικός» και «εμπειρία». Ανέφερε η κα Δημητρίου ότι «η Λευκωσία χρειάζεται τον Νίκο Τορναρίτη, η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης χρειάζεται τον πιο έμπειρο πολιτικό του Δημοκρατικού Συναγερμού». Δηλαδή, ο Νίκος Τορναρίτης όχι απλώς είναι η προσωποποίηση της έννοιας του πολιτικού αλλά είναι και ο πιο έμπειρος στον «Σαν ΔΗΣΥ».

Κι αν το πρώτο παρακάψουμε, παρά το γεγονός ότι σπάνια συζητήση το πόσους πραγματικούς πολιτικούς έχει σήμερα αυτός ο τόπος, για το δεύτερο, αυτό του «πιο έμπειρου πολιτικού του ΔΗΣΥ» τι να πούμε;

Η πραγματικότητα είναι ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει καταντήσει «Σαν», στις μέρες της σημερινής ηγεσίας Αννίτας Δημητρίου-Δίπλαρου. Με δικούς τους χειρισμούς και κατά συνέπεια με δική τους ευθύνη. Στα μικρά, τα εσωτερικά, η επιλογή του Νίκου Τορναρίτη για τον Δήμο

της Λευκωσίας θυμίζει «μουσικές καρέκλες» και εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο εσωκομματικές σκοπιμότητες τακτοποιήσεως στελεχών «σαν» μια κακή παρτίδα σκάκι στην οποία μετακινείς τον ένα από εδώ και τον άλλο από εκεί, μοιράζοντας θέσεις και καρέκλες.

Έτσι ακριβώς και στα μεγάλα ζητήματα, η ηγεσία του ΔΗΣΥ επέλεξε να αρθρώσει λόγο στο μεταναστευτικό, όχι με γνώμονα το καλό της Κύπρου, αλλά για να επαναπατρίσει κάποιους ψηφοφόρους του ΔΗΣΥ, που αλληθωρίζουν προς ΕΛΑΜ. Αλλά και στο ζήτημα της στάσης της Βρετανίας στο Κυπριακό, όπου η κυπριακή κυβέρνηση έτρεχε να αποτρέψει τις μεθοδεύσεις του Λονδίνου, η πρόεδρος του ΔΗΣΥ επέλεξε να μοιράει συγκαταθήματα στους Βρετανούς. Όλα αυτά, όσο κομψά και να το θέσουμε, είναι κάτι «Σαν» άσκησης πολιτικής, χωρίς κανένα υπόβαθρο, καμιά στόχευση, και με παντελή απουσία στρατηγικής.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Τα εμφύλια πάθη της ομογένειας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ηδύνη και επιρροή της ομογένειας, ειδικά στις ΗΠΑ, είναι βασικός πολλαπλασιαστής ισχύος για την Ελλάδα. Δεν χρειάζονται πολλές εξηγήσεις ή αναφορές στην περίπτωση του Ισραήλ για να καταλάβει κανείς για ποιο πράγμα μιλάμε. Σήμερα όσοι νοιάζονται πραγματικά για αυτό το ζήτημα πρέπει να ανησυχούν. Πολύ.

Πρώτα απ' όλα γιατί η μεγάλη αρρώστια της φυλής μας, η δικιόνοια και ο φθόνος, έχει μοιλάσει για τα καλά τα ηγετικά κλιμάκια της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Είναι πραγματικά ασύλληπτο αυτό που συμβαίνει. Όλοι είναι τσακωμένοι με όλους, για προσωπικούς ή άλλους λόγους. Το ποιος θα στείλει τις προσκλήσεις για μια εκδήλωση ή ποιος θα καθίσει στο τραπέζι με τους υπόλοιπους μπορεί να προκαλέσει ατέλειωτους καβγάδες και υπερβολικά τοξικές δόσεις θαψιμάτος. Η φαγωμάρα αφορά επίσης όλους τους βασικούς πυλώνες της ομογένειας, τις οργανώσεις, όσους ασχολούνται με το πολιτικό λόμπι, την Εκκλησία. Το «εθνικό κέντρο» όχι απλώς δεν ασχολήθηκε με το ζήτημα, αλλά υπήρξαν άγαρμποι χειρισμοί ευαίσθητων ζητημάτων που μάλλον επιδείνωσαν αντί να βελτιώσουν την κατάσταση. Αντί να καθίσει τους βασικούς παράγοντες σε ένα τραπέζι και να τους ζητήσει να βάλουν τα Εγώ τους στην άκρη, η Αθήνα έγινε μέρος του προβλήματος.

Η συγκυρία είναι κρίσιμη γιατί η δικιόνοια συμπίπτει με βαθύτερα συμπτώματα και ερωτήματα που αφορούν το μέλλον της ομογένειας. Πόσο Έλληνες νιώθουν οι νεότερες γενιές Ελληνοαμερικανών και πώς μπορούμε με πρακτικούς τρόπους

να τους κρατήσουμε κοντά στην Ελλάδα; Ποιος θα είναι ο ρόλος της Εκκλησίας στην επόμενη φάση και η σχέση της ομογένειας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο; Πώς μπορεί να οργανωθεί καλύτερα το λεγόμενο λόμπι ώστε να μην εξαρτάται κάθε φορά από τις γνωριμιές ενός μόνο παράγοντα ή την τύχη ενός ισχυρού Αμερικανού πολιτικού;

Ο Έλληνας πολιτικός αντιμέτωποι, δυστυχώς, παραδοσιακά την ομογένεια όπως και τα υπόλοιπα ζητήματα. Είτε για να βγουν μια καλή φωτογραφία που θα τους αποφέρει πολιτικό κέρδος είτε πάλι για να τη χρησιμοποιήσουν όταν υπάρχει κάποια μεγάλη ανάγκη. Η γενιά των Ελληνοαμερικανών που γνώριζαν πρόσωπα και πράγματα, είχαν τη μνήμη του 1974 και έπαιξαν ιστορικά κρίσιμο ρόλο έχει φτάσει πια σε μεγάλη ηλικία. Στη νεότερη γενιά υπάρχουν άνθρωποι με φιλότιμο, με όρεξη να προσφέρουν χωρίς να περιμένουν υλικά κέρδη και με περιόριστη αγάπη για την Ελλάδα. Αποθαρρύνονται όμως από τη δικιόνοια και δεν βλέπουν να νοιάζεται κανείς στην Αθήνα.

Ζούμε ακόμη σε μια περίοδο που ο εκάστοτε πρωθυπουργός ξέρει ποιον Ελληνοαμερικανό να πάρει σε «περίπτωση ανάγκης» για να τηλεφωνήσει στη Βάλερι Μπίαντεν ή στον γαμπρό του Τραμπ. Σημαντικό, δεν λέω. Αλλά πρέπει να βλέπουμε πέρα από τη μύτη μας και να λειτουργούμε όπως άλλες χώρες που έχουν καταφέρει ακόμη και να αγγίσουν τις διαθέσεις του προέδρου των ΗΠΑ γιατί έχουν στη διάθεσή τους άλλους μοχλούς πίεσης. Ας αρχίσουμε όμως με μια προσπάθεια να μπει τέλος στα εμφύλια πάθη της ομογένειας και βλέπουμε...

Δαιμόνια του Βορρά

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Συνέβη και αυτό εντέλει. Υπερψηφίστηκε η κ. Γκορντάντα Σιλανόφσκα στο αξίωμα της προέδρου της Βόρειας Μακεδονίας, που υποστηρίχθηκε από το εθνικιστικό κόμμα της Δεξιάς VMRO-DPMNE. Η ηλικίας 71 ετών πρώτη γυναίκα αναδειχθείσα πρόεδρος στη γεγονοτική αυτή χώρα, όταν διεκδίκησε δίχως επιτυχία το προεδρικό αξίωμα το 2019, είχε ταχθεί κατά της συμφωνίας των Πρεσπών και υποσχεθεί πως θα διενεργούσε νέο δημοψήφισμα για να επαναφέρει το όνομα «Μακεδονία», δίχως τον γεωγραφικό προσδιορισμό.

Συμβαίνουν πράγματα αλλόκοτα στις Νέες Χώρες. Υπάρχει προφανώς και άλλη Ελλάδα πέρα από το λεκανοπέδιο Αττικής.

Ο θρίαμβος των εθνικιστών, ωστόσο, ολοκληρώθηκε με τη συντριπτική νίκη των VMRO-DPMNE στις βουλευτικές εκλογές και την ανάδειξη στο πρωθυπουργικό αξίωμα του κ. Κρίστιαν Μίτοκοσκι, ο οποίος επίσης εξακολουθεί να αποκαλεί τη χώρα του «Μακεδονία», κατά παράβαση της συμφωνίας των Πρεσπών.

Αλλά και η Νέα Δημοκρατία υπό την ηγεσία του Κυριάκου Μητσοτάκη, υπό την πίεση εκατοντάδων χιλιάδων διαδηλωτών στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα, είχε σφοδρότατα αντιταχθεί στη συμφωνία των Πρεσπών. Όταν ανέλαβε την εξουσία το 2019, όμως, δεν την κατήγγειλε: αλλά επί μία τετραετία ως κυβέρνηση δεν αποτόλμησε να προχωρήσει σε κύρωση των «πρωτοκόλλων». Τώρα η κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη αναμένει ότι με δέλεαρ την ένταξη της Βορείου Μα-

κεδονίας στην Ε.Ε. η νέα κυβέρνηση αυτής της χώρας θα προχωρήσει στις απαιτούμενες πολιτικές προσαρμογές. Βεβαίως, η σαρωτική νίκη των εθνικιστών οφείλεται στο γεγονός ότι οι πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας απογοητεύθηκαν από την εγγενή βραδύτητα της Ε.Ε.

Αλλά περί αυτού θα φροντίσουν οι ΗΠΑ, που θα πειθαναγκάσουν τους ασπόνδυλους πολιτικά Ευρωπαίους να επιταχύνουν τις διαδικασίες. Οπότε η συμφωνία των Πρεσπών θα εφαρμοστεί οριστικά επί κυβερνήσεων Μητσοτάκη και Μίτοκοσκι. Έχει ο καιρός γυρίσματα. Υπάρχουν και άλλα δαιμόνια στον Βορρά που ταλανίζουν την ελληνική κυβέρνηση. Σήμερα το πρωί, στις 10.30, ο Αλβανός πρωθυπουργός Εντι Ράμα θα ομιλήσει στο Christmas Theater, των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, στο Γαλάτσι, στους συμπatriώτες του που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας για να μοιραστεί μαζί τους «την υπερηφάνειά μας γι' αυτούς και το όραμά μας «Αλβανία 2030»».

Λίγες ημέρες πριν, ο κ. Μητσοτάκης είχε χαρακτηρίσει την παρουσία του κ. Ράμα στην Αθήνα «ακρείαστη», υποστηρίζοντας ότι η κυβέρνηση του «δεν θα διευκολύνει» αλλά «δεν θα εμποδίσει» τον Αλβανό πρωθυπουργό να απευθυνθεί στους εν Ελλάδι ομογενείς του. Η άρνηση του Έλληνα πρωθυπουργού να απαγορεύσει τη συγκέντρωση επικρίθηκε από την αντιπολίτευση, αλλά και από μερίδα των συντηρητικών της Ν.Δ.

Όλα αυτά συμβαίνουν ένα μήνα πριν από τις εκλογές της 9ης Ιουνίου, με τις δημοσκοπήσεις να καταγράφουν εντυπωσιακή αύξηση των ποσοστών στα κόμματα που κείνται στα δεξιά της Ν.Δ. στη Βόρεια Ελλάδα. Συμβαίνουν πράγματα αλλόκοτα στις Νέες Χώρες. Υπάρχει προφανώς και άλλη Ελλάδα πέρα από το λεκανοπέδιο Αττικής. Καιρός να το αντιληφθούν οι παροικούντες μεταξύ Συντάγματος και Ομονοίας. Κατά τα άλλα, πάμε πολύ καλά. Ή μήπως όχι;

Είναι λύση η διδασκαλία της καθαρεύουσας;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Συζητώντας τις προάλλες με φίλους, διόλου προκατειλημμένους, για τη διδασκαλία των ελληνικών στην εκπαίδευση, διαπίστωση για μία ακόμη φορά πως η λεγόμενη «καθαρεύουσα» εξακολουθεί να είναι ταμπού. Κατ' αρχάς, να ξεκαθαρίσει τη εννοώ «καθαρεύουσα». Δεν αναφέρομαι στον Μιστριώτη, προς αποφυγήν παρεξηγήσεων. Αναφέρομαι στα λόγια ελληνικά, την ελληνική γλώσσα που μιλούσε, και εξακολουθεί να μιλάει ακόμη και σήμερα, η επισημή και η θεωρητική σκέψη. Κυρίως όμως στη γλώσσα που δημιουργήσε ένα μεγάλο μέρος της σύγχρονης λογοτεχνίας μας, από τον Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο, οργανωτή της εθνικής μας συνείδησης, έως τον Γεώργιο Βιζυινό, τον Παπαδιαμάντη, ακόμη και τον Εμπειρικό. Αυτός μας έμαθε ότι αυτή η γλώσσα λειτουργεί ακόμη και όταν δοκιμάζεται στις πιο ακραίες εκδοχές της σύγχρονης εποχής, όπως ήταν ο υπερρεαλισμός του καιρού του.

Η διδασκαλία της καθαρεύουσας καταργήθηκε το 1976, αν δεν κάνω λάθος, από τον Γεώργιο Ράλλη, έναν, κατά τα λοιπά πεφωτισμένο πολιτικό. Ακολούθησε, ως φυσική συνέπεια, η επιβολή του μονοτονικού, ένα από τα πρώτα μέτρα

που πήρε το ΠΑΣΟΚ. Κοινώς, τα δύο μεγάλα κόμματα της Μεταπολίτευσης ομονόησαν στην αντιμετώπιση της μνήμης της ελληνικής γλώσσας.

Θεωρώ ότι η σημαντικότερη από τις δύο «μεταρρυθμίσεις» ήταν η κατάργηση της διδασκαλίας της καθαρεύουσας, κοινώς της λόγιας καθομιλουμένης. Κατάργηση του απαρεμφάτου. Τι σημαίνει αυτό; Η Ζακλίν ντε Ρομζί γράφει ότι το απαρέμφατο επέτρεψε στους Έλληνες να δημιουργήσουν αφηρημένη σκέψη, να περάσουν από την «πράξη» στο «πράττειν». Κι αν πούμε ότι αυτά είναι αρχαία πράγματα. Γιατί τα γαλλικά ή τα ιταλικά κρατούν το απαρέμφατο ενώ τα ελληνικά, εξαιτίας μιας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, το κατήργησαν; Τι κερδίσαμε; Και τι κερδίσαμε από τον περιορισμό της σημασίας των μετοχών ή την κατάργηση της τρίτης κλίσεως; Πόσους ξενίζει σήμερα η διατύπωση της «διεθνής κατάστασης» στις ειδήσεις;

Και πάμε παρακάτω. Στην καταραμένη «καθαρεύουσα» έχει γραφεί το σημαντικότερο μέρος της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας. Στην καθαρεύουσα, κοινώς τη λόγια ελληνική, έχει μεταφραστεί και το σημαντικότερο μέρος της ξένης λογοτεχνίας στα ελληνικά. Θυμάμαι

ακόμη την πρώτη μου επαφή με τον Ιούλιο Βερν.

Η κατάργηση διδασκαλίας της λόγιας ελληνικής γλώσσας, της επονομαζόμενης καθαρεύουσας στην προοδευτική διάλεκτο, έχει αποκλείσει τις νεότερες γενιές των ελληνοπόλων από τα επιτεύγματα της γλώσσας τους. Και δεν μιλάω για τα αιώνια ελληνικά. Μιλάω για τα ελληνικά στα οποία έγραφαν ο Ραγκαβής, ο Βιζυνός, ο Παπαδιαμάντης ή ο Κάβος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: η ελληνική ιστορία διδάσκεται στα σχολεία βάσει του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου. Αρχαιότητα, Βυζάντιο, Νέα. Όμως τη θέση της μεγαλειώδους γραφής του εθνικού μας ιστορικού την έχουν καταλάβει διάφορα αδιάφορα κατασκευάσματα εκπαιδευτικών.

Για το τέλος άφησα τη σύνδεση της λόγιας ελληνικής με την προαιώνια παράδοσή της. Είναι μια διόδος εξοικείωσης με τα κείμενα της Καινής Διαθήκης, την ελληνιστική κοινή και μέσω αυτής με τον Ξενοφώντα και την κλασική εποχή. Κοινώς, μια διόδος που οδηγεί το ελληνοπούλο, κτυπημένο από την κυριαρχία της αγγλικής, στο εκφραστικό βάθος του σπλαιίου της γλώσσας του.

Η μόνη σοβαρή εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν μπορεί παρά να

είναι η επαναφορά της λόγιας ελληνικής στη μέση εκπαίδευση. Και σε πείσμα των αφελών του μονοτονικού, η επαναφορά των πνευματικών και της περιποιημένων. Κοινώς, η αποκατάσταση της ιστορικής μνήμης μιας γλώσσας που έζησε για 3.000 χρόνια, άφησε τόσα και τέτοια μνημεία, και τώρα κάποιοι θέλουν να την απομειώσουν για να τη φέρουν στα μέτρα τους.

Ουτοπική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Το πρόβλημα δεν είναι οι μαθητές. Το πρόβλημα είναι οι δάσκαλοι. Πόσοι απ' αυτούς μπορούν να διδάξουν Παπαρρηγόπουλο στο πρωτότυπο; Φοβάμαι ελάχιστα.

Για να λέμε πάντως τα πράγματα με το όνομά τους. Δεν ισχυρίζομαι ότι πρέπει να αρχίσουμε να μιλάμε όλοι καθαρεύουσα, όπως οι μορφωμένοι πατεράδες μας ή οι παππούδες μας. Υποστηρίζω, όμως, ότι η διδασκαλία της καθαρεύουσας, ή λόγιας ελληνικής, είναι απαραίτητη για τη μέση εκπαίδευση. Είναι ο μόνος τρόπος για να αποκατασταθεί ο σεβασμός απέναντι στην ελληνική των νεότερων γενιών που μεγαλώνουν μαθαίνοντας να την περιφρονούν. Ίσως σταματήσουν να την περιφρονούν αν έρθουν σε επαφή με τα επιτεύγματά της.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Παν μέτρον άχρηστον

Της **ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Εδώ κι εκατό χρόνια, όταν γεννήθηκα εγώ, γονείς, δάσκαλοι, παπιάδες, γιαγιάδες, ακόμη και άγγεστοι σου περαστικοί γέροντες, οι πάντες σου κοπανούσαν με κάθε ευκαιρία και από το πρωί ως το βράδυ πως «τα καλά κόποις κτώνται», και το «παν μέτρον άριστον». Ηθελες να φας μύγδαλα; Επρεπε να τα σπάσεις μόνος σου, κι αν ήσουν ακόμη τόσο αδέξιος που τις περισσότερες φορές κοπανούσες το δάχτυλό σου παρά πετυχαίνεις το μύγδαλο. Ηθελες να φας πέντε-έξι πορτοκάλια; Οχι, ένα ακούσε, διότι «παν μέτρον άριστον» και τι θα γινόταν αν όλοι στην οικογένειά σου ήθελαν από έξι ο καθένας; Ηθελες να πεις νερό; Αμέσως σου έδιναν σταμνί και σε έστειλαν στη βρύση να το γεμίσεις. Κι όσο μεγάλωνες, τόσο μεγάλωνε και η στάμνα που σου έδιναν, άσε που με τα χρόνια σου πρόσθεταν και βόλτες στη βρύση, για να ποτίζεις και τα πιο ανήμπορα μέλη της οικογένειας, που τότε περιλάμβανε παππούδες, γιαγιάδες, ανύπαντρες θείες, και διάφορους άλλους. Καθόσουν να πεις έναν καφέ στις έντεκα το πρωί; Χάθηνες! Ο ίδιος ο καφετζής θα σε μαρτυρούσε στον πατέρα σου και, γυρίζοντας σπίτι σου, θα έτρωγε παρά μία τεσσαράκοντα, για να μάθεις ότι «παν μέτρον άριστον», δηλαδή και καφέ μπορούσες να πεις και λουκούμι να φας, αλλά με μέτρον, μια φορά στα τόσα, και

Ενας άνθρωπος που στη βάφτισή του το λάδι έγινε μέσα στην κοιλμπήθρα σταυρός, μιλάει με παραβολές ενίοτε.

μόνον αφού είχες τελειώσει όλες τις άλλες σου δουλειές.

Κοντολογίς με κάτι τέτοια μεγάλωσα και σ' αυτά πίστευα μέχρι που έπεσαν απανωτά τα γεγονότα στο κεφάλι μου: πρώτα ήρθε ο ιλιγγιώδης πολλαπλασιασμός των καφενείων και η ολοσχερής κατάληψη τους από νέους, σε όλες τις πόλεις, και σε όλες τις ώρες ημέρας και νυκτός. Ακολούθησε η Εποχή των Φώτων, δηλαδή τότε που ο ΣΥΡΙΖΑ μάς τα άλλαξε: Με Βαρουφάκειον έμπνευση αγριοκοίταξε την Ευρώπη και «εποίησε αυτήν τρέμειν», οπότε ξεροσταλιάσαμε εμπρός σε κλειστές τράπεζες: συγχρόνως διατυμπάνιζε το «νητικό πλεονέκτημα της Αριστεράς» περιπτυσσομένης όμως συγχρόνως την άκρη Δεξιάς: χιλιάδες μετανάστες ήρθαν και λιάστηκαν στις πλατείες μας: η δε Μαντάκι Μέρκελ τρόμαξε τόσο πολύ, η κακομοίρα, από το απειλητικό go back του πρωθυπουργού μας, ώστε αλαφιασμένη μας έκλεισε τα σύνορα και

μας άφησε να βράζουμε στο ζουμί μας. Την εποχή εκείνη άρχισε να κλονίζεται σοβαρά η πίστη μου στο «μέτρον», ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις του με τις ψήφους. Όσο πιο άσχετος με το «μέτρον» ήταν ο λόγος του πρωθυπουργού μας, τόσο πιο επίμονα φαίνονταν να τον ψηφίζουν οι οπαδοί του.

Έδωσε κάποτε ο Θεός και σταμάτησαν εκείνες οι στροφές των 360 μοιρών. Άλλαξε η κυβέρνηση. Πέρασαν τρία-τέσσερα χρόνια: οι παλαιές μου εκείνες θεωρίες περί των καλών που μόνον με κόπο κτώνται και του μέτρου που πρέπει να έχουμε σε όλα μας, ξαναζωντάνευαν. Αλλά μόλις πήρα μια ανασούλα, εμφανίστηκε ένας άλλος νέος πάλιν, ωραίος πάλιν, ευσταλής πάλιν και πλούσιος. Αλλά τι πλούσιος! Σαν το βασιλόπουλο του παραμυθιού – να χαρίζει γήπεδα σε σχολεία, να τσοντάρει στα οικονομικά του κόμμάτος του, να δεξιωνεται τους συνεργάτες του για συνεδριάσεις στο νησί του, να ψωνίζει στο πι και φι παλατάκι στο Κολωνάκι προκειμένου να στεγαστεί αξιοπρεπώς... Παραμυθένιος ο πλούσιος, αλλά και οι λύσεις του; Αυτές πια είναι αυτόχρομα θαυματουργές.

Πάρτε το στρατιωτικό. Γενεές γενεών Ελλήνων έχουν κάμει δύο, πέντε, ακόμη και δέκα χρόνια στρατιωτικό. Εκείνος το τελείωσε μέσα σε δεκαπέντε ημέρες, που απαθα-

νατίστηκαν μάλιστα φωτογραφικά με συγκλονιστικότερη όλων εκείνη που αγκαλιάζει τον μπαμπά του, προς αποκαρτεισμόν, στην είσοδο του στρατοπέδου.

Εντούτοις το μεγαλύτερο του θαύμα είναι αυτό των οικονομικών: Τι μας είπε για τις δαπάνες για την Υγεία; Πως θα τις αυξήσει στο 5%. Και κάγχασαν όσοι πήεραν πως ξεδεύουμε ήδη το 5,8% του προϋπολογισμού. Αλλά κακώς εκάγχασαν! Το Πέντε του ανθρώπου αυτού δεν θα μπορούσε να είναι ένα κοινό πέντε. Έχει νόημα πολύ βαθύτερο που προφανώς παραπέμπει στα Ευαγγέλια. Δηλαδή σε εκείνους τους Πέντε άρτους, που ευλογήθηκαν και έτσι κόρτασαν τα πλήθη. Ένας άνθρωπος που στη βάφτισή του το λάδι έγινε μέσα στην κοιλμπήθρα σταυρός, μιλάει με παραβολές ενίοτε. Με το κρυπτικό εκείνο Πέντε μας είπε πως έχει τον τρόπο να κάνει το ένα πολλά και το πέντε μύρια. Εμείς δεν έχουμε παρά να περιμένουμε: από τη στιγμή που θα αναλάβει την κυβέρνηση αυτός, κανένας Έλληνας δεν θα ιδρώσει πλέον για να βγάλει το ψωμάκι του: πάντες οι μη εργαζόμενοι θα καλοτρόνη, το δε μέτρον θα καταστεί άχρηστον παντελώς.

Αυτά μας είπε με τις πράξεις και τις παραβολές του, εγώ δε τον κατάλαβα και τον πιστεύω.

Η κ. Αθηνά Κακούρη είναι συγγραφέας.

Και τώρα η δύσκολη συνέχεια

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η προσωπική απεσταλμένη των Η.Ε., Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ, μπορεί μέχρι τη στιγμή που αυτές εδώ οι προσωπικές σκέψεις αποτυπώνονταν στο χαρτί να μην κλείδωσε μια τριμερή με τους δύο ηγέτες—στην τρίτη παρουσία της στην Κύπρο—ωστόσο εξέφρασε ένα πανέξυπνο—διπλωματικά και πολιτικά— μήνυμα: Κάλεσε τους δύο ηγέτες να αφουγκραστούν την κοινωνία των πολιτών και τη διεθνή κοινότητα «για να συμβεί κάτι στο νησί».

Το μήνυμά της φυσικά έχει ως αποδέκτες τους δύο ηγέτες αλλά και το σύνολο των πολιτικών ελίτ—ελληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών—, αποκρυσταλλώνει ωστόσο και τις παραστάσεις και τα βιώματα μιας πρώην υπουργού Εξωτερικών μιας χώρας όπως η Κολομβία, που όχι μόνο είχε ένα χρόνιο άλυτο πρόβλημα αλλά και για το οποίο η ίδια δούλεψε επιτυχώς. Προέρχεται δηλαδή από μια κατάσταση πραγμάτων ταυτόχρονα τόσο παρόμοια με το Κυπριακό αλλά και τόσο τελείως διαφορετική.

Η κα Ολγκίν δεν είναι μόνο μια ικανή προσωπική απεσταλμένη του ΟΗΕ σε ένα νησί που έχει τη φήμη του «νεκροταφείου απεσταλμένων» εδώ και μισό και πλέον αιώνα. Όπως περιέγραψαν στον γράφοντα αρκετοί δρώντες που τη γνώρισαν τους τελευταίους μήνες, η Κολομβιανή διπλωμάτης έχει ένα χάρισμα ασχέτως αν θα κατορθώσει να άρει το αδιέξοδο των συνομιλιών: Είναι ικανή στο να περιγράψει το «πράσινο πέντε» στο οποίο βρισκόμαστε το Κυπριακό—άλυτο εδώ και έξι σχεδόν δεκαετίες. Κι αυτή η ικανότητα απορρέει από την εμπειρία της σε μια Κολομβία που όχι μόνο η ειρηνευτική διαδικασία παρέμεινε στάσιμη για χρόνια αλλά που αυτό, σε αντίθεση με την Κύπρο, γίνονταν με βαρύ φόρο αίματος αλλά και μια περιφερειακή αποσταθεροποίηση που ενέπλεκε γειτονικά κράτη και συνέβαινε «στην πίσω αυλή» της Ουάσιγκτον—για να κατανοήσουμε και τη σημασία. Το αν οι συνομιλητές της κας Ολγκίν—Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι— κατανοήσουν αυτό το «πράσινο πέντε», τότε θα υπάρξουν κι εξελίξεις. Και με την κατανόηση αυτή δεν αναφέρομαι, ακριβώς, στις αξιώσεις του κ. Τατάρ για κυριαρχική ιδιότητα κι αναγνώριση της «ΓΔΒΚ» που στην πραγματικότητα είναι σαν τον... κροκόδειλο που ο ίδιος ο Τουρκοκύπριος ηγέτης πτόζαρε στην Αφρική, τραβώντας τον μάλιστα από την ουρά.

Από εδώ και στο εξής η συνέχεια στο Κυπριακό θα είναι ομολογούμενος δύσκολη. Είτε προς το σενάριο, μικρών πιθανοτήτων, για να αρθεί το αδιέξοδο επτά χρόνων, είτε στο πώς θα προχωρήσουμε—με ή χωρίς διαδικασία—προς τη διαδικασία του οριστικού αδιεξόδου, που αναπόφευκτα θα κλείσει τον ιστορικό κύκλο του Κυπριακού όπως τον γνωρίσαμε μετά το 1974, πενήντα χρόνια πριν φέτος, αλλά και μετά το 1977-79 ως προς τις διαπραγματευτικές του παραμέτρους. Αυτή είναι η πραγματικότητα με την οποία θα τεθούμε όλοι απέναντι: Η Ολγκίν, η κοινωνία των πολιτών, οι δύο ηγέτες και το σύνολο των κομμάτων που απαρτίζουν το πολιτικό σύστημα στις ελεύθερες περιοχές και στα Κατεχόμενα. Και είναι ίσως ενδιάμεσος—τουλάχιστον σημειολογικά— πώς αυτά τα δύο σενάρια είναι και το στίγμα που έδωσε κατά την παρουσία της, μέχρι στιγμής, η Κολομβιανή διπλωμάτης.

Οι επόμενες εβδομάδες θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό το πού θα κινηθούν τα πράγματα στο Κυπριακό. Όπως γράφτηκε πολλάκις από αυτή εδώ τη στήλη, το reality check πρέπει να είναι, για πρώτη φορά αυτή τη φορά, στρατηγικής φύσης και υπαρξιακό. Και να περάσει μέσα από την ουσία και όχι την επικοινωνία με γνώμονα όχι μόνο τον... κροκόδειλο του Τατάρ αλλά και το σύνολο των εναλλακτικών επιλογών (Plan B) της Λευκωσίας. Εξάλλου η κα Ολγκίν θα ζησει και χωρίς λυμένο το Κυπριακό.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Τα γραφεία της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες (UNRWA) στην Ιερουσαλήμ κλείνουν μετά τις επιθέσεις με εμμηρησιακούς μηχανισμούς που δέχθηκαν από Ισραηλινούς εξτρεμιστές στις 9 Μαΐου.

Από τον χάλυβα στην ατελή ομοσπονδία

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Στις 9 του Μάη 1950 ο Ρ. Σουμάν πρότεινε τη δημιουργία της «Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα» (ΕΚΑΧ) — πάνω στην οποία αργότερα οικοδομήθηκε η ΕΟΚ/Ε.Ε.». Ομιλεί: «Η από κοινού διαχείριση της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα... θα αλλάξει το πεπρωμένο αυτών των περιοχών που επί μακρόν ασχολούνταν με την κατασκευή όπλων για πολέμους των οποίων υπήρξαν σχεδόν μονίμως τα θύματα». Η πρόεδρος (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ε.Ε.) προέκυψε μετά από αποφάσεις που επεξεργάστηκαν ηγέτες μεγάλου βελγικού: Ζαν Μονέ, Ρομπέρ Σουμάν, Κόνραντ Αντενδούερ, Αλτέρο Σπινέλι, Ντε Γκολ, Βίλι Μπραντ, Χ. Κολ, Φ. Μιτεράν, Ζακ Ντελόρ. Ήταν οι πολιτικοί με αίσθηση ευθύνης—πρώτα τέρμα στον μινώταυρο του πολέμου, ύστερα βήμα-βήμα ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Χώρου. Η ΕΚΑΧ έδωσε τη δυνατότητα ενός συλλογικού ελέγχου πάνω στις δυνάμεις που έφεραν μέσα τους το σπέρμα της καταστροφής.

Έκτοτε πολλά άλλαξαν. Η Ε.Ε. εξελίχθηκε σε «Κοινότητα των 27». Μια ατελής ομοσπονδία με διπλή ταυτότητα: απευθείας λαϊκή αντιπροσώπευση (Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο) και διακρατική συνεργασία, (εκλογή προέδρου Επιτροπής με κυρίαρχο στοιχείο τη διακρατική διαβούλευση). Αυτό αποτυπώνεται και στη διπλή της συγκρότηση στην κορυφή: η Επιτροπή ως έκφραση του ατελούς ομοσπονδιακού σχήματος και το Συμβούλιο ως έκφραση της διακρατικής συνεργασίας. Με εξαιρετικά σημαντικά πλεονεκτήματα για τα μικρά κράτη. Μια ατελής ομοσπονδία που δίνει στην

Ό,τι ζητεί η Κύπρος για την επίλυση του Κυπριακού, το διαθέτει η Ε.Ε. - ασφάλεια, ανάπτυξη, υποδομές, μεταβατικές διατάξεις, προγράμματα, συμμετοχή στην εποπτεία των σταδίων επίλυσης.

Κύπρο έξι ευρωβουλευτές (αντί έναν ως ο πληθυσμός μας) και έναν επίτροπο, όταν πολύ ισχυρές χώρες έχουν επίσης έναν. Αλλά η ατελής ομοσπονδία παραμένει δυσλειτουργική στις αποφάσεις. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ ο πρόεδρος διαθέτει σε χρόνο ρεκόρ χρήματα από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό στις πολιτείες λ.χ. για μια κατάτωση έκτακτης ανάγκης. Στην Ε.Ε. η διαδικασία λήψης απόφασης παραμένει πολύπλοκη. Να γιατί ο περιορισμός του βέτο

είναι σκόπιμος—λήψη απόφασης με όριο λ.χ. 20 στους 27. Η Ε.Ε. με διαφορετικές ταχύτητες, λ.χ. μέλη Ευρωζώνης και μη μέλη της, έχει συγκριτικά λογική. Αλλά δεν έχει λογική η πρόσφατη άρνηση μελών να δεχθούν μετανάστες στο έδαφός τους με συμφωνημένα κριτήρια—πληθυσμός, οικονομική δυνατότητα— χωρίς επιπτώσεις.

Σήμερα η Ε.Ε. βρίσκεται σε κομβικό σημείο— «Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο. Το χάσμα μεταξύ της Ε.Ε. και

των ΗΠΑ όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις γίνεται όλο και μεγαλύτερο», διαπιστώνει ο πρώην πρωθυπουργός της Ιταλίας Ενρικό Λέτα, παρουσιάζοντας έκθεση με τίτλο «Much More Than A Market». Ο Ε. Λέτα «ζητεί πιο ξεκάθαρους κανόνες για την ενοποίηση και ισχυροποίηση των κλάδων των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας, των μεταφορών και των χρηματοπιστωτικών αγορών της Ε.Ε.» (Πηγή: Οικ. Ταχυδρόμος, 18/4/24).

Ο πιο ισχυρός αντίπαλος της ευρωπαϊκής ενοποιητικής διαδικασίας είναι ο ευρωπαϊκός «τραμπισμός»—Λεπέν, Φάρατζ, Σαλβίνι, Αμπασκάλ. Πρώτον, γιατί το «εθνικό κράτος» που ζητούν δεν αντιμετωπίζει υπερεθνικές προκλήσεις, όπως η κλιματική κρίση, τα ανοικτά σύνορα. Δεύτερον, η επιστροφή στο «εθνικό κράτος» είναι η πιο γρήγορη συνταγή για να γυρίσουν οι χώρες της Ε.Ε. δεκαετίες πίσω—πτώση του βιοτικού επιπέδου, αποδιοργάνωση του κράτους δικαίου κ.λπ.

Η Κύπρος επί 20ετία δεν έπαιξε με τους κοινοτικούς κανόνες στο Κυπριακό. Αντίθετα, είδε την Ε.Ε. σαν Η.Ε. και ταυτόχρονα υπήρξε το κράτος-πρωταθλητής στην πώληση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας. Πέρα ταύτα, είναι μέσα στο γήπεδο—και αυτό είναι όλη η ουσία για το μέλλον. Ό,τι ζητεί η Κύπρος για την επίλυση του Κυπριακού, το διαθέτει η Ε.Ε.—ασφάλεια, ανάπτυξη, υποδομές, μεταβατικές διατάξεις, προγράμματα, συμμετοχή στην εποπτεία των σταδίων επίλυσης. Γι' αυτό δεν είναι αρκετές οι εκδηλώσεις. Μπορούντά Σχέδιο και Συγκυρία.

www.larkoslarkou.org.cy

Το γειτονικό μας απαρτχάιντ και τα συμφέροντά μας

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η προσέγγιση των Ελληνοκυπρίων απέναντι σε όσα συμβαίνουν μεταξύ Παλαιστίνιων και Ισραηλινών παραμένει σχιζοφρενική, και ήταν πάντα, κυρίως γιατί δεν ξέρουμε με ποιον να ταυτοποιούμε. Κι αυτό δεν έχει να κάνει με ηθικά διλήμματα σε μια διαλεκτική συζήτηση για το τι είναι σωστό και τι λάθος. Δεν μας αφορά αν η σημερινή στρεβλωμένη αντίληψη της πραγματικότητας στο Ισραήλ, την οποία εκμεταλλεύεται ο επίσημα κατηγορούμενος για διαφθορά και κυνικά εθνικιστής Νετανιάχου, προέρχεται από το τραύμα του Ολοκαυτώματος, και αν πλέον δικαιολογείται.

Δεν μας ενδιαφέρει αν όντως το Ισραήλ έχει δικαίωμα να υπάρχει, ή αν είναι ένα πάνω κάτω δημοκρατικό κράτος (για τους Εβραίους κατοίκους του). Δεν μας ενδιαφέρει αν οι πρακτικές του αποτελούν

πρακτικές απαρτχάιντ και αν σήμερα συντελείται γενοκτονία στη Γάζα. Δεν μας ενδιαφέρουν, πραγματικά, σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής, η κατοχή την οποία βιώνουν οι Παλαιστίνιοι στη Δυτική Όχθη, ή η διπλή δικτατορία στη Γάζα—της ανέχειας που επιβάλλει η απομόνωση από το Ισραήλ και του φανατισμού που επιβάλλει η Χαμάς.

Η κοινή γνώμη στην Κύπρο ενεργοποιήθηκε κάπως βλέποντας ότι Παλαιστίνιοι στη Δυτική Όχθη από τη Χαμάς στην επίθεση της 7ης Οκτωβρίου και όσα υποφέρουν αθώοι Παλαιστίνιοι από την υπέρμετρη, γενοκτονική απάντηση του Ισραήλ έκτοτε.

Η μη αντίληψη του μέσου Ισραηλινού για το τι σημαίνει ότι σήμερα ζει με μια καλή ποιότητα ζωής δίπλα από μια ανοικτή φυλακή, και το αδιέξοδο του μέσου κατοίκου της Γάζας της Χαμάς, προσθέτουν μια τραγική διάσταση που ίσως να ήμασταν σε θέση να συζητήσουμε

πριν το θέμα βυθιστεί σε έναν πολιτικό διάλογο μονολόγων. Για δεκαετίες μετά το 1974, η ελληνοκυπριακή προσέγγιση, από αριστερά μέχρι τη δεξιά, ήταν η ταύτιση με τους Παλαιστίνιους ως λαού που τελεί υπό κατοχή. Ταυτίσαμε με την Παλαιστίνη την κυπριακή συνθήκη της «ημικατοχής», όπου υπό πραγματική κατοχή ήταν μόνο οι Τουρκοκύπριοι, ενώ τις επιπτώσεις του εκποτισμού τις αντιμετώπιζαν μόνοι τους οι Ελληνοκύπριοι πρόσφυγες, δουλεύοντας σκληρά για το «κυπριακό θάμα», τη σκοτεινή πλευρά του οποίου είχαν αποτυπώσει ήδη από το 1976 η Θέκλα Κίττου και Λάμπρος Παπαδημητράκης στο ντοκιμαντέρ «Κύπρος, η άλλη πραγματικότητα».

Για χρόνια η ελεύθερη Κύπρος αναπτυσσόταν, αποκτούσε πλούτο και ευημερία, ριχνοντας ψιχουλά στους εκποτισμένους και δημιουργώντας μια τάξη εξουσίας, η οποία αποτύγχανε συνεχώς να κάνει αυτά

που έπρεπε για να λυθεί το Κυπριακό, ή να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τα εργαλεία της διεθνούς αναγνώρισης και αργότερα της Ε.Ε. για να αναγκάσει την Τουρκία να βρεθεί ενώπιον των ευθυνών της. Για κάθε αποτυχία της, η τάξη που άρχει συνεχίζει να ταΐζει στον κόσμο λίγο μακροχρόνιο, λίγο εθνικό αφήγημα και λίγο κλαψουρισμα για την κακιά Τουρκία, και εμείς το ανεχόμαστε.

Και τότε ήρθαν τα αέρια, και είδαμε ξαφνικά το κυπριακό κράτος και τους Ελληνοκύπριους αντιπρόσωπους τους να ξεχνούν την κερφίγα και να ενδίδουν σε αρχοντοχωριάτικα όνειρα για τον περιφερειακό μας ρόλο. Η εικόνα του θύματος που έχουμε για τον εαυτό μας, άρχισε να συνυπάρχει στα ίδια κεφάλια, τα δικά τους και τα δικά μας, με την εικόνα του μεγάλου παίχτη. Έκτοτε βρισκόμαστε σε μια σχιζοφρενική συνθήκη όπου είμαστε ταυτόχρονα «διαχρονικοί φίλοι»

των Παλαιστίνιων (λόγω της κατοχής που βιώνουμε κάποιοι από εμάς κανονικά και οι πλείστοι από εμάς υποκριτικά) και εταίροι του Ισραήλ ως δυτικοτρόπος «μόνης δημοκρατίας στην περιοχή» (παρά τα διαχρονικά ελλείμματά του, ή τους λόγους για τους οποίους οι άλλες χώρες της περιοχής δεν είναι δημοκρατίες).

Και τα δύο αφηγήματα αυτά τα υιοθετούμε όχι για λόγους αρχής, όπως διατεινόμαστε και στις δύο περιπτώσεις. Αλλά λόγω του οφέλους που αντλούμε από τον ρητορικό μας αυτοπροσδιορισμό ως θύματος που προσφέρει το πρώτο αφήγημα, και των ευκαιριών για μπίζνες που προσφέρει το δεύτερο αφήγημα. Δηλαδή, ενώ ζητούμε σεβασμό αρχών και αξιών, παραμένουμε κυνικά ιδιοτελείς. Όπως όταν είμαστε μια από τις λίγες χώρες της Ε.Ε. που εκπροσωπούμαστε στην ορκωμοσία Πούτιν παρά το ότι σε αντίθεση με τις πλείστες άλλες που πήγαν, εμείς υπήρξαμε θύ-

μα εισβολής. Τη βαθιά ηθική μας κριτικότητα μπορούμε να τη δούμε κωτώντας στους ιδρυτικούς μας μύθους. Όταν ο Μακάριος, τον οποίο ακόμα επικαλούνται όλοι προεκλογικά, έλεγε, σύμφωνα με τον Γιάννο Κρανιδιώτη («Το κυπριακό πρόβλημα 1960 - 1974») πως οι Τ/κ «ευρίσκονται εις στρατόπεδα συγκεντρώσεως, τα οποία εκείνοι εδημιούργησαν» ενώ «δι' ημάς η ζωή συνεχίζεται», και ρωτούσε «τι νέα γενεά τουρκοί θα δημιουργηθεί εις την Κύπρον, όταν όλα ευρίσκονται στα χέρια των Ελλήνων;».

Η βαθιά κυνική και κοντόφθαλμη αυτή προσέγγιση κατέρρευσε την 20ή Ιουλίου, 1974. Όπως κατέρρευσε η ψευδαισθητική Ισραηλινών πως ένα απαρτχάιντ μπορεί να διαρκέσει για πάντα χωρίς τραγικές συνέπειες, την 7η Οκτωβρίου 2023.

ykakouris@gmail.com

Θρησκείες της ενοχής και της χαράς

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΡΗ

Τόσο απλό είναι τελικά το θέμα της φανέρωσης αγίων ανθρώπων. Τα πρόσωπά τους λάμπουν και εκπέμπουν μυστική χαρά. Πριν από αρκετά χρόνια σε μια επίσκεψη στην «αφιλόξενη» Φιλανδία, στη χώρα με το τέλειο σύστημα εκπαίδευσης και το άψογο σύστημα κοινωνικών πρόνοιων, στη χώρα των αζημέρων νυκτών, των ασταμάτων βροχών, απέραντων χιονιών και των καταθλιπτικών ανθρώπων, συναντήσαμε μια χαρούμενη γριούλα. Όλοι έτρεχαν για να τη καιρητήσουν και να μιλήσουν μαζί της. Πήγαμε και εμείς οι «πλιοκαμένοι» γκρινιάρηδες μεσογειακοί άνθρωποι, για να δούμε το ξεχωριστό πλάσμα, στη χώρα με το απίστευτο πρόβλημα αυτοκτονιών. Μια χειραψία και ένα βλέμμα, λόγω αδυναμίας γλωσσικής επικοινωνίας, αρκούσε για να αισθανθούμε και εμείς τη μυστική χαρά, η οποία εξέπεμπε η καλή γριούλα. Το μυστικό πίσω από αυτό το λαμπερό πρόσωπο, όπως μάθαμε λίγο αργότερα, ήταν στο γεγονός ότι η γριούλα υπηρέτησε για 30 χρόνια στην ορθόδοξη ιεραποστολή της Ινδίας. Ανάλογα αισθήματα μυστικής χαράς, βίωσαν και βιώνουν, όλοι όσοι συνάντησαν και στην Κύπρο και στην Ελλάδα αγίους ανθρώπους, είτε κληρικούς, είτε μοναχούς, είτε λαϊκούς, οι οποίοι δεν χρειάζεται να μιλήσουν για να μεταδώσουν την ανείπωτη μυστική χαρά την οποία βιώνουν.

Ο άγιος γέροντας Εφραίμ της Αριζόνας, έλεγε ότι: «ο άγιος άνθρωπος μαζεύει τον πόνο των ανθρώπων και δίνει χαρά. Ο κοσμικός μαζεύει χαρά και δίνει πόνο». Και οι «μπαρουτοκαπνισμένοι» άνθρωποι του πόνου και της χαράς υποδεικνύουν ότι «κάθε μαχαίρι στη ζωή, έχει και παρηγοριά». Στο εκκρεμές της ζωής όλα ανεβοκατεβαίνουν σε μια αέναη κίνηση, μέχρι το τέλος της ανθρώπινης ζωής και το ξεκίνημα της άλλης, όπως και αν αυτή προσδιορίζεται από θρησκείες και φιλοσοφίες. Κομβικό σημείο σε όλη αυτή την πορεία, η έννοια της χαράς, η οποία ορίζει τη διαφορά μεταξύ αγίων και δαιμόνων, μεταξύ αληθινής πίστης και ψεύτικης θρησκείας.

Η αγία της ασκητικής της χαράς, η οποία υπηρέτησε και στην Ινδία, η Αγία Γαβριλίδα, έλεγε πολύ απλά: «Όλοι με άγχος! Τι τρέχει εδώ; Κάτι τι... Χάθηκε η έννοια της Χαράς. Είναι πολύ σοβαρό! Εκεί στην Ινδία, περιμένουν τον Χριστό και μ' αυτήν την αναμονή περιμένουν χαρούμενα. Εμείς Τον έχουμε και δεν Τον αντικατοπτρίζουμε.

Είμεθα πολύ ένοχοι. Φοβερά ένοχοι». Η πολύγλωσση Αγία Γαβριλίδα, η οποία δεν γνώριζε τις γλώσσες της Ινδίας, γύρισε τον κόσμο χωρίς ούτε μια δραχμή στην τσέπη. Συνήθιζε να λέει σε ξένους ιεραπόστολους, οι οποίοι απορούσαν πως και δεν έμαθε τις γλώσσες της Ινδίας: «Εγώ έχω πέντε γλώσσες! Η πρώτη είναι το χαμόγελο... Η δεύτερη είναι τα δάκρυα... Η τρίτη είναι το αγγίγμα... Η τέταρτη είναι η προσευχή... Η πέμπτη είναι η αγάπη. Με αυτές τις πέντε γλώσσες γυρίζω όλο τον Κόσμο...».

Ο πατήρ Αλέξανδρος Σμέμαν, στο σπουδαίο ημερολόγιό του, προχώρησε ακόμη ένα βήμα και μίλησε για τις θρησκείες της ενοχής, όπου: «πηγή της ψευδούς θρησκείας είναι η ανικανότητα να χαρείς, ή μάλλον η άρνηση της χαράς, ενώ η χαρά είναι απόλυτα ουσιαστική επειδή, δίχως αμφιβολία, αποτελεί καρπό της παρουσίας του Θεού. Δεν μπορεί κάποιος να γνωρίζει ότι υπάρχει Θεός και να μην χαίρεται. Μόνο σε σχέση με τη χαρά, ο φόβος του Θεού και η ταπεινότητα είναι σωστά, γνήσια και καρποφόρα. Έξω από τη χαρά, όλα γίνονται δαιμονικά, μια βιαιότερη διαστρόφη κάθε θρησκευτικής εμπειρίας. Μια θρησκεία φόβου. Θρησκεία της ψευδοταπεινότητας. Θρησκεία της ενοχής...».

Ο σπουδαίος Ρώσος ιερέας, καθηγητής πανεπιστημίου, ο οποίος διέμενε στις Ηνωμένες Πολιτείες, στα δύσκολα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, γράφει επίσης: «Οι θρησκευόμενοι άνθρωποι, κατά κάποιο τρόπο, βλέπουν τη χαρά με ύπνωση. Σκέφτομαι πως ο Θεός θα συγχωρήσει τα πάντα εκτός από την ελλειψή χαράς. [...] Όπου δεν υπάρχει χαρά, ο Χριστιανισμός γίνεται φόβος και συνεπώς βασανιστήριο...».

«Η τέλεια αγάπη έξω βάλει τον φόβο...» γράφει ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος και μέσα από την αγάπη κονιορτοποιούνται τα άγχη και η μιζέρια του πλούτου. Χαρά μου, έλεγε και ξανάλεγε ο Άγιος Σεραφείμ του Σάρωφ και η αληθινή χαρά, εκπέμπεται με μυστικό τρόπο, απ' όλους τους «χαριτωμένους», αγίους, ανθρώπους και κατεβάζει τον παράδεισο στη γη και ανεβάζει τον άνθρωπο στον ουρανό. Και τελικά: ουαί και ξανά ουαί, ο' αυτούς που δεν είναι όμορφοι, γιατί η ομορφιά δεν έχει σχέση με την όψη. Η ομορφιά βρίσκεται στα μάτια που γελούν, στο πρόσωπο που λάμπει, στο λόγο που ειρηνεύει, στην ψυχική αντανακλάση το άκτιστο φως, στον χαρούμενο άνθρωπο που προγεύεται και βιώνει από τώρα τον παράδεισο.

kararisp@yahoο.gr

«Ηρτεν η ώρα!»

Της ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Στο Volt έχουμε ξεκινήσει μια μεγάλη προσπάθεια τους τελευταίους μήνες. Οργανωνόμαστε και βγάζουμε τους εαυτούς μας μπροστά για να αρθρώσουμε τη σύγχρονη πολιτική φωνή του ορθολογισμού, του πρακτικού πνεύματος και του ρεαλισμού. Όλοι όσοι σήμερα απαρτίζουμε το Volt, ήρθαμε κοντά μέσα από την ανάγκη για να δοθούν οι λύσεις από ανθρώπους που δεν είναι μέρος του προβλήματος. Λύσεις από ανθρώπους που δεν εμφανίστηκαν σήμερα, αλλά μέσα από τη δράση τους, από όποιο μετερίζι επέλεξαν, επιχειρούσαν την κοινωνική αλλαγή.

«Ηρτεν η ώρα» επιτέλους, να ενώσουμε δυνάμεις για να διεκδικήσουμε μια προοδευτική, πράσινη, επανενωμένη Κύπρο, βασισμένη στο κράτος δικαίου και απαλλαγμένη από μαύρα πέπλα διαφθοράς και φόβου. «Ηρτεν η ώρα» να μιλήσουμε για την Κύπρο της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας που δεν θα συγκεντρώνεται σε ευκαιριακές φούσκες. Που θα δίνει τη δυνατότητα και στις πιο μικρές νέες επιχειρήσεις να υπάρξουν και να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά. Για την Κύπρο που δεν θα χαρακτηρίζεται από ιδιωτικά ή κρατικά μονοπώλια. Μια σύγχρονη Κύπρο, ένα ψηφιακό κράτος, που δεν θα βασανίζει τους πολίτες του με την γραφειοκρατία και αδράνειά του. Επικέντρο στην προσπάθεια

μας είναι η αντιμετώπιση της θεσμικής διαφθοράς που αποσυνθέτει το κράτος μας. Τα κράτη καταρρέουν, όταν καταρρέουν οι θεσμοί, και στην Κύπρο η θεσμική διάβρωση απειλεί πλέον το ίδιο το επίπεδο της δημοκρατίας. Πληττει συνάμα τις δυνατότητες του τόπου, σε κάθε επίπεδο, αλλά και εμποδίζει να θεθούν οι όποιες σωστές βάσεις για βιώσιμη ανάπτυξη και βιώσιμες επενδύσεις στη χώρα. Η διαφθορά όμως πάει χέρι-χέρι με τη δικτοποίηση, αφού, μαζί, αφήνουν τη χώρα χωρίς βιώσιμο μέλλον, αιχμάλωτη στο παρελθόν και αδύναμη να εξελιχθεί σε ένα κράτος δικαίου και ισονομίας. Η ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού και η επανένωση της χώρας θα μπορούσε να δημιουργήσει νέες προοπτικές για την Κύπρο. Θέλουμε να δουλέψουμε για ένα κράτος όπου οι νέοι να μπορούν να οραματιστούν το μέλλον τους, και όχι να ψάχνουν τρόπο να φύγουν, αν μπορούν.

Την ίδια ώρα όμως, στις ευρωεκλογές τρέχουμε με το Moonshot πρόγραμμα, μια πανευρωπαϊκή πρόγραμμα πενταετίας, 150 σελίδων, που αγγίζει μια σειρά από θέματα, για την Κύπρο και την Ευρώπη. Τα θέματα που έχουν ιεραρχηθεί, αφορούν την ενίσχυση της Ευρώπης ως γεωπολιτική δύναμη, κάτι που θα έρθει και μέσα από ένα νέο οικονομικό παράδειγμα που θα θέσει την καινοτομία στο επίκεντρο. Αφορούν την κλιματική

κρίση και την ανάγκη για πολιτικές που θα τη θέτουν ως τη νούμερο ένα απειλή. Αφορούν επίσης την ποιότητα ζωής, με προτάσεις, ανάμεσα σε άλλα, για τη στεγαστική πολιτική, τον βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό, αλλά και τη ρύθμιση εργασιακών δικαιωμάτων για την κοινωνία του 2024. Αγγίζουν την ανθρώπινη μετανάστευση, με μια ολιστική πρόταση πανευρωπαϊκής διαχείρισης της μετανάστευσης. Στοχεύουν επίσης και στην ενίσχυση της δημοκρατίας στην Ευρώπη, με ένα αριθμό από αλλαγές που προτείνουμε. Στόχος μας, με πρακτικές και εφικτές προτάσεις, να βελτιώσουμε την καθημερινότητα του Κυπρίου πολίτη και να μην επιτρέψουμε την άλωση της Ευρώπης από δυνάμεις που στην ουσία θέλουν ναβάλουν φωτιά εκ των έσω στο ίδιο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Το Volt, παρόλο που μετρά πέντε μήνες ζωής, κάνει μια δυναμική παρουσία στις επερχόμενες εκλογές. Οι ευρωεκλογές είναι οι «δικές μας» εκλογές, αφού είναι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που με τη δράση μας θέλουμε να ενισχύσουμε. Είναι όμως και εκλογές όλων των Κυπρίων, αφού σε αυτές μπορούν να συμμετέχουν και οι Τουρκοκύπριοι. Το Volt λοιπόν κατεβαίνει με πλήρες ψηφοδέλτιο στις ευρωεκλογές. Κατεβαίνει όμως και με τρεις υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους σε τρία διαφορετικά δη-

μοτικά διαμερίσματα της επαρχίας Λεμεσού, καθώς και με δική του υποψήφια δήμαρχο στον κατεχόμενο Δήμο Αμμοχώστου. Στον Δήμο Αμμοχώστου την υποψηφιότητα για τη δημαρχία, πλαισιώνουν τέσσερις υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι, μέλη του Volt στην επαρχία Αμμοχώστου.

Χαιρόμαστε, γιατί βλέπουμε κάθε μέρα—και όσο ξεδιπλώνουμε το όραμα, το πλάνο και τις θέσεις μας—να έρχεται κοντά κόσμος που αντιλαμβάνεται αυτά που θέλουμε να πούμε. Κόσμος που θέλει να συνεισφέρει με την τεχνονομία του, άλλοι με όποιον τρόπο μπορούν, και άλλοι με τη στήριξή τους σε ό,τι κάνουμε. Δυναμώνουμε κάθε μέρα και γινόμαστε πιο πολλοί. Είμαστε εδώ και ήρθαμε για να μειώσουμε. Οι εκλογές του Ιουνίου είναι οι πρώτες μας εκλογές. Θα έρθουν και άλλες, γιατί τώρα μόλις ξεκινήσαμε. Στις εκλογές όμως του Ιουνίου ο προοδευτικός, δημοκρατικός πολιτης που ενδιαφέρεται να αλλάξει η πορεία της Κύπρου και της Ευρώπης έχει επιτέλους μια επιλογή την οποία να μπορεί να υπερασπιστεί. Εμείς βγαίνουμε μπροστά για να δώσουμε χώρο στη δική μας πολιτική φωνή. Στις 9 Ιουνίου, «ήρτεν η ώρα» με την ψήφο μας, να κάνουμε την αρχή.

Η κα Ανδρομάχη Σοφοκλέους είναι υποψήφια ευρωβουλευτίνα με το Volt Κύπρου.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ονειρο, ύπαρξη και εικονική συνειρήση

Ο Ludwig Binswanger υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους ψυχαναλυτές, εισηγητής της «παρθεναλικής αναλυτικής σκέψης» (Daseinanalyse) (πρβλ. «Ονειρο και ύπαρξη», εκδ. Επέκεινα, Τρίκαλα, 2024). Παιρνοντας ως αφετηρία τη διδασκαλία του Freud, ο Binswanger ενσωμάτωσε σε αυτή τα βασικά μοτίβα της φαινομενολογίας του Husserl και του Heidegger. Μολονότι υιοθέτησε τον όρο Dasein (ανθρώπινη ύπαρξη) και τους όρους της αναλυτικής σκέψης του Martin Heidegger, του άσκησε δριμύεια κριτική, κατηγορώντας τον αρκετά νωρίς ότι εγκλωβίζει την ανθρώπινη ύπαρξη στα στενά όρια μιας υποθέμενης αυθεντικότητας του εγώ.

Εκεί που ο Heidegger έβλεπε στον άλλο, στον συνάνθρωπο, έναν κίνδυνο για την αυθεντικότητα του εγώ, ο Binswanger είδε τη μοναδική δυνατότητα λύτρωσης του ατόμου, την αυθεντική σχέση με τον εαυτό μας που περνάει μέσα από την αγάπη του άλλου. Τόσο το να αγαπάς όσο και το να δέχεσαι την έμπρακτη αγάπη του άλλου αποτελούν για τον

Ελβετό ψυχαναλυτή τον ουσιαστικό διέξοδο από τον εγωκεντρισμό και τη βασική οδό προς τη θέση και την επίτευξη στόχων εντός της αντικειμενικής πραγματικότητας. Η διαφορά ανάμεσα σε έναν σολιψιστικό κόσμο και την κοινωνική πραγματικότητα έγκειται στο γεγονός ότι στη δεύτερη το άτομο είναι αναγκασμένο να συμπεριφερθεί με άλλα άτομα, να συγκρούσει με άλλες επιθυμίες, να συμπράξει με άλλους κοινωνικούς εταίρους για να επιτύχει τους σκοπούς του. Σε αντίθεση με την ονειρική κατάσταση όπου η υποκειμενική επιθυμία είναι απόλυτος κυρίαρχος του παιχνιδιού και υλοποιείται ή δεν υλοποιείται ανάλογα με τη θυμική διάθεση του υποκειμένου, η πραγματικότητα είναι ένα παιχνίδι ομαδικό. Όπως χαρακτηριστικά γράφει στην εισαγωγή του ο Γιώργος Μιχαηλίδης, «[τ]ο όνειρο και η ονειρική εμπειρία συμβολίζουν κάθε φορά μια πρωταρχική οντολογική επιθυμία του εκάστοτε ανθρώπου για άνοδο ή για κάθοδο, για ζωή ή για θάνατο» (ό.π., Εισαγωγή, 14).

Αντίθετα όμως από την εποχή του Heidegger και του Binswanger,

η εποχή μας έχει δημιουργήσει μια τρίτη, ενδιάμεση πραγματικότητα. Ανάμεσα λοιπόν στην σολιψιστική ονειρική πραγματικότητα και την αντικειμενική ομαδική πραγματικότητα, κινούμαστε σήμερα σε μια τρίτη ομαδική και οισιερική πραγματικότητα, την εικονική. Η εικονική πραγματικότητα μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Η πιο ενδιαφέρουσα για την ανάλυσή του εγώ είναι αυτή που επιτρέπει τη ομαδική ηλεκτρονική παιχνίδια, τη δυνατότητα πρόσβασης σε έναν ονειρικό κόσμο όπου διαφορετικές ανεξάρτητες και αντικειμενικές θελήσεις στοχοθετούν και συνεργάζονται ή συγκρούονται για την επίτευξη των στόχων τους, ατομικών ή ομαδικών. Ποια είναι άραγε η διάφορα ανάμεσα στον «πόλεμο» που παίζανε τα παιδιά στις πλατείες και τις αλάνες των χωριών και των πόλεων κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 και το Fortnite, μια από τις πάμπολλες ηλεκτρονικές πλατφόρμες με πολεμικά παιχνίδια, όπου εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι συνδέονται από την πολυθρόνα του δωματίου τους; Πολλοί είναι εκείνοι που θα κρούσουν τον κώδωνα του

κινδύνου για υπερβολική έκθεση στο Διαδίκτυο, για την αποξένωση και την αλλοτρίωση των παιδιών, για την αναθεντικότητα των διαδικτυακών παιχνιδιών και την ουσιαστική ανυπαρξία των κοινωνικών σχέσεων εντός τους. Παρόλα αυτά, στις διαδικτυακές αυτές πλατφόρμες αναπτύσσονται στο έπακρο οι βασικές κοινωνικές πραγματικότητες της φιλίας και την εχθρότητας. Η κοινωνία ξεκινάει όταν δύο συνασπίζονται εναντίον ενός τρίτου, έλεγχο χαρακτηριστικά ο Παναγιώτης Κονδύλης.

Η εικονική πραγματικότητα όμως, όπως και οι εικονικές συνειρήσεις, κατά τις οποίες συγκρούονται πραγματικές ανθρώπινες κοινότητες, συνδυάζει και κάτι από μια ονειρική διάσταση στον βαθμό που ο κάθε συμμετέχων, ο κάθε παίκτης, λειτούργει, πράττει και σκέπτεται διά μέσου ενός avatar, το οποίο είναι κάπου κάπου προϊόν της ατομικής του θέλησης. Στα συμπανή των διαδικτυακών παιχνιδιών μπορεί κανείς να συμπεριφερθεί ονειρικά, να πετάει σαν πουλί, να κολυμπάει σαν ψάρι, να δρα και να λειτουργεί με όρους εναλλακτικούς του φυσικού

σύμπαντος. Συνεπώς πρέπει εδώ να διαχωρίσουμε ανάμεσα στη διαπροσωπική πραγματικότητα, η οποία δεν αλλάζει ριζικά από το παιχνίδι στην αλάνα στο ομαδικό video game, και τη διεπαφή των προσωπικοτήτων με τη φυσική πραγματικότητα, η οποία διαφοροποιείται ουσιαστικά. Στις διαδικτυακές πλατφόρμες, απελευθερωμένες από τις αντικειμενικές δεσμεύσεις και περιορισμούς του φυσικού μας κόσμου, οι διαπροσωπικές σχέσεις απελευθερώνονται. Χαρακτηρίζονται καταρχάς από οποιονδήποτε χωροχρονικό περιορισμό. Η διαδικτυακή ομάδα μπορεί να μεταφέρεται σε οποιαδήποτε ιστορική εποχή, σε οποιονδήποτε αστικό ή αγροτικό κοινωνικό χώρο, να καταστρέφει και να δημιουργεί ανεξέλεγκτα, χωρίς κυρώσεις και χωρίς ευθύνη, κάτι που μόνο το όνειρο επιτρέπει και μάλιστα επιβάλλει. Εδώ δεν υφίσταται κίνδυνος σύγχυσης του εικονικού με τον πραγματικό κόσμο. Ο πραγματικός υφιστάμενος κίνδυνος είναι η σύγχυση του φυσικού κόσμου στον εναλλακτικό κόσμο με τον φυσικό κόσμο στο φυσικό περιβάλλον. Η ανθρώπινη ύπαρξη (Dasein), όπως μας δι-

δάσκει και ο Binswanger, είναι η σύνδεση του ατομικού ψυχισμού με το φυσικό περιβάλλον ή, με άλλα λόγια, με τον ανθρώπινο συλλογικό πνευματικό κόσμο εντός της αντικειμενικής φυσικής πραγματικότητας (Umwelt). Αυτό που πρωταρχικά αλλάζει, αυτό που διαφοροποιείται ριζικά, είναι η ένταση της «πρωταρχική[s] οντολογική[s] επιθυμία[s] του εκάστοτε ανθρώπου για άνοδο ή για κάθοδο, για ζωή ή για θάνατο». Αυτό σημαίνει βασικά την εντατικοποίηση των ψυχικών σχέσεων και των βιωματικών ψυχικών εμπειριών, καθώς ο ψυχισμός είναι, όπως και στο όνειρο, ελεύθερος από οποιαδήποτε περιοριστική δικταίδα. Μάλιστα, η αλληλοδράση στην εικονική πραγματικότητα έχει κάτι που προσομοιάζει σε ένα συλλογικό όνειρο ή μια συλλογική φαντασίωση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ανάπτυξη του ατομικού ψυχισμού. Πόσο άραγε απέχει η συλλογική έκρηξη του εγώ από τη σωκρατική ή τη φυσικολογική «επιμέλεια εαυτού»;

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής Πολιτικής και Κοινωνικής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ασκήσεις χημείας στην Αγκυρα

Στόχος του ραντεβού Μπισσιτάκη - Ερντογάν η διατήρηση του καλού κλίματος – Γιατί προβληματίζουν οι δημόσιες δηλώσεις

**Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ**

Τον Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ, ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Χωρίς υψηλές προσδοκίες και με βασική στόχευση τη διατήρηση του θετικού κλίματος, των «ήρεμων νερών» στο Αιγαίο και των ανοικτών διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των δύο πλευρών πραγματοποιείται αύριο η επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην Αγκυρα και η συνάντηση με τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν. Στην ατζέντα των συνομιλιών δεν προβλέπεται να περιληφθεί η μείζων διαφορά της οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών, ενώ με δεδομένο ότι στην Ελλάδα οι ευρωεκλογές απέχουν πλέον λιγότερο από ένα μήνα, το ενδιαφέρον έχει μεταφερθεί, πέραν της ουσίας των συνομιλιών, στις δημόσιες δηλώσεις των κ. Μητσοτάκη και Ερντογάν που θα ακολουθήσουν – και κυρίως σε εκείνες του Τούρκου προέδρου.

Η Αθήνα θα προτιμούσε – και το έχει μεταφέρει στην τουρκική πλευρά – να μην υπάρξουν καθόλου αναφορές στη μουσουλμανική μειονότητα, που αποτελεί ζήτημα το οποίο παγίως εγείρει η Αγκυρα ή, εάν υπάρξουν, να είναι σε χαμηλούς τόνους. Πάντως, εάν τούτο δεν συμβεί, είναι βέβαιο πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα απαντήσει, καθώς οι δηλώσεις του θα ακολουθήσουν εκείνες του κ. Ερντογάν. Επίσης, ο πρωθυπουργός θα τοποθετηθεί δημοσίως για την «προβληματική» απόφαση της Αγκυρας να μετατρέψει σε τζαμί τη Μονή της Χώρας.

Σκοπός της ελληνικής πλευράς, πάντως, είναι να αποφευχθούν οι τριβές και να επιβεβαιωθεί η λειτουργική προσωπική χημεία που έχει επιτευχθεί τον τελευταίο χρόνο ανάμεσα στους δύο ηγέτες. Για τον ίδιο σκοπό θα επιχειρηθεί να προγραμματιστούν οι επόμενες επαφές, προκειμένου να μείνει στις ράγες η προσέγγιση αποσυμπιέσις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις τύπου από πάνω προς τα κάτω (top down).

Τα πάρκα και η Μονή

Οι δυσκολίες στη διατήρηση του καλού κλίματος έγιναν ορατές τόσο με την υπόθεση των θαλασσιών πάρκων, όσο και με την απόφαση του κ. Ερντογάν να ανακοινώσει την (αποφασισμένη προ 4 ετών) λειτουργία της Μονής της Χώρας ως τζαμί το Μεγάλο Σάββατο. Ο κ. Μητσοτάκης αναμένεται να απαντήσει και στα δύο θέματα,

διαμνύοντας ότι η Ελλάδα, εντός πλαισίου διεθνούς δικαίου, και χωρίς υποχώρηση από την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα, θα προχωρήσει στη δημιουργία θαλασσιών πάρκων κατά τον προγραμματισμό, με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια. Επιπλέον, η ελληνική αντιπροσωπεία είναι έτοιμη και για συζητήσεις επί της διαδικασίας των ΜΟΕ (δηλαδή του μνημονίου Παπούλια - Γιλμάζ), δικώς, πάντως, να υπάρχει ιδιαίτερη διάθεση για αλλαγή του πλαισίου το οποίο, υπενθυμίζεται, προβλέπει μορατόριουμ ασκήσεων στο Αιγαίο κατά το τρίμηνο 15 Ιουνίου με 15 Σεπτεμβρίου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η στάση που τηρεί η Τουρκία στα ελληνοτουρκικά προωθείται από την Αγκυρα προς τους Ευρωπαίους συνομιλητές ως στοιχείο εποικοδομητικής συμπεριφοράς στο πλαίσιο των επαφών με την Ε.Ε.

Από το Μαξίμου υπογραμμίζεται ότι ο κ. Μπισσιτάκης θα θέσει στον κ. Ερντογάν το ζήτημα της μετατροπής της Μονής της Χώρας σε τέμενος.

Το Κυπριακό δεν αποτελεί στοιχείο ελληνοτουρκικού διαλόγου σ' αυτή τη φάση, αλλά, ούτως ή άλλως – με την πορεία που έχει λάβει – τα πράγματα στο συγκεκριμένο ζήτημα μοιάζουν προδιαγεγραμμένα με την αρνητική έννοια, καθώς η Αγκυρα δεν υποχωρεί σπυθαρά από τις θέσεις της.

Και ναίτε, πάντως, σε επίπεδο Πολιτικού Διαλόγου, τα θέματα που αφορούν τον πυρήνα των ελληνοτουρκικών διαφορών

(κατά την ερμηνεία της Αθήνας), δηλαδή την προεργασία για προώθηση κάποιων διαδικασιών που θα οδηγήσει σε συζητήσεις για τον καθορισμό θαλασσιών ζωνών, πρόοδος δεν καταγράφκε. Εν ολίγοις, παρά το γεγονός ότι οι διερηντικές επαφές υπήρξαν στον Πολιτικό Διάλογο, έως αυτή τη στιγμή δεν έγινε δυνατή η συζήτηση πάνω στα ζητήματα αυτά. Υπάρχει βεβαίως η θετική ατζέντα – κάποια μνημόνια που αφορούν την υλοποίηση της συνεργασίας Ελλάδας - Τουρκίας σε επίπεδο Πολιτικής Προστασίας ενόψει και της θερινής περιόδου, κατά την οποία οι δύο χώρες αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις (πυρκαγιές και πλημμύρες), η επιστροφή προϊόντων αρχαιοκαπηλίας από διεθνή κλώματα που εξαρθώθηκαν, είναι ωστόσο προφανές ότι όλα αυτά δεν είναι παρά προσπά-

θεια να μην κλείσει ο διάυλος επικοινωνίας.

Ποιοι θα είναι στο τραπέζι

Η συνάντηση της Δευτέρας θα ακολουθήσει την τυπολογία του Βιλνιους, δηλαδή οι δύο ηγέτες θα συναντηθούν (για τέταρτη φορά από τον περασμένο Ιούλιο στο Βιλνιους) έχοντας στο πλευρό τους τους υπουργούς Εξωτερικών Γιώργο Γεραπετρίτη και Χακάν Φιντάν και τους διπλωματικούς συμβούλους Αννα-Μαρία Μπούρα και Ακίφ Τσαγκατά Κιλίτς. Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθούν οι διευρυμένες συνομιλίες, στις οποίες από την ελληνική πλευρά θα συμμετάσχουν οι δύο υφυπουργοί Εξωτερικών Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου και Κώστας Φραγκογιάννης, ο διοικητής της ΕΥΠ Θέμης Δεμίρης, ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Θάνος Ντόκος, και από το πρωθυπουργικό γραφείο η σύμβουλος Διεθνούς Στρατηγικού Σχεδιασμού Αριστοτέλεια Πελώνη και η διευθύντρια Επικοινωνίας Κύρα Κάπη.

Η συνάντηση έχει προγραμματιστεί να αρχίσει στις 4 το απόγευμα και να τελειώσει περί τις 7.30. Αμέσως μετά το δείπνο ο κ. Μητσοτάκης θα επιστρέψει στην Αθήνα.

Επί της ουσίας, οι δύο ηγέτες θα επιβεβαιώσουν τις επόμενες συναντήσεις τους (τον Ιούλιο στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στην Ουάσιγκτον και τον Σεπτέμβριο στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη) και θα θέσουν ένα χρονοδιάγραμμα για νέους γύρους του Πολιτικού Διαλόγου, των Μέτρων Οικονομικής Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) και της θετικής ατζέντας. Αποτελεί ερωτηματικό αν υπάρχει χρόνος για την πραγματοποίηση ενός ακόμη γύρου Πολιτικού Διαλόγου (ο τελευταίος υπό την κ. Παπαδοπούλου και τον ομόλογο της Μπουράκ Ακασπάρ πραγματοποιήθηκε στις 11 Μαρτίου) μέσα στο καλοκαίρι, πριν από τις επόμενες συναντήσεις σε επίπεδο ηγέτων.

Πέρα από τα αμιγώς ελληνοτουρκικά, οι δύο ηγέτες θα συνομιλήσουν και για την περιφερειακή κατάσταση. Η τεταμένη κατάσταση στη Μέση Ανατολή και η επί τούτου τακτική επιδεινωσής των σχέσεων με το Ισραήλ που έχει ακολουθήσει ο κ. Ερντογάν, μπορεί να οδηγήσει τον πρόεδρο της Τουρκίας στην επιλογή να κάνει δηλώσεις για την κατάσταση στη Γάζα. Σ' αυτή την περίπτωση, και ανάλογα προς τον τόνο που θα επιλέξει, η Αθήνα εκτιμούσε ότι μπορεί να απαιτηθεί παρέμβαση για το Μεσανατολικό και από τον κ. Μητσοτάκη.

Χειραψία του Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν -ενώπιον του... Πίνακ- κατά την επίσκεψη του Τούρκου προέδρου στην Αθήνα τον περασμένο Δεκέμβριο. Οι δύο ηγέτες θα συναντηθούν στην Αγκυρα προσδοκώντας να κρατήσουν σε τροχιά τη διαδικασία των τακτικών επαφών τους.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗ

Η σημασία της ψήφου των Τουρκοκυπρίων στις ευρωεκλογές

Οι επερχόμενες εκλογές για την ανάδειξη των εκπροσώπων της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) χαρακτηρίζονται από μια σημαντική ιδιαιτερότητα. Είναι οι μοναδικές εκλογές στις οποίες συμμετέχουν (σχετικά) μαζικά οι Τουρκοκύπριοι παρόλο που οι εκλογές διοργανώνονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Η συμμετοχή αυτή ενέχει σημαντικές προεκτάσεις τόσο πολιτικά όσο και αριθμητικά, τις οποίες θα προσπαθήσω να σκιαγραφήσω πολύ αδρά.

Αρχικά, είναι καλό να θυμηθούμε ότι δεν είναι η πρώτη φορά που συμμετέχουν Τουρκοκύπριοι ως υποψήφιοι σε ευρωπαϊκές εκλογές. Έχει συμβεί ξανά το 2004, το 2014 και το 2019. Το 2004 διεκδικεσε μόνο ένας Τουρκοκύπριος υποψήφιος ως ανεξάρτητος. Το 2014 είχαν διεκδικήσει εκλογή το τουρκοκυπριακό Σοσιαλιστικό Κόμμα Κύπρου (ΚΣΡ) με δύο υποψηφίους, το δικονομικό ψηφοδέλτιο της «Δικονομικής Ριζοσπαστικής Αριστερής Συνεργασί-

ας» (Δ.Ρ.Α.Συ-ΕΥΛΕΜ) με επίσης δύο Τουρκοκύπριους υποψηφίους, και ο Σενέρ Λεβέντ ως ανεξάρτητος. Το 2019 διεκδικήσαν η πλατφόρμα «Κίνημα Γιασεμί» με έξι Τουρκοκύπριους υποψηφίους και επικεφαλής τον Λεβέντ, το τουρκοκυπριακό Σοσιαλιστικό Κόμμα Κύπρου ξανά με δύο υποψηφίους, και ο Νιαζί Κιζιλγιουρέκ με το ΑΚΕΛ. Η υποψηφιότητα του κ. Κιζιλγιουρέκ συνιστούσε ρήξη με την έως τότε πρακτική, αφού ήταν η πρώτη φορά που Τουρκοκύπριος διεκδικούσε εκλογή υπό την ομπρέλα ενός ελληνοκυπριακού κόμματος και μάλιστα με επιτυχία, όπως αποδείχτηκε.

Στις επερχόμενες εκλογές του Ιουνίου 2024 τρεις Τουρκοκύπριοι διεκδικούν εκλογή με τρία διαφορετικά ελληνοκυπριακά πολιτικά κόμματα. Ο ένας μάλιστα είναι και αξιωματούχος του κόμματος το οποίο κατέχεται ως υποψήφιος (Volt). Αυτή τους η συμμετοχή είναι σίγουρα ιδιαίτερη και πολιτικά αρκετά σημαντική, αφού σηματοδοτεί την αποδοχή

εκ μέρους μιας μερίδας της τουρκοκυπριακής κοινότητας της διεκδικήσις πολιτικής εκπροσώπησις μέσα από το πλαίσιο, τις δομές και τους μηχανισμούς που παρέχει η Κυπριακή Δημοκρατία ως κράτος-μέλος της Ε.Ε. Συμβολίζει, σε ένα βαθμό, μια ενωτική προοπτική, η οποία διευκολύνεται τόσο από το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία εντάχθηκε ολόκληρη το 2004 ως μέλος της Ε.Ε. όσο και από το ότι οι ευρωπαϊκές εκλογές γίνονται αντιληπτές, και είναι, διαφορετικές από τις εθνικές εκλογές. Εξού και δεν πρέπει να θεωρηθεί η συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων υποψηφίων a priori ως αναγνώριση των δομών της Κυπριακής Δημοκρατίας από τους ίδιους, λόγω ακριβώς των ιδιαιτεροτήτων των ευρωπαϊκών εκλογών.

Παρόλο που η συμμετοχή τους γίνεται μέσα από κομματικούς πλατφόρμες που λειτουργούν στο πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας, μια επιπλέον υπόθεση εργασίας που μπορεί να εξηγήσει αυτή τη συμμετοχή είναι το

γεγονός ότι πιθανή εκλογή τους παρέχει σημαντικό πεδίο αυτονομίας στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Δεδομένου ότι μετά την εκλογή του ένας (οποιοσδήποτε) ευρωβουλευτής έχει αυξημένα περιθώρια άσκησης μιας πιο αυτόνομης και προσωπικής πολιτικής και όχι απολύτως δεσμευμένης από τις προταγές του κόμματος με το οποίο εκλέγεται, τότε η συμμετοχή τους μπορεί να ιδωθεί και ως μια προσπάθεια πιο αυτόνομης εκπροσώπησις της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Την οποία (αυτονομία), σε κάθε περίπτωση, μπορεί να έχει διαπραγματευτεί και συνεννοηθεί ήδη με το κόμμα με το οποίο κατέχεται ο κάθε υποψήφιος.

Η παρουσία περισσότερων Τουρκοκυπρίων υποψηφίων πιθανότατα θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη συμμετοχή και Τουρκοκυπρίων ψηφοφόρων. Άλλωστε, ήδη το 2019 ψήφισαν 5.804 σε σχέση με 1.856 το 2014. Η μεγάλη πλειοψηφία αυτών που ψήφισαν το 2014 επέλεξαν τον κ. Κιζιλγιουρέκ

και το ΑΚΕΛ (4.076) δίνοντας στο κόμμα ένα (επιπλέον) ποσοστό κοντά στο 1,5%. Αυτό από μόνο του καταδεικνύει ότι η αριθμητική συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων δεν έχει μόνο πολιτική σημασία σε σχέση με το Κυπριακό, αλλά και πολιτικο-εκλογική σημασία, αφού πιθανότατα θα καθορίσει και το τελικό ποσοστό των κομμάτων που φιλοξενούν Τουρκοκύπριους υποψηφίους, ακόμα και την πρωτιά, αν ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ είναι όντως κοντά σε σχέση με τις επιδόσεις τους, όπως δείχνουν οι μετρήσεις μέχρι στιγμής.

Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι οι δημοσκοπήσεις που διενεργούνται δεν συμπεριλαμβάνουν τους Τουρκοκύπριους, άρα δεν έχουμε εικόνα ως προς την επίδραση της πιθανής συμμετοχής τους. Είναι καλό, επίσης, να θυμόμαστε ότι με βάση τη συνολική συμμετοχή το 2019, το 1% του εκλογικού σώματος αντιστοιχούσε σε περίπου 2.900 ψήφους. Αυτό σημαίνει ότι αν η συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων αυξηθεί ση-

μαντικά σε σχέση με το 2019 και έχει παρόμοια κομματική συμπεριφορά, δηλαδή ψήφο στο ΑΚΕΛ, θα ευνοήσει σημαντικά το κόμμα αυτό στο τελικό αποτέλεσμα σε σχέση με τη μάχη για την πρώτη θέση.

Σε σχέση λοιπόν με την εκλογική επίδραση και λόγω του ψηφολού εκλογικού μέτρου (16,6%), η αυξημένη συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων πιθανόν να έχει σημαντική επίδραση στο αποτέλεσμα όσον αφορά κυρίως την πρωτιά, αλλά θα είναι μάλλον λιγότερο καθοριστική ως προς την απόκτηση έδρας από ένα εκ των δύο άλλων κομματικών σχηματισμών που περιλαμβάνουν Τουρκοκύπριο υποψηφίους. Εκτός αν η πέμπτη θέση αποδειχθεί «προνομιούσα». Μπορεί όμως να βελτιώσει το αριθμητικό τους αποτέλεσμα και να εγγράψει υποθήκες για τις μελλοντικές εκλογικές αναμετρήσεις.

Ο κ. Γιάννος Κατσοურიδης είναι αναπληρωτής καθηγητής Συγκριτικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

VOGUE

GREECE

the storyteller

CHRISTOPHER PAKALIAS BY RICHARD PHIBBS

19/05

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνέντευξη στον ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΑΗ

Λίγες ώρες προτού υποδεχθεί στην Αγκυρα τον Κυριάκο Μητσοτάκη, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν απάντησε στις ερωτήσεις της «Κ» για όλα: Τόσο για τις παλαιές διαφορές, όπως η υφαλοκρηπίδα και το τουρκοκίβυκο μνημόνιο, όσο και για τις νέες που ανέκυψαν το τελευταίο διάστημα, όπως τα θαλάσσια πάρκα στο Αιγαίο, με αφορμή τα οποία η Τουρκία ήγειρε πάλι ζήτημα κυριαρχίας επί των μικρών, ακατοίκητων νησιών. Ο Τούρκος πρόεδρος απαντά και για τις σχέσεις του με τις ΗΠΑ, μετά την αναβολή της συνάντησής του με τον Μπάιντεν.

– Κύριε Πρόεδρε, στη δήλωσή σας σχετικά με την επίσκεψη του Κυριάκου Μητσοτάκη στην Αγκυρα, αναφέρατε ότι θα συνομιλήσετε μαζί του «για το πώς μπορούν να βελτιωθούν οι σχέσεις των δύο χωρών». Είστε ικανοποιημένος από το επίπεδο των σχέσεων; Ποιος είναι ο στόχος και πώς μπορεί να επιτευχθεί;

– Ο στόχος είναι απλός: λύνοντας τα προβλήματα να εδραιώσουμε τη φιλία μας και να ανεβάσουμε το επίπεδο των διμερών μας σχέσεων σε ένα πρωτοφανές για την ιστορία επίπεδο. Για τον σκοπό αυτό, ως Τουρκία, κάναμε το τελευταίο διάστημα ειλικρινή και αποτελεσματικά βήματα και αυτό σκοπεύουμε να συνεχίσουμε. Εμείς, η Τουρκία και η Ελλάδα, μοιραζόμαστε όχι μόνο την ίδια γεωγραφία αλλά και πολλά κοινά στοιχεία με ιστορική διάσταση. Φυσικά, υπάρχουν θέματα στα οποία διαφωνούμε, αλλά ο αριθμός των θεμάτων στα οποία μπορούμε να συμφωνήσουμε δεν είναι μικρός. Μιλώντας ανοιχτά και με θάρρος για όλα τα θέματα συνολικά μπορούμε να κάνουμε βήματα προς την κατεύθυνση της λύσης. Η αναβολή δεν λύνει τα προβλήματα. Είναι απαραίτητο να τα υπερβούμε με θάρρος και να επιδείξουμε βούληση για επίλυση. Ακριβώς όπως προσπαθούμε, με τον κόσμο να παρακολουθεί με θαυμασμό, να εδραιωθεί η ειρήνη τόσο στην περιοχή μας όσο και σε διαφορετικές γεωγραφικές τοποθεσίες του κόσμου, έτσι θα κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να διασφαλίσουμε ότι η ειρήνη και η ηρεμία θα επικρατούν για πάντα και στις δύο πλευρές του Αιγαίου Πελάγους. Είναι εύκολο να καταστρέφεις κάτι. Το δύσκολο είναι να οικοδομήσεις και να επιλύσεις τα προβλήματα με επιδεξιότητα. Ως εκ τούτου, εναπόκειται σε εμάς να χαλαρώσουμε τις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών, που προσπαθούν να στριμωχτούν ανάμεσα σε δύο τείχη, και να γκρεμίσουμε τα τείχη αυτά που είναι γεμάτα με προκαταλήψεις. Το μόνο που χρειαζόμαστε είναι προσανατολισμένα στη λύση και ειλικρινή ιστορικά βήματα.

– Πώς ήταν η επαφή σας με τον κ. Μητσοτάκη στην Αθήνα; Είναι η επικοινωνία σας μαζί του στο επίπεδο που επιθυμείτε;

– Πιστεύω ότι πετύχαμε ένα κλίμα αρμονίας με τον κ. Μητσοτάκη το τελευταίο διάστημα. Επέδειξαν μια φιλοξενία που μας ικανοποίησε στην Αθήνα. Φυσικά, όταν φιλοξενήσουμε τον κ. Μητσοτάκη στην Αγκυρα, θα επιδείξουμε ένα από τα πιο σπάνια δείγματα τουρκικής φιλοξενίας. Το κλίμα το οποίο ανέφερα έχει αρχίσει να αποδίδει συγκεκριμένους καρπούς. Η Διακήρυξη των Αθηνών, οι συμφωνίες και τα πρωτόκολλα που υπογράψαμε είναι μόνο μερικοί από αυτούς. Δεν υπάρχει κανένα εμπόδιο για την προσθήκη νέων. Μπορώ να πω ότι έχουν δημιουργηθεί πολύ καλές σχέσεις όχι μόνο μεταξύ μας, αλλά και σε επίπεδο υπουργών και γραφειοκρατών. Συμπερασματικά, η επικοινωνία μας είναι ικανοποιητική σε πολλά επίπεδα και είναι πολύ πιθανό να προχωρήσουμε με θετικό τρόπο.

– Πρόσφατα, η Αγκυρα αντέδρασε στα βήματα που ήθελε να κάνει η Ελλάδα σχετικά με τα θαλάσσια πάρκα στο Αιγαίο. Ενώ η Αθήνα κάνει λόγο για «περιβαλλοντικό» ζήτημα,

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ

«Η Τουρκία και η Ελλάδα μοιραζόμαστε όχι μόνο την ίδια γεωγραφία, αλλά και πολλά κοινά στοιχεία με ιστορική διάσταση. Φυσικά, υπάρχουν θέματα στα οποία διαφωνούμε, αλλά ο αριθμός των θεμάτων στα οποία μπορούμε να συμφωνήσουμε δεν είναι μικρός. Μιλώντας ανοιχτά και με θάρρος για όλα τα θέματα συνολικά, μπορούμε να κάνουμε βήματα προς την κατεύθυνση της λύσης», λέει στην «Κ» ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν
Πρόεδρος της Τουρκίας

Ζητήματα κυριαρχίας δεν βλάπτουν τον διάλογο

Μπορούμε να συζητήσουμε τα θέματα (κυριαρχίας) με μια προοπτική που απέχει από τετελεσμένα – Υποστηρίζουμε ότι τα προβλήματα πρέπει να επιλύονται ως πακέτο – Ολοι πρέπει να γνωρίζουν ότι είναι δύσκολο για μια ενεργειακή πλατφόρμα που δεν περιλαμβάνει την Τουρκία να επιτύχει στην περιοχή, ειδικά στην Ανατολική Μεσόγειο

το υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας έθεσε ζήτημα «κυριαρχίας των νησιών». Ο κ. Μητσοτάκης δήλωσε ότι η Ελλάδα θα προκηρύξει τα θαλάσσια πάρκα. Μπορεί ο διάλογος να προχωρήσει όταν τίθενται ζητήματα όχι μόνο των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης στη θάλασσα αλλά και της κυριαρχίας στο έδαφος;

– Η έγερση ζητημάτων κυριαρχίας δεν είναι μια κατάσταση που βλάπτει το έδαφος του διαλόγου και εμποδίζει την πρόοδο του. Μπορούμε να προσπατήσουμε αυτό το έδαφος υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και να διασφαλίσουμε την πρόοδο. Τα θέματα αυτά έχουν ήδη μια ιδιαίτερη θέση στον κατάλογο των θεμάτων που πρέπει να αντιμετωπίσουμε.

Μπορούμε να συζητήσουμε τα ζητήματα αυτά με μια προοπτική που απέχει από τετελεσμένα και υιοθετώντας μια προσέγγιση που πιστεύει στη λύση. Ολοι γνωρίζουν πόσο ευαίσθητοι είμαστε, ως Τουρκία, για το περιβάλλον. Ωστόσο, δεν θα ήταν σωστό να το δούμε αυτό ως ένα εύρηστο κάλυμμα και να προσπαθήσουμε να κρύψουμε πίσω του άλλες αμφιλεγόμενες καταστάσεις. Κάθε ζήτημα πρέπει να αντιμετωπίζεται στο δικό του πλαίσιο. Πράγματι, το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας ενθαρρύνει τη συνεργασία, μεταξύ των παράκτιων κρατών σε κλειστές ή ημικλειστές θάλασσες όπως το Αιγαίο, μεταξύ άλλων και σε περιβαλλοντικά θέματα. Από την άλλη πλευρά, όλοι γνωρίζουν ότι η Τουρκία δεν θα

δεχθεί de facto καταστάσεις σε αυτή τη γεωγραφία.

– Η Ελλάδα θεωρεί άκυρες τις συμφωνίες μεταξύ Τουρκίας και Λιβύης και η Τουρκία θεωρεί άκυρες τις συμφωνίες Ελλάδας - Αιγύπτου, σχετικά με την οριοθέτηση θαλάσσιας δικαιοδοσίας. Ομοίως, μια σειρά από συμφωνίες μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ θεωρούνται άκυρες από την Τουρκία. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, μπορούμε να μιλήσουμε για οποιαδήποτε συνεργασία Ελλάδα - Τουρκίας για τους υδρογονάνθρακες;

– Ας ξεκινήσουμε κάνοντας μια διόρθωση. Στην ερώτησή σας αναφέρατε μια συμφωνία μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ. Πρόκειται για μια υπόθεση ότι ολόκληρο το

νησί της Κύπρου έχει υπογράψει συμφωνία οριοθέτησης της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με το Ισραήλ. Η συμφωνία, την οποία δεν αναγνωρίζουμε, έγινε μετάξυ της Ελληνικής Διοίκησης στη Νότια Κύπρο και του Ισραήλ και τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων, που αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο του νησιού, δηλαδή της Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου, έχουν αγνοηθεί. Από την άλλη, για εμάς, η ενέργεια δεν είναι ένας τομέας σύγκρουσης, αλλά ένας τομέας συνεργασίας. Για αυτό, η προσέγγιση του θέματος από θετική οπτική γωνία είναι υπεραρκητή. Η Τουρκία υπερασπίστηκε συνεχώς τη δικαιοσύνη και περιεκτική κατανομή των πόρων υδρογονανθράκων και τη ζητούσε συνεχώς. Όπως σε κάθε θέμα, θέλουμε και εδώ να γίνονται σεβαστά τα κυριαρχικά μας δικαιώματα και εξουσίες, καθώς σεβόμαστε επίσης τα δικαιώματα και τις αρχές των παράκτιων χωρών. Ωστόσο, πάντα είχαμε την απαραίτητη αντίδραση σε απόπειρες αγνόησης της Τουρκίας. Επιπλέον, κάναμε ανοιχτό κάλεσμα και δηλώσαμε ότι πρέπει να δημιουργηθεί μια βάση για μια ενεργειακή συνεργασία χωρίς αποκλεισμούς και ότι θα υποστηρίξουμε τα βήματα που πρέπει να γίνουν για αυτή. Ολοι πρέπει να γνωρίζουν ότι είναι δύσκολο για μια ενεργειακή πλατφόρμα που δεν περιλαμβάνει την Τουρκία να επιτύχει στην περιοχή, ειδικά στην Ανατολική Μεσόγειο. Με τη σύγκληση της διάσκεψης για την Ανατολική Μεσόγειο για την οποία μιλάμε χρόνια, είναι δυνατόν να δημιουργηθεί μια βάση λύσης με προσέγγιση «win-win». Δυστυχώς, οι εκκλήσεις μας για αυτό το θέμα έμειναν μέχρι σήμερα αναπάντητες. Εχω τονίσει με κάθε ευκαιρία ότι αυτή η πρόταση, η οποία έχει σημαντικές δυνατότητες για τη διασφάλιση ενός υγιούς διαλόγου στην περιοχή, θα πρέπει να υιοθετηθεί και από άλλους παράγοντες. Νομίζω ότι ένα τέτοιο βήμα θα διευκολύνει τη συνεργασία, θα συμβάλει στην ποικιλομορφία και στην ασφάλεια των πόρων. Δυστυχώς, βήματα που αγνοούν τα δικαιώματα της Τουρκίας και της Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου έχουν δηλητηριάσει την ατμόσφαιρα σχετικά με αυτό το θέμα μέχρι στιγμής. Εάν το εγκαταλείψουμε αυτό και δημιουργηθεί το έδαφος διαλόγου που επιθυμούμε, είμαστε έτοιμοι να αναλάβουμε την ευθύνη για μια μόνιμη λύση. Δεν μπορείς να φτάσεις πουθενά με ένταση. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι το να παρασυρόμαστε σε προκλήσεις δεν ωφελεί κανέναν και θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι για να φτάσουμε σε ένα λογικό σημείο.

– Οι θέσεις των δύο χωρών για το θέμα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου είναι γνωστές. Δεν αναμένεται αλλαγή στη στάση των δύο χωρών. Θα δεχόσασταν τη μεσολάβηση ενός θεσμού όπως το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για την επίλυση της χρονίζουσας διαφοράς;

– Η λύση εδώ είναι ξεκάθαρη, η λύση είναι η συμμορφώθουμε με το διεθνές δίκαιο και να το κάνουμε βιώσιμο. Εφόσον δεν το αποφεύγουμε, δεν πρέπει να υπάρχουν εμπόδια που δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε μαζί. Όπως γνωρίζετε, υποστηρίζουμε ότι τα προβλήματα πρέπει να επιλύονται ως πακέτο. Δεν πρέπει να αγνοούμε άλλα αμφιλεγόμενα σημεία εστιάζοντας σε μία και μόνο διαφορά. Όταν λέμε ότι καταλήξαμε σε μια συνολική λύση, δεν πρέπει να μεταφέρουμε προστριβές στις μελλοντικές γενιές. Η προτεραιότητά μας είναι ξεκάθαρη. Η προσέγγισή μας στην εξεύρεση λύσεων μέσω ειρηνικών μεθόδων σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο είναι το κλειδί για την εξάλειψη των προβλημάτων. Δεν αποκλείουμε λύσεις που είναι εγγεγραμμένες στον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ εφόσον είναι απαραίτητο. Το εκφράζουμε ξεκάθαρα σε κάθε περίπτωση. Αρκεί να μη λέμε «να λύσουμε αυτό το πρόβλημα κι ας μείνουν άλυτα τα άλλα» και ας αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα μαζί.

ΓΙΑ ΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΚΑ

Να μη δούμε το περιβάλλον ως ένα εύρηστο κάλυμμα και να προσπαθήσουμε να κρύψουμε πίσω του άλλες αμφιλεγόμενες καταστάσεις.

ΓΙΑ ΤΗ ΓΑΖΑ

Ο Νετανιάχου έχει φτάσει σε ένα επίπεδο που θα έκανε τον Χίτλερ να ζηλέψει με τις μεθόδους γενοκτονίας.

Σημαντική η συνεργασία για τη μετανάστευση

Καλύτερη στιγμή της εικοσαετίας η Διακήρυξη των Αθηνών, χειρότερη η «προστασία των πραξικοπηματιών» από την Ελλάδα

– Έχει περάσει πάνω από ένας χρόνος χωρίς ένταση στον θαλάσσιο και στον εναέριο χώρο του Αιγαίου. Συμφωνείτε ότι η αποχή από στρατιωτική δράση μπορεί και πρέπει να διατηρηθεί, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε προόδου στις διμερείς διαφορές;

– Όπως λέμε, πάντα είναι σημαντικό να διατηρηθεί η βάση διαλόγου και συνεργασίας. Εμείς δεν είμαστε υπέρ της έντασης. Όπως εμείς δεν έχουμε βλέψεις στα δικαιώματα άλλων, δεν θέλουμε κανείς να δείχνει ασέβεια στα δικαιώματά μας. Το να συνεχιστεί μια συμπεριφορά που σέβεται τις ευαισθησίες εξασφαλίζει το να επικρατήσει μια ατμόσφαιρα δίχως ένταση· αυτό βιώσαμε μαζί.

Αυτή η ηρεμία είναι ένα σημάδι για το πόσο απαραίτητο είναι οι σχέσεις να αναπτυχθούν σε δίκαιη βάση. Εμείς δεν διστάζουμε να τεινουμε χείρα φιλίας όσο υπάρχει ανταπόκριση. Δίνουμε σημασία στη φιλία και στις σχέσεις καλής γειτονίας. Όσο δεν γίνονται βήματα τα οποία μπορούν να μας βλάψουν, αυτή η στάση μας θα συνεχιστεί.

– Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο συνεργασίας με την Ελλάδα στον έλεγχο των παράνομων μεταναστών;

– Σε αυτόν τον τομέα οι επαφές και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των Αρχών μας έδωσαν σημαντικά αποτελέσματα και αυτό συνεχίζεται.

Από την άλλη, όπως πάντα τονίζουμε, στο ζήτημα της παράτυπης μετανάστευσης πρέπει να υπάρχει διεθνής συνεργασία και ίση κατανομή των βαρών και ευθυνών. Για μόνιμες λύσεις, είναι προφανές πως πρέπει να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε με πολύπλευρο σχήμα.

Η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων στο θέμα θα ανοίξει τον δρόμο για να προχωρήσουμε σε μια γρήγορη, αποτελεσματική και υγιή βάση.

– Η εφαρμογή της τουριστικής βίζας αποδίδει ήδη εκπληκτικά αποτελέσματα. Πιστεύετε ότι υπάρχουν άλλοι τομείς οικονομικής συνεργασίας που μπορούν να είναι αμοιβαία επωφέλει;

– Η βασική μας προσέγγιση στη διπλωματία είναι η αρχή του «kazan-kazan» (win-win). Η Τουρκία και η Ελλάδα είναι δύο σημαντικές χώρες τουρισμού. Οι

πολίτες μας έχουν την ευκαιρία να ταξιδέψουν εύκολα στα ελληνικά νησιά με αίτηση βίζας στην πύλη. Στην πραγματικότητα, όλα αυτά δεν πρέπει να είναι απαραίτητα και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να απελευθερώσει το καθεστώς της βίζας στην Τουρκία. Θέλουμε να σημειώσουμε πρόοδο σε αυτό το θέμα.

Πιστεύουμε ότι υπάρχουν τομείς όπου μπορούμε να έχουμε αμοιβαίο όφελος με την Ελλάδα, όπως η βίζα στην πύλη (εισόδου). Όταν προσεγγίζουμε με θετική ατζέντα, μπορούμε να σημειώσουμε πρόοδο σε πολλούς τομείς, κυρίως στις εμπορικές σχέσεις μας, και να τις φέρουμε ως όφελος στις χώρες μας. Για παράδειγμα, η κατάργηση των ποσοστώσεων που εφαρμόζονται στα οχήματα οδικών μεταφορών

και η απελευθέρωση του καθεστώτος διελεύσεων μπορούν να μας επιτρέψουν να επιτύχουμε ευκολότερα τους στόχους μας, αυξάνοντας πολύ γρήγορα τον όγκο των συναλλαγών μας.

Την αρχή του «καζάν-καζάν» δεν την αναφέρουμε μόνο στα λόγια, είμαστε ειλικρινείς και έχουμε περάσει δεκάδες φορές με επιτυχία το τεστ ειλικρίνειας σε αυτό το θέμα. Όταν βλέπουμε μια ειλικρινή προσέγγιση μπροστά μας, θα είναι πολύ εύκολο να δημιουργήσουμε νέες ευκαιρίες αμοιβαίου κέρδους.

– Στα περισσότερα από 20 χρόνια που βρίσκεστε στην εξουσία, ποια θα επιλέγατε ως την καλύτερη και ποια ως τη χειρότερη στιγμή στις σχέσεις Τουρκίας - Ελλάδας;

– Εδώ θα ήθελα να αναφερθώ σε θετικά ζητήματα και να τα εκφράσω... Αλλά για να απαντήσω στην ερώτησή σας, μετά την προδοτική εξέγερση του FETO (σ.σ.: Το δίκτυο του Φετουλάχ Γκιουλέν) και την απόπειρα πραξικοπήματος που σημειώθηκε στη χώρα μας στις 15 Ιουλίου 2016, οι τρομοκράτες κατέφυγαν στη γειτονική μας Ελλάδα και η Ελλάδα προστάτευσε και φρουρούσε τους λεγόμενους στρατιωτικούς πραξικοπηματίες, παρά τον δεσμό τόσο της γειτονίας όσο και τον συμμαχικό δεσμό που έχουμε μεταξύ μας. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ένα από τα χαμηλότερα σημεία των σχέσεών μας. Αυτό δεν πλήγωσε μόνον εμένα, πληγώθηκε και ο λαός μας, που αντιτάθηκε με τα ίδια του τα χέρια και απώθησε τους πραξικοπημα-

τίες γράφοντας ένα έπος δημοκρατίας. Αποτέλεσε βαθιά απογοήτευση ότι η ίδια η Ελλάδα που γνωρίζει τι σημαίνουν τα πραξικοπήματα μέσα από τις εμπειρίες που έχει αποκτήσει στην ιστορική της πορεία, υιοθέτησε μια τέτοια στάση.

Το καλύτερο επίπεδο στις σχέσεις μας μπορεί να είναι η Διακήρυξη της Αθήνας, που υπογράψαμε τον περασμένο Δεκέμβριο. Αυτή η δήλωση σηματοδότησε την αρχή μιας νέας φάσης στις σχέσεις μας. Φυσικά, αυτό δεν το θεωρούμε επαρκές και εργαζόμαστε για να φτάσουμε σε καλύτερο επίπεδο. Πιστεύω ότι αυτή η διακήρυξη θα αποτελέσει τη βάση των νέων ελληνοτουρκικών σχέσεων και ελπίζω να φτάσουν σε νέα επίπεδα - ρεκόρ.

– Εκφράζονται απόψεις πως η επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης θα αποτελούσε ένα θετικό βήμα για την Τουρκία στο θέμα των θρησκευτικών ελευθεριών. Η σχολή παραμένει κλειστή εδώ και δεκαετίες κι εσείς βρίσκεστε στην εξουσία εδώ και 22 χρόνια. Σχεδιάζετε να κάνετε κάποιο θετικό βήμα στο συγκεκριμένο ζήτημα;

– Η στάση μας σε αυτό το θέμα είναι σαφής. Σεβόμαστε ιδιαίτερα τα δικαιώματα των μειονοτήτων και η ευαισθησία μας σε αυτό το θέμα είναι υψηλή. Η ρωμαιοκαθολική μειονότητα στη χώρα μας επωφελείται και από δικαιώματα της ισοτιμίας των πολιτών και από τα μειονοτικά δικαιώματα. Το ζήτημα της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης προέκυψε το 1971, όταν όλα τα ιδιωτικά ανώτατα σχολεία κρατικοποιήθηκαν με απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο οποίο μπορεί να μεταφερθεί η Θεολογική Σχολή, η νομική βάση χάθηκε. Το Πατριαρχείο εναντιώθηκε στην πρόταση της έναρξης λειτουργίας της σχολής εντός κρατικού πανεπιστημίου το οποίο θα υπάγεται στη νομοθεσία του Ανωτάτου Συμβουλίου Εκπαίδευσης. Εμείς κάνουμε ακόμη προσπάθειες για να ανοίξουμε τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Αναμένουμε από τη γειτονία μας την ίδια εποικοδομητική προσέγγιση σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τουρκική μειονότητα στην Ελλάδα στον τομέα της εκπαίδευσης.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης υποδέχεται τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στο Μέγαρο Μαξίμου, τον Δεκέμβριο του 2023, όταν υπεγράφη η Διακήρυξη των Αθηνών. «Αυτή η δήλωση σηματοδότησε την αρχή μιας νέας φάσης στις σχέσεις μας», λέει ο Τούρκος πρόεδρος. «Φυσικά, αυτό δεν το θεωρούμε επαρκές και εργαζόμαστε για να φτάσουμε σε καλύτερα επίπεδα. Πιστεύω ότι αυτή η διακήρυξη θα αποτελέσει τη βάση των νέων ελληνοτουρκικών σχέσεων και ελπίζω να φτάσουν σε νέα επίπεδα-ρεκόρ».

ΓΙΑ ΤΑ «ΗΡΕΜΑ ΝΕΡΑ»

Εμείς δεν διστάζουμε να τεινουμε χείρα φιλίας όσο υπάρχει ανταπόκριση. Δίνουμε σημασία στη φιλία και στις σχέσεις καλής γειτονίας. Όσο δεν γίνονται βήματα τα οποία μπορούν να μας βλάψουν, αυτή η στάση μας θα συνεχιστεί.

ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΖΑ

Πιστεύουμε ότι υπάρχουν τομείς όπου μπορούμε να έχουμε αμοιβαίο όφελος με την Ελλάδα, όπως η βίζα στην πύλη (εισόδου). Όταν προσεγγίζουμε με θετική ατζέντα, μπορούμε να σημειώσουμε πρόοδο σε πολλούς τομείς, κυρίως στις εμπορικές σχέσεις μας.

Να διατηρηθεί η ισορροπία στη σχέση των ΗΠΑ με Ελλάδα και Τουρκία

– Γιατί αναβλήθηκε ξαφνικά η προγραμματισμένη συνάντησή σας με τον κ. Μπάιντεν; Πιστεύετε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να διαδραματίσουν διαμεσολαβητικό ρόλο στις τουρκοελληνικές σχέσεις;

– Η επίσκεψή μας στις ΗΠΑ αναβλήθηκε λόγω ασυμβίβαστων προγραμμάτων και των δύο πλευρών. Όπως γνωρίζετε, οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονται παραμονές εκλογών και το πρόγραμμα του κ. Μπάιντεν έχει γίνει ακόμη πιο πυκνό. Τα προγράμματά μας συνεχίζονται εντατικά τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Τέτοιου είδους επισκέψεις πραγματοποιούνται σε στιγμές που είναι κατάλληλες και για τα δύο μέρη. Οι φίλοι μας πραγματοποιούν συναντήσεις με τους συνομιλητές τους και συνεχίζονται οι προσπάθειες για τον καθορισμό της κατάλληλης ημερομηνίας. Είμαστε υπέρ της διατήρησης της πολιτικής ισορροπίας των Ηνωμένων Πολιτειών στις σχέσεις μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας. Πιστεύουμε ότι οι προσεγγίσεις που θα διατηρηθούν σε απόσταση που αρμόζει στο δίκαιο της συμμαχίας και που ενθαρρύνουν το έδαφος για εποικοδομητικό διάλογο, θα είναι επωφέλειες. Επιπλέον, έχουμε άμεση επαφή με την Ελλάδα χωρίς μεσάζοντες. Η διατήρηση και η ανάπτυξη αυτού θα συμβάλει πιο θετικά στις σχέσεις μας.

– Κύριε Πρόεδρε, θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε για τις εξελίξεις στη Γάζα. Κατηγορείτε το Ισραήλ για τις πράξεις του στη Γάζα και παρομοιάζετε τον κ. Νετανιάχου με τον «Χίτλερ της εποχής» και υποστηρίζετε τη Χαμάς, την οποία το Ισραήλ και οι δυτικές χώρες θεωρούν τρομοκράτες, ως «απελευθερωτικό κίνημα». Μπορείτε να μας εξηγήσετε την άποψή της Τουρκίας;

– Βλέποντας τι έχει επιφέρει το Ισραήλ στον λαό της Γάζας εδώ και μήνες, είναι δυνατόν να δούμε ως θεμιτό τους βομβαρδισμούς του Ισραήλ σε νοσοκομεία, να σκοτώνουν παιδιά, να καταπιέζουν αμάχους και να καταδικάζουν αθώους ανθρώπους σε πείνα, δίψα και έλλειψη φαρμάκων με διάφορες δικαιολογίες; Τι έκανε ο Χίτλερ στο παρελθόν; Καταπίεζε και σκότωνε ανθρώπους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η Γάζα δεν μετατράπηκε σε υπαίθρια φυλακή όχι μόνο μετά τις 7 Οκτωβρίου, αλλά

και πριν από χρόνια; Δεν ήταν οι άνθρωποι εκεί καταδικασμένοι σε περιορισμένους πόρους για χρόνια, σχεδόν σαν να είναι στρατόπεδο συγκέντρωσης; Ποιος ευθύνεται για τις πιο βιολογικές και συστηματικές μαζικές δολοφονίες στη Γάζα μετά την 7η Οκτωβρίου; Τι μπορεί να ειπωθεί για το Ισραήλ, που λέει στους ανθρώπους «να πάτε σε εκείνη την περιοχή» και ρίχνουν εκεί βόμβες; Ο Νετανιάχου έχει φτάσει σε ένα επίπεδο που θα έκανε τον Χίτλερ να ζηλέψει με τις μεθόδους γενοκτονίας. Μιλάμε για το Ισραήλ, το οποίο στοχεύει σε ασθενοφόρα, χτυπάει σημεία διανομής τροφίμων και ανοίγει πυρ σε νηοπομπές βοήθειας. Δεκάδες δικαιώματα και ελευθερίες των ανθρώπων στη Γάζα παραβιάζονται, ιδιαίτερα το δικαίωμα στη ζωή. Υπερασπιζόμαστε τα δικαιώματά τους. Εμείς υπερασπιζόμαστε την ειρήνη. Το Ισραήλ, από την άλλη, συνεχίζει να παραβιάζει απερισκεπτα τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, το

διεθνές δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σκεφτείτε το, ποια θα ήταν η στάση σας αν κάποιος ερχόταν στο σπίτι σας και έλεγε «αυτό το μέρος είναι δικό μου τώρα, φύγε»; Θα έλεγες «έλα να ζήσεις στο σπίτι μου και να μου το πάρεις»; ή θα υπερασπιζόσαι το σπίτι σου; Φυσικά, αναμένεται να υπερασπιστείτε το σπίτι σας και να αντισταθείτε στην αδικία. Το Ισραήλ το έκανε αυτό όχι μόνο στη Γάζα, αλλά σε όλα τα παλαιστινιακά εδάφη. Αφαίρεσε τα σπίτια και τα εδάφη των Παλαιστινίων για τους τρομοκράτες που αποκαλούσαν εποικούς. Τους τοποθέτησε σε σπίτια των Παλαιστινίων. Φυσικά, ενάντια σε αυτή τη συστηματική καταπίεση που εξαπλώθηκε σε πολλά χρόνια, οργανώθηκαν και οι Παλαιστίνιοι κάποια στιγμή και άρχισαν να αντιστέκονται. Η Χαμάς και άλλες αντιστασιακές ομάδες στην Παλαιστίνη, τις οποίες η Δύση προσπαθεί να χαρακτηρίσει τρομοκράτες, προέκυψαν ουσιαστικά από την αντίδραση

σε αυτή την καταπίεση. Η Χαμάς δεν είναι παρά άνθρωποι που προσπαθούσαν να σπτήν, τις επιχειρήσεις και τα εδάφη τους που κατέχονταν από το Ισραήλ στην Παλαιστίνη. Τι θέλει η Χαμάς; Να πάρουν πίσω τα παλαιστινιακά εδάφη που κατέχονταν από το Ισραήλ και να αποκαταστήσουν το κράτος τους. Εάν αναγνωριστεί το κυρίαρχο, ανεξάρτητο, γεωγραφικά ενοποιημένο κράτος της Παλαιστίνης, εντός των συνόρων του 1967, με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ, θα υπήρχε ανάγκη αντιστάσεως; Επιπλέον, η Χαμάς δήλωσε επίσης ότι εάν συμβεί αυτό, θα διαλύσει την ένοπλη πτέρυγιά της και θα συνεχίσει ως πολιτικό κόμμα. Μια λύση που βασίζεται σε δύο κράτη είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος ενασφάλισης διαρκούς και βιώσιμης ειρήνης. Βλέπετε, με την τελευταία της δήλωση, η Χαμάς συμφώνησε σε κατάπαυση του πυρός, αλλά το Ισραήλ δεν θέλει κατάπαυση του πυρός, προβάλλοντας δικαιολογίες λόγω της επιθυμίας του να καταλάβει ολόκληρη τη Γάζα. Η σκληρότητα και η σφαγή συνεχίζονται. Συνεχίζουμε να προσπαθούμε για μια λύση. Όσοι υποστηρίζουν το Ισραήλ πρέπει να ξανασκεφτούν όλα αυτά τα γεγονότα και να είναι στο πλευρό που υπερασπίζεται την ειρήνη και την ηρεμία με αίσθημα ιστορικής ευθύνης.

Διάλογος μεταξύ «Κ» και Milliyet

Οι διευθυντές δύο μεγάλων εφημερίδων στις δύο όχθες του Αιγαίου, της «Κ» και της Milliyet, συνεχίζουν την πρωτοβουλία τους για διάλογο, απευθυνόμενοι ο καθένας στους αναγνώστες του άλλου.

Οζάι Σεντίρ
Διευθυντής της Milliyet

Το κριτήριο επιτυχίας στις ελληνοτουρκικές σχέσεις

Στην Τουρκία θα βρίσκεται αύριο ο Έλληνας πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης. Από αυτή την όχθη του πελάγους άρεσε σε πολλούς, όταν ο κύριος πρωθυπουργός είπε «καλώς ήλθατε» στους Τούρκους στη Λέσβο. Η αντιπροσωπεία του θα αισθανθεί άνετα τη συμπάθεια που έχει αποκτήσει στους δρόμους το όνομα Μητσοτάκης.

Ως πολίτες και στις δύο πλευρές του πελάγους έχουμε ένα κοινό χαρακτηριστικό. Χαιρόμαστε έστω και με μια μικρή καλή χειρονομία, αισθανόμαστε τον ίδιο ενθουσιασμό των αδελφών που ήταν τσακωμένοι για χρόνια πριν συμφιλιωθούν και πάλι. Αυτό το κοινό συναίσθημα είναι στην πραγματικότητα το ισχυρό σημείο μας.

Αν και υπάρχει ο ενθουσιασμός, υπάρχει και η πραγματικότητα. Όπως ότι δεν θα λυθούν όλα τα προβλήματα από τους δύο ηγέτες. Δεν θα πουν καν πως συμφωνήσαμε στον αριθμό των θεμάτων τα οποία δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε. Τα επόμενα βήματα θα είναι η συνέχιση της μεγάλης επιτυχίας της Αγκυρας και της Αθήνας στη διατήρηση ενός περιβάλλοντος χωρίς εντάσεις και στη διατήρηση ανοι-

χτών διαύλων διαλόγου.

Πρέπει να καταλάβουμε καλά αυτή τη θετική ατζέντα, καθώς οι δύο χώρες δεν έχουν αλλάξει τις θέσεις τους στα προβλήματα. Όσο συνομιλούμε, θα κατανοήσουμε ο ένας τις απόψεις του άλλου, τις ανησυχίες και τα προβλήματα του άλλου και θα είναι ευκολότερη η λύση των προβλημάτων.

Αυτές οι αμοιβαίες επισκέψεις, οι συναντήσεις και η άμεση επαφή ίσως να μη φέρουν κάποιο άμεσο αποτέλεσμα. Ομως, δεν είναι χάσιμο χρόνου.

Καθώς ερχόμαστε πιο κοντά ως λαοί, καθώς καθιερώνουμε επιχειρηματικές επαφές και συνεργασίες, καθώς οι φωνές των επιθυμιών μας για ειρήνη γίνονται πιο δυνατές, η έλευση της ειρήνης θα γίνεται ευκολότερη. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στη διαδικασία να φέρουμε κοντά ανθρώπους, μη κυβερνητικές οργανώσεις και τον επιχειρηματικό κόσμο.

Την 1η Μαΐου συνάντησα τον κύριο πρωθυπουργό στο Μέγαρο Μαξίμου. Ήταν μια σύντομη, αλλά θερμή συνάντηση, που η κουβέντα έφτασε μέχρι και

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ

«Όσο συνομιλούμε θα κατανοήσουμε ο ένας τις απόψεις του άλλου, τις ανησυχίες και τα προβλήματα του άλλου και θα είναι ευκολότερη η λύση των προβλημάτων», γράφει ο Οζάι Σεντίρ.

Η ιδέα, τα δισεκατομμύρια ευρώ που ξοδεύουμε για τα εξοπλιστικά να τα ξοδεύουμε για τους ηλικιωμένους μας και τα παιδιά μας, περνάει μέσα από την ειρήνη.

στις αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα των φίλων μου που μάθαιναν σφρτάκι στην Κωνσταντινούπολη.

Ήταν μια όμορφη μέρα διότι ήταν κεφάλτος ο οδηγός ταξί που πήγε τον Τούρκο δημοσιογράφο στο Μέγαρο Μαξίμου, τις ώρες που η κυκλοφορία στην Αθήνα ήταν δύσκολη. Ήταν θερμή υποδοχή της Αριστοτελίας Πελώνη, την οποία θαύμασα για την εξαιρετική επαγγελματική της στάση και την πειθαρχία στη δουλειά της στο πρωθυπουργικό γραφείο. Ήταν όμορφη μέρα επίσης επειδή ακριβώς στην αρχή της οδού Ερμού, συζητούσα για την Κωνσταντινούπολη με την κυρία που πουλάει κουλούρια.

Μετά από όλα αυτά, είχα μια άσχημη εμπειρία στο αεροδρόμιο στο τμήμα καπνίζοντων. Κάποιος που είδε το τουρκικό διαβατήριο στο χέρι μου, όταν ρώτησα αν μπορούσα να καθίσω στο άδειο σκαμπό δίπλα του, μου είπε όχι. Αναρωτήθηκα μήπως ίσως περίμενε κάποιον, αλλά όχι, κάπνισε δυο τσιγάρα, μετά έφυγε κοιτάζοντας το διαβατήριό μου.

Στενοχωρήθηκα, όχι για τον εαυτό μου, αλλά για τον άνθρωπο που ζει με αυτό το μίσος. Στο μυθι-

στόρημα του Νίκου Καζαντζάκη στον Ζορμπά, ο καθηγητής Αγγλικών φέρεται να ειπέ: «Αν είχα την επιλογή να είμαι ερωτευμένος με μια γυναίκα ή να διαβάζω ένα βιβλίο που αφορά τον έρωτα, θα διάλεγα αυτό το βιβλίο». Κι αυτή είναι μια τέτοια κατάσταση.

Η εκθρόνιση που έχει εμπεδωθεί είναι πιο εύκολη από το να τολμήσουμε για την ειρήνη. Στο ταξίδι της ειρήνης, σίγουρα θα συναντήσουμε ανθρώπους και στις δύο πλευρές του πελάγους που φοβούνται να κόψουν τις συνθήκες τους και αντί να θυμώσουμε με αυτό που τους συμβαίνει, η καλύτερη απάντηση σε αυτούς θα είναι να λυπούμαστε γι' αυτούς.

Ας είμαστε ρεαλιστές, ο πληθυσμός μας γερνάει, χρειαζόμαστε περισσότερα νοσοκομεία, περισσότερους γιατρούς. Χρειαζόμαστε περισσότερες τάξεις και περισσότερη εκπαίδευση.

Η ιδέα, τα δισεκατομμύρια ευρώ που ξοδεύουμε για τα εξοπλιστικά, να τα ξοδεύουμε για τους ηλικιωμένους μας και τα παιδιά μας, περνάει μέσα από την ειρήνη.

Αγαπητέ πρωθυπουργέ, καλώς να έρθετε στην Τουρκία.

Τούρκοι τουρίστες, που αξιοποίησαν τη βίβα-εξηρές, μόλις έχουν αφιχθεί στο λιμάνι της Μυτιλήνης, όπου έτυχαν θερμής υποδοχής, στις αρχές Απριλίου. Όπως αναφέρει ο διευθυντής της Milliyet Οζάι Σεντίρ, «ως πολίτες και στις δύο πλευρές του πελάγους, έχουμε ένα κοινό χαρακτηριστικό. Χαιρόμαστε έστω και με μια μικρή καλή χειρονομία, αισθανόμαστε τον ίδιο ενθουσιασμό των αδελφών που ήταν τσακωμένοι για χρόνια πριν συμφιλιωθούν και πάλι. Αυτό το κοινό συναίσθημα είναι στην πραγματικότητα το ισχυρό σημείο μας».

Αλέξης Παπαχελάς
Διευθυντής της «Καθημερινής»

Να κρατήσουμε τη ρουτίνα της ηρεμίας

Στις ελληνοτουρκικές σχέσεις οι περίοδοι που η ηρεμία γίνεται ρουτίνα είναι ελάχιστες. Από το 1983 που ασχολούμαι με τη δημοσιογραφία μπορώ να μετρήσω αυτές τις «παρενθώσεις» στα δάκτυλα του ενός χεριού. Το σημαντικό σήμερα είναι ότι οι δύο κυβερνήσεις μιλάνε σε πολλά επίπεδα, οι συναντήσεις κορυφής είναι μέσα στο πρόγραμμα και τα κανάλια επικοινωνίας έχουν ανοίξει. Σε μια εποχή που η περιοχή μας έχει πάρει φω-

τιά, είναι πολύ σημαντικό και θετικό πως Ελλάδα και Τουρκία διανύουν μια φάση ειρηνικής συμβίωσης.

Υπάρχουν ασφαλώς κινήσεις που μας προκαλούν εντύπωση εδώ στην Αθήνα. Όπως η μετατροπή μιας ιστορικής μονής σε τζαμί λίγες ημέρες πριν από την επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στην Αγκυρα. Κανείς δεν θα σκεφτόταν –και πολύ περισσότερο δεν θα έκανε– το αντίστρο-

Θα χρειαστεί ωριμότητα και από τις δύο πλευρές για να μην ξαναπέσουμε στην παγίδα της έντασης και των ανύπαρκτων καναλιών επικοινωνίας.

φο, μετατρέποντας ένα ιστορικό τζαμί σε εκκλησία. Έχουμε άλλωστε φτάσει σε ένα σημείο που κανείς μας δεν πρέπει να νιώθει ανασφαλής, αντιθέτως είναι δείγμα αυτοπεποίθησης και σεβασμού να προφυλάξεις σημαντικά μνημεία χωρίς να τους αλλάξεις την ταυτότητά τους.

Θα χρειαστεί ωριμότητα και από τις δύο πλευρές για να μην ξαναπέσουμε στην παγίδα της έντασης και των ανύπαρκτων

καναλιών επικοινωνίας. Πολλοί θα το ήθελαν και είναι πολύ εύκολο να ξαναγυρίσουμε στην παλιά καλή ρουτίνα μας. Η επικείμενη συνάντηση των δύο ηγετών θα δείξει αν υπάρχει η δυναμική για περαιτέρω βελτίωση και άθνηση της σχέσης. Γιατί μην ξεχνάμε ότι επίσης σπάνιες είναι οι συγκυρίες όπου και τις δύο χώρες κυβερνούν ηγέτες που έχουν λάβει ισχυρή εντολή και δεν απειλούνται από κανέναν.

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Για τον Κυριάκο Μητσοτάκη ο βασικός στόχος τις 30 μέρες που απομένουν έως τις ευρωεκλογές είναι να συσπειρώσει την κοιμματική βάση της Ν.Δ., η οποία στις μετρήσεις δείχνει σε ποσοστό 65% πρόθυμη να (ξανα)ψηφίσει την κυβέρνηση, ένας αριθμός που πρέπει να αυξηθεί. «Η συσπείρωση αρκεί για να πετύχουμε τον στόχο του 33%», λέει στην «Κ» κυβερνητική πηγή. Στην επιχείρηση αυτή εντάσσονται και οι συναντήσεις που είχε ο πρωθυπουργός με όλους τους βουλευτές ανά ομάδες το προηγούμενο διάστημα, ώστε να ακούσει την Κοινοβουλευτική Ομάδα, αλλά κυρίως να της δείξει πως τη θεωρεί συμμέτοχο στην προσπάθεια, εξουδετερώνοντας παράλληλα την πατροπαράδοτη γκρίνια των βουλευτών, που νιώθουν πως είναι μακριά από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η ιδέα της συνάντησης με τους βουλευτές υλοποιήθηκε σε 5 «δόσεις». Οι ομάδες είχαν μεταξύ τους και πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά, αντιπροσωπευτικά της δημογραφικής και πολιτικής ποικιλίας της εκλογικής επικράτειας.

Ο Βελόπουλος

Η συνάντηση με τους εκπροσώπους της Κεντρικής Μακεδονίας και της Θράκης ήταν από τις πιο σημαντικές, καθώς πρόκειται για τις περιοχές με τις μεγαλύτερες διαρροές προς τα δεξιά, λόγω της μεγάλης ανόδου του Κυριάκου Βελόπουλου και ακολούθως της Νίκης. Η συζήτηση κινήθηκε γύρω από την αναγκαιότητα της Ελληνικής Λύσης, με τους βουλευτές να διαφωνούν μεταξύ τους. Άλλοι έλεγαν πως ο πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης πρέπει να καταγγείλει ως ακροδεξιός και άλλοι απλά ως «ψεκασμένος» ή «ακτιβιστής». Η ζύμωση πήρε φωτιά, με τον Κυριάκο Μητσοτάκη να ακούει προσεκτικά τους βουλευτές της Βορείου Ελλάδος, χωρίς να τοποθετείται ο ίδιος, κάτι που έκανε κατά κόρον και στα πέντε γκρουπ. Η πλειονότητα απεφάνθη πως ο Βελόπουλος πρέπει περισσότερο να αντιμετωπιστεί ως συνω-

μοσιολόγος παρά ως ιδεολόγος, με τον πρωθυπουργό να αφήνει τελικώς την ευχέρεια στους βουλευτές να επιλέξουν ο καθένας το δικό του αντιδοτό.

Στην ίδια συνάντηση τέθηκαν και το κρίσιμο ζήτημα της Θράκης, με τον Ευριπίδη Στυλιανίδη να θέτει ως εθνικό θέμα το ενδεχόμενο να εμφανιστούν την εκλογική βραδιά «γκρίζοι νομοί». Όπως εξηγήσε ο βουλευτής, η Ροδόπη και η Ξάνθη ενδέχεται να βγάλουν πρώτο κόμμα το μειονοτικό ΔΕΒ, που κατεβαίνει στις εκλογές, με τις εκλογικές περιφέρειες να βόφονται στο αντίστοιχο ουδέτερο χρώμα. Αυτό κοιμματικά μπορεί να μην κοστίζει, καθώς οι περισσότεροι μειονοτικοί στις εκλογές του 2023 ψήφισαν ΣΥΡΙΖΑ, αλλά εθνικά αποτελεί ένα πολύ μεγάλο πρόβλημα, με τον Κυριάκο Μητσοτάκη να δείχνει προβληματισμένος. Από εκεί και πέρα είχε ενδιαφέρον η συζήτηση για τους αγρότες, καθώς στη Βόρεια Ελλάδα υπάρχει η ενόχληση για το γεγονός ότι η προσοχή και οι πόροι έχουν στραφεί αποκλειστικά στη Θεσσαλία.

Τα έργα υποδομής

Αν η Μακεδονία είναι η περιοχή όπου η άνοδος των δεξιότερων της Ν.Δ. κομμάτων αποτελεί τον μεγάλο φόβο, στα νησιά δεν υπάρχει αντίστοιχο κλίμα. Ενα από τα γκρουπ που είδε μαζί ο Κυριάκος Μητσοτάκης ήταν των

νησιωτικών περιοχών της χώρας, καθώς στο Μαξίμου συγκεντρώθηκαν οι βουλευτές της Κρήτης, του Αιγαίου και του Ιονίου. Εδώ στη συζήτηση δεν υπήρχε ούτε η άκρα Δεξιά, ούτε ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών, αλλά τα προβλήματα των νησιών. Τα έργα υποδομής που δεν προχωράνε με ρυθμό ανάλογη της ανάπτυξης του τουρισμού, αλλά και το μεταφορικό ισοδύναμο, που αποτελεί βασική προτεραιότητα για τους νησιώτες, αποτέλεσαν τα δύο βασικά θέματα που έθεσαν οι βουλευτές. Ο πρωθυπουργός άκουσε τους προβληματισμούς, αλλά αντέτεινε πως έχουν γίνει πάρα πολλά τα τελευταία χρόνια, προτείνοντας στους βουλευτές να προβάλλουν περισσότερο και πιο συντονισμένα «τα πολλά πράγματα που έχουν γίνει για τα νησιά». Η απάντηση που πήρε ανέδειξε και μια δυσλειτουργία του Μαξίμου, καθώς άπαντες ζήτησαν καλύτερη οργάνωση στην

επικοινωνία: την ανάγκη δηλαδή να λάβουν από την κυβέρνηση ένα πλήρη απολογισμό των έργων που έχουν προωθηθεί.

«Δεν μου απάντησε ποτέ»

Σε όλες τις συναντήσεις με τους βουλευτές ο πρωθυπουργός άκουσε πολλά παράπονα για τους υπουργούς, τους υφυπουργούς, ακόμη και τους γενικούς γραμματείς που δεν απαντάνε στα τηλέφωνα. Τα παράπονα ήταν ακόμη πιο έντονα στο γκρουπ των βουλευτών από την Πελοπόννησο, τη Δυτική Ελλάδα και την Ηπειρο, που πέρασε μαζί το κατώφλι του Μεγάλου Μαξίμου. Χαρακτηριστικό είναι πως ο Δημήτρης Λαμπρόπουλος από τη Μεσσηνία είπε πως πήρε κάποιον γενικό γραμματέα πάνω από δέκα φορές, χωρίς ανταπόκριση. Ο πρωθυπουργός άκουσε –και κατέγραψε– πολλά παράπονα για συγκεκριμένους υπουργούς. «Το ξέρω, θα το λύσουμε αυτό το πρόβλημα», είπε σε μια αποστροφή του ο πρωθυπουργός, δείχνοντας αρκετά ενοχλημένος από όσους υπουργούς εμφανίζουν τάσεις αλαζονείας και «καλαμιού», όπως χαρακτηριστικά είπε ένας άλλος βουλευτής.

«Σαν να έχουμε εθνικές»

Η συνάντηση με τους βουλευτές της Αττικής ήταν σε άλλο μήκος κύματος. Εκεί ακούστηκαν μάλλον τα λιγότερα παράπονα για τους υπουργούς, κάτι που

Σημειώσεις από τα γαλάζια group therapy

Τι άκουσε και τι είπε ο πρωθυπουργός στις πέντε «κλειστές» συνεδρίες του με βουλευτές της Ν.Δ.

αποτυπώνει και έναν άτυπο «γεωγραφικό ρατσισμό» ορισμένων κυβερνητικών στελεχών. Ο πρωθυπουργός, πάντως, γνωρίζοντας τη σημασία που έχει το λεκανοπέδιο για το εκλογικό αποτέλεσμα, ζήτησε από τους βουλευτές να βρεθούν στις εκλογικές τους περιφέρειες «σαν να έχουμε εθνικές εκλογές» και να δώσουν κανονικό αγώνα. Στο γκρουπ της Αττικής τέθηκε έντονα το θέμα της ανόδου της άκρας Δεξιάς, με τους βουλευτές να ζητάνε περισσότερη ασφάλεια, που είναι το μείζον πρόβλημα. Παράλληλα, βουλευτές –ειδικά της Ανατολικής Αττικής– έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου για στελέχη που, αν και ανήκουν στην παραδοσιακή βάση της παράταξης, κοιτάνε προς κόμματα δεξιάτερα της Ν.Δ. Η συζήτηση με τους βουλευτές της Αττικής επεκτάθηκε στη «μεγάλη εικόνα». Ο πρωθυπουργός εστίασε στη συσπείρωση. Εάν 4 στους 5 ψηφοφόρους που ψήφισαν Ν.Δ. πέρυσι την ξαναψηφίσουν, τότε ο στόχος του 33% θα επιτευχθεί, με τον πρωθυπουργό να λέει πως το ποσοστό αυτό «είναι απολύτως εφικτό».

Θα το καθιερώσει

Οι συναντήσεις του πρωθυπουργού με τους βουλευτές «άρεσαν πολύ στον πρωθυπουργό», όπως έλεγε κυβερνητική πηγή, καθώς μέσα από αυτές ο Κυριάκος Μητσοτάκης, πρώτον, πήρε «σαφή εικόνα» για τα τοπικά θέματα, κατάλληλη για να προσαρμόσει τη στρατηγική του δεύτερον, άκουσε αφιλόγιστα γνώμη για τους υπουργούς του και τα κυβερνητικά στελέχη τρίτον, σχημάτισε για μια ακόμη φορά εικόνα για την Κοινοβουλευτική Ομάδα. Τα δύο τελευταία «είναι πολύ χρήσιμα για τον επόμενο ανασχηματισμό», ο οποίος είναι πιθανόν να επιχειρηθεί μετά τις ευρωεκλογές. Όσον αφορά τις συναντήσεις με τους βουλευτές, είναι βέβαιο πως θα συνεχιστούν και μάλιστα θα γίνουν πιο σφικτές: δηλαδή ανά μήνα ο πρωθυπουργός θα συναντάει τους βουλευτές ανά περιφέρεια, ώστε το «ζουμ» να είναι ακόμη πιο ευκρινές.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης άκουσε αφιλόγιστα γνώμη για υπουργούς και κυβερνητικά στελέχη και σχημάτισε για μία ακόμη φορά εικόνα για την Κοινοβουλευτική Ομάδα.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης από την περιοδεία του στη Χίο την Παρασκευή. Οι συναντήσεις με τους βουλευτές «άρεσαν πολύ στον πρωθυπουργό», όπως έλεγε κυβερνητική πηγή, καθώς μέσα από αυτές πήρε, μεταξύ άλλων, «σαφή εικόνα» για τα ζητήματα που απασχολούν τις τοπικές κοινωνίες.

Τηλεοπτική και ψηφιακή καμπάνια «με μέτρο»

Ετοιμο είναι το πρώτο προεκλογικό σποτ της Νέας Δημοκρατίας, που αναμένεται να «βγει στον αέρα» την προσεχή εβδομάδα. Το θέμα με το οποίο καταπιάνεται και ομοιαστικά θα ανοίξει την καμπάνια της Ν.Δ. είναι η Ευρώπη, που έρχεται σε πλήρη ενταξίση με το κεντρικό σύνθημα της κυβερνητικής παράταξης που είναι «Σταθερά, πιο κοντά στην Ευρώπη». Το μήνυμά που θα επιχειρήσει να περάσει το σποτ είναι πως η ψήφος στις ευρωεκλογές δεν μπορεί να είναι χαλαρή και είναι μια «σοβαρή υπόθεση» την οποία οι πολίτες δεν πρέπει να πάρουν αψήφιστα. Η επιλογή του πρώτου μη-

νύματος δεν έγινε τυχαία, καθώς στο Μέγαρο Μαξίμου θέλουν να «χτυπήσουν» την αποχή και να ενισχύσουν την ευρωπαϊκή διάσταση των εκλογών, που «η αντιπολίτευση διαρκώς υποτιμά». Μετά το πρώτο σποτ θα ακολουθήσουν τουλάχιστον τρία ακόμη, που σημαίνει πως ο προγραμματισμός είναι μέχρι την 9η Ιουνίου να βλέπουμε από ένα προεκλογικό σποτ την εβδομάδα. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα επόμενα θα έχουν θέματα την οικονομία, το αγροτικό ζήτημα και, στο κλείσιμο, τη φύλαξη των συνόρων και το μεταναστευτικό. Η ακολουθία της καμπάνιας δεν είναι τυχαία, καθώς την τελευ-

ταία σημαντική εβδομάδα η Ν.Δ. θέλει να θυμίσει στο δεξιό κοινό όσα έχει κάνει στον ευαίσθητο τομέα του μεταναστευτικού.

Τα σποτάκια θα προβληθούν τηλεοπτικά, αλλά τα social media θα έχουν και σ' αυτές τις εκλογές πρωτεύοντα ρόλο. Στην κορυφή των προτιμήσεων του Μαξίμου βρίσκεται ξανά το TikTok, ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης που βοήθησε πολύ τη Ν.Δ. και προσωπικά τον Κυριάκο Μητσοτάκη στις εθνικές εκλογές, καθώς οι followers του έχουν ξεπεράσει τους 260.000. Τα σποτάκια συνεχώς της Ν.Δ. θα προβληθούν μαζί από όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και όχι μόνο

από τα κανάλια του κόμματος. Η εντολή θα είναι προς όλα τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου, αλλά και τους βουλευτές, να συμμετάσχουν ενεργά στην καμπάνια μέσω των προσωπικών τους σελίδων, ενώ ειδικά για τα social media ετοιμάζονται κάρτες με όσα έχουν γίνει τον τελευταίο ένα χρόνο, από την επανεκλογή της Ν.Δ. μέχρι σήμερα.

Οχι βομβαρδισμός

Αυτός είναι και ο έτερος μεγάλος στόχος της Ν.Δ.: να αντιστρέψει την αίσθηση πως η κυβέρνηση δεν ξεκίνησε καλά τη δεύτερη θητεία της. Κυβερνητική πηγή αναφέρει στην «Κ» πως η δεύ-

τερη θητεία έχει πολλά επιτεύγματα έως τώρα στον οικονομικό, κοινωνικό και μεταρρυθμιστικό τομέα, καθώς η κυβέρνηση δεν «δίστασε να σταθεί αυγά» και αυτό πρέπει να προβληθεί δεόντως. Υπάρχει ωστόσο και μια λεπτομέρεια που έχει ζητηθεί στις συσκέψεις: η καμπάνια δεν θα είναι υπερβολική και δεν θα βομβαρδίζει τους πολίτες με μηνύματα. «Οι συνεχόμενες εκλογές από πέρυσι έχουν κουράσει τους πολίτες κι εμείς δεν θα συμβάλουμε περαιτέρω σ' αυτή την κόπωση. Το μήνυμά μας θα είναι στοχευμένο, καθαρό και μετρημένο», καταλήγει η ίδια πηγή.

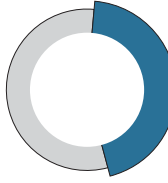
ΣΤΑΥΡΟΣ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Γκριζάρουν» πάλι την κάλπη

Ο Τραμπ και η «αυλή» του καλλιεργούν εκ νέου κλίμα αμφισβήτησης του αποτελέσματος

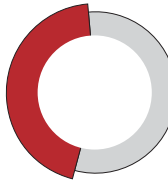
Τι δείχνουν
τα γκάλοπ

ΜΠΑΪΝΤΕΝ

44,5%

ΤΡΑΜΠ

44,5%

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
688 δημοσκοπήσεων

(Πηγές:
The Hill, ABC)

88%

των Αμερικανών ψηφοφόρων θεωρούν σημαντικό κριτήριο για την ψήφο τους την οικονομία.

46%

εμπιστεύονται τον Τραμπ για τη διαχείριση της οικονομίας έναντι 32% που θεωρούν τον Μπάιντεν πιο αξιόπιστο στον τομέα.

της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Η **αγαπημένη** συνθήκη των Αμερικανών δημοσιογράφων τις τελευταίες ημέρες είναι να συγκρίνουν την ημερήσια ατζέντα του Τζο Μπάιντεν και του Ντόναλντ Τραμπ, των δύο μονομάχων για τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου στις ΗΠΑ. Την ώρα που ο πρώτος μιλούσε σε εκδήλωση για το Ολοκαύτωμα στο Καπιτώλιο, ο δεύτερος άκουγε την κατάθεση της πορνιστιάς Στόρμι Ντάνιελς στη δική εναντίον του για την εξαγορά της σιωπής της, έναντι 130.000 δολαρίων που εγγράφηκαν ως «νομικές δαπάνες».

Οι διαφορές των δύο ανδρών, όχι μόνο σε επίπεδο πολιτικής ρητορικής αλλά και πρακτικής, είναι συρραλιστικές. Ο Μπάιντεν, π.χ., έχει αποκαλέσει την κλιματική αλλαγή «υπαρξιακή απειλή» και η κυβέρνηση του έχει συντάξει 100 νέες περιβαλλοντικές ρυθμίσεις. Στον αντίποδα, ο Τραμπ ασκούμε προσφάτως πιέσεις σε στελέχη πετρελαϊκών εταιρειών να χρηματοδοτήσουν την εκστρατεία του με αντάλλαγμα, όταν εκλεγεί πρόεδρος, να ακυρώσει όλες τις προαναφερθείσες πολιτικές Μπάιντεν που πλήττουν την κερδοφορία τους. «Αν δώσετε ένα δισ. δολάρια στον αγώνα μου είναι ευκαιρία για εσάς, αν αναλογιστείτε πόσα θα γλιτώσετε από τον περιορισμό της φορολογίας και την άρση των ρυθμίσεων». Αυτό σε αδρές γραμμές ήταν το κυνικό παζάρι που τους πρόσφερε στο πλαίσιο δείπνου στο κλαμπ του Μαρ-α-Λάγκο, σύμφωνα με αποκάλυψη της «Ουάσιγκτον Ποστ».

Οριακές καταστάσεις

Παρ' όλα αυτά, οι εθνικές δημοσκοπήσεις παραμένουν αμφίροπες, στα όρια του στατιστικού λάθους, και στις περισσότερες από τις επτά πολιτείες-κλειδιά που θα κρίνουν την έκβαση των εκλογών προηγείται ελαφρώς ο Τραμπ. Αυτό έχει αρχίσει να προβληματίζει έντονα το πολιτικό κατεστημένο στην Ουάσιγκτον, καθώς εκτός από τον ίδιο τον Τραμπ, που θεωρείται σχεδόν δεδομένο ότι δεν πρόκειται να αποδεχθεί ενδεχόμενη ήττα του στην αναμέτρηση του Νοεμβρίου (το πρόβλεψε και ο Τζο Μπάιντεν σε συνέντευξή του στο CNN αυτήν την εβδομάδα), ανάλογη γραμμή ακολουθούν δημοσίως κι αρκετά στελέχη των Ρεπουμπλικανών.

Ο Ρεπουμπλικανός Τιμ Σκοτ, γερουσιαστής από τη Νότια Καρολίνα, που θεωρείται και πιθανός υποψήφιος αντιπρόεδρος στο πλευρό του Τραμπ, αρνήθηκε έξι συναπτές φορές να δεσμευθεί ότι θα αναγνωρίσει το αποτέλεσμα της Βόρειας Ντακότα, Νταγκ Μπέργκουμ, ο οποίος είναι επίσης ένα από τα φαβορί για υποψήφιος αντιπρόεδρος του Τραμπ, αρνήθηκε να εξετάσει το σενάριο ήττας του τέως προέδρου. «Ανυπομονώ τον επόμενο Ιανουάριο να δω την αντιπρόεδρο Χάρις να επικυρώνει την εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ», διακήρυξε.

«Θα δούμε αν οι εκλογές θα είναι νόμιμες και έγκυρες», προειδοποίησε σε συνέντευξή της στο NBC η Ελίζ Στεφάνικ, βουλευτής των Ρεπουμπλικανών, σχολιάζοντας τις προσπάθειες για από-

«Θα δούμε αν οι εκλογές θα είναι νόμιμες και έγκυρες», σχολίασε σε συνέντευξή της η **Ελίζ Στεφάνικ, βουλευτής των Ρεπουμπλικανών, η οποία καλοβλέπει τη θέση της Κάμαλα Χάρις,**

λειψη του ονόματος Τραμπ από τα ψηφοδέλτια σε μια σειρά πολιτικές εξαιτίας του ρόλου του στις επιθέσεις της 6ης Ιανουαρίου 2021. Πάντως και η Στεφάνικ έχει κάθε λόγο να είναι αρεστή στον υποψήφιο πρόεδρο, αφού και η ίδια φιλοδοξεί να καταλάβει τη θέση της αντιπρόεδρου των ΗΠΑ Κάμαλα Χάρις και ως γυναίκα έχει μεγάλες πιθανότητες να το πετύχει.

Αυτή που πλέον διαγράφει από τη σχετική λίστα είναι η Κρίστι Νόεμ, κυβερνήτης της Νότιας Ντακότα και μέχρι πρότινος ανερχόμενο αστέρι στους κόλπους των Ρεπουμπλικανών. Παραδεχόμενη όμως ότι σκότωσε τον ατίτασο σκύλο της, ηλικίας μόλις 14 μηνών, στην αυτοβιογραφία της, η Νόεμ υπέγραψε τον πολιτικό της επικήδειο. Οχι μόνο πολιτικοί της αντιπάλαι αλλά και

υποστηρικτές της φάνηκαν να φρίττουν από την αναλησσία της, την οποία η ίδια απέδωσε στις δυσκολίες της αγροτικής ζωής. «Μόνο αν σκοτώσει κι ο Τραμπ τον σκύλο του θα μπορούσε να γίνει αποδεκτή η πράξη της», ήταν το σχόλιο σατιρικής εκπομπής. Εκτός μάχης φαίνεται ότι βρίσκεται πλέον και η υπερσυντηρητική βουλευτής Μάρτζορι Τέιλορ Γκριν μετά το φιάσκο της απόπειράς της να προκαλέσει πρόταση μομφής και αποπομπή του προέδρου της Βουλής, Μάικ Τζόνσον (MTG), ομοϊδεάτη της μεν, πλην υπερβολικά ενδοτικού για τα γούστα της ρεπουμπλικανικής Ακροδεξιάς. Τα σφουρίγματα αποδοκιμασίας στη Βουλή αλλά και το «άδειασμα» της από τον Τραμπ, οι οποίοι στήριξε τον Τζόνσον, δείχνουν ότι δύσκολα μπορεί να ελπίζει στο πολυπόθητο εισιτήριο στο πλευρό του.

Και στο τέλος, η οικονομία

Αν και ενδεχόμενη καταδίκη του Τραμπ στην υπόθεση Στόρμι Ντάνιελς είναι πιθανό να επηρεάσει ένα μικρό αλλά αποφασιστικής σημασίας ποσοστό υποστηρικτών του, τα βασικά κριτήρια για την ψήφο του εκλογικού σώματος στις ΗΠΑ παραμένουν η οικονομία, ο πληθωρισμός και το κόστος ζωής, ζητήματα στα οποία οι Αμερικανοί ψηφοφόροι εμφανίζονται δυσαρεστημένοι από την πολιτική Μπάιντεν. Πολλοί αναλυτές πιστεύουν ότι ο πρόεδρος των ΗΠΑ δεν έχει επαρκώς εξηγήσει στην κοινή γνώμη πόσο αποτελεσματικά υπήρξαν τα Bidenomics. «Είναι απολύτως αληθές» ότι η οικονομία βελτιώθηκε σημαντικά επί προεδρίας Μπάιντεν, ανέφερε αυτήν την εβδομάδα ο γκουρού του πρώην προέδρου Μπαράκ Ομπάμα, Ντέιβιντ Αξελροντ, ο οποίος εκτίμησε πως αν χάσει τις εκλογές ο σημερινός πρόεδρος θα οφείλονται στην περηφάνια του, αφού από μετριοφροσύνη αποφεύγει να εκθέσει τα επιτεύγματά του. Εισακούοντας ενδεχομένως τις συμβουλές του, ο Μπάιντεν υπεραμύνθηκε στην τελευταία του συνέντευξη στο CNN των οικονομικών επιδόσεων της κυβέρνησής του, απορρίπτοντας τις σχετικές δημοσκοπήσεις, που φέρουν τους Αμερικανούς να εμπιστεύονται τον Τραμπ περισσότερο από τον Μπάιντεν στον τομέα: «Η οικονομία είναι μια χαρά και οι δημοσκοπήσεις σφάλουν».

Τι λένε οι
οπαδοί του

52%

των Αμερικανών ψηφοφόρων πιστεύουν ότι είναι πολύ σοβαρές οι κατηγορίες εις βάρος του Τραμπ στην υπόθεση Στόρμι Ντάνιελς.

16%

των υποστηρικτών του θα επανεξετάσουν τη στάση τους σε περίπτωση καταδίκης.

4%

των οπαδών του θα αποσύρουν την υποστήριξή τους σε περίπτωση καταδίκης.

Ο **Ντόναλντ Τραμπ** υψώνει τη γροθιά του αποχωρώντας από την αίθουσα όπου εκδικάζεται η υπόθεση Στόρμι Ντάνιελς, στη Νέα Υόρκη. Ο τέως πρόεδρος, σύμφωνα με την «Ουάσιγκτον Ποστ», ζήτησε από στελέχη πετρελαϊκών εταιρειών να χρηματοδοτήσουν την προεκλογική του καμπάνια με αντάλλαγμα να ακυρώσει τις περιβαλλοντικές πολιτικές Μπάιντεν, που πλήττουν την κερδοφορία τους.

Μπιλ Ανθόλις, διευθύνων σύμβουλος του Miller Center στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια

Στο τέλος οι φοιτητές θα ψηφίσουν τον Μπάιντεν

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ**

Το **Πανεπιστήμιο** της Βιρτζίνια – ιδρυτής του οποίου ήταν ο Τόμας Τζέφερσον – ήταν ένα ακόμη ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης που το περασμένο Σαββατοκύριακο ζήτησε τη συνδρομή της αστυνομίας για τη διάλυση καταδολιωμένων διαδηλωτών υπέρ της Παλαιστήνης στο campus του. Ο Μπιλ Ανθόλις είναι διευθύνων σύμβουλος του Miller Center για τη μελέτη της αμερικανικής προεδρίας, που υπάγεται στο πανεπιστήμιο. Η «Κ» συναντήθηκε μαζί του στην Αθήνα την περασμένη εβδομάδα και συζήτησε για τα διλήμματα των διοικήσεων των αμερικανικών πανεπιστημίων απέναντι στο κίνημα κατά του πολέμου στη Γάζα, για τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται ο πρόεδρος Μπάιντεν κ.ά.

Από τους 27 συλλογθέντες διαδηλωτές («τέθηκαν για λίγο υπό κράτηση και μετά αφέθηκαν ελεύθεροι»), σύμφωνα με τον Ανθόλις, μόνο οι 12 ήταν φοιτητές. «Αλλά υπάρχει δυσανεμία μεταξύ φοιτητών και διδακτικού προσωπικού», προσθέτει, που συνδέεται με το προηγούμενο της επεισοδιακής συγκέντρωσης ακροδεξιών στη

Σάρλοτσβιλ (όπου βρίσκεται το πανεπιστήμιο) το 2017.

«Τότε, η διοίκηση του πανεπιστημίου δεν ζήτησε εγκαίρως την παρέμβαση των πολιτειακών αρχών και δεν απετράπη η σύγκρουση μεταξύ των δεξιών εξτρεμιστών και των αντιδηλωτών». Η κριτική, εξηγεί, είναι ότι τότε υπήρξε ολιγωρία κατά των ακροδεξιών εθνικιστών, ενώ τώρα έγινε άμεση επέμβαση κατά των προοδευτικών διαδηλωτών. Στον απόηχο του 2017, ωστόσο, όπως λέει ο Ανθόλις, το πανεπιστήμιο θέσπισε πολύ συγκεκριμένους κανόνες για τις διαδηλώσεις, απαγορεύοντας ρητώς τους καταυλισμούς. Όταν άρχισαν να στήνονται σκηνές στις 3 Μαΐου, αναφέρει, οι διαδηλωτές προειδοποιήθηκαν ότι παραβιάζουν την πολιτική του ιδρύματος. Την επόμενη μέρα, η πανεπιστημιακή αστυνομία προσπάθησε να εκκενώσει τον καταυλισμό όταν συνάντησε αντίσταση, οι πανεπιστημιακές αρχές κάλεσαν την πολιτειακή αστυνομία.

Πώς σχολιάζει την κριτική ότι τα αμερικανικά πανεπιστήμια έχουν υπάρξει πολύ λιγότερο πρόθυμα να υπερασπιστούν την ελευθερία έκφρασης συντη-

Ο **Μπιλ Ανθόλις** εκτιμά ότι η απειλή κατά της δημοκρατίας, αλλά και του δικαίου στην άμβλωση, που εκφράζει ο Τραμπ θα στρέψει τους νέους στον Μπάιντεν.

Κανείς στο επιτελείο του Μπάιντεν δεν είναι οπαδός του Νετανιάχου, αλλά όλοι πιστεύουν ότι το Ισραήλ έχει δικαίωμα αυτοάμυνας,

ρητικών φωνών – και ότι τώρα βρίσκονται αντιμέτωπα με τις συνέπειες αυτής της υποκριτικής στάσης (π.χ. με τις επιθέσεις που δέχονται από τα δεξιά ότι υποβάλουν τον αντισημιτισμό);

«Σε γενικές γραμμές, τα πανεπιστήμια έχουν επιτύχει να θεσπίσουν δικαίους κανόνες, που επιβάλλονται αμερόληπτα και στις δύο πλευρές. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ωστόσο, ότι οι προοδευτικοί υπερέχουν αριθμητικά συντηρητικά των συντηρητικών, τόσο στις τάξεις των φοιτητών όσο και των καθηγητών – και ότι ενίοτε επιδεικνύουν μηδενική ανοχή σε συντηρητικές απόψεις». Στην παρούσα συγκυρία, «πολλοί από τους φιλοπαλαιστίνιους διαδηλωτές συντάσσονται με τη Χαμάς, ή τουλάχιστον δεν την αποδοκιμάζουν, και ταυτίζονται με λύσεις που έρχονται σε ευθεία αντιπαράθεση με τις αρχές της ελευθερίας του λόγου τις οποίες αξιοποιούν».

Εκλογικές παρενέργειες

Όταν ο Τζο Μπάιντεν ρωτήθηκε, στις 2 Μαΐου, αν οι φοιτητικές κινητοποιήσεις τον έχουν κάνει να επανεξετάσει την πολιτική του στη Μέση Ανατολή, απάντησε μονολεκτικά: «Οχι». Θα του κοστίζει αυτό

εκλογικά; Πόση πολιτική επηροή έχει το φοιτητικό κίνημα;

«Η αμερικανική κυβέρνηση είναι εγκλωβισμένη. Κανείς στο επιτελείο του Μπάιντεν δεν είναι οπαδός του Νετανιάχου, ούτε πιστεύει ότι ο Νετανιάχου μπορεί να συμβάλει σε μια λύση δύο κρατών. Αλλά όλοι πιστεύουν ότι το Ισραήλ έχει δικαίωμα αυτοάμυνας».

Ο Ανθόλις παραπέμπει σε δημοσκοπήσεις που δείχνουν ότι η κοινή γνώμη, ακόμη και νεότεροι ψηφοφόροι, υποστηρίζει τις διαδηλώσεις «μόνο έως ένα σημείο». Στα τέλη της δεκαετίας του '60, λέει, όταν οι διαδηλωτές κατά του πολέμου στο Βιετνάμ έγιναν πιο ριζοσπαστικές, η κοινή γνώμη στράφηκε εναντίον τους. «Στην ίδια κατεύθυνση μοιάζουν να κινούνται και οι φιλοπαλαιστίνιοι διαδηλωτές, παρά την ευρεία έγνοια που υπάρχει για την ανθρωπιστική κατάσταση στη Γάζα».

Οι περισσότεροι φοιτητές που νοιάζονται για τους Παλαιστίνιους «θα καταλήξουν να ψηφίζουν τους Δημοκρατικούς», προβλέπει, λόγω της απειλής κατά της δημοκρατίας αλλά και του δικαιώματος στην άμβλωση που εκπροσωπεί ο Τραμπ. «Δεν είναι σαφές» όμως αν αυτό θα είναι αρκετό για να νικήσει ο Μπάιντεν.

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Μέχρι χθες, ο Τζο Μπάιντεν εθεωρείτο ο πιο φιλοϊσραηλινός πρόεδρος των ΗΠΑ από την εποχή του Χάρι Τρούμαν, ο οποίος έσπευσε να αναγνωρίσει το εβραϊκό κράτος στις 14 Μαΐου του 1948, μόλις 11 λεπτά μετά τη μονομερή διακήρυξη ανεξαρτησίας από τον Νταβίντ Μπεν-Γκουριόν. Τίποτα δεν στάθηκε ικανό να κλονίσει την απόλυτη στήριξη του Ισραήλ από την Ουάσιγκτον στον φρικτό πόλεμο της Γάζας. Ούτε οι εκατόμβες νεκρών, ούτε οι επιδρομές σε νοσοκομεία, ούτε η προκλητική επίθεση στην ιρανική πρεσβεία της Δαμασκού, που έφερε επί θύραις τον κίνδυνο περιφερειακού πολέμου, εμπόδισαν το Κογκρέσο να εγκρίνει στις 20 Απριλίου ογκώδες πακέτο πρόσθετης στρατιωτικής βοήθειας στους Ισραηλινούς, ύψους 26,38 δισ. δολαρίων. Ο,τι είχε να πει ο Μπάιντεν στον Μπέντζαμιν Νετανιάχου το έλεγε κατ' ιδίαν ή μέσω των υπουργών Εξωτερικών και Αμυνας, Αντονι Μπλίνκεν και Λόντι Οστιν.

Σημείο καμπής

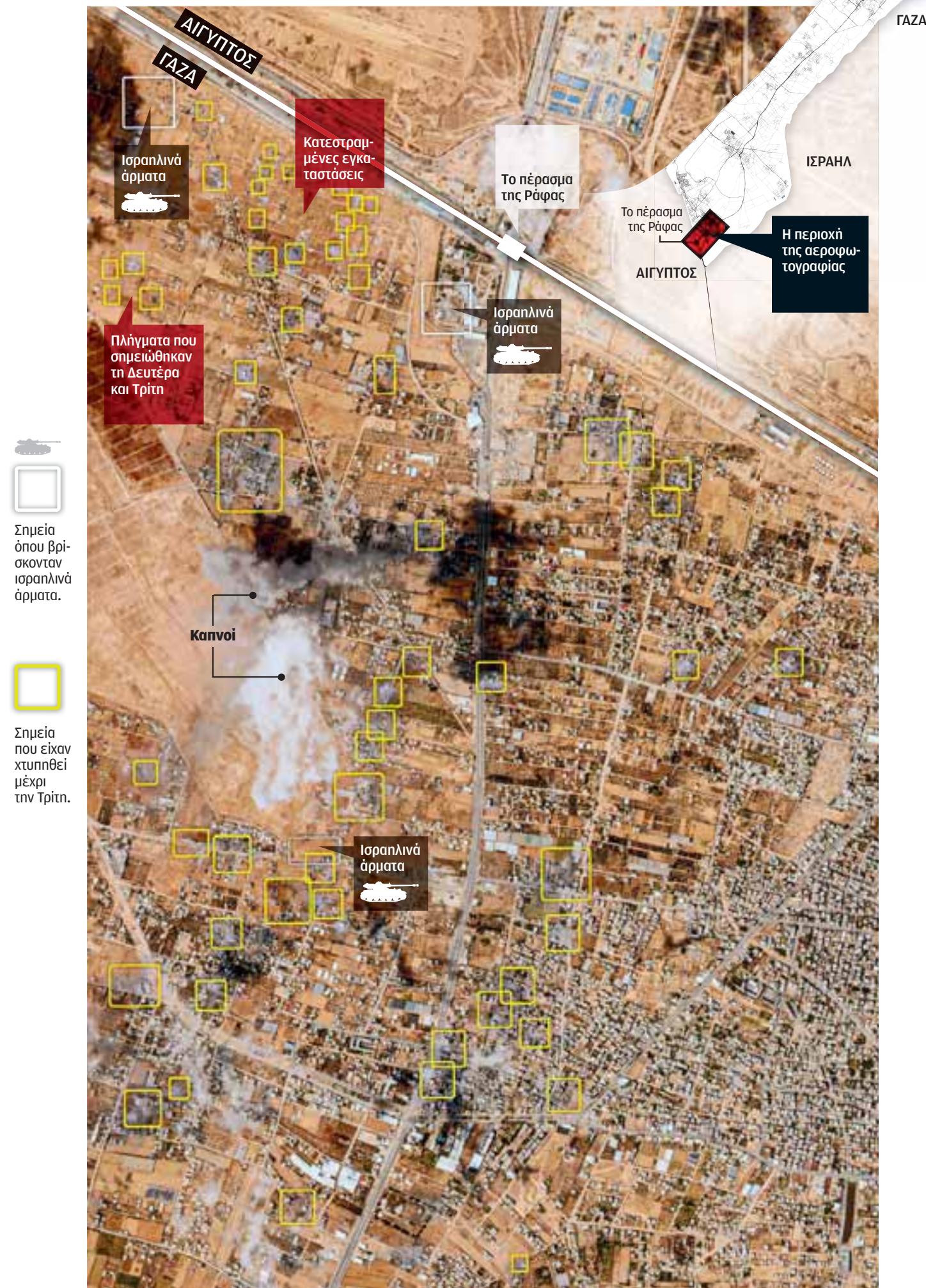
Να όμως που την Τετάρτη το βράδυ το ποτήρι ξεχείλισε για τον Αμερικανό πρόεδρο, ο οποίος, με συνέντευξη του στο CNN, γνωστοποίησε ότι αποφάσισε να ενεργοποιήσει τον μοναδικό αποτελεσματικό μοχλό άσκησης πίεσης στον πολύτιμο, αλλά δύστροπο σύμμαχο: τη διακοπή

Ο Νετανιάχου επείγεται να εισβάλει στη Ράφα όχι τόσο για να εξουδετερώσει τα «τέσσερα τάγματα της Χαμάς», όσο για να ελέγξει τα υπόγεια τούνελ που συνδέουν τη νότια Γάζα με την Αίγυπτο.

της αμερικανικής βοήθειας. Μέχρι στιγμής, βέβαια, μιλάμε για αναστολή μικρού μέρους της συνολικής βοήθειας (αφορά βόμβες ακριβείας και βλήματα πυροβολικού, που θερίζουν εδώ και μήνες τους Παλαιστινίους της Γάζας), αλλά το πολιτικό μήνυμα είχε σταλεί και η απειλή ακόμη δραστηρότερων μέτρων έμεινε να αιωρείται στην ατμόσφαιρα.

Πολλοί θυμήθηκαν το προηγούμενο του 1991, όταν ο Τζορτζ Μπους ο πρεσβύτερος, στο ζενίθ της διεθνούς ισχύος του μετά την ήττα του Σαντάμ Χουσεΐν στον πόλεμο του Κόλπου και την απόσυρση του Ιράκ από το Κουβέιτ, έβαλε μπροστά τη διάσκεψη της Μαδρίτης με προοπτική την επίλυση του Παλαιστινιακού στη βάση των δύο κρατών. Εκείνη την εποχή, η δεξιά κυβέρνηση του Ισραήλ υπό τον Γιτζάκ Σαμίρ ζήτησε από τις ΗΠΑ εγγυήσεις δανείων ύψους 30 δισ. δολαρίων για να καλύψει τις μεγάλες δημοσιονομικές τρύπες που γέννησε το μεταναστευτικό κύμα εκατοντάδων χιλιάδων Εβραίων από πρώην σοβιετικές δημοκρατίες. Ο Μπους συμφώνησε, αλλά έθεσε όρο στον Σαμίρ να μην πάει ούτε ένα δολάριο της βοήθειας σε ισραηλινούς εποίκισμούς, κάτι που θα τινάζε τη Μαδρίτη στον αέρα. Οι Ισραηλινοί τα στύλωσαν, η κόντρα κράτησε 120 ημέρες, αλλά στο τέλος υπερίσχυσε ο πλανητάρχης.

Της μεταστροφής Μπάιντεν είχε προηγηθεί ένα διήμερο θεαματικών εξελίξεων στο Κάιρο και στη Ράφα. Τη Δευτέρα, η Χαμάς ανακοίνωσε ότι αποδέχεται το σχέδιο εκχειρίδας των μεσοαβητών, που έφερε τη σφραγίδα του διευθυντή της CIA, Γουίλιαμ Μπερнс, άμεσα εμπλεκόμενου στις διαβουλεύσεις του Κάιρου με προσωπική εντολή του Μπάιντεν. Ωστόσο, το Ισραήλ απέρριψε την πρόταση επικαλούμενο τροποποιήσεις της Χαμάς και την προγενέστερο σχέδιο και την επομένη εισέβαλε στη Ράφα, τελευταία πόλη της Γάζας υπό παλαιστινιακό έλεγχο, στα σύνορα με την Αίγυπτο, παρά τις επανειλημμένες ρητές προειδοποιήσεις της Ουάσιγκτον. Ήταν αυτό που

Το «τούνελ» που ενώνει τη Ράφα με το Κολούμπια

Οι αντίθετες πορείες Μπάιντεν - Νετανιάχου, που οδηγούν στον πιο σοβαρό κλονισμό του άξονα ΗΠΑ - Ισραήλ, με απειλή διακοπής της αμερικανικής βοήθειας

οι Αμερικανοί λένε «come-to-Jesus moment» για τον Μπάιντεν, η στιγμή της ξαφνικής συνειδητοποίησης ότι κάτι πρέπει να αλλάξει δραματικά.

Ο κίνδυνος

Η κυβέρνηση των ΗΠΑ φοβάται, με το δικό της, ότι μια μαζική εισβολή του ισραηλινού στρατού στη Ράφα θα προκαλέσει ανθρωπιστική καταστροφή σε ακόμη μεγαλύτερη κλίμακα και κύμα εξόδου εκατοντάδων χιλιάδων πανικόβλητων Παλαιστινίων προς το Σινά, διακινδυνεύοντας τη συμφωνία ειρήνης του 1979 μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ.

Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, ο ισραηλινός στρατός δεν είχε ακόμη μπει στον αστικό ιστό της Ράφας, με τις συγκρούσεις να περιορίζονται στα περίχωρα. Ωστόσο και μόνο το γεγονός ότι κατέλαβε τη μεθοριακή ζώνη με την Αίγυπτο, δημιούργησε μια νέα, εκρηκτική πραγματικότητα.

Παλαιστίνιοι εγκαταλείπουν με κάθε τρόπο τη Ράφα, αφότου εντάθηκαν οι ισραηλινοί βομβαρδισμοί. Η Ουάσιγκτον φοβάται ότι μια μαζική ισραηλινή εισβολή θα προκαλέσει ανθρωπιστική καταστροφή σε ακόμη μεγαλύτερη κλίμακα και κύμα εξόδου εκατοντάδων χιλιάδων πανικόβλητων Παλαιστινίων προς το Σινά.

και γράφθηκαν για αντιρρήσεις σχετικά με τον αριθμό των Ισραηλινών ομήρων που θα απελευθερώνονταν ή για το αν θα περιλήφθει σε αυτούς ο φυλακισμένος ηγέτης της δεύτερης Ιντιφάντα –και για πολλούς ιδανικός αυριανός ηγέτης της Παλαιστινιακής Αρχής– Μαρουν Μπαργουτί που μπορεί να έχουν κάποια βάση, αλλά μάλλον δεν ήταν οι καθοριστικοί παράγοντες.

Όπλα και καύσιμα

Από στρατιωτική άποψη, ο Νετανιάχου επείγεται να εισβάλει στη Ράφα όχι τόσο για να εξουδετερώσει τα «τέσσερα τάγματα της Χαμάς», που επικαλείται συνέχεια, όσο για να ελέγξει τα υπόγεια τούνελ που συνδέουν τη Ράφα με την Αίγυπτο και, κατά το Ισραήλ, εξασφαλίζουν την τροφοδοσία της Χαμάς με όπλα και καύσιμα.

Από πολιτική άποψη, ο πόλεμος είναι κάτι σαν το μαγικό ποδόπλατο της πολιτικής επιβίωσης για τον Νετανιάχου: αν σταματήσει, ο αναβάτης του θα πέσει, είτε γιατί θα τον ρίξουν οι ακροδεξιοί σύμμαχοί του, όπως απειλούν, είτε γιατί θα κληθεί να πληρώσει τον ακριβό λογαριασμό για το φιάσκο της 7ης Οκτωβρίου στις εκλογές που αναπόφευκτα θα δρομολογηθούν.

Αντίστοιχα, εσωτερικά πολιτικά προβλήματα οδηγούν τον Μπάιντεν σε εντελώς αντίρροπη τροχιά, φέρνοντας πιο κοντά την προοπτική της μετωπικής σύγκρουσης. Το κύμα των κατα-

Οι Δημοκρατικοί οδεύουν προς τις εκλογές βαθιά διχασμένοι ως προς το Παλαιστινιακό, ζωντανεύοντας μνήμες 1968, τότε που ο πόλεμος του Βιετνάμ είχε βάλει φωτιά στα πανεπιστήμια.

λήψων αλληλεγγύης στα αμερικανικά πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των ελίτ (Κολούμπια, Γέιλ, MIT, Μπέρκλεϊ κ.ά.) δεν λείπει να κοπιάσει, ενώ οι επιδρομές δυνάμεων καταστολής δημιουργούν έκρυθμη κατάσταση, την οποία εκμεταλλεύονται οι Ρεπουμπλικανοί για να προβληθούν ως το κόμμα του νόμου και της τάξης απέναντι σε έναν άβουλο και άτολμο Μπάιντεν.

Ισίοι του 1968

Οι Δημοκρατικοί οδεύουν προς τις εκλογές βαθιά διχασμένοι ως προς το Παλαιστινιακό (η πρόσφατη αντιπαράθεση Σάντερς - Κλίντον για τις καταλήψεις ενεργοποίησε και πάλι το μοιραίο ρήγμα του 2016), ζωντανεύοντας τις μνήμες του 1968. Τότε που ένας άλλος πόλεμος, εκείνος του Βιετνάμ, έβαλε και πάλι φωτιά στα πανεπιστήμια και δίχασε τους Δημοκρατικούς ανάμεσα στην αντιπολεμική πτέρυγα του Γιουτζίν Μακάρθι και στον συστηματικό υποψήφιο Χιούμπερτ Χάμφρεϊ, ο οποίος τελικά έχασε τη μάχη από τον Ρίτσαρντ Νίξον.

Με αυτά τα δεδομένα, ο Μπάιντεν έχει κάθε λόγο να επιζητεί κατάπαυση του πυρός στη Γάζα το συντομότερο δυνατό. Ωστόσο οι συνομιλίες του Κάιρου κατέρρευσαν, με τον Νετανιάχου να δηλώνει αποφασισμένος να συνεχίσει τον πόλεμο «ακόμη και με τα νύχια μας, αν χρειαστεί» και την αγωνία για τη Ράφα και τους άμακους Παλαιστινίους να κορυφώνεται. Το πώς θα αντιδράσει από εδώ και εμπρός ο Μπάιντεν απομένει να αποδειχθεί. Μάλλον δεν θα ξεχάσει ότι ο Σαμίρ μπορεί να υποτάχθηκε στον Μπους το 1991, λίγους μήνες αργότερα όμως πήρε την εκδίκασή του με τη βοήθεια του ισραηλινού λόμπι. Ενώ το 1988 το 38% των Αμερικανοεβραίων είχε ψηφίσει Μπους, το 1992 το ποσοστό αυτό έπεσε στο 11% και αυτός ήταν ένας από τους λόγους (όχι ο μόνος, βέβαια) που μετέτρεψαν στην ήττα-έκπληξη του πλανητάρχη από έναν μέχρι χθες άσημο κυβερνήτη του Αρκανσο ονόματι Μπιλ Κλίντον.

Ακόμη περισσότερο, που οι Ισραηλινοί έθεσαν υπό τον έλεγχό τους και τον Διάδρομο της Φιλαδέλφειας, μια στενή λωρίδα γης μήκους 14 χιλιομέτρων και πλάτους 100 μέτρων, που κινείται από το ισραηλινό φυλάκιο του Κερέμ Σαλόμ μέχρι τη Μεσόγειο. Η εν λόγω ουδέτερη ζώνη δημιουργήθηκε βάσει της ειρνευτικής συνθήκης του Καμπ Ντέιβιντ, το 1979, και παραδόθηκε στον έλεγχο της Αιγύπτου το 2005, όταν οι Ισραηλινοί αποχώρησαν από τη Γάζα. Η παραβίαση του υφιστάμενου καθεστώτος εκθέτει τον Αιγύπτιο πρόεδρο Αμπντέλ Φατάχ Σίσι ως συνένοχο των Ισραηλινών, ενώ τα σενάρια που κυκλοφόρησαν για παράδοση της σε αμερικανική ιδιωτική εταιρεία ασφαλείας μάλλον δεν θα καταπραΰνουν τα πνεύματα.

Τι οδήγησε, όμως, τον Νετανιάχου στην απόφαση να πάρει το μεγάλο ρίσκο της ρήξης με τον Μπάιντεν; Τα όσα ακούστηκαν

Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η περίοδος που ζούμε μοιάζει να είναι η αρχή του τέλους του επαγγελματικού πρωταθλήματος, όπως το ζήσαμε τις τελευταίες δεκαετίες με την έλευση των πολλών ξένων ποδοσφαιριστών και την εισαγωγή διαφόρων μορφών πλέι οφ στην Α' κατηγορία. Όπως η φιλοσοφία των προσωκρατικών κατάρτησε τη μονοκρατία των ιερατειών και γέννησε τη Δημοκρατία ή οι επιστημονικές ανακαλύψεις του 16ου-17ου αιώνα κατέρησαν τα βασίλεια, τη φεουδαρχία, και τη μεσαιωνική θεοκρατία δημιουργώντας τον ευρωπαϊκό διαφωτισμό που αποτελεί τη βάση των πλείστων σημερινών κοινωνιών, έτσι και το ποδόσφαιρο στην Κύπρο βρίσκεται σε μια κρίσιμη φάση αλλαγής.

Δεν είναι λίγοι δε, που υποστηρίζουν ότι διανύουμε την τελευταία περίοδο του δυτικού πολιτισμού όπως τον γνωρίζουμε, κυρίως λόγω του ελέγχου που ασκεί ο προτεσταντισμός (Αγγλο-Αμερικανικοί) ο οποίος οικονομικά στηρίζεται στο άτομο. Η ιδιωτική πρωτοβουλία εκφυλίζεται σε ατομική υστεροβουλία. Χάνονται τα όρια ανάμεσα στην ελευθερία και την αυθαιρέση, στην πρωτοβουλία και υστεροβουλία, το κέρδος και την κερδοσκοπία. Οι άνθρωποι πλέον δεν είναι μακριά που θα αναζητήσουν ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο με τους ηγέτες τους, βασιζόμενο σε πανανθρώπινες αξίες και όχι σε ατομικά συμφέροντα.

Οι 4 φάσεις πρωταθλήματος

Θα ήταν ωφέλιμο πριν επιχειρήσουμε να δούμε κατά πόσο είμαστε στη γέννηση μιας νέας δικαιότερης περιόδου και στο ποδόσφαιρό μας, να παραλληλίσουμε τις διάφορες φάσεις που έχει περάσει, και να αξιολογήσουμε την ανάγκη που δημιουργείται για αυτή την αλλαγή.

Από το 1954 και μετά, βρισκόμαστε κοντά στην 4η φάση του ποδοσφαίρου μας. Κάθε αλλαγή που κυφορείται δε σημαίνει πως θα είναι ωφέλιμη. Αυτό εξαρτάται κατά πόσο θα αξιοποιήσουμε τη συγκυρία που μας παρουσιάζεται. Αν αποδειχθεί ευεργετική, θα φανεί σε βάθος δεκαετίας. Μέχρι τότε... υπολογίζεται να προκύψουν καινούργια γήπεδα και πιθανό και ένας νέος τρόπος σκέψης. Σύγχρονος, μοντέρνος και δικαιότερος σε σχέση με τα μυαλά που κουβαλούσαν οι εκάστοτε παράγοντες σωματείων και της ΚΟΠ τα προηγούμενα χρόνια.

Ιστορικά, η πρώτη φάση αφορούσε την ερασιτεχνική δομή του ποδοσφαί-

ρου μας, η οποία φαίνεται να ξεπερνιέται στα τέλη της δεκαετίας του '80. Από τις αρχές του '90 ξεκίνησε η δεύτερη φάση. Μπήκαμε στον ημιεπαγγελματισμό. Ξεκίνησε η εποχή Μπόσμαν, και για πρώτη φορά οι ποδοσφαιριστές δεν ανήκουν εφ' όρου ζωής στις ομάδες λόγω συμβολαίων. Το άθλημα άρχισε να οργανώνεται καλύτερα και η τηλεόραση μπήκε στη ζωή μας ενισχύοντας οικονομικά τους συλλόγους.

Από τα μέσα της νέας χιλιετίας ξεκινά η τρίτη φάση. Η Κύπρος γίνεται πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 και οι ξένοι ποδοσφαιριστές έγιναν... περισσότεροι από τους Κύπριους, ενώ το 2007 ξεκίνησε η νέα καινοτομία στο πρωτάθλημα μας με την εισαγωγή των πλέι οφ. Αυτή η περίοδος μοιάζει να πνέει τα λοίσθια.

Ίσως να είμαστε στην ανατολή της τέταρτης περιόδου. Οι αλλαγές που μας οδηγούν σε αυτό το συμπέρασμα, έχει να κάνει με την εισαγωγή της τεχνολογίας (VAR), ίσως και του συστήματος του Goal Line Technology. Είναι επίσης τα ιδιόκτητα γήπεδα και οι παράλληλες αλλαγές που πρέπει να γίνουν έτσι ώστε να είναι βιώσιμα. Για να πετύχει το εγχείρημα της βιωσιμότητας επιβάλλεται η αλλαγή κουλτούρας.

Ένα ποδόσφαιρο με χιλιάδες φιλάθλους σημαίνει πως θα πρέπει οι αλλαγές του να είναι προσαρμοσμένες στον άνθρωπο και όχι στο χρήμα. Χτυπάς τη βία, σεβασμός στον αντιπαλο, δικαιοσύνη στο γήπεδο και στις δικαστικές αιτήσεις. Πολλοί, πιθανό να θεωρούν ουτοπικά τα όσα διαβάζουν. Ίσως μοιάζουν ουτοπικά διότι σκεφτόμαστε με τα μυαλά του «σήμερα» και διότι η 4η φάση του πρωταθλήματος

Το ποδόσφαιρο με τη μορφή που το γνωρίσαμε τις προηγούμενες δεκαετίες πεθαίνει. Από τους παράγοντες των ομάδων, των ποδοσφαιρικών αρχών και τη βούληση της Πολιτείας θα εξαρτηθεί αν θα είναι καλύτερη η νέα εποχή που έρχεται.

Έρχεται το τέλος του κυπριακού ποδοσφαίρου όπως το ξέραμε

Η ανέγερση καινούργιων γηπέδων φέρνει την ανάγκη για αλλαγή τρόπου σκέψης

Τα νέα γήπεδα της ΑΕΚ και της Λεμεσού, αλλά και η πρόθεση άλλων ομάδων να ανεγείρουν γήπεδα ή να προχωρήσουν σε βελτιωτικά έργα, δημιουργούν ελπίδα πως μπορούμε να οδηγηθούμε σε μια ολοκληρωμένη λύση για ένα ποιοτικότερο και δικαιότερο επαγγελματικό ποδόσφαιρο.

Μπαίνουμε σε νέα εποχή

Μπαίνουμε ίσως σε μια νέα εποχή. Από τους παράγοντες των ομάδων, των ποδοσφαιρικών αρχών και τη βούληση της Πολιτείας θα εξαρτηθεί αν θα είναι καλύτερη από αυτή που φθίνει. Από τη στάση τους θα εξαρτηθεί αν θα συνεχίσουν να άγονται και να φέρονται από τον παλιό κόσμο της κομματικής επιρροής και του ιδιωτικού συμφέροντος. Διότι αν φας την κότα, δε θα έχεις μετά αυγό. Δεν μπορεί να διανοηθεί ότι δημιουργούνται για παράδειγμα διάφοροι χώροι διασκέδασης και εστίασης έξω από το γήπεδο Αλφάμεγα ή το Αντώνης Παπαδόπουλος και στον ίδιο χώρο ο άλλος πετάει μολότοφ και η αστυνομία απαντάει με δακρυγόνα. Θα είναι καταστροφή για τις ίδιες τις ομάδες. «Σήμερα» αποποιούνται των ευθυνών, «αύριο» θα υποχρεωθούν να φροντίζουν μόνοι τους (οι παράγοντες, οι ομάδες) για την ευταξία του χώρου. Αλλιώς θα χρεοκοπήσουν. Οι λαμογιές που κατά καιρούς βιώσαμε δε θα έχουν πρόφορο έδαφος στο νέο ποδοσφαιρικό περιβάλλον που πάει να δημιουργηθεί. Η ζωή είναι ένα μεγάλο σχολείο. Οι τάξεις αυτού του σχολείου είναι το κάθε μας «σήμερα». Αν δεν τις περάσουμε επιτυχώς, απλά θα αναγκαστούμε να τις επαναλάβουμε. Άρα η προοπτική ανοίγεται μπροστά μας. Πρόφορο έδαφος υπάρχει. Αν το αξιοποιήσουμε, καλώς. Αλλιώς θα μείνουμε στάσιμοι και θα συνεχίσουμε να συζητάμε για τη δομή του πρωταθλήματος, τον Κύπριο παίκτη, τις οφειλές των ομάδων και τη βία στα γήπεδα. Αυτό το νέο κοινό σύστημα αξιών και κανόνων συμπεριφοράς των μελών της ποδοσφαιρικής κοινότητας είναι ενώπιόν μας. Αν προκύψει πρόφορο έδαφος επιτυχίας ή όχι θα το γνωρίζουμε από τις αποφάσεις που θα ληφθούν τα επόμενα χρόνια.

μας δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη. Έχει δρόμο να διανύσει.

Ακόμη το νέο δεν έχει υπερισχύσει του παλαιού που εδρεύει στα μυαλά των παλιοπαράγοντων, και ούτε υπάρχουν εκείνα τα μέσα που θα βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Αλλά από το 2030 και μετά, με καμιά δεκαριά ιδιόκτητα γήπεδα που έχουν ανάγκη την παρουσία κόσμου καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας (και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες) για να είναι βιώσιμα, η φθαρμένη κουλτούρα πρέπει να αλλάξει.

Πάμε να δούμε πώς:

Πρώτα απ' όλα ξεκινάμε με την πρόθεση ανέγερσης ιδιόκτητων γηπέδων. Γιατί σε αυτό το γκρίζο περιβάλλον κάποιος να θέλει να βάλει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ; Στηριζόμενο σε σαθρό οικονομικό υπόβαθρο αφού όλες οι ομάδες χρωστάνε λεφτά; Σε ένα περιβάλλον που έχει χάσει την έξοθεν καλή μαρτυρία της η διαπίστωση και η αθλητική δικαιοσύνη; Που αρκετοί παράγοντες δημιούργησαν σχέσεις με τον «υπόκοσμο», και μασιτζεται από χειραγωγημένους αγώνες;

Η απάντηση δεν είναι απλή. Κι όμως υπάρχει προοπτική, εφόσον παράλληλα με τις επενδύσεις στις αθλητικές υποδομές συμβούν και κάποια άλλα πράγματα, έτσι ώστε να γεννηθεί πρόφορο έδαφος και να καταστούν βιώσιμες.

Η συγκυρία της απόφασης της Ομόνοιας, του ΑΠΟΕΛ και της Πάφου να ανεγείρουν γήπεδα, η πρόθεση της Ανόρθωσης, της Νέας Σαλαμίνας και του Εθνικού να προχωρήσουν σε βελτιωτικά έργα, αλλά και τα νέα γήπεδα που έχουν ήδη ΑΕΚ και οι ομάδες της Λεμεσού, δημιουργούν ελπίδα πως μπορούμε να οδηγηθούμε σε μια ολοκληρωμένη λύση για ένα ποιοτικότερο και δικαιότερο επαγγελματικό ποδόσφαιρο.

Προτεινόμενες λύσεις

Για να μπορέσουν να είναι βιώσιμα τα γήπεδά τους, χρειάζονται τους φιλάθλους. Χωρίς αυτούς το εγχείρημά τους θα καταρρεύσει. Η συγκυρία είναι πως κάθε ομάδα από μόνη της δεν μπορεί να πετύχει. Δηλαδή Ανόρθωση, Εθνικός και Νέα Σαλαμίνα έχουν ιδιόκτητα γήπεδα, όμως δεν μπόρεσαν να οδηγηθούν τα πράγματα εκεί που θα έπρεπε να είναι. Ούτε όταν έγινε το γήπεδο της ΑΕΚ. Με το νέο γήπεδο στη Λεμεσό η ανάγκη μεγάλωσε. Αν μπορέσουν Ομόνοια, ΑΠΟΕΛ και Πάφος να δημιουργήσουν και αυτές τους δικούς τους χώρους, τότε έχουμε πλειοψηφία των ομάδων για μεγαλύτερη ανάγκη βελτίωσης του αθλήματος σε όλα τα επίπεδα.

Χωρίς ισονομία και δικαιοσύνη, οι φιλάθλοι θα συρρικνώνονται. Οι ομάδες όμως τους χρειάζονται επί καθημερινής βάσεως για να συντηρούν τα ιδιόκτητα γήπεδά τους.

Η ανάγκη να βελτιωθεί η δομή του πρωταθλήματος, ο εκσυγχρονισμός της αθλητικής δικαιοσύνης, η βελτίωση της διαίτησής, ο εξορθολογισμός των οικονομικών και κυρίως η μείωση της προκατάληψης και η απομόνωση των ταραχοποιών στοιχείων, είναι αδήριτη.

Μοιάζει επιχειρηματικά αυτοκτονία να θέλω να φτιάξω καινούριο εστιατόριο προσφέροντας αμφιβόλοιο ποιοτικής φαγητά, σέρβις, ή κάκιστη τοποθεσία. Για να επιβιώσω επιβάλλεται να είναι σε καλή τοποθεσία με εύκολη πρόσβαση και αποχώρηση, προσαρμοσμένο τιμοκατάλογο και ανέσεις στον πελάτη με αντίστοιχη ποιότητα φαγητού.

Με τις περισσότερες από τις μισές ομάδες να έχουν ανάγκη το φιλάθλο κόσμο στο γήπεδο και -γύρω από αυτό- θα «υποχρεωθούν» να προχωρήσουν σε αρκετές διαφοροποιήσεις του επαγγελματικού ποδοσφαίρου όπως το ξέρουμε σήμερα.

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Δεν πέτυχε, έτυχε» ή «δεν έτυχε, πέτυχε»;

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Υπάρχουν δύο εκδοχές. Η μία της αυτοπεποίθησης, που λέει «δεν έτυχε, πέτυχε» και άλλη μία, της έκπληξης, που λέει «δεν πέτυχε, έτυχε». Ο καθένας το αντιλαμβάνεται ανάλογα, ως προς το πώς προέκυψε η φετινή έκβαση του πρωταθλήματος, που ήταν όντως σούπερ ενδιαφέρουσα. Χώρες και χώρες που επιδιώκουν ένα τέτοιο φίνις, που μελετούν ψάχνοντας εις βάθος μεθόδους για να καταστήσουν το πρωτάθλημά τους πιο ανταγωνιστικό, δεν έχουν καταφέρει τίποτα και ήρθαμε εμείς από το πουθενά και κάναμε ένα πρωτάθλημα που θα το ζήλευαν και στην Πρέμιερ Λίγκ.

Για ρωτήστε τους κατά πόσο θα επιθυμούσαν να κρινόταν το πρωτάθλημά τους τελευταία αγωνιστική, ανάμεσα στις Σίτι και Άρσεναλ; Θα ήθελαν ή δεν θα ήθελαν οι της Μπουτονεολίγκα να έχουν ένα τελικό πρωταθλήματος μεταξύ Λεβερκούζεν και Μπάγερν; Και όμως τα καταφέραμε.

Δεν πέτυχε και έτυχε, δεν πέτυχε, ό,τι και να ισχύει, το φετινό πρωτάθλημά μας ήταν όπως και τα τελευταία δύο—σούπερ ανταγωνιστικό, με μπλόκο σασπένς και εκατό τοις εκατό ενδιαφέρον μέχρι και το τελευταίο δευτερόλεπτο.

Ομολογουμένως υπάρχουν τρεις βασικοί άξονες πάνω στους οποίους κάποιος μπορούν να ισχυριστούν ότι «δεν έτυχε, πέτυχε». Ο πρώτος έχει να κάνει με τις ομάδες κυρίως του πρώτου γκρουπ που διατηρούν ή και ανεβάζουν το επίπεδό τους χρόνο με τον χρόνο. Ο δεύτερος έχει να κάνει με την κάθοδο των ξένων διαιτητών, και ο τρίτος με την έλευση του VAR. Από την άλλη, κάποιος θα υιοθετήσει τον «δεν πέτυχε, έτυχε», αφού η διοργανώτρια αρχή, μαζί και οι ομάδες, εστιάζουν στο μισό κομμάτι του πρωταθλήματος και όχι στην ολόκληρή του.

Δεν μπορεί δηλαδή μια διοργανώτρια αρχή που επιτρέπει την διακομιδή του αθλήματος, υιοθετώντας το μοντέλο των οκτώ ομάδων του Β' γκρουπ, να πιστώνεται την επιτυχία έτσι όπως προέκυψε μέσα από τα ματς του Α'.

«Δεν πέτυχε, έτυχε» θα σκεφτεί κανείς, και εν μέρει έχει δικαίο. Η αλήθεια βρίσκεται κάπου στη μέση. Η ΚΟΠ είναι πλέον αναγκασμένη ν' αποδείξει από του χρόνου ότι τίποτα δεν είναι τυχαίο, μα είναι αποτέλεσμα σωστών αποφάσεων και χειρισμών. Στην τελική, θα δείξει από του χρόνου. «Δεν πέτυχε, έτυχε» ή «δεν έτυχε, πέτυχε»...; Εδώ είμαστε να το δούμε.

Προγραμματισμός γενικότερα...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Φθάσαμε λοιπόν στο τέλος μιας ακόμη αγωνιστικής περιόδου, με μοναδική πλέον εκκενρότητα τη διεξαγωγή του τελικού κυπέλλου, το ερχόμενο Σάββατο. Σε λίγες μέρες και επίσημα το κεφάλαιο προγραμματισμός θα είναι πλέον στο προσκήνιο για όλους. Μένει να αποδειχθεί, αν για ένα ακόμη ένα καλοκαίρι οι μεταγραφές θα είναι το μόνο και κυρίαρχο στοιχείο. Μένει να αποδειχθεί, αν για μία ακόμη φορά όλα όσα αρνητικά καταγράφηκαν και στη φετινή αγωνιστική περίοδο, θα... ξεχαστούν, κάτω απ' το χαλί θάμνου, για να επανέλθουν με την πρώτη... στραβή της επόμενης περιόδου.

Στο προσκήνιο είναι η συζήτηση και το ενδεχόμενο κάποιων αλλαγών στον τρόπο διεξαγωγής του πρωταθλήματος, με αφορμή το περιορισμένο ενδιαφέρον των αγώνων στον δεύτερο όμιλο και με έντονο το φαινόμενο των πολλών αγώνων-αγχαρεία. Καλώς προκύπτει η συζήτηση και μακάρη από τις όποιες αποφάσεις να διαφανεί και η ανάλογη πραγματική θέληση, για αλλαγές, με στόχο τη γενικότερη βελτίωση του πρωταθλήματος και όχι απλά την εξυπηρέτηση συμφερόντων. Ωστόσο, ο αριθμός ομάδων και αγωνιστικών στον δεύτερο όμιλο δεν είναι το μόνο που χρτζει βελτιώσεις. Διαίτησία, αθλητικός δικαστής και κατ' επέκταση πειθαρχικοί κανονισμοί, οργανωτικά και θέματα ασφάλειας για τους φιλάθλους και την ομαλή διεξαγωγή κάποιων αγώνων, προκάλεσαν και φέτος προβλήματα και αντιδράσεις. Σκηνικό το οποίο δεν παρουσιάστηκε για πρώτη φορά. Θέματα στα οποία έχουν λόγο και ρόλο να επιτελέσουν τόσο οι αρμόδιοι όσο και οι εκπρόσωποι των ομάδων. Θέματα για τα οποία κάθε καλοκαίρι και κάθε περίοδος χωρίς αγωνιστικές υποχρεώσεις, προσφέρεται για συζητήσεις και αποφάσεις. Κάθε καλοκαίρι ωστόσο, υπερισχύουν οι μεταγραφές και γενικότερα ο προγραμματισμός της κάθε ομάδας. Στην ουσία, κάθε καλοκαίρι, αυτό που αποδεικνύεται είναι η έλλειψη πραγματικής βούλησης για κάποιες αλλαγές και την ίδια ώρα η απροθυμία να... αγγίξουμε κάποια θέματα, να προκαλέσουμε αντιδράσεις, να... κακοφανήσουμε κάποιους.

Ο χρόνος—και σύντομα μάλιστα— θα δείξει και για φέτος, ενόψει της νέας αγωνιστικής περιόδου. Αν μία ακόμη ευκαιρία καθεί, αν και πάλι προσπάθεια έστω για κάποια θέματα δεν γίνει, θα είναι κρίμα για ένα πρωτάθλημα που παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια έντονο συναγωνισμό και με προοπτική για ακόμη καλύτερη την επόμενη του μέρα και σε μια εποχή όπου η συντριπτική πλειοψηφία του κόσμου δείχνει ξανά προτίμηση στην κερκίδα και όχι στον καναπέ, δείχνει πολύ περισσότερο ενδιαφέρον παρά απαξίωση...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,77%

Χ.Α.
0,46%

Dow Jones
2,05%

Nasdaq
1,08%

Nikkei
-0,33%

Dax
-4,41%

FTSE 100
3,20%

ΔΙΕΘΝΗ
Αμετάβλητα
παρμένουν
τα επιτόκια
στη Βρετανία
Σελ. 10

Πετρέλαιο
2,28%

€/€
0,13%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΕΡΔΗ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Ενδιαφέρον για ομόλογα αναδυόμενων αγορών

Τα ομόλογα των αναδυόμενων αγορών και τα ομόλογα ορισμένων από τις φτωχότερες χώρες εμφανίζουν τις καλύτερες επιδόσεις στις αγορές χρέους. Στη διάρκεια του 2024 ομόλογα των αναδυόμενων που έχουν εκδοθεί σε δολάρια και έχουν βαθμολογία «σκουπίδια», έχουν προσφέρει κέρδη 4,9%. Σελ. 11

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η άνοιξη της αγοράς πολυτελών κατοικιών

Υψηλή παραμένει η ζήτηση για αγορά πολυτελών κατοικιών στην Ελλάδα. Περιοχές όπως η Αθηναϊκή Ριβιέρα, σημεία του κέντρου της Αθήνας με θέα την Ακρόπολη, η Κρήτη, η Κέρκυρα, το Πόρτο Χέλι, η Μύκονος, η Σαντορίνη και η Πάρος, βρίσκονται στην «πρώτη γραμμή» του ενδιαφέροντος. Σελ. 12

Ανθεκτική η κυπριακή ναυτιλία

Μαρίνα Χατζημανώλη: Στόχος μας η διεύρυνση και σε αγορές της Ασίας – Αυξήθηκαν οι ναυτιλιακές

Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ναυτιλιακή βιομηχανία, όπως οι πόλεμοι και η προστασία της εφοδιαστικής αλυσίδας από τις επιθέσεις τρομοκρατών σε εμπορικά πλοία, η κυπριακή ναυτιλία παραμένει

ανθεκτική τονίζει η Μαρίνα Χατζημανώλη. Σε συνέντευξη στην «Κ», η υφυπουργός Ναυτιλίας αναφέρεται στην προσπάθεια της Κύπρου να διεκδικήσει σε αγορές της Ασίας και Μέσης Ανατολής και υπογραμμίζει τα κίνητρα που υπάρχουν για αύξηση των ναυτιλιακών εταιρειών στην Κύπρο. Επισημαίνει ότι το υφυπουργείο επιδιώκει συνεχώς στην ανάπτυξη στοχευμένων δράσεων προώθησης και προβολής του κυπριακού νηολογίου και των

Συνέντευξη στην «Κ» της υφυπ. Ναυτιλίας

συγκριτικών πλεονεκτημάτων του, και προσθέτει ότι τους τελευταίους 12 μήνες σημειώθηκε αύξηση της τάξης του 14% στις ενταγμένες στο σύστημα φόρου κωρητικότητας εταιρείες, φτάνοντας τις 420. Σελ. 4

Τα νοικοκυριά πληρώνουν την πράσινη μετάβαση

Ιδιαίτερα δύσβατος αποδεικνύεται ο δρόμος προς μια οικονομία χαμηλότερων ρύπων σε Ε.Ε. και ΗΠΑ. Στη Γερμανία κόβονται οι επιδοτήσεις των 25.000 ευρώ για την αγορά αντλία θερμότητας, ενώ στη Γαλλία (φωτ.) πολλοί ιδιοκτήτες ακινήτων υποχρεώνονται να τα πουλήσουν χιλιάδες ευρώ φθηνότερα διότι έχουν χαμηλή ενεργειακή κατάταξη. Στις δε ΗΠΑ, η τιμή του ρεύματος έχει εκτιναχθεί. Ειδικά στην Καλιφόρνια η άνοδος φθάνει στο 127% και οι τροποποιήσεις ρυθμίσεων για την παραγωγή και ώθηση ρεύματος από ομίλους και νοικοκυριά προκαλούν οικονομική αιμορραγία. Σελ. 9

Το κόστος των εκλογών, οι εταιρείες και οι influencers

Η προβολή των υποψηφίων

Στα 6,5 εκατ. ευρώ θα ανέλθει το κόστος των εκλογών της 9ης Ιουνίου. Το γεγονός ότι οι εκλογές αυτές είναι σύνθετες, αυξάνει το κόστος για τους υποψήφιους, οι οποίοι χρησιμοποιούν όλα τα μέσα για προβολή τους. Εταιρείες παρέχουν υπηρεσίες, ενώ στον χορό μπήκαν και οι influencers. Σελ. 6

Ο Μάιος κρίνει το Great Sea Interconnector

Εντονες διεργασίες

Καθοριστικός χαρακτηρίζεται ο Μάιος για χρηματοδότηση του ηλεκτρικού καλωδίου σύνδεσης της Κρήτης με την Κύπρο, Great Sea Interconnector. Οι εκκρεμότητες που υπάρχουν έχουν οδηγήσει σε αναστολή πληρωμών σε αντισυμβαλλόμενους, με ορατό το ενδεχόμενο παύσης εργασιών. Μελέτη του Φορέα Υποδομής του έργου μπορεί να ξεκλειδώσει τη συμμετοχή της Κύπρου. Σελ. 5

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Η σημασία των εκλογών στις ΗΠΑ για την παγκόσμια οικονομία

Τον Νοέμβριο του 2024 θα διεξαχθούν, ουσιαστικές σημασίας για την παγκόσμια οικονομία, εκλογές προέδρου των ΗΠΑ.

Οι ανεπτυγμένες οικονομίες χαρακτηρίζονται, σήμερα, από χαμηλή ανάπτυξη, ελλείψεις εργατικού δυναμικού και προβλήματα αφομοίωσης μεταναστευτικών ροών, πτωτική τάση του πληθωρισμού που, ωστόσο, παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τους στόχους των κεντρικών τραπεζών, υψηλά επιτόκια και υψηλό δημόσιο χρέος.

Τα πιο πάνω συμβάλλουν σε ένα μεσοπρόθεσμο περιβάλλον υποτονικής ανάπτυξης, εντός του οποίου οι εκλογές στις ΗΠΑ θεωρούνται καθοριστικές, κυρίως λόγω του μεγέθους της αμερικανικής οικονομίας, του σημαντικότατου ρόλου του αμερικανικού δολαρίου και των ενεργειακών αποθεμάτων και

τη γεωπολιτική σημασία της χώρας.

Η οικονομική στρατηγική του προέδρου Μπάιντεν χαρακτηρίζεται από κρατικό παρεμβατισμό, όπως αποτυπώνεται στις προσπάθειες για επαναπαρισμό βιομηχανιών και στον νόμο για μείωση του πληθωρισμού, που προνοεί πράσινες εταιρικές επιδοτήσεις. Αν και ο συγκεκριμένος νόμος αποτελεί εστία αντιπαράθεσης με την Ε.Ε., η διακυβέρνηση Μπάιντεν χαρακτηρίζεται από προσπάθεια διατήρησης οικονομικών σχέσεων και εμπορικών συναλλαγών με την Ευρώπη. Μια άλλη προτεραιότητα αποτελεί η κοινωνική πολιτική, όπως διαφαίνεται από τη διαγραφή των φοιτητικών δανείων και την επέκταση της ιατροφαρμακευτικής κάλυψης. Ο συνδυασμός επιδοτήσεων και κοινωνικής πολιτικής συνεπάγεται αυξανόμενα δημο-

νομικά ελλείμματα που, στην παρούσα φάση, χρηματοδοτούνται ένεκα θετικών προοπτικών της οικονομίας και της δεσπόζουσας θέσης του δολαρίου, ως ασφαλούς νομίσματος.

Η κριτική ενάντια στην πολιτική Μπάιντεν εστιάζεται στη μακροχρόνια βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και, κυρίως, στις στρεβλώσεις για το παγκόσμιο εμπόριο λόγω της προστασίας αμερικανικών προϊόντων. Περαιτέρω, πολλές αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν την πρόκληση ενός «δυνατού» δολαρίου, που περιορίζει τη σημαντική, για την ανάπτυξή τους, προσέλκυση ξένων κεφαλαίων.

Τυχόν επικράτηση του τέως προέδρου Τράμπ θα συνεπαγόταν περαιτέρω ενδυνάμωση της προστασίας εγχώριας παραγωγής, μέσω περιορισμών στη μετανάστευ-

ση και επιβολής υψηλότερων δασμών, μείωση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών και εντονότερο ανταγωνισμό με την Κίνα για επικράτηση στον τεχνολογικό τομέα. Οι επιδοτήσεις για πράσινη μετάβαση θα περιορίζονταν, με δυσμενή επακόλουθα για τις συμφωνηθέντες πολιτικές μείωσης ρύπων. Επίσης, η διακυβέρνηση Τράμπ θα προέβρινε σε μειώσεις των εταιρικών φορολογιών, ενώ θα περιορίζε την αμυντική βοήθεια προς τρίτες χώρες, περιλαμβανομένων της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ.

Η πολιτική Τράμπ θα διατηρούσε υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα, λόγω μείωσης της εταιρικής φορολογίας, ενώ η επιβολή υψηλών εμπορικών δασμών πιθανόν να οδγούσε σε υψηλότερο πληθωρισμό και πιο ψηλά επιτόκια.

Καταληκτικά, αν και η επεκτατική δημοσιονομική προσέγγιση

και οι επιδοτήσεις της εγχώριας βιομηχανίας δέχονται κριτική, οι οικονομικές πολιτικές του Μπάιντεν παρουσιάζουν συνοχή. Αντίθετα, η επικράτηση Τράμπ αναμένεται να έχει εκτεταμένες και απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις, εφόσον θα ενισχύσει τις τάσεις αποπαγκοσμιοποιήσεων και τις γεωπολιτικές απειλές. Ταυτόχρονα, θα αντιμετωπισθεί με σκεπτικισμό από την Ε.Ε., της οποίας η ευμερμία και η ασφάλεια εξαρτώνται από την πολιτική των ΗΠΑ. Το κοινό σημείο των δύο υποψηφίων εστιάζεται στο υψηλό δημόσιο χρέος: αν και θα φοδεύουν για διαφορετικούς λόγους, θα συμβάλουν στην περαιτέρω του αύξηση με αρνητικές μακροπρόθεσμες συνέπειες.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Ομήρου Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,25%	-0,10%
Γερμανία	2,49%	-0,09%
Γαλλία	2,97%	-0,07%
Ιταλία	3,83%	-0,08%
Ισπανία	3,28%	-0,07%
Ιρλανδία	2,74%	-0,22%
Ελλάδα	3,52%	0,04%
Ην. Βασίλειο	4,14%	0,22%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Σταθερή
Fitch	BBB	Θετική
Moody's	Baa2	Σταθερή
S&P	BBB	Θετική
Score Ratings	BBB+	Σταθερή

Corporate Statutory Compliance

Corporate Secretarial Services

Find out more

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΚΩΣΤΑ ΜΗΛΑ

Κεντρικοί τραπεζίτες και προβλέψεις για επιτόκια

Το τελευταίο διάστημα συζητείται ευρέως το ακόλουθο ερώτημα: έχει έννοια να δημοσιοποιούν οι κεντρικοί τραπεζίτες τις προβλέψεις τους για τα επιτόκια πολιτικής; Σημειώνω εδώ ότι από την περίοδο κατά την οποία ο Μπεν Μπερνάνκε ήταν στο «τιμόνι» της Fed, τα μέλη της Νομισματικής Επιτροπής των ΗΠΑ, άρχισαν να δίνουν στη δημοσιότητα τις προβλέψεις τους σε βάθος 2-3 ετών. Πρόκειται για το καλούμενο «Fed-style dot plot», όπου η κάθε κουκίδα, σε βάθος χρόνου, αντιστοιχεί στην ανώνυμη πρόβλεψη επιτοκίου κάθε μέλους της Fed.

Το συγκεκριμένο θέμα ήρθε στο προσκήνιο και πάλι τον Απρί-

πρόβλεψη των επιτοκίων πολιτικής από το 2006 μέχρι σήμερα. Πράγματι, μεταξύ 2006-2022 οι αγορές υπερεκτίμησαν, κατά μέσον όρο, τα επιτόκια σε βάθος διετίας κατά 1,07 ποσοστιαίες μονάδες. Από το 2022 μέχρι σήμερα και εν μέσω αυξανόμενου γεωπολιτικού ρίσκου (βλέπε πόλεμο Ουκρανίας - Ρωσίας και πόλεμο Ισραήλ - Χαμάς), οι αγορές υποεκτίμησαν τα επιτόκια πολιτικής κατά 3,28 ποσοστιαίες μονάδες!!!

Από τη στιγμή που χρησιμοποιούνται οι λανθασμένες προαναφερθείσες προβλέψεις στα μοντέλα της Τράπεζας της Αγγλίας, λογικό είναι και οι προβλέψεις πληθωρισμού να «βγαίνουν» λανθασμένες. Σημειώνω εδώ ότι και η ΕΚΤ χρησιμοποιεί προβλέψεις επιτοκίων από τις αγορές στα δικά της οικονομικά μοντέλα. Αν λάβουμε υπόψη τα παραπάνω, λογικό λοιπόν δείχνει να δημοσιοποιούν οι κεντρικοί τραπεζίτες (έστω με ανώνυμο τρόπο) τις δικές τους προβλέψεις επιτοκίων. Και τούτο επειδή καλύτερες, σε σχέση με εκείνες των αγορών, προβλέψεις επιτοκίων θα οδηγήσουν σε πιο εύστοχες προβλέψεις πληθωρισμού.

Λογικά, λοιπόν, τα μοντέλα της Τράπεζας της Αγγλίας (και εκείνα της ΕΚΤ) θα μπορούσαν να προβλέπουν πληθωρισμό και ανάπτυξη με βάση τον μέσο όρο προβλέψεων επιτοκίων από τα μέλη της αντιστοίχης Νομισματικής Επιτροπής.

Εδώ υπάρχει ένα θέμα. Τα μέλη της Νομισματικής Επιτροπής καλούνται να αποφασίσουν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή (ήτοι σήμερα) το βέλτιστο επιτόκιο πολιτικής το οποίο θα επαναφέρει, σε βάθος δύο ετών, τον πληθωρισμό στον στόχο του 2%. Δεν καλούνται να αποφασίσουν, σήμερα, τόσο το βέλτιστο επιτόκιο πολιτικής του σήμερα όσο και τα βέλτιστα επιτόκια πολιτικής σε βάθος διετίας.

Μάλλον, λοιπόν, δεν κρίνεται θεμιτό οι κεντρικοί τραπεζίτες να προβλέπουν τα μελλοντικά επιτόκια, αφού σε τελική ανάλυση η μεγάλη αβεβαιότητα του γεωπολιτικού ρίσκου ενδεχομένως να αλλάξει τη γνώμη τους από τη μια στιγμή στην άλλη...

Ο κ. Κώστας Μήλας είναι καθηγητής Χρηματοοικονομικών, University of Liverpool.

Πόσο εύκολα μπορούν να προβλεφθούν τα επιτόκια, όταν αρκετά δύσκολα προβλέπεται ο πληθωρισμός;

λιο του 2024, όταν ο Μπεν Μπερνάνκε δημοσίευσε το πόρισμα του σε σχέση με την (α)καταλληλότητα των μοντέλων της Τράπεζας της Αγγλίας να προβλέπουν με ικανοποιητικό τρόπο τον πληθωρισμό στη Μεγάλη Βρετανία. Ο Μπενάνκε αποφάσισε να μην προτείνει την υιοθέτηση του «Fed-style dot plot» από την Τράπεζα της Αγγλίας. Ο δε διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, αναφέρθηκε στο επίμαχο θέμα με διπλωματικό τρόπο. Διήλωσε, μάλιστα, ότι δεν απορρίπτει την ιδέα (οι κεντρικοί τραπεζίτες της ΕΚΤ να δημοσιοποιούν τις προβλέψεις τους) αλλά, ταυτόχρονα, αναρωτήθηκε πόσο εύκολα μπορούν να προβλεφθούν τα επιτόκια, όταν αρκετά δύσκολα προβλέπεται ο πληθωρισμός.

Για να δούμε το συγκεκριμένο θέμα πιο αναλυτικά. Ας πάρουμε, για παράδειγμα, τα μοντέλα της Τράπεζας της Αγγλίας. Αυτά προβλέπουν τόσο τον ρυθμό ανάπτυξης όσο και τον πληθωρισμό σε βάθος διετίας - τριετίας, βασίζομενα στις προβλέψεις επιτοκίων πολιτικής από τις χρηματοοικονομικές αγορές. Όπως όμως επισήμανα πρόσφατα στο London Business Review blog της London School of Economics, οι αγορές έχουν αστοχήσει τραγικά στην

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Η παγκόσμια οικονομία ξανασχεδιάζεται και οι εμπορικοί δρόμοι ξανάχαράζονται σε μια διαδικασία που φαντάζει με το τέλος της παγκοσμιοποίησης όπως την ξέραμε.

Πριν να είναι πολύ αργά

Μηχανισμό για ανίχνευση των δεξιοτήτων που χρειάζεται η αγορά εργασίας ανακοίνωσε η υπουργός Παιδείας. Ο μηχανισμός θα αναπτυχθεί από το τμήμα ανώτερης εκπαίδευσης με στόχο να ευθυγραμμιστεί η εκπαιδευτική προγράμματα με τις απαιτήσεις του σήμερα. Η υπουργός στις δηλώσεις τις άφησε ερωτηματικά για την ταχύτητα με την οποία τα ανώτερα ιδρύματα εκσυγχρονίζονται και εφαρμόζουν καινοτόμες προσεγγίσεις στις δεξιότητες που προσφέρουν στους αποφοίτους τους. Ορθά η υπουργός ανέφερε ότι σημασία δεν έχουν μόνο οι τεχνικές γνώσεις αλλά και τα soft skills όπως ονομάζονται. Δεξιότητες που έχουν να κάνουν με την επικοινωνία και την μαθητικότητα. Μέχρι εδώ όλα καλά, αυτό που μας ξενίζει έχει να κάνει με την πολιτική απόφαση που αναθέτει την ευθύνη στην ανώτερη εκπαίδευση. Δεν είναι ξεκάθαρο πως σε ό,τι αφορά στα soft skills, η δουλειά ξεκινά από την δημοτική εκπαίδευση;

Να κοιμάστε ήσυχoi

Το πληθωρισμένο χρέος του κράτους προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων άγγιξε τα €10,6 δισ., περίπου το ένα τρίτο του κυπριακού ΑΕΠ. Εξοχότερη όλων η περιγραφή της κατάστασης με έναν ιδιαίτερα ευρηματικό τρόπο. Αυτό που όλοι γνωρίζουμε ως χρέος της κυβέρνησης προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, γεγονός που προκαλεί κάποιες ανησυχίες, στην πραγματικότητα αφορά ετήσια πλεονάσματα που το ταμείο επενδύει στην κεντρική κυβέρνηση. Οπότε τώρα που γνωρίζετε την αλήθεια, δηλαδή ότι όχι μόνο έχει πλεονάσματα αλλά και ότι ασκεί επενδυτική πολιτική, μπορείτε να κοιμάστε ήσυχοι πως οι συντάξεις σας είναι σιδηροκέφαλες. Μια μικρή απορία μόνο, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι το ταμείο πριν καταλήξει στην επιλογή της κεντρικής κυβέρνησης έχει εξετάσει και άλλες επενδυτικές επιλογές;

Φέτος θα κριθούν πολλά

Το ταξίδι ξεκίνησε το 2019, όταν την εποπτική συζήτηση απασχολούσε αποκλειστικά το θέμα των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων. Πέντε χρόνια μετά -και στα πολλά που έχουν επιτευχθεί- έρχεται η φετινή χρονιά να επισφραγίσει τη συνέχεια της προσπάθειας. Οι στόχοι πλέον είναι ξεκάθαροι και όλοι γνωρίζουν τι έχουν να κάνουν. Οι επηρεαζόμενες τραπεζικές λειτουργίες αφορούν στη στρατηγική, τη διαχείριση κινδύνων και τη διακυβέρνηση. Αυτά όμως θεωρητικά τελείωσαν πέρυσι και φέτος είναι η χρονιά της πλήρους συμμόρφωσης με τα συμφωνηθέντα του 2019. Το χρονοδιάγραμμα του Δεκεμβρίου για όσους έχουν αμφιβολίες δεν είναι

καθόλου ελαστικό και η σημασία που δίνουν οι επόπτες τεράστια.

Αναποτελεσματική αγορά

Η μεγάλη κερδοφορία των τραπεζών έχει «ξυπνήσει» την όρεξη για εξαγορές και συγχωνώσεις μιας και αυτές «χρηματοδοτούνται» από την ΕΚΤ με τα κέρδη που απλόχερα μοιράζει σε όσες τράπεζες κρατούν τη ρευστότητα τους πίσω. Η ισπανική BBVA προχώρησε με πρόταση επιθετικής εξαγοράς της ανταγωνίστριας Sabadell, με σκοπό να δημιουργηθεί η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στη χώρα. Η διοίκηση της Sabadell δεν συμφωνεί με την πρόταση και πλέον η απόφαση βρίσκεται στους μετόχους. Η BBVA εκμεταλλευόμενη την αναντιστοιχία κερδών με χρηματοπιστωτική αξία προσφέρει ένα ελκυστικό 30% premium στους μετόχους που θα αποδεχθούν. Ανεξαρτήτως κατάληξης, και αυτή η τραπεζική ιστορία αποκαλύπτει την αναποτελεσματικότητα του πλαισίου συνεννοήσεων τραπεζών όπως λειτουργεί σήμερα στη Γηραιά Ήπειρο και στοιχίζει για την οικονομία σε όρους ανταγωνιστικότητας.

Οικονομία και πολιτική

Μπορούν οι πολιτικοί να επηρεάσουν τους κεντρικούς τραπεζίτες σε πιθανές αποφάσεις για μειώσεις των επιτοκίων; Η άμεση απάντηση είναι πως όχι, αφού οι κεντρικές τράπεζες είναι ανεξάρτητοι θεσμοί. Τι γίνεται όμως αν στην πράξη δούμε μειώσεις των επιτοκίων λίγο πριν τις εκλογές; Αυτό, σύμφωνα με οικονομικούς κύκλους, δεν θα πρέπει να αποδοθεί στον πολιτικό κύκλο αλλά στα θεμελιώδη οικονομικά στοιχεία. Αν τα στοιχεία του πληθωρισμού και της ανεργίας συνηγορούν σε μια γενναία μείωση των επιτοκίων, τότε θα γίνουν μειώσεις των επιτοκίων χωρίς να σημαίνει πως οι κεντρικοί τραπεζίτες έγιναν δέκτες πολιτικών πιέσεων.

Μέτρα για τα υπαίθρια πάρτι στο Μιλάνο

Της ΕΛΙΖΑΜΠΕΤΑ ΠΟΒΟΛΕΝΤΟ

Ασφυκτικά γεμάτα μπαρ με νκπ-ρούς θαμώνες που κάνουν κατάληψη στους στενούς δρόμους. Μεθυσμένοι φοιτητές και τουρίστες που πίνουν μπύρες και κοκτέιλ σε πλαστικά ποτήρια. Σε γειτονιές που κάποτε ήταν ήσυχες, πλέον αντηχούν δυνατές μουσικές πολύ μετά τα μεσάνυχτα.

Όταν πριν από χρόνια οι αρχές του Μιλάνου ξεκίνησαν μία προσπάθεια να προωθήσουν την πόλη ως έναν «ζωντανό» προορισμό, χτίζοντας τη φήμη του ως κοίτη της ιταλικής μόδας, η αδιανόητη φασαρία και οι πλημμυρισμένοι από κόσμο δρόμοι πιθανώς να μην ήταν αυτό που είχαν κατά νουν.

Σήμερα, ύστερα από χρόνια παραπόνων και αμέτρητες μηνύσεις, η διοίκηση της πόλης περνάει μία αυστηρή νομοθεσία για να περιορίσει την πύληση ποτών και φαγητού μετά τα μεσάνυχτα τις καθημερινές -και λίγο αργότερα τα Σαββατοκύριακα- στις περιοχές με έντονη νυχτερινή ζωή. Οι νέοι κανόνες θα ξεκινήσουν την επόμενη εβδομάδα και θα διαρκέσουν έως τις 11 Νοεμβρίου. Τα εξωτερικά τραπεζοκαθίσματα των εστιατορίων και των μπαρ θα κλείνουν επίσημα στις 12.30 τις καθημερινές και μία ώρα αργότερα τα Σαββατοκύριακα, ώστε οι άνθρωποι που θέλουν να διασκεδάσουν μέχρι

Στην περιοχή Ναβίλι του Μιλάνου, εδώ και χρόνια οι κάτοικοι διαμαρτύρονται για τον συνωστισμό και τη φασαρία στα μπαρ και στους πεζοδρόμους.

Οι αρχές της πόλης θέτουν περιορισμούς στα νυχτερινά ωράρια λειτουργίας εξωτερικών χώρων των μπαρ, με στόχο τη μείωση της νυχτορρύπανσης.

αργά να το κάνουν στο εσωτερικό τους καταστημάτων. Φυσικά, οι επιχειρήσεις, που κερδίζουν από την επιτυχία του Μιλάνου να πλασάρει ως πόλη των πάρτι, αυτή τη στιγμή διαμαρτύρονται. Ένας εμπορικός σύλλογος παραπονέθηκε ότι το διάταγμα είναι τόσο αυστηρό, που οι Ιταλοί δεν θα μπο-

ρούν πλέον να απολαύσουν ένα βραδινό περίπατο με ένα παγωτό στο χέρι. Ο Μάρκο Γκρανέλι, μέλος του δημοτικού συμβουλίου και υπεύθυνος για τη δημόσια ασφάλεια, είπε ότι αυτοί οι φόβοι είναι αβάσιμοι. «Κανείς δεν θα έχει πρόβλημα να φάει το παγωτό του στον δρόμο». Το διάταγμα βάζει στο στόχαστρο «αποκλειστικές και μόνον τις συμπεριφορές που εννοχλούν τους κατοίκους της πόλης» και κυρίως τα αλκοολούχα ποτά στο χέρι, που αποτελούν τον βασικό λόγο για τον οποίο άνθρωποι κάθονται σε πεζοδρόμους και πλατείες έως τα ξημερώματα. «Είναι σαφές ότι τα παγωτά, οι πίτσες και τα μπριός δεν είναι αυτά που προκαλούν τον συνωστισμό». Τα μέλη του συνδέσμου καταστημάτων λιανικής «Confocommercio»

δηλώνουν πως θα πολεμήσουν το διάταγμα, που υπολογίζουν ότι θα πλήξει το 30% των περίπου 10.000 εστιατορίων και μπαρ που λειτουργούν στην πόλη. Δηλώνουν πως αισθάνονται αδικημένοι που τιμωρούνται οι επιχειρήσεις για την κακή συμπεριφορά των πελατών τους.

Είναι όμως γεγονός πως οι Μιλανέζοι διαμαρτύρονται εδώ και χρόνια για την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στην πόλη τους. «Είναι εφιαλτικό», δηλώνει από τη μεριά της η Γκαμπριέλα Βαλασίνα, μέλος μιας οργάνωσης πολιτών που έχει σχηματιστεί με σκοπό να ασκήσει πιέσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση για να λάβει μέτρα κατά του υπερτουρισμού και της νυχτορρύπανσης. «Η ζωή στο Μιλάνο έχει γίνει πραγματικά δύσκολη», είπε, προσθέτοντας ότι η ίδια και οι άλλοι κάτοικοι αποφάσισαν να ακολουθήσουν τη νομική οδό έπειτα από μία δεκαετία παρακλήσεων προς τους μη ανταποκρινόμενους αρμοδίους.

Το αν τα νέα μέτρα θα αποδειχθούν αποτελεσματικά μένει να φανεί και πολλοί κάτοικοι δεν πιστεύουν πως ένα απλό διάταγμα θα αποθαρρύνει τους λάτρες της νυχτερινής ζωής. «Οι νέοι άνθρωποι θα κάνουν αυτό που θέλουν όπως και να 'χει», δηλώνει η 24χρονη Αλμπασα Γουέιν, που ζει στο Μιλάνο εδώ και πέντε χρόνια. «Θα βρουν τον τρόπο τους».

Στον πυθμένα των ωκεανών 11 εκατ. τόνοι πλαστικών αποβλήτων

Σημαντικός όγκος πλαστικών εισέρχεται στα νερά των ωκεανών εξαιτίας της κατακόρυφης αύξησης στην κατασκευή τους και των δυσλειτουργιών στα παγκόσμια δίκτυα διαχείρισης απορριμμάτων. Παρότι εκατομμύρια τόνοι πλαστικού καταλήγουν στις θάλασσες, οι διαδρομές που ακολουθούν οι ουσίες αυτές δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς.

Επιστημονική ομάδα του Πανεπιστημίου του Τορόντο και του Κρατικού Ινστιτούτου CSIRO της Αυστραλίας μελέτησε υπάρχουσες βάσεις δεδομένων για να αντιληφθεί το μέγεθος του προβλήματος των μικροπλαστικών στον πυθμένα των ωκεανών. Η ομάδα εκτιμά ότι 11 εκατ. τόνοι πλαστικών ρύπων βρίσκονται στα βάθη της θάλασσας.

Η δρ Ντενίζ Χάρντεσι, του αυστραλιανού ινστιτούτου, λέει: «Αυτή είναι η πρώτη μας εκτίμηση για τον όγκο πλαστικού στον πυθμένα των ωκεανών, όπου συσσωρεύεται προτού διασπαστεί σε μικρότερα κομμάτια και ανακατεθεί με το ίζημα του πυθμένα. Γνωρίζουμε ότι εκατομμύρια τόνοι πλαστικών αποβλήτων καταλήγουν κάθε χρόνο στις θάλασσες, αλλά δεν γνωρίζαμε πόσα από αυτά κατέληγαν στον πυθμένα. Ανακα-

λύψαμε ότι ο πυθμένας έχει μετατραπεί σε νεκροταφείο ή αποθήκη για το μεγαλύτερο μέρος της πλαστικής ρύπανσης που καταλήγει στη θάλασσα».

Παρότι ο όγκος μικροπλαστικών στον πυθμένα έχει ήδη υπολογιστεί ανά τετραγωνικό μέτρο ιζήματος στα βάθη των θαλασσών, η παρουσία μελέτη εστιάζει σε μεγαλύτερα αντικείμενα, όπως πλαστικές σακούλες, δίχτυα, ποτήρια και ό,τι άλλο.

Η επικεφαλής της μελέτης, Άλις Ζου, ερευνήτρια του Πανεπιστημίου του Τορόντο, λέει ότι η ρύπανση από πλαστικά στον πυθμένα ενδέχεται να είναι εκατό φορές μεγαλύτερη από αυτή που έχει καταγραφεί και υπολογισθεί να επιπλέει στην επιφάνεια των ωκεανών. «Η επιφάνεια του ωκεανού είναι ένας προσωρινός τόπος ανάπαυσης του πλαστικού. Αν μειώσουμε τον όγκο πλαστικού που καταλήγει στις θάλασσες, είναι βέβαιο ότι ο όγκος πλαστικού στον πυθμένα θα μειωθεί και αυτός. Η μελέτη θα δείξει, όμως, ότι πλαστικοί ρύποι θα συνεχίσουν να καταλήγουν στον πυθμένα των ωκεανών, ο οποίος γίνεται μόνιμος τάφος της θαλάσσιας ρύπανσης με πλαστικά», λέει η Ζου.

REUTERS

KATHIMERINI

green agenda

CYPRUS SUMMIT

The ESG conference

Hilton Nicosia, 20 May 2024

POWERED BY

FAMELINE HOLDING GROUP

BOOK TICKET

digitalagency.com

PRESENTED BY

KATHIMERINI

SUPPORTED BY

CENTRAL BANK OF CYPRUS
EUROSYSTEM

PLATINUM SPONSORS

Bank of Cyprus HELLENIC BANK EUROBANK ALPHA BANK AstroBank

GOLD SPONSOR

DARK HORSE

SILVER SPONSOR

ENERGY PARTNER

A PROJECT ENDORSED BY

Στόχος μας η διεύρυνση και σε αγορές της Ασίας

Μαρίνα Χατζημανώλη: Σύγχρονος ναυτιλιακός κόμβος η Κύπρος. Αυξήθηκε η παρουσία ναυτιλιακών εταιρειών

Συνέντευξη στον **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Ανέλαβε το υφυπουργείο Ναυτιλίας σε μία παρακάτω περίοδο που η ναυτιλιακή βιομηχανία έχει να αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις όπως οι πόλεμοι και η προστασία της εφοδιαστικής αλυσίδας από τις επιθέσεις τρομοκρατών σε εμπορικά πλοία. Η Μαρίνα Χατζημανώλη σε συνέντευξη στην «Κ» τονίζει πως το σίγμα που θέλει να αφήσει είναι η εξυπηρέτηση των πολιτών και η ενίσχυση και θωράκιση της ναυτιλίας. Αναφέρεται στην προσπάθεια της κυπριακής ναυτιλίας να διεκδικήσει σε αγορές της Ασίας και Μέσης Ανατολής, υπογραμμίζοντας τη κίνηση που υπάρχουν για αύξηση των ναυτιλιακών εταιρειών στην Κύπρο και πως παρά τις προκλήσεις η κυπριακή ναυτιλία παραμένει ανεθικτική.

—Η παγκόσμια ναυτιλία επηρεάζεται από τους κλυδωνισμούς των πολέμων και των τρομοκρατικών επιθέσεων. Τι έχει κάνει η κυπριακή βιομηχανία για να αντιμετωπίσει αυτά τα φαινόμενα;

—Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει διαχρονικά η ναυτιλία είναι πολύπλοκες, αλλά και απρόβλεπτες. Ο πράσινο και ο ψηφιακός μετασχηματισμός, ο φόβος στην Ουκρανία, η σύρραξη στη Μέση Ανατολή αλλά και η κυβερνοασφάλεια και η έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού είναι μόνο μερικές από τις σημερινές προκλήσεις. Οι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως είναι αυτές που βιώνει η ναυτιλία, απαιτούν συλλογικές προσεγγίσεις και διεθνείς λύσεις. Προς αυτή την κατεύθυνση, εργαζόμαστε με όλους τους ενδιαφερόμενους με άμεσο σκοπό την εξεύρεση βιώσιμων και ρεαλιστικών λύσεων. Η κυπριακή ναυτιλία δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη από όλες αυτές τις εξελίξεις, ωστόσο εκτιμώ ότι παραμένει ανεθικτική. Η ενίσχυση του κυπριακού νηολογίου έχει θεθεί εξ αρχής ως προτεραιότητα, εφόσον ένα ισχυρό νηολόγιο πλοίων προσθέτει πολλά πλεονεκτήματα στην κυπριακή ναυτιλία και χωρίς αμφιβολία την καθιστά ανεθικτική. Τέλος, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι βρισκόμαστε σε συνεχή επικοινωνία και συνεργασία με τη ναυτιλιακή βιομηχανία, έτσι ώστε να ενσωματώσουμε στις πολιτικές μας, τις θέσεις, τους προβληματισμούς και την τεχνολογία του κλάδου.

Κίνητρα και πλεονεκτήματα —Τον τελευταίο χρόνο μιλάσατε για σημαντική αύξηση των ναυτιλιακών εταιρειών στην Κύπρο. Γιατί πιστεύετε έγινε αυτό και πώς ερμηνεύεται για την κυπριακή οικονομία;

—Η Κύπρος αποτελεί ένα από τα λίγα ναυτιλιακά κέντρα παγκοσμίως, που συνδυάζει ένα διεθνές νηολόγιο εγνωσμένου κύρους και ποιότητας, καθώς και ένα ναυτιλιακό σύμπλεγμα με μεγάλο φάσμα ναυτιλιακών και παρεμφερών υπηρεσιών, διαχείρισης πλοίων, παροχής κασιών, τεχνολογίας, ναυτικών πρακτόρων και πολλών άλλων σχετικών υπη-

ρεσιών. Τα πιο πάνω πλεονεκτήματα του κυπριακού ναυτιλιακού συμπλέγματος σε συνδυασμό με το άκρως πετυχημένο και ανταγωνιστικό φορολογικό σύστημα για τη ναυτιλία, το Σύστημα Φόρου Χωρικής Τηλεπικοινωνίας (TTS), εγκεκριμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το 2010, αποτελούν πόλο έλξης πλοιοκτητών κυπριακών και αλλοδαπών πλοίων, ναυλωτών και πλοιοδασκευιστών.

Πρόσθετα, το υφυπουργείο προσφέρει ένα μεγάλο αριθμό άλλων κινήτρων που συμβάλλουν στην προσέλκυση επενδύσεων στη ναυτιλία, όπως είναι η εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία του ανθρώπινου δυναμικού, τα υψηλά πρότυπα ασφαλείας, η αποτελεσματικότητα και ευελιξία, η υπηρεσία 24/7 καθώς και η ψηφιοποίηση όλων των υπηρεσιών που προσφέρονται για τη διασφάλιση μιας γρήγορης, αποτελεσματικής και απρόσκοπτης εξυπηρέτησης.

Η αγορά στη Μέση Ανατολή σίγουρα μας ενδιαφέρει, όπως μας ενδιαφέρουν όλες οι χώρες με μεγάλη πλοιοκτητική κοινότητα.

Βασική μας προτεραιότητα είναι η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, δημιουργώντας ένα αποτελεσματικό και ευέλικτο πλαίσιο με συνεχή αναβάθμιση και απλούστευση των διαδικασιών. Στα πλαίσια αυτά, έχει τεθεί σε λειτουργία από τον περασμένο Νοέμβριο το Μονοθυριδικό Ναυτιλιακό Κέντρο Εξυπηρέτησης (one-stop-shipping-centre), σκοπός του οποίου είναι η σταδιακή διευκύνιση των υπηρεσιών του, ώστε όλες οι συναλλαγές με κυβερνητικά τμήματα και υπηρεσίες, που σχετίζονται με την ναυτιλία, να διεκπεραιώνονται από το υφυπουργείο Ναυτιλίας.

Ταυτόχρονα, επιδιώκουμε συνεκώς στην ανάπτυξη στοχευμένων δράσεων προώθησης και προβολής του κυπριακού νηολογίου και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του. Δεν είναι τυχαίο ότι τους τελευταίους 12 μήνες σημειώθηκε αύξηση της τάξης του 14% στις ενταγμένες στο σύστημα φόρου χωρικής τηλεπικοινωνίας εταιρείες, φτάνοντας τις 420. Είναι αποτέλεσμα σκληρής δουλειάς και στοχευμένων δράσεων για αντιμετώπιση των προκλήσεων και προσαρμογή στα νέα δεδομένα που επιβάλλουν οι διεθνείς εξελίξεις όπως οι γεωπολιτικές συνθήκες, η πράσινη μετάβαση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός.

Είμαστε υπερήφανοι που οι προοπτικές μας έχουν θέσει στέρεες βάσεις για ένα ευοίωνο μέλλον για τη κυπριακή ναυτιλία.

—Το υφυπουργείο πρόσφατα μαζί και με παράγοντες της βιομηχανίας ταξίδεψαν στο Τόκιο για την έκθεση Sea Japan. Ποιες ενέργειες γίνονται από εσάς για

«Είμαστε υπερήφανοι που οι προσπάθειές μας έχουν θέσει στέρεες βάσεις για ένα ευοίωνο μέλλον για τη κυπριακή ναυτιλία».

ενίσχυση της παρουσίας της Κύπρου στην ιαπωνική ναυτιλιακή αγορά;

—Η Ιαπωνία αποτελεί μια σημαντική και ισχυρή χώρα στον τομέα της ναυτιλίας, με μεγάλο αριθμό πλοιοκτητριών εταιρειών, ναυλωμένων γραφείων, σύγχρονα ναυπηγεία και τεχνολογική και καινοτόμο ανάπτυξη σε όλους τους τομείς του ναυτιλιακού τομέα. Αποτελεί χωρίς αμφιβολία μια αγορά με μεγάλες προοπτικές, και στόχος μας είναι η ενίσχυση της παρουσίας

της Κύπρου μέσω συντονισμένων και στοχευμένων δράσεων προώθησης του κυπριακού νηολογίου και των πλεονεκτημάτων της κυπριακής ναυτιλίας γενικότερα.

Η συμμετοχή του υφυπουργείου Ναυτιλίας στο επιχειρηματικό φόρουμ που διοργανώθηκε στην Ιαπωνία καθώς και η παρουσία μας στη διεθνή ναυτιλιακή έκθεση SEA JAPAN 2024 στο Τόκιο, αποτελούν μέρος του στρατηγικού πλάνου προβολής του υφυπουργείου Ναυτιλίας. Οι δράσεις αυτές πραγμα-

τοποιήθηκαν σε συνέχεια της επίσκεψής μου στην Ιαπωνία, τον Ιανουάριο 2024, κατά την οποία συναντήθηκα με πλοιοκτίτες, στελέχη ναυτιλιακών εταιρειών, ναυλωμαστικών γραφείων, εμπορικών οίκων και ναυπηγείων.

Η διεύρυνση στην ιαπωνική αγορά απαιτεί συνεχείς προσπάθειες και σταθερή επαφή με ναυτιλιακές εταιρείες και φορείς προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον συνεργασίας και κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Προς αυτή την κατεύθυνση εργαζόμαστε, όπως έχω αναφέρει με συγκεκριμένο σχέδιο δράσης στο οποίο περιλαμβάνεται και η αποτελεσματικότερη εκπροσώπηση και παρουσία της Κύπρου στην Ιαπωνία, όχι κατά ανάγκη με τη δημιουργία ναυτιλιακού γραφείου στο Τόκιο. Σε κάθε περίπτωση, το θέμα αυτό εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο στελέχωσης των ναυτιλιακών γραφείων στο εξωτερικό.

—Υπάρχει η δυνατότητα προσέλκυσης πλοιοκτητών από τον αραβικό κόσμο;

—Εξετάζουμε πολύ προσεκτικά όλες τις αγορές, αξιολογούμε συνεκώς τις προοπτικές και αναλόγως δρούμε με συγκεκριμένο πλάνο. Έχουμε ξεκινήσει τις προσπάθειες με την Ιαπωνία, γίνονται κινήσεις και σε άλλες αγορές όπως είναι η Κίνα, και γενικότερα στόχος είναι η διεύρυνση σε νέες αγορές.

Η αγορά στη Μέση Ανατολή σίγουρα μας ενδιαφέρει, όπως μας ενδιαφέρουν όλες οι χώρες με μεγάλη πλοιοκτητική κοινότητα. Η κάθε αγορά έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες και

απαιτείται μεθοδικότητα και υπομονή για να αποδώσει η κάθε δράση προβολής και προώθησης του κυπριακού νηολογίου. Στην προκειμένη περίπτωση, εργαζόμαστε έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες που να επιτρέπουν την αποτελεσματικότερη και πιο αποδοτική προσέγγιση εταιρειών που δραστηριοποιούνται, κυρίως στον τομέα μεταφοράς υδρογονομένου αερίου.

Θαλάσσια σύνδεση

—Φέτος είναι η τρίτη χρονιά λειτουργίας της θαλάσσιας επιβατικής σύνδεσης Κύπρου-Ελλάδας. Θα γίνει η προβλεπόμενη για ακόμη τρία χρόνια; Αν διακοπεί η κρατική επιχορήγηση θα καταστεί βιώσιμη η γραμμή;

—Η κυπριακή κυβέρνηση και το υφυπουργείο Ναυτιλίας προσδίδει μεγάλη σημασία στη λειτουργία της θαλάσσιας επιβατικής σύνδεσης Κύπρου και Ελλάδας, η οποία πριν από δύο χρόνια έγινε πραγματικότητα. Η Θαλάσσια σύνδεση Κύπρου-Ελλάδας, όντας Υπηρεσία Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ), επιδοτείται από την Κυπριακή Δημοκρατία με αποκλειστικό σκοπό τη μεταφορά επιβατών και των συνοδευόμενων οχημάτων τους, εξυπηρετώντας τις ανάγκες των Κυπρίων, Ελλαδιτών και Ευρωπαίων πολιτών, οι οποίοι για διάφορους λόγους δεν επιλέγουν να ταξιδέψουν αεροπορικά.

Από τους αριθμούς των επιβατών που ταξίδεψαν τις πρώτες δύο χρονιές, συμπεραίνεται ότι η θαλάσσια επιβατική σύνδεση έχει πετύχει τον σκοπό της, αφού αγκαλιάστηκε από το επιβατικό κοινό με τεράστια επιτυχία, ξεπερνώντας κάθε προσδοκία. Μπορούμε να πούμε ότι έχει δημιουργηθεί ένα νέο τμήμα τουριστικής αγοράς για ταξιδιώτες που επιθυμούν να ταξιδέψουν από και προς την Κύπρο και την υπόλοιπη ηπειρωτική Ευρώπη με τα ιδιωτικά τους αυτοκίνητα και δίκυκλα, προσφέροντας έναν εναλλακτικό τρόπο μεταφοράς, ο οποίος για δύο και πλέον δεκαετίες δεν υπήρχε.

Σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, η επιδοτούμενη υπηρεσία έχει διάρκεια τριών χρόνων με δυνατότητα επέκτασης μέχρι και για ακόμα τρία χρόνια στη βάση ορισμένων κριτηρίων. Το υφυπουργείο Ναυτιλίας, τις αμέσως επόμενες εβδομάδες θα συγκαλέσει εσωτερική σύσκεψη, ώστε να αποφασιστούν τα επόμενα βήματα ως προς την επέκταση της ισχύουσας σύμβασης.

Η βιωσιμότητα της επιβατικής σύνδεσης Κύπρου και Ελλάδας μετά τη λήξη της επιδότησης, είναι ένα θέμα που σίγουρα προβληματίζει, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ιδιαιτερότητα της γραμμής αλλά και τις συνεκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες. Το μήνυμα που θέλω να στείλω στο επιβατικό κοινό είναι πως η κυπριακή κυβέρνηση και το υφυπουργείο Ναυτιλίας θα σταθεί αρωγός και θα στηρίξει οποιαδήποτε προσπάθεια και πρωτοβουλία έτσι ώστε οι πολίτες να συνεχίσουν να έχουν την επιλογή αυτή.

Ενίσχυση και θωράκιση της ναυτιλίας

—Ποιο στίγμα θέλετε να αφήσετε ως υφυπουργός στο υφυπουργείο;
—Πιστεύω ότι το έργο κάθε πολιτικού προϊστάμενου σε ένα υπουργείο θα πρέπει να είναι πρωτίστως η υπερβάση των συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας, η εξυπηρέτηση των πολιτών, η ασφάλεια και παραγωγή υψηλού επιπέδου έργου το οποίο θα αφήσει παρακαταθήκη για το μέλλον. Επομένως, έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, στόχος μου, για όσο διάστημα θα είμαι υφυπουργός Ναυτιλίας, είναι η δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου και των στέρεων βάσεων, τα οποία θα επιτρέψουν την ουσιαστική ενίσχυση και θωράκιση της κυπριακής ναυτιλίας. Το πλάνο αυτό εδράζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες. Το ανθρώπινο δυναμικό, τη θέση και παρουσία της Κύπρου στο διεθνές ναυτιλιακό κάρτελ και τη συνεργασία με τη ναυτι-

λιακή κοινότητα. Η συμβολή του ανθρώπινου δυναμικού είναι χωρίς αμφιβολία εξαιρετικά σημαντική και προτεραιότητά μας είναι η ενίσχυση του υφυπουργείου με κατάλληλα καταρτισμένους επιθεωρητές πλοίων και λειτουργούς εμπορικής ναυτιλίας, αλλά και η πλήρης αξιοποίηση της τεχνολογίας και εμπειρογνομοσύνης του υφιστάμενου προσωπικού. Η εδραίωση της Κύπρου ως ένα σημαντικό ναυτιλιακό κράτος, με ισχυρή φωνή στα κέντρα λήψης αποφάσεων είναι υψηλής σημασίας, για να μπορούμε να διαμορφώνουμε πολιτικές οι οποίες να συμβάλλουν μεταξύ άλλων στη βιώσιμη ανάπτυξη της κυπριακής ναυτιλίας. Τέλος, η συνεργασία με τη ναυτιλιακή βιομηχανία είναι απαραίτητο συστατικό σε έναν τομέα με ιδιαίτερες και πολλές εμπλεκόμενες φο-

Εθνική στρατηγική και ανάπτυξη ναυτιλιακής κουλτούρας

—Τον Οκτώβριο του 2021 ο τότε ΠτΔ ανακοίνωσε την Μακροχρόνια Εθνική Στρατηγική για την Κυπριακή Ναυτιλία — «SEA Change 2030» χωρισμένη στους πυλώνες της βιωσιμότητας, εξωστρέφειας και προσαρμοστικότητας. Ποιες από τις δράσεις έχουν υλοποιηθεί και πότε απομένουν;

—Η μακροχρόνια στρατηγική για την κυπριακή ναυτιλία, είναι μια διαδικασία υλοποίησης δράσεων, η οποία αναθεωρείται, βελτιώνεται και επικαιροποιείται λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις τρέχουσες εξελίξεις, όσο και την ανάγκη εμπλουτισμού και ενσωμάτωσής με νέες δράσεις και πρωτοβουλίες.

Σημαντικές δράσεις που έχουν υλοποιηθεί είναι η παροχή Μονοθυριδικής Εξυπηρέτησης (one-stop-shipping-centre), η δημιουργία Ναυ-

τιλιακής Εταιρείας Περιορισμένων Ευθύνων (N.E.L.E.), ενώ αρκετές άλλες οι οποίες έχουν σχέση με τη ψηφιοποίηση αναμένεται να υλοποιηθούν σύντομα με την ολοκλήρωση του έργου. Αρκετές δράσεις είναι συνεχείς και έχουν ενισχυθεί σημαντικά, όπως η ενδυνάμωση των διεθνών σχέσεων με άλλα κράτη, με την πραγματοποίηση αρκετών διεθνών συναντήσεων τόσο με κράτη-μέλη της Ε.Ε. αλλά και τρίτες χώρες. Εργαζόμαστε ιδιαίτερα στην εδραίωση αποτελεσματικής συνεργασίας με τη ναυτιλιακή βιομηχανία, θεσμοθετώντας πρόσφατα δύο συμβουλευτικές επιτροπές μέσω των οποίων θα παρέχονται συμβουλές και εισηγήσεις προς τον εκάστοτε υφυπουργό Ναυτιλίας, ενώ η συνεργασία με την ναυτιλιακή κοινότητα έχει ενισχυθεί σημαντικά μέσω συ-

νεκτών συναντήσεων και διαβουλεύσεων τόσο με οργανωμένα σύνολα όσο και με ναυτιλιακές εταιρείες. Επίσης, τα πράσινα φορολογικά κίνητρα έχουν επικαιροποιηθεί πρόσφατα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες συνθήκες.

—Βλέπουμε πως τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες από πολλά εμπλεκόμενα μέρη για καλλιέργεια ναυτικής και ναυτιλιακής κουλτούρας στους νέους. Μιλήστε μας για τις ενέργειες του υφυπουργείου σε αυτή την κατεύθυνση.

—Η προσέλκυση των νέων μας στη ναυτιλία αποτελεί προτεραιότητα και καθήκον μας ως υφυπουργείο Ναυτιλίας και προς αυτή την κατεύθυνση τα τελευταία χρόνια γίνονται

στοχευμένες και συντονισμένες προσπάθειες ενθέρωσης της νέας γενιάς για τις επιλογές για μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία σε έναν τομέα που το ποσοστό ανεργίας, τουλάχιστο για τους αποφοίτους των ναυτικών σχολών, είναι μηδενικό. Είναι γενικά παραδεκτό ότι τα επαγγελματικά της θαλάσσιας δεν περιλαμβάνονται μέσα στις πρώτες επιλογές των νέων μας, παρόλο που υπάρχει τεράστια ανάγκη εργοδότησης στον συγκεκριμένο τομέα.

Φέτος οι προσπάθειες ενισχύονται με νέες δράσεις που έχουν συμφωνηθεί με το υπουργείο Παιδείας, οι οποίες στοχεύουν κυρίως στην ενημέρωση και καλλιέργεια θαλάσσιας κουλτούρας. Συγκεκριμένα, για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκε με επιτυχία εκπαιδευτική ημερίδα «Γνω-

ρίζω τον κόσμο της Ναυτιλίας», στην οποία συμμετείχαν 100 μαθητές της Α΄ και Β΄ λυκείου και τεχνικών σχολών από τις Επαρχίες Λεμεσού και Πάφου, η οποία θα επαναληφθεί και στις υπόλοιπες επαρχίες. Στο πλαίσιο της ημερίδας αναδεικνύουμε τα πλεονεκτήματα αλλά και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τομέα της ναυτιλίας και θέλουμε να επικοινωνήσουμε με τους νέους μας το στρατηγικό πλεονέκτημα της ναυτιλίας μας ως επαγγελματικού κλάδου, τις προοπτικές και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ναυτικού και ναυτιλιακού επαγγέλματος, ώστε να επιλέγουν συνειδητά ένα ασφαλές και με προοπτικές εργασιακό περιβάλλον. Δίνεται επίσης η ευκαιρία στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν προσομοιωτές γέφυρας και μηχανής ώστε να μπορούν να βιώσουν την

εμπειρία της εργασίας στα πλοία και στη θάλασσα.

Επιπρόσθετα, έχουν τροποδομηθεί και νέες δράσεις όπως η διοργάνωση Έκθεσης Επαγγελματιών, η οποία θα διεξαχθεί στο πλαίσιο του καθιερωμένου φεστιβάλ «ΘΑΛΑΣΣΑ 2024», και την οποία θα επισκεφθούν οργανωμένα όλα τα σχολεία της Κύπρου. Για να φτάσουμε ωστόσο στα επιθυμητά επίπεδα χρειάζεται συστηματική και συνεκτική προσπάθεια από διάφορους εμπλεκόμενους φορείς της Πολιτείας, γοητεία και εκπαιδευτικούς, ώστε πρώτα να καλλιεργηθεί η θαλάσσια κουλτούρα στον τόπο μας, να πετύχουμε την αναβίωση της ναυτικής μας παράδοσης, την εξοικείωση με το θαλασσινό στοιχείο, και γενικότερα να φέρουμε κοντά τους νέους μας με τη θάλασσα.

Καθοριστικός ο Μάιος για το ηλεκτρικό καλώδιο

Μελέτη του Φορέα Υλοποίησης μπορεί να ξεκλειδώσει τη συμμετοχή της Κύπρου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Δύο εμπόδια θα πρέπει να ξεπεράσει ο ΑΔΜΗΕ, Φορέας Υλοποίησης του ηλεκτρικού καλωδίου Great Sea Interconnector, προκειμένου να αντλήσει τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους που θα επιτρέψουν την απρόσκοπτη υλοποίηση του ενεργειακού έργου. Το πρώτο εμπόδιο είναι να ληφθεί η τελική απόφαση της κυβέρνησης για συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο μετοχικό σχήμα. Το δεύτερο αφορά την έγκριση της κοινής μεθοδολογίας ανάκτησης του εσόδου από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας της Κύπρου (ΡΑΕΚ), η οποία φέρεται να αμφισβητεί την ανάγκη νέας μεθοδολογίας, παραπέμποντας στη μεθοδολογία που ενέκρινε με απόφασή της, το 2023. Ο ΑΔΜΗΕ φαίνεται να καίγεται να κλείσει τα δύο ζητήματα προκειμένου να ξεκλειδώσει τη χρηματοδότηση του έργου. Οι εκκρεμότητες που υπάρχουν έχουν οδηγήσει σε αναστολή πληρωμών σε αντισυμβαλλόμενους, με ορατό το ενδεχόμενο παύσης εργασιών. Ήδη η γαλλική εταιρεία Nexans στην οποία έχει κατακυρωθεί το συμβόλαιο κατα-

σκευής του ηλεκτρικού καλωδίου ενήμερωσε και επίσημα τον ΑΔΜΗΕ πως θα σταματήσει τις εργασίες κατασκευής του υποβρύχιου καλωδίου εάν δεν της καταβληθεί η δόση του Απριλίου που εκκρεμεί και του Μαΐου που έπεται, την 1η Ιουνίου. Τυχόν περαιτέρω καθυστέρηση ενδεχομένως να ανοίξει νέες τρύπες προς την πλευρά της Ε.Ε., η οποία παρακολουθεί τις εξελίξεις. Όπως μεταδίδεται από την Ελλάδα σε τηλεδιάσκεψη που πραγματοποιήθηκε πριν από το Πάσχα με τους εμπλεκόμενους φορείς Ελλάδας και Κύπρου, η DG Energy ζήτησε επίσημα των διαδικασιών για να ξεμπλοκάρει η εμβληματική διασύνδεση, που θα βγάλει από την ενεργειακή απομόνωση την Κύπρο.

Μελέτη από ΑΔΜΗΕ

Όπως έχει γράψει η «Κ», η κυπριακή πλευρά παρά το γεγονός ότι έχει αποφασίσει να έχει συμμετοχή στο μετοχικό σχήμα του ενεργειακού έργου προτού αναβή το πράσινο φως έχει ζητήσει τη διεξαγωγή μελέτης βιωσιμότητας. Μια διαδικασία η οποία θα καθυστερήσει τη λήψη τελικής απόφασης η οποία τοποθετείται περί τα

Η κυπριακή πλευρά εκτιμά πως μπορεί να λάβει την τελική απόφαση μετοχικής συμμετοχής στο ηλεκτρικό καλώδιο μέχρι τέλος του καλοκαιριού, με τον ΑΔΜΗΕ να επιδιώκει επίσημης της τελικής απόφασης προκειμένου να ξεκλειδώσει χρηματοδοτήσεις του έργου.

τέλη καλοκαιριού. Η στάση της κυβέρνησης προκάλεσε τη δημόσια αντίδραση του υπουργού Ενέργειας της Ελλάδας, δημιουργώντας τριβές και σε πολιτικό επίπεδο. Ο ΑΔΜΗΕ προκειμένου να επιταχύνει τις διαδικασίες οριστικοποίησης του μετοχικού σχήματος προχώρησε στην ετοιμασία σχετικής μελέτης. Όπως έγραψε πρόσφατα η «Κ», ο ΑΔΜΗΕ αναμένεται να ζητήσει από την κυπριακή κυβέρνηση συνάντηση για να της παρουσιάσει μέσα στον μήνα τα πρώτα αποτελέσματα της μελέτης κόστους - οφέλους της διασύνδεσης, που σύμφωνα με πληροφορίες είναι θετικά. Τα αποτελέσματα της μελέτης εκτιμάται ότι θα ανοίξουν τον δρόμο για τη συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο μετοχικό κεφάλαιο του Great Sea Interconnector και τη χρηματοδότησή του με ποσό έως και 100 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης. Η Κύπρος έχει δεσμευθεί από τον

Φεβρουάριο για τη μετοχική συμμετοχή της στο έργο, θέτοντας ως προαπαιτούμενο την επαναβεβαίωση της βιωσιμότητάς του, μέσω νέας μελέτης κόστους - οφέλους την οποία θα έκανε η ίδια αρχικά το περασμένο φθινόπωρο, αλλά τελικά την παρέπεμψε στον ΑΔΜΗΕ.

Αισιοδοξία

Στην Αθήνα οι πληροφορίες αναφέρουν πως επικρατεί αισιοδοξία προκειμένου να ξεπεραστεί το αδιέξοδο που υπάρχει. Η μελέτη του ΑΔΜΗΕ πιστεύεται πως μπορεί να επηρεάσει τη χρηματοδότηση του έργου από την ΕΤΕπ, με την οποία ο ΑΔΜΗΕ βρίσκεται σε τεχνικές συζητήσεις. Η ΕΤΕπ θα επανεξετάσει την απόφασή της για τη χρηματοδότηση του έργου με 500 εκατ. ευρώ, που είχε απορρίψει πριν ο ΑΔΜΗΕ καταστεί ο νέος Φορέας Υλοποίησης του ηλεκτρικού καλωδίου.

Η Λευκωσία

Κυβερνητικές πηγές στη Λευκωσία δήλωσαν στην «Κ» άγνοια για την κάθοδο του ΑΔΜΗΕ στη Λευκωσία προκειμένου να παρουσιάσει τα αποτελέσματα της μελέτης. Απόψη του υπουργείου Ενέργειας είναι πως η μελέτη δεν θα πρέπει να πραγματοποιηθεί από κάποιο εμπλεκόμενο μέρος, με την κυβέρνηση να δηλώνει έτοιμη να συνδράμει στην αναζήτηση ανεξάρτητου οίκου για τη διεξαγωγή της μελέτης. Κυβερνητικές πηγές σε μια πρώτη αντίδραση για τη μελέτη του ΑΔΜΗΕ ανέφεραν πως θα πρέπει να εξεταστεί η ποιότητα της μελέτης αλλά και ο οίκος που την ετοίμασε. Οι πληροφορίες αναφέρουν πως η κυβέρνηση φέρεται αποφασισμένη να κλείσει το συγκεκριμένο ζήτημα το ερχόμενο καλοκαίρι με τη λήψη τελικής απόφασης συμμετοχής στο ηλεκτρικό καλώδιο.

Ενστάσεις από ΡΑΕΚ για μεθοδολογία εσόδων

Όπως μεταδίδεται από την Αθήνα, κλειστό πρέπει να θεωρείται και το θέμα της μεθοδολογίας εσόδου του έργου. Ο ΑΔΜΗΕ έχει εισηγηθεί απόσβεση του συνολικού κόστους κατασκευής της διασύνδεσης ύψους 1,9 δισ. ευρώ σε 25 χρόνια, με τη ΡΑΕΚ να φέρεται να επεκτείνει το διάστημα στα 35 με 37 χρόνια για να περιορίσει τις επιβαρύνσεις προς τους καταναλωτές. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Κ» Ελλάδος, το κόστος του έργου θα ανακτηθεί από τους καταναλωτές Ελλάδας και Κύπρου μέσω των τελών χρήσης δικτύου κατ' αναλογία 37%-63% αντίστοιχα, όπως ήδη έχει συμφωνηθεί. Αποδεκτή φέρεται να κάνει η ΡΑΕΚ και την πρόταση του διαχειριστή για την κάλυψη πιθανού γεωπολιτικού ρίσκου - οι καταναλωτές δηλαδή να συνεχίσουν να πληρώνουν τέλη σε περίπτωση που υπάρξουν καθυστερήσεις από κάποιο γεωπολιτικό εμπόδιο, που δεν μπορεί να αποκλειστεί στην ευαίσθητη ζώνη διέλευσης του ηλεκτρικού καλωδίου. Με την έγκριση της μεθοδολογίας εσόδου από τη ΡΑΕΚ, κλείνει ένα σημαντικό προαπαιτούμενο για τη χρηματοδότηση του έργου από τις εμπορικές τράπεζες. Απομένει η έγκριση της κοινής μεθοδολογίας ανάκτησης του εσόδου που έχει προτείνει ο ΑΔΜΗΕ και από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας της Κύπρου (ΡΑΕΚ), η οποία σύμφωνα με πληροφορίες φέρεται να αμφισβητεί την ανάγκη νέας μεθοδολογίας, παραπέμποντας στη μεθοδολογία που ενέκρινε το 2023. Η ΡΑΕΚ φέρεται επίσης να μην αποδέχεται το αίτημα του ΑΔΜΗΕ για κοινή μεθοδολογία ανάκτησης του εσόδου από τις Ρυθμιστικές Αρχές Ελλάδας και Κύπρου, η οποία για τον ΑΔΜΗΕ θεωρείται απαραίτητη για να διασφαλίσει την ομαλή ροή των εσόδων σε ετήσια βάση και αντιστοίχως τις πληρωμές προς τους προμηθευτές και αναδόχους. Για τον ΑΔΜΗΕ η διασφάλιση του ρυθμιστικού πλαισίου, που εν προκειμένω σημαίνει η έγκριση από τις ρυθμιστικές αρχές των δύο χωρών της κοινής μεθοδολογίας που έχει εισηγηθεί, είναι απαραίτητη για να ανοίξουν πιστωτικές γραμμές οι εμπορικές τράπεζες, όπως διαπιστώθηκε στις πρώτες κρούσεις που έκανε για χρηματοδότηση.

Πλανήτης ή πλαστικό; Μεγάλος ένοχος για την κλιματική αλλαγή τα πλαστικά

Η ευκολία και η πρακτικότητα του πλαστικού συχνά επισκιάζουν μια τρομακτική αλήθεια: τις καταστροφικές συνέπειές του στο περιβάλλον και το ότι είναι ένας μεγάλος ένοχος για την κλιματική αλλαγή. Από τα πλαστικά μπουκάλια για το νερό και τα διάφορα ποτά που πίνουμε και τις συσκευασίες τροφίμων μέχρι τα ρούχα, το πλαστικό είναι αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας. Το τίμημα, όμως που καταβάλλουμε για αυτή την «εξάρτηση» είναι στ' αλήθεια τεράστιο και αυτό δεν αφορά μόνο την υγεία μας.

Τα πλαστικά απόβλητα είναι παντού. Αρκεί μια βόλτα ή μια εξόρμηση στο βουνό και στην θάλασσα για να δει κάποιος με τα ίδια του τα μάτια, αυτό που όλες οι επιστημονικές έρευνες αποδεικνύουν, ότι δηλαδή πνιγόμαστε στα πλαστικά. Σύμφωνα με στοιχεία της Μπ Κυβερνητικής Οργάνωσης Plastic Oceans κάθε χρόνο παράγονται περίπου 350 εκατομμύρια κυβικοί τόνοι πλαστικού, από τους οποίους περίπου οι μισοί είναι μιας χρήσης. Τουλάχιστον 10 εκατομμύρια τόνοι καταλήγουν στους ωκεανούς. Από όλη αυτή την παραγωγή μόνο ένα μικρό ποσοστό ανακυκλώνεται.

Πλαστικό ο νέος «άνθρακας»

Και αυτό είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου, καθώς τα πλαστικά έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε όλο τον κύκλο ζωής τους, οι συνέπειες των οποίων δεν είναι ούτε ορατές ούτε προφανείς. Οι περισσότεροι δεν συνειδητοποιούν πως τα πλαστικά προέρχονται από ορυκτά καύσιμα. Κάτι που σημαίνει πως η εξόρυξη της πρώτης ύλης, δηλαδή το πετρέλαιο, όπως, επίσης και η παραγωγή της, τροφοδοτεί την κλιματική κρίση, εκπέμποντας τεράστιες ποσότητες αερίων θερμοκηπίου, τα οποία ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για την κλιματική αλλαγή.

Σύμφωνα με την οργάνωση CleanHub η βιομηχανία πλαστικού χρησιμοποιεί περίπου το 14% της παγκόσμιας κατανάλωσης πετρελαίου, ένα ποσοστό που αναμένεται να εκτοξευθεί στο 20% έως το 2050. Με λίγα λόγια, ένα στα εφτά βάρηλα πετρελαίου που εξορύσσεται, χρησιμοποιείται για την παραγωγή πλαστικών. Ένα πλαστικό μπουκάλι νερού που χρησιμοποιεί κάποιος για να πει

Η άγνοια, τεράστια περιβαλλοντική επιβάρυνση που φέρνει στον πλανήτη η χρήση πλαστικών. Τα μικροπλαστικά επηρεάζουν ακόμη και τον καιρό ενώ πρόσφατες μελέτες καταδεικνύουν πως το πλαστικό βρίσκεται ήδη στον ανθρώπινο οργανισμό, εγκυμονώντας σοβαρούς κινδύνους για την υγεία.

νερό, μπορεί και να αντιπροσωπεύει το ένα εικοστό της κατανάλωσης πετρελαίου ενός αυτοκινήτου.

Ο ρόλος του πλαστικού στην υπερθέρμανση του πλανήτη

Αλλά η απειλή δεν έρχεται μόνο από την εξόρυξη πετρελαίου, που χρησιμοποιείται για τα πλαστικά, αφού και η παραγωγή είναι εξίσου καταστροφική. Ο ΟΟΣΑ χτυπάει τον κώδωνα του κινδύνου: Τεράστιες ποσότητες αερίων θερμοκηπίου εκτοξεύονται στην ατμόσφαιρα στη διάρκεια παραγωγής πλαστικών συσκευιών, θερμαίνοντας τον πλανήτη μας. Μάλιστα, το πρόβλημα είναι ακόμη μεγαλύτερο σε χώρες, όπως η Κίνα, που παρασκευάζεται το 32% του συνόλου των πλαστικών και που οι βιομηχανίες δεν χρησιμοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας αλλά ακόμη και άνθρακα και λιγνίτη. Μέχρι

το τέλος της δεκαετίας του διανύουμε, εκτιμούν πολλοί επιστήμονες οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τη βιομηχανία πλαστικών θα ξεπεράσουν σε αρκετές χώρες και αυτές των ρυπογόνων μονάδων παραγωγής ενέργειας με χρήση ορυκτών καυσίμων.

Τα μικροπλαστικά επηρεάζουν και τον καιρό

Η επιστήμη φέρνει στα φως μια ανησυχητική αλήθεια: τα πλαστικά που σπάζουν και που καταλήγουν σε μικροπλαστικά μολύνουν ακόμα και τα σύννεφα. Μια μελέτη στο περιοδικό ACS Environmental Science & Technology Letters αποκάλυψε την ύπαρξη μικροπλαστικών σε σύννεφα πάνω από βουνά στην Κίνα. Πώς φτάνουν εκεί; Από τα εκατομμύρια πλαστικά αντικείμενα που χρησιμοποιούμε καθημερινά όπως πλαστικά

μπουκάλια και συσκευασίες.

Εύλογα, λοιπόν, οι επιστήμονες ανησυχούν πως τα μικροπλαστικά μπορούν να επηρεάσουν τον καιρό. Κάτι, που ενδεχομένως να έχει δραματικές συνέπειες, καθώς ήδη η κλιματική αλλαγή έχει αυξήσει κατά πολύ την καταστροφικότητα φυσικών φαινομένων, όπως οι πλημμύρες ή οι ξηρασίες.

Θλιβερή η εικόνα των κυπριακών ακτών

Το πρόβλημα είναι ακόμη πιο μεγάλο για την Κύπρο, που ήδη βιώνει τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Πρόσφατη μελέτη του Ερευνητικού Κέντρου ΑΚΤΗ κατέδειξε πως πάνω από το 80% των σκουπιδιών στις κυπριακές ακτές είναι πλαστικά. Πλαστικά μπουκάλια, σακούλες, ποτήρια πνίγουν το θαλάσσιο οικοσύστημα και θέτουν σε κίνδυνο την πλούσια θαλάσσια ζωή του νησιού. Ο

μέσος όρων των κυπριακών ακτών είναι περίπου 20 κομμάτια σκουπιδιών σε κάθε 100 τετραγωνικά μέτρα παραλία, ενώ υπάρχουν και περιοχές που φτάνουν τα 90 κομμάτια σκουπίδια στα 100 τετραγωνικά μέτρα.

Σε κίνδυνο η υγεία μας

Η μόλυνση από το πλαστικό δεν δηλητηριάζει μόνο τον πλανήτη αλλά και εμάς τους ίδιους. Οι εκατομμύρια τόνοι πλαστικών απορριμμάτων, που βρίσκονται διάσπαρτοι σε ξηρά και θάλασσα, διασπώνται σε μικροσκοπικά κομμάτια, και στη συνέχεια εισβάλλουν στην τροφική αλυσίδα.

Έρευνες έχουν δείξει πως οι επιπτώσεις από τα μικροπλαστικά στην υγεία πιθανόν να είναι πολύ αρνητικές. Μπορούν να περάσουν από το πεπτικό μας σύστημα στα υπόλοιπα συστήματα και όργανα και από τους πνεύμονες απευθείας στην κυκλοφορία του αίματος, ή και μέσω του πλακούντα ακόμα και στα σώματα των εμβρύων. Τα μικροπλαστικά και τα ναυοπλαστικά στον ανθρώπινο οργανισμό ενδεχομένως να αυξάνουν τον κίνδυνο πρόωρου θανάτου, να σχετίζονται με διάφορες μορφές καρκίνου αλλά και βλάβες σε όργανα όπως το συκώτι και η καρδιά.

Απεξάρτηση από το πλαστικό

Ζούμε, σε ένα κόσμο κυριολεκτικά πλαστικό και ήρθε η ώρα να κάνουμε κάτι για αυτό, ώστε να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές έναν πλανήτη βιώσιμο. Για να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή πρέπει να περάσουμε στην απεξάρτηση από το πλαστικό, υιοθετώντας πιο βιώσιμες επιλογές.

Το αλουμίνιο και το γυαλί αποτελούν εναλλακτικές λύσεις, καθώς πρόκειται για δύο υλικά με πλεονεκτήματα. Το αλουμίνιο είναι 100% ανακυκλώσιμο, ανακυκλώνεται πολλές φορές, χωρίς να αλλοιώνεται η ποιότητά του. Το γυαλί, είναι επίσης 100% ανακυκλώσιμο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί άπειρες φορές.

Αν κάθε φορά που έχουμε την επιλογή, διαλέγουμε αλουμινένια κουτάκια ή γυάλινες συσκευασίες, κάνουμε ένα βήμα για να σωθεί ο πλανήτης, μειώνοντας το περιβαλλοντικό μας αποτύπωμα.

Ανθίζει η βιομηχανία της προεκλογικής

Πάνω από 6,5 εκατ. ευρώ θα κοστίσουν στο κράτος οι εκλογές του Ιουνίου – Οι υπηρεσίες από εταιρείες και οι influencers

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Οι εκλογές του Ιουνίου είναι πολύπλοκες αφού για πρώτη φορά διεξάγονται μαζί οι εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνάμα με τις ευρωεκλογές. Εκτός από τις πολιτικές προεκτάσεις αυτό είναι και δύσκολο για τους ψηφοφόρους, αφού κατακλύζονται καθημερινά από πολιτικά μηνύματα υποψηφίων Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δημάρχων, αντιδημάρχων, Δημοτικών Συμβουλίων, κοινοταρχών, μελών Κοινοτικών Συμβουλίων, προέδρων Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης και μελών Σχολικών Εφορειών. Η «Κ» επικοιμώνησε με το υπουργείο Εσωτερικών για το κόστος των επερχόμενων εκλογών το οποίο, όπως μας λέχθηκε, θα ανέλθει στα 6,5 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, το κράτος θα εισπράξει κάποια χρήματα αφού ο κάθε υποψήφιος καταβάλει με την υποψηφιότητα του και σχετικό παράβολο. Οι υποψήφιοι ευρωβουλευτές καταβάλλουν 1.000 ευρώ έκαστος, το ίδιο και οι υποψήφιοι δήμαρχοι με τους περιφερειάρχες, ενώ οι αντιδήμαρχοι 500 ευρώ ο καθένας. Δημοτικοί σύμβουλοι και σχολικοί έφοροι από 100 ευρώ. Ωστόσο, πολλά χρήματα κοστίζουν και οι ευρωεκλογές, αφού μόνο η καμπάνια για συμμετοχή των πολιτών σε αυτές αναπτύσσεται σε 27 κράτη-μέλη. Συγκεκριμένα, η πολιτική επικοινωνία των ευρωεκλογών κοστίζει στον κάθε Ευρωπαίο πολίτη 8 σεντ και στο σύνολο ανέρχεται στα 37 εκατομμύρια ευρώ.

Προεκλογικές εκστρατείες

Η εξέλιξη της πολιτικής επικοινωνίας μέχρι σήμερα στην Κύπρο έχει υποστεί σημαντικές μεταστάσεις, ιδίως με την έλευση των ψηφιακών μέσων και των κοινωνικών δικτύων. Οι εκλογικές εκστρατείες δεν περιορίζονται πλέον σε παραδοσιακά μέσα όπως η τηλεόραση και οι εφημερίδες, αλλά επεκτείνονται σε διαδικτυακές πλατφόρμες και κοινωνικά δίκτυα. Οι υποψήφιοι πολιτικοί χρησιμοποιούν ενεργά τα κοινωνικά μέσα για να αυξήσουν την προβολή τους και να αλληλο-

Δεν υπάρχει τρόπος να κοστολογηθεί ακριβώς το κόστος της εκστρατείας κάθε υποψηφίου, μιας και η κάθε καμπάνια διαφέρει τόσο σε περιεχόμενο όσο και σε εργαλεία.

πηδρούν με τους πολίτες. Τα βίντεο, τα ζωντανά μεταδιδόμενα, και οι αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν σημαντικά Μέσα για την προώθηση των πολιτικών μηνυμάτων και την ανάδειξη των προτεραιοτήτων τους. Επιπλέον, η διαφήμιση στο Διαδίκτυο έχει γίνει αναπόσπαστο κομμάτι των εκλογικών εκστρατειών, με τη χρήση κατευθυνόμενης διαφήμισης και την ανάλυση δεδομένων για την εντοπιότητα των ψηφοφόρων και την προσαρμογή των μηνυμάτων στις προτιμήσεις τους. Παράλληλα, η ανάπτυξη εφαρμογών και ιστοσελίδων που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις εκλογές, τους υποψηφίους και τις πολιτικές προτάσεις, επιτρέπει στους πολίτες να παρακολουθούν ενεργά την πολιτική διαδικασία και να λαμβάνουν ενημέρωση για τις επιλογές τους. Με την

Η πολιτική επικοινωνία των ευρωεκλογών κοστίζει στον κάθε Ευρωπαίο πολίτη 8 σεντ και στο σύνολο ανέρχεται στα 37 εκατ. ευρώ.

επέλαση των ψηφιακών μέσων, η πολιτική επικοινωνία στην Κύπρο έχει εξελιχθεί σε έναν πολυδιάστατο και δυναμικό τομέα, που επιτρέπει την άμεση αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτικών και πολιτών και ενισχύει τη δημόσια συζήτηση και τον πολιτικό διάλογο.

Υπηρεσίες από εταιρείες

Η εξέλιξη της τεχνολογίας αλλά

και τα νέα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους οι υποψήφιοι κοστίζουν, αφού για ένα σωστό και επαγγελματικό περιεχόμενο χρειάζονται επαγγελματίες που έχουν την τεχνική γνώση. Είναι και αυτή η συνθήκη που ώθησε πολλές εταιρείες επικοινωνίας να ασχοληθούν με προεκλογικές καμπάνιες. Πέραν από τα κλασικά εργαλεία, μία σύγχρονη πολιτική καμπάνια εμπεριέχει τρία πεδία. Αυτό της στρατηγικής επικοινωνίας, της διαχείρισης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης του υποψηφίου, αλλά και της διαφήμισης τόσο της παρουσίας του στη δημόσια σφαίρα αλλά και των θέσεων που προεβύει. Από την άλλη, η παραδοσιακοί τρόποι που χρησιμοποιούνται κυρίως από υποψηφίους μεγαλύτερης ηλικίας, όπως έντυπες διαφημίσεις, τοποθέτηση αριθμών σε διαφημιστικούς χώρους, αλλά και διενέργεια εκδη-

λώσεων με φυσική παρουσία. Δεν υπάρχει τρόπος να κοστολογηθεί ακριβώς το κόστος της εκστρατείας κάθε υποψηφίου μιας και η κάθε καμπάνια διαφέρει τόσο σε περιεχόμενο όσο και σε εργαλεία που μπορεί να επιτρέπει το budget του κάθε υποψηφίου. Αν πάρουμε ως παράδειγμα έναν υποψήφιο βουλευτή με έναν ευρωβουλευτή, τα κοινά που απευθύνονται είναι διαφορετικά και σε μορφή και σε μέγεθος. Είναι άλλο πράγμα να διενεργεί κάποιος καμπάνια που να αφορά μόνο μία πόλη και άλλο πράγμα να απευθύνεται σε όλη την Κύπρο.

Οι influencers

Η ανθούσα βιομηχανία επικοινωνίας στην Κύπρο έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Με την επέκταση της ψηφιακής εποχής, οι εταιρείες επικοι-

Νομικά κενά και ελλείψεις έλεγχου

Φυσικά βάσει νόμου υπάρχει πλαφόν για την κάθε καμπάνια και μάλιστα όλοι οι υποψήφιοι υποβάλλουν αναφορά μετά τις εκλογές τα ακριβή έξοδα για την προεκλογική τους καμπάνια. Μία διαδικασία που φαίνεται να είναι διατηρητέα και μας θυμίζει αυτό που χρόνια πράττουν Κύπριοι πολιτικοί με το πόθεν έσχες. Δηλαδή, υποβάλλουν ένα ποσό στον έφορο εκλογών το οποίο είναι πολύ χαμηλότερο από τα πραγματικά έξοδα. Αυτό μάλιστα είναι μία πρακτική χρόνων, η οποία είναι εύκολο να την δει κάποιος αν αναλογιστεί την καμπάνια. Συγκεκριμένα, δεν μπορεί ένας υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος ή βουλευτής να δηλώνει έξοδα προεκλογικού 10.000 ευρώ και οι έντυπες διαφημίσεις του ή αυτές που μπαίνουν σε διάφορα σημεία της πόλης ή η διαφημιστική του καμπάνια στα ΜΚΔ να υπερβαίνουν το δηλωθέν ποσό. Το λυπηρό βέβαια είναι πως κανείς δεν ελέγχει κανέναν ουσιαστικά.

ωνίας εκμεταλλεύονται νέες τεχνολογίες και πλατφόρμες για να προσφέρουν υπηρεσίες όπως το ψηφιακό μάρκετινγκ, τη διαφήμιση στο Διαδίκτυο, τον σχεδιασμό ιστοσελίδων και τις υπηρεσίες κοινωνικών μέσων. Οι εταιρείες αυτές προσφέρουν όλη την γκάμα των υπηρεσιών από παραγωγή περιεχομένου μέχρι συμβουλευτική στον υποψήφιο. Επίσης, οι λεγόμενοι influencers και άτομα που έχουν πάρα πολύ μεγάλο κοινό να τους ακολουθεί, φιλοξενούν στα δικά τους κανάλια επικοινωνίας πολλούς υποψηφίους και τους παρουσιάζουν στο δικό τους κοινό. Μόνο και μόνο η παραγωγή ενός podcast στην Κύπρο μπορεί να στοιχίσει από 300 μέχρι 1.200 ευρώ –ή και περισσότερα– αφού έχει να κάνει με το μέγεθος του κοινού που θα δει τον υποψήφιο αλλά και το κόστος παραγωγής.

Αύξηση αιτήσεων για «χρυσή βίζα» κατά 52% σε ένα χρόνο στην Ελλάδα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Μικρή κάμψη σημείωσαν οι νέες αιτήσεις χορήγησης αδειών παραμονής μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα», κατά τη διάρκεια του φετινού πρώτου τριμήνου. Με βάση τα σχετικά στοιχεία του υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, υποβλήθηκαν συνολικά 1.964 νέες αιτήσεις, 50 λιγότερες συγκριτικά με τις 2.015 που είχαν υποβληθεί κατά το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Οι συνθήκες στην αγορά ήταν παρόμοιες με τις τρέχουσες, καθώς σε αμφότερες τις περιόδους είχαν γίνει γνωστές οι αλλαγές στο πρόγραμμα, με ένα χρονικό «παράθυρο» λίγων μηνών έως την εφαρμογή τους.

Η επίδραση των νέων μέτρων με την αύξηση των κατώτατων ορίων επένδυσης είναι εμφανής στην αγορά.

Ωστόσο, είναι εμφανές και η επίδραση των νέων μέτρων, καθώς η αίσθηση του «επείγοντος» που δημιουργούν, έχουν ως αποτέλεσμα να πολλαπλασιαστεί το επενδυτικό ενδιαφέρον. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο τέλος του περυσινού πρώτου τριμήνου είχαν χορηγηθεί 11.038 αρχικές άδειες μόνιμου επενδυτή και εκκρεμούσε η έγκριση επιπλέον 4.842 αδειών, δηλαδή το συνολικό μέγεθος των

Από την 1η Σεπτεμβρίου το ελάχιστο ύψος επένδυσης θα αυξηθεί σε 800.000 ευρώ για την Αττική, τη Θεσσαλονίκη, αλλά και τα νησιά με ελάχιστο μόνιμο πληθυσμό 3.100 κατοίκων.

αδειών ανερχόταν σε 16.035. Ενα χρόνο μετά, ο αντίστοιχος αριθμός έχει εκτοξευτεί κατά 52%, καθώς εφόσον εγκριθούν οι αιτήσεις που εκκρεμούν (8.422), ο συνολικός αριθμός των κατόχων αδειών παραμονής θα αυξηθεί σε 24.397. Πρόκειται για μια επίδοση που ισοδυναμεί με ελάχιστο ύψος επένδυσης άνω των 6 δισ. ευρώ, κατά τη διάρκεια των σχεδόν 10 ετών που το πρόγραμμα «χρυσή

βίζα» βρίσκεται σε ισχύ. Ωστόσο αξίζει να τονιστεί ότι ποτέ στο παρελθόν (ακόμα και πριν από την πανδημία) δεν ήταν τόσο υψηλά τα σχετικά νούμερα, καθώς κατά κανόνα εγκρίνονταν 1.500-2.000 νέες άδειες. Το 2023, όταν πολλοί επενδυτές επιτάχυναν τις σχετικές διαδικασίες, ώστε να προλάβουν τη σχετική προθεσμία (1η Αυγούστου), οι αιτήσεις εκτοξεύτηκαν σε 8.506.

Όπως δείχνουν τα στοιχεία του φετινού πρώτου τριμήνου, οι νέες αλλαγές που ψηφίστηκαν πριν από λίγες εβδομάδες, θα έχουν παρόμοιο αποτέλεσμα. Με βάση τον τρέχοντα ρυθμό νέων αιτήσεων και μέχρι την καταληκτική ημερομηνία της 31ης Αυγούστου, είναι πιθανό να υποβληθούν άλλες 4.000 αιτήσεις, καθώς αυτό θεωρείται πως θα είναι και το τελευταίο «παράθυρο» πριν από τη σταδιακή υποβάθμιση της σημασίας του προγράμματος για τις τιμές και τη ζήτηση στην αγορά κατοικίας.

Υπενθυμίζεται ότι από την 1η Σεπτεμβρίου, το ελάχιστο ύψος επένδυσης θα αυξηθεί σε 800.000 ευρώ για την Αττική, τη Θεσσαλονίκη, αλλά και τα νησιά με ελάχιστο μόνιμο πληθυσμό 3.100 κατοίκων. Στην υπόλοιπη χώρα, το όριο αυξάνεται από τις 250.000 στις 400.000 ευρώ. Παράλληλα, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να περιορίζουν τις επιλογές τους σε ακίνητα επιφάνειας τουλάχιστον 120 τ.μ.

Πάντως, αν κρίνει κανείς από τον αριθμό των εκκρεμών αιτήσεων, φαίνεται πως για τα αιτήματα που υποβάλλονται φέτος, θα χρειαστούν ακόμα και πάνω από 12 μήνες έως ότου εγκριθούν. Κατά τη διάρκεια του 2023, εγκρίθηκαν 4.444 άδειες, αριθμός που αντιστοιχεί σε πωλίσους ακινήτων ελάχιστης αξίας 1,1 δισ. ευρώ, ενώ κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο οι εγκρίσεις ανήλθαν σε 1.033 νέες άδειες, έναντι 771 εγκρίσεων το αντίστοιχο διάστημα του 2023, μια αύξηση κατά 34%.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ***

Αργά αλλά σταθερά η Ευρωζώνη ανακάμπτει

Από τα τέλη του 2023 οι προβλέψεις για την ανάπτυξη της Ευρωζώνης ήταν συγκρατημένα αισιόδοξες και στηρικθήκαμε σε δύο βασικά επιχειρήματα. Πρώτον, ο τερματισμός της ύφεσης του παγκόσμιου εμπορίου το 2023 και η επακόλουθη διόρθωση των αποθεμάτων στη μεταποίηση θα στήριζαν την ανάκαμψη της βιομηχανικής παραγωγής από την άνοιξη του 2024. Δεύτερον, τα σταθερά κέρδη στην πραγματική αγορά στήριζαν τους δύναμη να ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να ανοίξουν επιπέδους ξανά το πορτοφόλι τους. Μέχρι στιγμής τα δεδομένα επαλήθευσαν εν πολλοίς την πρόβλεψή μας, αν και υπάρχει μια ανατροπή. Παρά το γεγονός ότι η μεταποίηση δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες μας (ακόμη), η εγχώρια οικονομία φαίνεται να σταθεροποιείται νωρίτερα και λίγο περισσότερο από το αναμενόμενο. Μετά την άνοδο από τον Νοέμβριο του 2023 έως τον Ιανουάριο του 2024, ο δείκτης διευθυντών προμηθειών (PMI) της μεταποίησης στην Ευρωζώνη υποχώρησε μετρίως τους τελευταίους τρεις μήνες, στο 45,7 τον Απρίλιο. Η συνεχιζόμενη πτώση των νέων παραγγελιών, συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών, και η μείωση των αποθεμάτων των τελικών προϊόντων υποδηλώνει ότι η επίσημη διόρθωσή τους δεν ολοκληρώθηκε ακόμη. Τα τελευταία στοιχεία για τις παραγγελίες της μεταποίησης στη Γερμανία (-0,4% σε μηνιαία βάση τον Μάρτιο και -4,2% σε τριμηνιαία βάση το πρώτο τρίμηνο) επιβεβαιώνουν το μήνυμα από τα δεδομένα της έρε-

νας περί του δείκτη διευθυντών προμηθειών. Αυτά στη Γερμανία δείχνουν υποτονικότητα συγκριτικά με την Ευρωζώνη συνολικά. Η τρέχουσα κατάσταση και οι προοπτικές της τους επόμενους μήνες στη μεταποίηση είναι, επομένως, χειρότερες από ό,τι είχαμε προβλέψει στην αρχή του 2024. Ωστόσο, η ανάκαμψη της μάλλον έχει αναβληθεί για λίγους μήνες. Στον μεταποιητικό PMI της Ευρωζώνης οι προσδοκίες δωδεκαμήνου για την παραγωγή αυξήθηκαν σε υψηλό 14 μηνών τον Απρίλιο. Ακόμη και στην αντίστοιχη έρευνα του γερμανικού ινστιτούτου ifo, οι προσδοκίες της εξάμηνης παραγωγής ανέκαμψαν απότομα σε υψηλό 12 μηνών τον Απρίλιο. Τώρα αξιολογούμε τις υπηρεσίες. Αν και ο PMI των ΗΠΑ για την παροχή υπηρεσιών παλινδρόμησε πέτυρι το καλοκαίρι, η έρευνα για τον αντίστοιχο δείκτη στην Ευρωζώνη έδειξε άνοδο σε υψηλό 6 μηνών, στο 53,3 τον Απρίλιο. Πρώτη φορά από τον Μάιο του 2023 η καταγραφή της Ευρωζώνης ξεπέρασε των ΗΠΑ. Βέβαια, και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού οι έρευνες για τον PMI υποτίμησαν τις πραγματικές αλλαγές στο ΑΕΠ. Συνολικά η οικονομία της Ευρωζώνης βρίσκεται σε καλό δρόμο για εκπλήρωση των προβλέψεων μας αναφορικά με ρυθμό 0,8% το 2024 και 1,6% το 2025, ελαφρώς πάνω από τις εκτιμήσεις του Bloomberg για 0,6% και 1,4% αντίστοιχως.

* Ο κ. Χολγκερ Σμιέντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Ουραγός παραμένει η Ελλάδα στην παραγωγικότητα εργασίας

Σε χειρότερη θέση στον ΟΟΣΑ είναι μόνο το Μεξικό, η Κολομβία και η Χιλή

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Την πικρή διαπίστωση ότι η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα είναι περίπου 1/3 χαμηλότερη από τον μέσο όρο των κρατών-μελών του έκανε ο ΟΟΣΑ την περασμένη εβδομάδα, στο ειδικό κεφάλαιο της ετήσιας έκθεσής του Economic Outlook, για την Ελλάδα.

Οι λεπτομέρειες, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία του Οργανισμού, είναι ακόμη πιο απογοητευτικές: Οχι μόνον η παραγωγικότητα είναι χαμηλή, αλλά και έχει υποχωρήσει ελαφρώς τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, η Ελλάδα είναι η τελευταία σε ό,τι αφορά τα επίπεδα παραγωγικότητας μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών-μελών του ΟΟΣΑ και η 4η από το τέλος μεταξύ των χωρών-μελών του συνολικά.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού:

- Η παραγωγικότητα της εργασίας, υπολογιζόμενη σε ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας, είναι 34,5 δολάρια στην Ελλάδα το 2022 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) έναντι 53,8 δολαρίων στον ΟΟΣΑ, δηλαδή είναι στο 64,1% του ΟΟΣΑ.

- Σε σύγκριση με την Ευρωζώνη, όπου η παραγωγικότητα είναι 60,8 δολάρια, η ελληνική παραγωγικότητα αντιπροσωπεύει το 56,7%, λίγο πάνω από το μισό. Σε σύγκριση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η παραγωγικότητα είναι 55,7

Παραγωγικότητα της εργασίας

(ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας σε δολάρια, σταθερές τιμές 2015 σε ΜΑΔ)

	2015	2021	2022
ΕΛΛΑΔΑ	34,6	34,1	34,5
Ιρλανδία	94,2	130,6	131,6
Ευρωπαϊκή Ένωση (28 χώρες)	52,5	-	-
Ευρωζώνη (19 χώρες)	58,1	60,9	60,8
Σύνολο ΟΟΣΑ	50,2	54,2	53,8

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνολικά την περίοδο 2015-2022 η παραγωγικότητα παρουσιάζει ελαφρά μείωση.

δολάρια, βρίσκεται στο 61,9%.
• Η επίδοση αυτή τοποθετεί την Ελλάδα στην τελευταία θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών και στην τέταρτη από το τέλος μεταξύ των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ. Σε χειρότερη θέση είναι μόνο το Μεξικό, η Κολομβία και η Χιλή.

- Το 2022, η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα αυξήθηκε, αλλά συνολικά την περίοδο 2015-2022 παρουσιάζει ελαφρά μείωση (βρίσκεται στο 99,76% του 2015). Αντίθετα, οι χώρες του ΟΟΣΑ συνολικά είναι 6,76% υψηλότερα από το 2015, της Ε.Ε. κατά 4,68%.

- Σε σύγκριση με το 2000, η απόσταση του επιπέδου της παραγωγικότητας από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ μεγάλωσε στην Ελλάδα, όπως και στο Ισραήλ, στην Ιαπωνία, στο Μεξικό και στη Νέα Ζηλανδία.

Οι περισσότερες άλλες χώρες, κυρίως οι λιγότερο ανεπτυγμένες, συνέκλιναν.

Όπως επισημαίνει ο ΟΟΣΑ, η παραγωγικότητα της εργασίας μόνο εν μέρει αντανάκλα τις προσωπικές ικανότητες των εργαζομένων ή την ένταση της προσπάθειάς τους. Ο δείκτης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την παρουσία και τη χρήση άλλων εισροών, όπως το κεφάλαιο, η τεχνολογία, οι οργανωτικές αλλαγές, οι οικονομίες κλίμακος.

Και όπως σημειώνει τον περασμένο Δεκέμβριο το Ελληνικό Συμβούλιο Παραγωγικότητας του ΚΕΠΕ, στην ετήσια έκθεσή του: «Καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση της αναμενόμενης αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας είναι, αφενός, η αύξηση της χρησιμοποίησης του εργατικού δυναμικού, που αποτελεί παράγοντα-κλειδί, λαμβάνοντας υπόψη τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δυσμενείς επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού, και αφετέρου η σημαντική αύξηση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, ιδίως στον επιχειρηματικό τομέα και στον τομέα υψηλής τεχνολογίας της οικονομίας».

Για να καταδείξει τη σημασία της παραγωγικότητας, ο ΟΟΣΑ επικαλείται φράση του Πολ Κρούγκμαν από το 1994: «Η παραγωγικότητα δεν είναι το παν, αλλά μακροπρόθεσμα είναι σχεδόν το παν».

Αυξήθηκε κατά 16,5% η επιβατική κίνηση στο «Ελ. Βενιζέλος»

Νέα διψήφια άνοδο εμφάνισε η επιβατική κίνηση στο αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» κατά τον περασμένο Απρίλιο και κατά το πρώτο τετράμηνο της φετινής χρονιάς. Ειδικότερα τον Απρίλιο, σε ετήσια βάση σύγκρισης, ο αριθμός των επιβατών αυξήθηκε κατά 16,3% σε 2,49 εκατ., από τους οποίους 1,8 εκατ. προήλθε εκτός Ελλάδας. Η κίνηση από το εξωτερικό ήταν ενισχυμένη τον Απρίλιο κατά 21,7%, γεγονός που φανερώνει την προβλεπόμενη καλή πορεία του ελληνικού τουρισμού, με το αντίστοιχο ποσοστό να είναι 4,1% για τους ταξιδιώτες εντός Ελλάδας.

Σε επίπεδο πρώτου τετραμήνου η κίνηση αυξήθηκε κατά 16,5%, σε 7,7 εκατ. επιβάτες, από τους οποίους περίπου επτά στους δέκα ή συνολικά 5,4 εκατ. προήλθαν από το εξωτερικό. Το διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου οι ταξιδιώτες εντός Ελλάδας ανήλθαν σε 2,2 εκατ., έχοντας αυξηθεί κατά 8,4% ετησίως. Ενισχυμένη κατά 13,5%, σε 67.400 πτήσεις, υπήρξε και η κίνηση των αεροσκαφών κατά το πρώτο τετράμηνο σε ετήσια βάση. Τον Απρίλιο καταγράφηκαν κατά 15,3% περισσότερες πτήσεις ή 21.100 συνολικά.

Την αυξημένη πτηνική δραστηριότητα του Απριλίου φανερώνουν και τα μεγέθη του ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας (Eurocontrol) για την εβδομάδα 22 έως 28 Απριλίου. Κατά το εν λόγω διάστημα η Ελλάδα ανήκει στη δεκάδα των χωρών με την υψηλότερη πτηνική δραστηριότητα, με 1.288 πτήσεις ανά ημέρα, αριθμός που

είναι αυξημένος κατά 14% και 13% σε σχέση με το ανάλογο χρονικό διάστημα των ετών 2023 και 2019 αντίστοιχα. Τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνει το αεροδρόμιο της Αθήνας με 737 αφίξεις - αναχωρήσεις, αριθμός ενισχυμένος κατά 21% και 23% έναντι του συγκρινόμενου χρονικού διαστήματος του 2023 και του 2019.

Αυτά τα μεγέθη κατατάσσουν το «Ελ. Βενιζέλος» στα δέκα πιο δραστήρια αεροδρόμια της εν λόγω περιόδου.

Εάν οι επιδόσεις της εβδομάδας 22-28 Απριλίου αντιπαρατεθούν με εκείνες του αμέσως

Το τετράμηνο Ιανουαρίου - Απριλίου διακινήθηκαν 7,7 εκατ. άτομα, εκ των οποίων τα 5,4 εκατ. από το εξωτερικό.

προηγούμενου επταμήνου (15-21 Απριλίου), η Ελλάδα καταλαμβάνει τα σκήπτρα ως προς τον ρυθμό αύξησης (+11%) των πτήσεων. Αυτή η μεταβολή, κατά το Eurocontrol, αποδίδεται στην αυξημένη κίνηση των πτήσεων εσωτερικού της Aegean και στα δρομολόγια της TUI και της KLM από και προς Γερμανία και Ολλανδία. Η Ελλάδα μαζί με την Ισπανία, την Ιταλία, την Τουρκία και τη Νορβηγία ανήκει στις πέντε χώρες όπου η αεροπορική κίνηση ξεπέρασε τα επίπεδα του 2019.

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΑΚΙΝΗΤΑ 2024

- Πώς κινείται η αγορά
- Ο βραχνάς των στάσιμων ακινήτων
- Τεχνολογικές τάσεις στο real estate

Την Κυριακή 19 Μαΐου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διπλασιάστηκαν οι εργαζόμενοι συνταξιούχοι μέσα σε 4 μήνες

Εφθασαν τις 78.000 μετά την κατάργηση της παρακράτησης του 30% της σύνταξης

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ξεπερνάει κάθε προσδοκία η εγγραφή των συνταξιούχων που εξακολουθούν να εργάζονται στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΕΦΚΑ, καθώς ήδη έχουν φθάσει τις 78.000 και κάθε ημέρα αυξάνονται. Η κατάργηση της παρακράτησης μέρους της σύνταξης και η αντικατάστασή της με εισφορά επί του εισοδήματος από την εργασία είχε, σύμφωνα με τον υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Πάνο Τσακλόγλου, ιδιαίτερα ικανοποιητικά αποτελέσματα, αφού με το προηγούμενο καθεστώς οι συνταξιούχοι που είχαν δηλώσει ότι συνεχίζουν να απασχολούνται ήταν περίπου 36.000. Να σημειωθεί ότι μέχρι πρόποια, είχαν αμέσως το 30% της σύνταξής τους – μάλιστα αυτό το ποσοστό μέχρι το 2019 ήταν 60%.

Με τον πρόσφατο ασφαλιστικό νόμο οι συνταξιούχοι που δηλώνουν πως συνεχίζουν ή θα συνεχίσουν να εργάζονται, από 1ης Ιανουαρίου 2024 λαμβάνουν ολόκληρη τη σύνταξη τους. Από τον μισθό τους ή το εισόδημά τους εάν είναι ελεύθεροι επαγγελματίες - αγρότες, παράλληλα με τις προβλεπόμενες για όλους τους εργαζομένους ασφαλιστικές εισφορές, παρακρατείται μια ειδική εισφορά υπέρ ΕΦΚΑ, της τάξης του 10%. Σύμφωνα με τον κ. Τσακλόγλου, το μέτρο αυτό βοηθάει τους συνταξιούχους να αυξήσουν τα εισοδήματά τους αλλά και τη μελλοντική τους σύνταξη, καθώς ο απίπλεον χρόνος ασφάλισης, αμέσως μετά τη λήξη της απασχόλησης, με νέα αίτηση του συνταξιούχου θα προσμετρηθεί στον συντάξιμο χρόνο και θα οδηγήσει σε αύξηση της σύνταξης. Γι' αυτόν τον λόγο, σύμφωνα με τον αρμόδιο για τα ασφαλιστικά θέματα υφυπουργό, το μέτρο μέχρι στιγμής έχει πολύ μεγαλύτερη επιτυχία ακόμη και από αυτήν που είχαν αρχικά εκτιμήσει στο υπουργείο.

Αλλωστε, η πλατφόρμα λειτουργεί λιγότερο από 2,5 μήνες και αν ο ρυθμός υποβολής των δηλώσεων συνεχιστεί, στο υπουργείο Εργασίας εκτιμούν ότι θα ξεπεράσουν τις 100.000. Αριθμός πολύ σημαντικός, καθώς έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023 είχαν καταγραφεί μόλις 36.000 εργαζόμενοι συνταξιούχοι.

Η αύξηση του αριθμού οδηγεί το στέλεχος του υπουργείου Εργασίας στην εκτίμηση ότι τους επόμενους μήνες οι δηλώσεις θα φτάσουν πολύ κο-

Στο υπουργείο Εργασίας εκτιμούν ότι οι δηλώσεις εργαζόμενων συνταξιούχων στην ειδική πλατφόρμα του ΕΦΚΑ θα ξεπεράσουν τις 100.000 και θα φθάσουν πολύ κοντά στον πραγματικό αριθμό των συνταξιούχων που εργάζονται με μάρνη εργασία. Σε περίπτωση που έπειτα από έλεγχο διαπιστωθεί ότι συνταξιούχος εργάζεται χωρίς να το έχει δηλώσει, θα παρακρατούνται 12 συντάξεις κύριες και επικουρικές.

Με το νέο καθεστώς παρακρατείται μόνο μια ειδική εισφορά υπέρ ΕΦΚΑ, της τάξης του 10%.

ντά στον πραγματικό αριθμό των συνταξιούχων που εργάζονται με μάρνη εργασία, καθώς άλλωστε αυτός ήταν και ο σκοπός της συγκεκριμένης διάταξης. Παράλληλα, βέβαια, όπως έχει δηλώσει και η αρμόδια υπουργός Εργασίας Δόμνα Μικαηλίδου, σε επίσημη βάση το όφελος του νέου πλαισίου στην απασχόληση συνταξιούχων μπορεί να φθάσει και στις 3.500 ευρώ.

Η δήλωση είναι υποχρεωτική για 4 κατηγορίες συνταξιούχων:

1. Συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ, οι οποίοι ξεκίνησαν να εργάζονται οποτεδήποτε πριν από την έναρξη ισχύος της απόφασης και συνεχίζουν να απασχολούνται μέχρι σήμερα.
2. Συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ, οι οποίοι ξεκίνησαν να εργάζονται από 1.1.2024, ακόμη και εάν έχουν διακόψει την απασχόλησή τους.
3. Όσοι έχουν υποβάλει ή υποβάλλουν εφεξής αίτηση συνταξιοδότησης και συνεχίζουν χωρίς διακοπή την απασχόλησή τους.
4. Όσοι υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης και αναλαμβάνουν εργασία μετά την υποβολή της.

Προσοχή! Υποχρέωση υπο-

βολής δήλωσης έχουν και οι εν αναμονή συνταξιούχοι που η αίτηση συνταξιοδότησής τους βρίσκεται σε εκκρεμότητα. Σε περίπτωση που το αίτημά τους απορριφθεί, στέλεχος του ΕΦΚΑ επισμαίνει ότι το παρακρατηθέν ποσό θα τους επιστραφεί.

Εκκρεμεί, ωστόσο, η σχετική τροπολογία προκειμένου να «θεραπευτεί» το παράδοξο που ισχύει σήμερα για τους εργαζομένους με αναπηρία που θέλουν να βγουν στη σύνταξη, καθώς ισχύει διάταξη που ορίζει ρητά πως πρέπει πρώτα να παραιτηθούν από τη δουλειά τους, να περάσουν ΚΕΠΑ, να βγουν στη σύνταξη και στη συνέχεια να δηλώσουν ότι επιθυμούν να εργαστούν.

Να σημειωθεί, τέλος, ότι σε περίπτωση που μετά από έλεγχο διαπιστωθεί ότι συνταξιούχος εργάζεται χωρίς να το έχει δηλώσει, θα παρακρατηθούν 12 συντάξεις κύριες και επικουρικές. Ο κ. Τσακλόγλου με δηλώσεις του εμφανίστηκε καυσιαστικός σχετικά με τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, επισμαίνοντας ότι θα παραμείνουν αμετάβλητα κατά την επόμενη τριετία.

Συντάξεις με οφειλές

Παράλληλα ο υφυπουργός προανήγγειλε ότι το προσεχές χρονικό διάστημα θα τεθεί σε λειτουργία η ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα για την υποβολή αιτήσεων συνταξιοδότησης από δικαιούχους με οφειλές προς τον ΕΦΚΑ.

Το όριο της οφειλής αυξή-

θηκε στις 30.000 ευρώ για τους ελεύθερους επαγγελματίες (από 20.000) και στις 10.000 ευρώ για τους αγρότες (από 6.000). Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η διαδικασία που θα ακολουθείται θα είναι η εξής:

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση υπαγωγής στη ρύθμιση, μαζί με την αίτηση συνταξιοδότησης. Με αυτήν ο ασφαλισμένος παρέχει τη συγκατάθεσή του στις τράπεζες και στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων για κοινοποίηση στον ΕΦΚΑ των εγγράφων και των στοιχείων που απαιτούνται. Στην πράξη, η αίτηση συνεπάγεται νόμιμη άρση του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων του και του φορολογικού απορρήτου.

Επίσης, δηλώνει τον αριθμό των λογαριασμών που τηρούνται στο όνομα του ασφαλισμένου και το πιστωτικό ίδρυμα στο οποίο τηρούνται, καθώς και ότι το υπόλοιπο αυτών των λογαριασμών κατά το κλείσιμο του μήνα που προηγείται της υποβολής της αίτησης και ο μέσος όρος των καταθέσεων κατά το δωδεκάμηνο που προηγείται της υποβολής της αίτησης δεν υπερβαίνουν τις 12.000 ευρώ (6.000 για τους αγρότες).

Τα αναγκαία προσωπικά στοιχεία του διαβιβάζονται ηλεκτρονικά στις τράπεζες και εντός 10 ημερών ανακτώνται στοιχεία αναφορικά με τις καταθέσεις που τηρούνται σε αυτές, καθώς και την αξία αποτίμησής τους εάν πρόκειται για χρηματοοικονομικό προϊόν.

22.600 εκατομμυριούχοι και 3 δισεκατομμυριούχοι ζουν στην Αθήνα

Ανάμεσα στα ανερχόμενα κέντρα του πλούτου συγκαταλέγεται η Αθήνα, σύμφωνα με τη φετινή έκδοση της μελέτης World's Wealthiest Cities Report 2024 της Henley & Partners, εταιρείας συμβούλων σε θέματα μεταναστευτικής ατόμων υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, στην Αθήνα ζουν σήμερα 22.600 εκατομμυριούχοι, με τον πληθυσμό τους να έχει αυξηθεί κατά 15% την τελευταία δεκαετία. Στην ελληνική πρωτεύουσα ζουν επίσης 42 άτομα με περιουσία άνω των 100 εκατ. δολαρίων, καθώς και 3 δισεκατομμυριούχοι.

Η Henley & Partners τοποθετεί την Αθήνα στη λίστα με τις πόλεις που πρέπει να παρακολουθεί κανείς, καθώς ανακάμπτει μετά την κρίση χρέους και μπαίνει στα ραντάρ των ατόμων υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

«Η Αθήνα είναι μία από τις παλαιότερες πόλεις του κόσμου, με την καταγεγραμμένη Ιστορία της να ξεπερνάει τα 3.000 χρόνια», σημειώνουν οι σύμβουλοι της εταιρείας. «Παρά το δύσκολο ξεκίνημα της δεκαετίας, έπειτα από την ελληνική οικονομική κρίση, η Αθήνα έχει ανακάμψει δυναμικά, με τις τιμές των ακινήτων και τους αριθμούς των ατόμων υψηλής εισοδηματικής στάθμης στην πόλη να αυξάνονται σημαντικά, ειδικά τα τελευταία χρόνια, σε μεγάλο βαθμό λόγω του προγράμματος της "χρυσής βίζας"».

Όπως σημειώνει η Henley & Partners, τα στοιχεία της αφορούν την Αθήνα αλλά και τις κοντινές παραθαλάσσιες περιοχές, όπως η Γλυφάδα και ο Πειραιάς.

Βέβαια θα πρέπει να σημει-

ωθεί ότι η Ελλάδα «σκοράρει» χαμηλά στον δείκτη των ευκαιριών της Henley, ο οποίος μετράει το κατά πόσον οι καλές σπουδές και μια άδεια διαμονής σε κάποια πόλη μπορεί να βοηθήσουν έναν εύπορο μετανάστη να προωθήσει την καριέρα του, να αυξήσει την περιουσία του και να διασφαλίσει την κληρονομιά που θα αφήσει πίσω του. Στον σχετικό δείκτη, η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία ανάμεσα στις χώρες που εξετάστηκαν, με συνολική βαθμολογία ευκαιρίας 48%, έναντι 88% που πέτυχε η πρώτη στη λίστα Ελβετία.

Το World's Wealthiest Cities Report 2024 αποτυπώνει τον νέο χάρτη του πλούτου, ο οποίος αλλάζει σημαντικά εξαιτίας των προγραμμάτων μετανά-

Σύμφωνα με διεθνή έρευνα, η Αθήνα συγκαταλέγεται στα ανερχόμενα κέντρα του πλούτου.

στευσης επενδυτών που δίνουν την ευκαιρία σε άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης να μετακομίσουν στις πιο υποσχόμενες πόλεις.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι ΗΠΑ παραμένουν ο βασικός «μαγνήτης» του πλούτου, καθώς οι 11 από τις 50 πλουσιότερες πόλεις του κόσμου είναι αμερικανικές. Στην κορυφή της λίστας βρίσκεται η πόλη της Νέας Υόρκης, η οποία μετράει 349.500 εκατομμυριούχους, και ακολουθούν το Bay Area της Καλιφόρνιας με 305.700 εκατομμυριούχους και το Los Angeles με 212.100 εκατομμυριούχους.

Τι συνιστά στους νέους η ManpowerGroup για να πετύχουν επαγγελματικά

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η συνεχής αναζήτηση γνώσεων, ο καθορισμός συγκεκριμένων και μετρήσιμων στόχων, αλλά και η αποδοχή της πιθανότητας αποτυχίας είναι κάποια από τα εργαλεία που σύμφωνα με τη ManpowerGroup θα βοηθήσουν τους νέους που επιθυμούν να αναλάβουν σημαντικά καθήκοντα ή και να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση να βελτιώσουν τον «επιχειρηματικό τρόπο σκέψης» τους.

Σε μια προσπάθεια να στηρίξει όσους σχεδιάζουν την επαγγελματική πορεία τους, η ομάδα της ManpowerGroup Ελλάδας παρουσιάζει 5 εργαλεία για την καλλιέργεια ενός επιχειρηματικού τρόπου σκέψης που έχει γίνει κρίσιμος παράγοντας για την προσωπική και την επαγγελματική επιτυχία.

1. Αναζητήστε γνώση

Η περιέργεια είναι το καύσιμο που κινεί τα επιχειρηματικά μυαλά, επομένως είναι σημαντικό να προσπαθήσει κάποιος να αναπτύξει την επιθυμία για μάθηση και να είναι ανοικτός σε νέες ιδέες και απόψεις. Σε αυτό το πλαίσιο είναι αναγκαίο να παρακολουθεί online μαθήματα, παραστάσεις, να διαβάζει βιβλία και να εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες δικτύωσης.

2. Καθορίστε σαφείς στόχους

Η θέσπιση στόχων είναι σημαντική για να παραμείνει κανείς σε κίνηση και επικεντρωμένος σε αυτό που θέλει να επιτύχει. Ξεκινώντας θα πρέπει κανείς να καθορίσει μακροπρόθεσμους στόχους, τους οποίους στη συνέχεια θα χωρίσει σε μικρότερους και εφικτούς, θέτο-

ντας προθεσμίες για το πότε θέλει να τους επιτύχει.

3. Αποδεχθείτε την αποτυχία

Δεν πρέπει να φοβάται ο νέος εργαζόμενος ή επιχειρηματίας την αποτυχία, διότι είναι αναπόφευκτο κομμάτι της επιχειρηματικής πορείας. Κάθε επιχειρηματίας την έχει βιώσει κάποια στιγμή. Σημασία έχει πώς τη διαχειρίζεται κανείς.

4. Επιλέξτε τους σωστούς ανθρώπους

Ο τρόπος σκέψης επηρεάζεται βαθιά από τους ανθρώπους του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη ενός επιτυχημένου επιχειρηματικού mindset γίνεται ευκολότερη όταν μοιράζεται κανείς όλες

Δεν πρέπει να φοβάται ο νέος την αποτυχία, διότι είναι αναπόφευκτο κομμάτι της επιχειρηματικότητας.

τις εμπειρίες και τις ιστορίες του με ανθρώπους που έχουν τον ίδιο τρόπο που βλέπουν τον κόσμο.

5. Βγείτε από τη ζώνη άνεσής σας

Το μυαλό ενός επιχειρηματία αλλά και εργαζομένου οφείλει να δέχεται τις δυσάρεστες καταστάσεις. Οφείλει κανείς να βάζει τον εαυτό του σε άγνωστες καταστάσεις για να επεκτείνει τις δεξιότητες και το δικτύό του. Θα πρέπει να είναι πρόθυμος να κάνει πράγματα που τον φοβίζουν περισσότερο, ώστε να αναπτύξει την επαγγελματική πορεία του πιο γρήγορα.

Από το εξωτερικό το 13% των κερδών στις τράπεζες

Στα 661 εκατ. ευρώ ή στο 13% των κερδών προ φόρων σε ενοποιημένη βάση ανήλθε την προηγούμενη χρονιά η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζικών ομίλων από τις θυγατρικές και τα υποκαταστήματα στο εξωτερικό, με τη μεγαλύτερη συμβολή να έχουν οι θυγατρικές στην Κύπρο και στη Βουλγαρία.

Όπως σημειώνει η ΤτΕ στην πρόσφατη έκθεσή της για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα, το 2023 παρατηρήθηκε σημαντική κινητικότητα ως προς τη διεθνή παρουσία των ελληνικών τραπεζικών ομίλων, καθώς από τη μια η Eurobank ενίσχυσε τη διεθνή παρουσία της σε αγορές που θεωρεί στρατηγικής σημασίας και από την άλλη η Alpha Bank στο πλαίσιο της συνεργασίας της με τη UniCredit ανακοί-

νωσε την πώληση του 90,1% της θυγατρικής που έχει στη Ρουμανία.

Συγκεκριμένα, η Eurobank ολοκλήρωσε την εξαγορά της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria τον Μάρτιο του 2023 και λίγο αργότερα, τον Αύγου-

Τη μεγαλύτερη συμβολή έχουν οι θυγατρικές τους στην Κύπρο και στη Βουλγαρία.

στο, ανακοίνωσε την υπογραφή συμφωνιών για τη σημαντική αύξηση της συμμετοχής της στην Ελληνική Τράπεζα στην Κύπρο στο 55,3%. Τον Νοέμβριο ανακοίνωσε την

πώληση της θυγατρικής της Eurobank Direktna στη Σερβία στην AIK Banka έναντι τιμήματος 198 εκατ. ευρώ, ενώ η Alpha Bank πρόκειται να αποκομίσει από τη συναλλαγή με τη UniCredit 300 εκατ. ευρώ, διατηρώντας το 9,9% της ενιαίας τράπεζας στη Ρουμανία. Να σημειωθεί ότι τόσο η αύξηση του ποσοστού της Eurobank στην Ελληνική Τράπεζα όσο και η πώληση του ποσοστού της Alpha Bank στη Ρουμανία αναμένουν τις εγκρίσεις των εποπτικών αρχών.

Με βάση τα στοιχεία του Δεκεμβρίου του 2023, το ενεργητικό των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό ανήλθε τον Δεκέμβριο του 2023 στα 34,9 δισ. ευρώ, με την Κύπρο να αντιπροσωπεύει τα 12,2 δισ. ευρώ, ενώ αμέσως μετά ακολουθεί η Βουλγαρία με 9,9 δισ. ευρώ, η

Ρουμανία με 4,7 δισ. ευρώ, το Λουξεμβούργο με 4,2 δισ. ευρώ και η Βόρεια Μακεδονία με 2,1 δισ. ευρώ. Μικρό ποσοστό αντιπροσωπεύουν η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Κύπρος αναμένεται να προσδώσει σημαντική αύξηση στα μεγέθη της Eurobank, καθώς με βάση τα στοιχεία του 2023 τα καθαρά κέρδη της κυπριακής τράπεζας ανήλθαν σε 365,4 εκατ. ευρώ, οι καταθέσεις στα 15,3 δισ. ευρώ, ενώ τα δάνεια διαμορφώνονται σε 6 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, δημόσια πρόταση προς τους μετόχους της Ελληνικής Τράπεζας αναμένεται τον Ιούνιο και θα ακολουθήσει η συγχώνευση με τη θυγατρική που διατηρεί ο όμιλος στην Κύπρο, τη Eurobank Cyprus.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΖΟΡΤΖΗ

Στα νοικοκυριά ο «λογαριασμός» της πράσινης μετάβασης

Οι επιδοτήσεις μειώνονται και οι φόροι για τη μείωση των ρύπων αυξάνονται

Ιδιαίτερα δύσβατος αποδεικνύεται ο δρόμος προς μια οικονομία χαμηλότερων ρύπων σε Ε.Ε. και ΗΠΑ. Στη Γερμανία κόβονται οι επιδοτήσεις των 25.000 ευρώ για την αγορά αντλίας θερμότητας, ενώ στη Γαλλία πολλοί ιδιοκτήτες ακινήτων υποχρεώνονται να τα πουλήσουν χιλιάδες ευρώ φθηνότερα διότι έχουν χαμηλή ενεργειακή κατάταξη.

Στις δε ΗΠΑ η τιμή του ρεύματος έχει εκτιναχθεί. Ειδικά στην Καλιφόρνια η άνοδος φθάνει στο 127% και οι τροποποιήσεις ρυθμίσεων για την παραγωγή και πώληση ρεύματος από ομίλους και νοικοκυριά προκαλούν οικονομική αιμορραγία. Στη Γηραιά Ηπειρο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό του Χοσέ Μπεγιόσο, διευθυντή στα ταχυδρομεία, ο οποίος ήθελε να πουλήσει το διαμέρισμά του στο Παρίσι, όπως αναφέρει η αμερικανική εφημερίδα Wall Street Journal.

Αυτό προϋπέθετε επιθεώρηση ως προς την ενεργειακή απόδοσή του, σύμφωνα με αυστηρούς κανόνες για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Το κτίριο των αρχών του 1900 απέτυχε στην επιθεώρηση λόγω αμφικαιωμένου συστήματος θέρμανσης

και παλαιών κουφωμάτων, και βάσει του ισχύοντος νόμου από φέτος απαγορεύεται η ενοικίασή του έως ότου ανακαινιστεί εκ βάθρων. Ο Μπεγιόσο αναγκάστηκε να μειώσει κατά 50.000 ευρώ το αντίτιμο για να βρει αγοραστή στις 220.000 ευρώ. Και εξομολογείται ο ίδιος: «Εάν η κυβέρνηση νόμιζε ότι οι νέοι κανόνες θα ωθούσαν τους ιδιοκτήτες κατοικιών να επενδύσουν, απέτυχε. Ανέβασαν τον πήχυ πολύ ψηλά και εξανάγκασαν τους πάντες να πουλήσουν!».

Οσες κυβερνήσεις πρωτοπόρησαν διεθνώς στη νομοθεσία για το κλίμα απέσεισαν από τους ώμους τους το άγχος της μετάβασης υποσχόμενες επιδοτήσεις. Σήμερα αυτές οι πρωτοβουλίες στερούνται μετρητών και πολλοί μετακυλίνουν τον λογαριασμό στον καταναλωτή. Οι επιδοτήσεις μειώνονται, οι φόροι που συνδέονται με τις εκπομπές CO₂ εφαρμόζονται σταδιακά και οι κανόνες που απαιτούν ακριβές ανακαινίσεις αρχίζουν να... δαγκώνουν τα πορτοφόλια.

Πολλοί καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων όσων γενικά πιστεύουν στην πράσινη μετάβαση, δεν θέλουν να πληρώσουν. Η Ευρώπη έχει ενσωματώσει με

Στη Γαλλία, πολλοί ιδιοκτήτες ακινήτων υποχρεώνονται να τα πουλήσουν χιλιάδες ευρώ φθηνότερα διότι έχουν χαμηλή ενεργειακή κατάταξη.

Το κόστος της αλλαγής πέφτει στους ώμους των ατόμων χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος με δυσανάλογο τρόπο.

πολλούς τρόπους το ήθος μιας αναιμακτής μετάβασης, στηριζόμενη στο σχετικά φθινό ρωσικό αέριο, από το οποίο θα απαλλαγόταν σταδιακά κινούμενη σε πιο καθαρή ενέργεια. Επιδοτήσεις δισ. ευρώ για την πανδημία θα μπορούσαν επίσης να ανακατευθυνθούν στην πράσινη οικονομία. Η πεποίθηση αυτή κλονίστηκε λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, η οποία οδήγησε στα ύψη τις τι-

μές της ενέργειας. Η Γερμανία βρέθηκε σε αδιέξοδο διότι τα εργοστάσιά της, που διψούσαν για ενέργεια, καλούνταν να αντιμετωπίσουν τους αυξανόμενους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Στη συνέχεια το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας αποφάσισε να αξιοποιήσει αδιάθετα κεφάλαια της εποχής της πανδημίας ώστε να χρηματοδοτήσει τη μετάβαση. Η κυβέρνηση περιέκοψε τις σχετικές δαπάνες κατά περίπου 60 δισ. ευρώ.

Βάσει ενός εσπευσμένα αναθεωρημένου προϋπολογισμού τον Δεκέμβριο η κυβέρνηση, θέλοντας να διασώσει τους στόχους της για τις εκπομπές ρύπων, από την παρότρυνση πέρασε στον εξαναγκασμό. Θα αυξήσει τις τιμές του γαιάνθρακα,

καθιστώντας ακριβότερη τη θέρμανση αλλά και το φυσικό αέριο, και θα εισαγάγει φόρο κπροζίνης για πτήσεις εσωτερικού και φόρο στα πλαστικά. Αποφάσισε, επίσης, να τερματίσει τις επιδοτήσεις για τα τέλη δικτύου και τα ηλεκτρικά αμάξια.

Προς το παρόν έχει αρχίσει η κούραση από τη μετάβαση, και όπως επισημαίνει ο Φατίχ Μπιρόλ, επικεφαλής του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας, αυτή πέφτει «στους ώμους των ατόμων χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος με δυσανάλογο τρόπο».

Οι τιμές ρεύματος της Καλιφόρνιας έχουν αυξηθεί κατά 127% την τελευταία δεκαετία,

μαζί με το διογκούμενο κόστος για την πρόληψη των πυρκαγιών και τις αναβαθμίσεις του δικτύου. Οι δε ιδιοκτήτες κατοικιών και οι μικρές επιχειρήσεις, που θέλουν να εγκαταστήσουν πλιακού συλλέκτες, οφείλουν να συμμορφωθούν προς νέους κανόνες μέτρησης. Αυτό σημαίνει ότι μειώνεται κατά σχεδόν 75% η επιδότηση από την πώληση ρεύματος πίσω στο δίκτυο. Εντούτοις, στο Ιλινόις, το οποίο στοχεύει σε 50% παραγωγή από ΑΠΕ έως το 2030, η ρυθμιστική αρχή απέρριψε τον Δεκέμβριο σχέδια βελτίωσης του δικτύου από δύο επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, λέγοντας ότι από τα νοικοκυριά δεν θα πρέπει «να ζητηθεί να επωμιστούν αδικαιολόγητα κόστη που συνδέονται με την ενεργειακή μετάβαση της πολιτείας».

12-17 Ιουλίου
RODON HOTEL ΑΓΡΟΣ
 Δικαιώματα συμμετοχής έχουν παιδιά ηλικίας 10-14 χρόνων

Υπό την αιγίδα

 ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΓΓΥΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

POP!

ΧΑΛΚΙΝΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΑΤΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΩΝ & ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Τηλ: 99515526
www.healthylifestylecamp.com

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ
ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ
 ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ
 15:00

Ανάλυση και σχολιασμός από τους:
 Χρήστο Ζαβό, Πανίκο Κωνσταντίνου
 και Γιώργο Σαββίδη

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Σε ανοδική τροχιά ο πληθωρισμός στην Τουρκία

Η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας αναθεώρησε προς τα πάνω τις προβλέψεις της για τον πληθωρισμό στο τέλος του έτους, σε μια αιφνιδιαστική κίνηση που επιβεβαιώνει ότι η πρόκληση της επιβράδυνσης της αύξησης των τιμών είναι μια δύσκολη υπόθεση.

Κατά την παρουσίαση των τριμηνιαίων προβλέψεων στην Άγκυρα, ο διοικητής Φατίχ Καραχάν δήλωσε ότι η κεντρική τράπεζα προβλέπει τώρα ότι ο πληθωρισμός στο τέλος του 2024 θα κυμαίνεται στο 38%, έναντι προηγούμενης πρόβλεψης για 36%, ενώ διατήρησε την εκτίμηση για το επόμενο έτος στο 14%. Οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό λειτουργούν περισσότερο ως στόχοι διαμόρφωσης πολιτικής για την κεντρική τράπεζα στη μάχη της κατά του δυσθεώρητου πληθωρισμού, που επισήμως υπολογίζεται στο 70%. Παρότι η αναθεώρηση του outlook ευθυγραμμίζεται περισσότερο με τις προσδοκίες των οικονομολόγων, έρχεται σε αντίθεση με τις εκτι-

μήσεις που διατυπώνονταν από την πλευρά της κεντρικής τράπεζας μέχρι τώρα. Ο υποδιοικητής της δήλωσε τον Φεβρουάριο ότι ο στόχος του 36% ήταν ένας «φιλόδοξος αλλά εφικτός στόχος».

Οι επικαιροποιημένες προβλέψεις είναι πιθανό να πυροδοτήσουν εικασίες σχετικά με το αν η κεντρική τράπεζα έχει τελειώσει με την αύξηση των επιτοκίων. Επειτα από έναν επιθετικό κύκλο σύσφιξης, έχει ανεβάσει το βασικό επιτόκιο στο 50%, από 8,5% που ήταν τον περασμένο Ιούνιο. Ο Καραχάν δήλωσε ότι η αύξηση των τιμών ξεπέρασε τις προβλέψεις τους τελευταίους τρεις μήνες, αλλά οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής «σίγουρα δεν θα επιτρέψουν μόνιμη επιδείνωση των προοπτικών του πληθωρισμού».

Η κεντρική τράπεζα είναι αποφασισμένη να διατηρήσει μια σφιχτή στάση νομισματικής πολιτικής, μέχρι ο πληθωρισμός να μειωθεί σε επίπεδα που να συνάδουν με τον στόχο.

Αποζημίωση με τόκο σε όσους έχασαν από την κατάρρευση του FTX

Συνήθως, σε μια απάτη που γράφεται στα πρωτοσέλιδα και καταλήγει σε μια πικρή χρεοκοπία, τα θύματα χάνουν δισεκατομμύρια. Αλλά η περίπτωση του χρηματιστηρίου κρυπτονομισμάτων FTX είναι διαφορετική. Γιατί μπορεί ο ιδρυτής του, Sam Bankman-Fried, να εκτίει ποινή φυλάκισης 25 ετών για απάτη, όμως οι πελάτες του FTX θα ανακτήσουν το σύνολο των χρημάτων που έχασαν με την κατάρρευση του το 2022, και μάλιστα με τόκο. Πρόκειται για κάτι που συμβαίνει σπάνια στο πλαίσιο των διαδικασιών του αμερικανικού πτωχευτικού δικαίου.

Κατά κανόνα, οι πιστωτές που βρίσκονται πιο χαμηλά στη λίστα των απαιτήσεων ανακτούν μόλις μερικά σεντς για κάθε δολάριο που έχασαν, όμως στην περίπτωση του FTX ωφελούνται από το ισχυρό ράλι των κρυπτονομισμάτων. Η εταιρεία μπόρεσε επίσης να πουλήσει δεκάδες άλλα περιουσιακά στοιχεία και διάφορα venture capital projects, όπως για παράδειγμα ένα μερίδιο στην επιχείρηση τεχνητής νοημοσύνης Anthropic. «Ανάμεσα σε όλες τις χρεοκοπίες, αυτό είναι ένα απλά απίστευτο αποτέλεσμα», δήλωσε ο διευθυντής σύμβουλος του FTX, John Ray, ο οποίος ανέλαβε μετά την κατάρρευση του χρηματιστηρίου.

Όταν ολοκληρώσει τη ρευστοποίηση όλων των περιουσιακών στοιχείων του, το FTX θα έχει έως και 16,3 δισ. δολάρια σε μετρητά να διανείμει, σύμφωνα με μια ανακοίνωση της εταιρείας. Το ποσό που χρωστάει στους πελάτες και τους πιστωτές του ανέρχεται περίπου σε 11 δισ. δολάρια, σημειώνει το Bloomberg.

Στην πρόσφατη ιστορία του αμερικανικού πτωχευτικού δικαίου είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις εταιρειών που χρεοκόπησαν αλλά κατάφεραν να αποπληρώσουν στο ακέραιο τους πιστωτές τους. Το 2021, η εταιρεία ενοικίασης αυτοκινήτων Hertz εξήλθε από τη χρεοκοπία έχοντας χρήματα για να αποπληρώσει τους μετόχους της, αφοτου οι τιμές των μεταχειρισμένων αυτοκινήτων στις ΗΠΑ αυξήθηκαν σημαντικά. Το 2013, η μητρική της American Airlines επίσης εξήλθε από τη χρεοκοπία με ένα σχέδιο να αποπληρώσει πλήρως τους μετόχους και τους πιστωτές. Στην περίπτωση του FTX, πρόκειται για ένα ιδιαίτερα

Από τη ρευστοποίηση της αγοράς FTX προκύπτουν 16,3 δισ. δολ., όταν το σύνολο των αποζημιώσεων φθάνει τα 11 δισ. δολ.

αιφνιδιαστικό αποτέλεσμα, με δεδομένο ότι η κατάρρευση του χρηματιστηρίου πυροδότησε συγκρίσεις με την απάτη της Enron ή του Bernie Madoff.

Βέβαια, παρότι όλα τα χρέη του FTX θα πληρωθούν στο ακέραιο, με τόκο, δεν θα μείνουν χρήματα για την αποζημίωση των μετόχων. Ανάμεσα στους βασικούς μετόχους του FTX είναι οι Sequoia Capital, Thoma Bravo, Temasek Holdings και Ontario Teachers Pension Plan. Στην εταιρεία είχαν επενδύσει επίσης ο Tom Brady και η Gisele Bündchen.

Ο πρώην ιδιοκτήτης της ανδρικής ομάδας αμερικανικού ποδοσφαίρου Ουάσιγκτον Κομπάντς, Νταν Σνάνιντερ, δώρισε το σπίτι του στο Πότομακ, στην πολιτεία του Μέριλαντ των ΗΠΑ, στην Αμερικανική Αντικαρκινική Εταιρεία.

Αμερικανοί κροίσοι δωρίζουν βίλες που δεν μπορούν να πουλήσουν

Σημαντικές οι μειώσεις φόρων για τις φιλανθρωπικές δωρεές ακινήτων στις ΗΠΑ

Ο πρώην ιδιοκτήτης της ανδρικής ομάδας αμερικανικού ποδοσφαίρου Ουάσιγκτον Κομπάντς, Νταν Σνάνιντερ, αναζητούσε αθόρυβα αγοραστή για το σπίτι του στο Πότομακ, στην πολιτεία του Μέριλαντ των ΗΠΑ, επί χρόνια, πριν το αναρτήσει στις συναφείς πλατφόρμες πέρυσι τον Φεβρουάριο αντί 49 εκατ. δολαρίων. Στη συνέχεια μείωσε την τιμή στα 34,9 εκατ. δολάρια και φέτος τον Μάρτιο αποσύρθηκε από το μα από την αγορά. Ούτε ο ίδιος ούτε η σύζυγός του Τάνια Σνάνιντερ βρήκαν αγοραστή, οπότε μετά δώρισαν το σπίτι για φιλανθρωπικούς σκοπούς, όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα της εφημερίδας The Wall Street Journal. Τώρα η Αμερικανική Αντικαρκινική Εταιρεία, αποδέκτη του δώρου, του μεγαλύτερου στην ιστορία της των 110 και πλέον ετών, επαναφέρει το σπίτι προς πώληση, σύμφωνα με τον Κάιλ Ρέισιν, διευθυντή οικονομικών και στρατηγικής της πρώτης. Αρχική τιμή με την οποία θα διατίθεται η έπαυλη ει-

να ίδια με των Σνάνιντερ, ήτοι 34,9 εκατ. δολάρια. Η δωρεά αυτή αποτελεί ένα ιδιαίτερο παράδειγμα μιας ασυνήθιστης μορφής φιλανθρωπικής προσφοράς, σύμφωνα με ειδικούς σε θέματα φορολογίας και αγαθοεργιών. Αξίζει να επισημανθεί ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι αρ-

Τα τελευταία χρόνια, έχουν πυκνώσει οι μεγάλες δωρεές επαύλεων από γνωστούς ευεργέτες.

κετά συνηθισμένο οι πλούσιοι ιδιοκτήτες κατοικιών να αφήνουν έργα τέχνης ή ακίνητα σε φιλανθρωπικούς οργανισμούς, ιδρύματα ή πανεπιστήμια σε περίπτωση θανάτου ή να δωρίζουν μέρος των εσόδων μιας μεγάλης πώλησης. Ωστόσο, είναι πιο ασυνήθιστο να δει κανείς ζάπλουτους, όντας ακόμη εν ζωή, να μεταβιβάζουν απευ-

θείας τον τίτλο ενός μεγάλου οικογενειακού ακινήτου υπό τη μορφή δωρεάς.

Τα τελευταία χρόνια, η φορολογική στρατηγική έγινε πρωτοσέλιδο κάρη στις σημαντικές δωρεές ακινήτων από τον Νταν Σνάνιντερ και άλλους γνωστούς ευεργέτες. Λόγου χάριν, το 2022 η δισεκατομμυριούχος Μακέντζι Σκοτ και πρώην σύζυγος του ιδρυτή της Amazon, Τζεφ Μπέζος, δώρισε δύο επαύλεις στο Μπέβερλι Χιλς της Καλιφόρνιας, συνολικής αξίας 55 εκατ. δολαρίων, στο Ίδρυμα Κοινοτήτων της Καλιφόρνιας, το οποίο παρέχει επικορηγήσεις σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς στο Λος Άντζελες με δράση στην προσιτή στέγαση και την τέχνη. Το 2017, ο πρώην παίκτης της ομάδας μπέιζμπολ των Ρένιτζερς του Τέξας Κόουλ Χάμελς και η τότε σύζυγός του Χάιντι Χάμελς δώρισαν ένα μεγάλο σπίτι στο Μιζούρι, το οποίο είχε εκτιμηθεί 9,75 εκατ. δολάρια, σε μια μη κερδοσκοπική κατασκήνωση για παιδιά με ειδικές ανάγκες

και χρόνιες ασθένειες, όπως επισημαίνει η WSJ.

Η δωρεά ενός σπιτιού αντί της προσφοράς των εσόδων από την πώλησή του συνοδεύεται από σοβαρά φορολογικά οφέλη. Εάν ο κάτοχος του σπιτιού έχει την ιδιοκτησία του ακινήτου περισσότερο από ένα χρόνο πριν από τη δωρεά, μπορεί να αφαιρέσει την εύλογη αγοραία αξία του από το φορολογητέο εισόδημά του μετά τη μεταβίβαση, σύμφωνα με τον Ντέιβιντ Κιρκ, εταίρο ειδικευμένου στην ομοσπονδιακή φορολογία στην Ernst & Young. Όταν η έκπτωση φόρου για τη φιλανθρωπική δωρεά κατοικίας περιορίζεται στο 30% του προσαρμοσμένου ακαθάριστου εισοδήματος ενός φορολογουμένου, η αξιοποίηση της έκπτωσης μπορεί να μεταφερθεί για επιπλέον πέντε χρόνια. Μια δωρεά κατοικίας μπορεί, τέλος, να γίνει εντός ενός έτους από την αγορά της, αλλά στην περίπτωση αυτή η έκπτωση θα περιοριζόταν στη μικρότερη αγοραία αξία ή στην αρχική τιμή αγοράς.

Αμετάβλητα τα επιτόκια στη Βρετανία

Η Τράπεζα της Αγγλίας (BoE) διατήρησε αμετάβλητο το βασικό της επιτόκιο στο 5,25% και σε υψηλό 16 ετών για έκτη συνεχή συνεδρίαση.

Δύο αξιωματούχοι τάχθηκαν υπέρ μιας μείωσης, ενώ την απόφαση για διατήρηση του κόστους δανεισμού στα τρέχοντα επίπεδα υπερψήφισαν 7 αξιωματούχοι. Στην προηγούμενη συνεδρίαση, μόνο ένα μέλος είχε ψηφίσει υπέρ της μείωσης των επιτοκίων. Παράλληλα, τα μέλη αναθεώρησαν προς τα κάτω τις προβλέψεις τους για τον πληθωρισμό και αύξησαν τις προοπτικές για την ανάπτυξη.

Ο δείκτης τιμών καταναλωτή αναμένεται να κυμανθεί στο 2,5% φέτος, από 2,75% που ανέφεραν οι προβλέψεις τον Φεβρουάριο, ενώ αναμένεται να υποχωρήσει στο 1,5% το 2026 – μισή μονάδα κάτω από τον στόχο, που ήταν και η εκτίμηση προ τριμήνου.

Παράλληλα, η BOE εκτιμά ότι η περυσινή ρηχή ύφεση έχει τελειώσει και ότι η οικονομία θα αναπτυχθεί κατά 0,5% φέτος και κατά 1% το 2025. Πρόκειται για αναβάθμιση από την πρόβλεψη του Φεβρουαρίου για ανάπτυξη 0,25% και 0,75% αντίστοιχα.

Ο διοικητής Αντριου Μπέιλι δήλωσε: «Είχαμε ενθαρρυντικά νέα για τον πληθωρισμό

Η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε το βασικό της επιτόκιο στο 5,25% για έκτη συνεχή συνεδρίαση.

Οι αγορές αναμένουν ότι οι μειώσεις θα μπορούσαν να ξεκινήσουν το καλοκαίρι.

και πιστεύουμε ότι θα πέσει κοντά στον στόχο μας για 2% τους επόμενους δύο μήνες. Πρέπει να δούμε περισσότερες αποδείξεις ότι ο πληθωρισμός θα παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα προτού μπορέσουμε

να μειώσουμε τα επιτόκια. Είναι αισιόδοξος ότι τα πράγματα κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση».

Τα πρακτικά της συνεδρίασης προσαρμόσαν τις προβλέψεις στα νέα δεδομένα. Στην ανακοίνωση διατηρήθηκε η φράση ότι «η πολιτική θα μπορούσε να παραμείνει περιοριστική ακόμη και αν μειωθούν τα τραπεζικά επιτόκια», ενώ προστίθεται ότι θα παρακολουθούνται οι «επικείμενες ανακοινώσεις στοιχείων και πως αυτά θα αλλάξουν την εκτίμηση ότι οι κίνδυνοι από την επιμονή του πληθωρισμού υποχωρούν».

Πλέον οι αγορές αναμένουν ότι οι μειώσεις επιτοκίων θα μπορούσαν να ξεκινήσουν το καλοκαίρι, με τους traders να τονίζουν σε μια μείωση κατά 25 μονάδες βάσης τον Αύγουστο και κατά 50 μονάδες βάσης συνολικά φέτος.

Ορισμένοι οικονομολόγοι προβλέπουν μια μείωση τον Ιούνιο και τρεις ή περισσότερες μειώσεις το 2024. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι ο γενικός πληθωρισμός στο Ηνωμένο Βασίλειο προβλέπεται να μειωθεί δραματικά τον Απρίλιο λόγω των χαμηλότερων τιμών ενέργειας, από το τρέχον 3,2% σε επίπεδα κάτω από τον στόχο της BOE για 2%, σύμφωνα με ορισμένες προβλέψεις.

ARGOSY TRADING COMPANY LTD

Φέρεται σε γνώση των ενδιαφερομένων ότι η εταιρεία Argosy Trading Company LTD, αρ. Μητρώου Εγγραφής Νομικού Προσώπου HE 140187, οδός Λεμεσού 200, Sthacolas Building, Στρόβολος 2025, Λευκωσία, Κύπρος, υπέβαλε στον υπουργό Εσωτερικών αίτηση ότι επιθυμεί να δωρίσει αναλώσιμα είδη για φιλανθρωπικούς σκοπούς και ότι για τούτο έχει εξασφαλίσει την σχετική Άδεια της κατά περίπτωση Αρχής Αδειών.

Τα είδη που θα δοθούν είναι ζυμαρικά, όπου θα συλλεχθούν σε επιλεγμένες αλυσίδες υπεραγορών Παγκυπρίως, από τις 13 μέχρι τις 31 Μαΐου. Μετά το πέρας της ενέργειας θα δωριστούν από την εταιρεία, ζυμαρικά αντιστοιχώς αξίας

Όλα τα είδη θα διατίθενται για άπορες οικογένειες, στα πλαίσια των εκστρατειών του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι επιπτώσεις της ενίσχυσης του δολαρίου

THE NEW YORK TIMES

Πτώση έναντι του αμερικανικού δολαρίου έχει σημειώσει φέτος κάθε μεγάλο νόμισμα στον κόσμο. Σ' αυτή την ασυνήθιστα ευρεία μεταβολή κρύβονται σοβαροί κίνδυνοι για τη διεθνή οικονομία.

Αναλυτικά, τα δύο τρίτα από περίπου 150 μεγάλα νομίσματα διεθνώς έχουν αποδυναμωθεί έναντι του δολαρίου, το οποίο ενισχύεται λόγω των συνεχών αλλαγών στις προβλέψεις για το πόσο και πόσο θα μειωθούν τα επιτόκια δανεισμού στις ΗΠΑ. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα τα έχει ανεβάσει σε υψηλό 20 ετών για να «παλέψει» με τον επίμονο πληθωρισμό. Αυτό σημαίνει ότι τα αμερικανικά περιουσιακά στοιχεία προσφέρουν καλύτερες αποδόσεις σε σύγκριση με πολλές άλλες χώρες και έτσι έχουν προσελκύσει τεράστιο όγκο κεφαλαίων τους τελευταίους μήνες.

Ο δείκτης σύγκρισης του δολαρίου με ένα «καλάθι» νομισμάτων από τους κίριους εμπορικούς εταίρους των ΗΠΑ διαμορφώνεται σε επί-

Τα δύο τρίτα από περίπου 150 μεγάλα νομίσματα διεθνώς έχουν αποδυναμωθεί έναντι του αμερικανικού νομίσματος.

πεδα που είχαν καταγραφεί τελευταία φορά πριν από τουλάχιστον 20 χρόνια. Το γιεν είναι σε χαμηλό 34 ετών, το ευρώ και το καναδικό δολάριο είναι σε χαμηλά επίπεδα και το κινεζικό γουάν εμφανίζει σημάδια αδυναμίας.

Οι επιπτώσεις ενός ισχυρού δολαρίου είναι ευρείες και μπορεί να γίνουν ιδιαίτερα αισθητές σε ολόκληρο τον κόσμο. Αλλωστε, το αμερικανικό δολάριο χρησιμοποιείται σχεδόν στο 90% όλων των συναλλαγών και έτσι, όταν ενισχύεται, τροφοδοτεί τον πληθωρισμό στο εξωτερικό, καθώς οι χώρες για να αγοράσουν την ίδια ποσότητα αγαθών που έχουν αποτιμηθεί σε δολάρια χρειάζονται υψηλότερο ποσό από τα δικά τους νομίσματα. Επίσης, λόγω του ισχυρού δολαρίου ανεβαίνει και το κόστος εξυ-

πηρέτησης του χρέους για χώρες που έχουν δανειστεί σε δολάρια.

Βέβαια το ισχυρό δολάριο μπορεί και να λειτουργήσει θετικά για επιχειρήσεις που εξάγουν στις ΗΠΑ, καθώς οι Αμερικανοί μπορούν να αγοράσουν περισσότερα ξένα προϊόντα και υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, όμως, οι αμερικανικές επιχειρήσεις βγαίνουν «χαμένες», αφού τα αγαθά που εξάγουν φαίνονται πιο ακριβά.

Φέτος οι ανησυχίες περί επίμονου πληθωρισμού στις ΗΠΑ έχουν περιοριστεί λόγω της ισχυρής ανάπτυξης. Ακόμη όμως κι αν επιβραδυνθεί η ανάπτυξη, τα αποτελέσματα των υψηλών επιτοκίων θα γίνουν αισθητά σε ολόκληρο τον κόσμο. Ειδικότερα, οι αρμόδιοι για τη χάρση της νομισματικής πολιτικής θα έχουν δύο επιλογές: είτε να στηρίξουν τις τοπικές οικονομίες μειώνοντας το κόστος δανεισμού είτε να στηρίξουν τα νομίσματά τους, διατηρώντας το αμετάβλητο σε υψηλά επίπεδα.

Τα «πλοκάμια» του ισχυρού δολαρίου, πάντως, έχουν ήδη απλωθεί στην Ασία. Ενδεικτικά, τον περασμένο μήνα οι υπουργοί Οικονομικών της Ιαπωνίας, της Νότιας Κορέας και των ΗΠΑ συναντήθηκαν στην Ουάσινγκτον όπου δεσμεύτηκαν να είναι σε στενή επικοινωνία για τις εξελίξεις στην αγορά συναλλάγματος. Στην περίπτωση του ιαπωνικού γιεν, εάν συνεχίσει να αποδυναμώνεται, τότε οι επενδυτές και οι καταναλωτές ενδέχεται να χάσουν την εμπιστοσύνη στην ιαπωνική οικονομία και να αρχίσουν να στρέφουν τα χρήματά τους αλλού. Αντίστοιχος κίνδυνος ελλοχεύει και για την κινεζική οικονομία, η οποία δέχεται ήδη ισχυρές πιέσεις από την κρίση στα ακίνητα και τις χαμηλές εγχώριες δαπάνες.

Στην Ευρώπη, οι κεντρικοί τραπεζίτες έχουν αφήσει να εννοηθεί ότι θα προχωρήσουν σε μείωση του κόστους δανεισμού στη συνεδρίαση του Ιουνίου. Παρότι όμως οι πληθωριστικές πιέσεις έχουν περιοριστεί στην Ευρώπη, ορισμένοι ανησυχούν ότι εάν η ΕΚΤ μειώσει τα επιτόκια πριν από τη Fed, τότε το ευρώ ενδέχεται να υποχωρήσει περαιτέρω.

Ισχυρό ενδιαφέρον επενδυτών για ομόλογα αναδυόμενων αγορών

Αιτίες, τα προγράμματα αναδιάρθρωσης χρεών και οι υψηλές τιμές πετρελαίου

Σε αντίθεση με παλαιότερες εποχές, όταν η άνοδος των επιτοκίων στις ΗΠΑ επέφερε αυτομάτως μαζικές εκροές κεφαλαίων από τους τίτλους των αναδυόμενων αγορών, αυτή τη φορά τα ομόλογα των αναδυόμενων αγορών και τα ομόλογα ορισμένων από τις φτωχότερες χώρες εμφανίζουν τις καλύτερες επιδόσεις στις αγορές χρέους. Οπως τονίζει σε σχετικό της ρεπορτάζ η εφημερίδα Financial Times, στη διάρκεια του 2024 ιδιαίτερος ομόλογα των αναδυόμενων που έχουν εκδοθεί σε δολάρια και έχουν βαθμολογία «σκουπίδια» και από τους τρεις μεγάλους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, έχουν προσφέρει στους επενδυτές κέρδη 4,9%.

Καθοριστικοί παράγοντες έχουν σταθεί οι αντοχές της παγκόσμιας οικονομίας που εξέπληξαν ευχάριστα τους επενδυτές, ενθαρρύνοντάς τους να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους στις αναδυόμενες αγορές παρά την άνοδο των επιτοκίων σε ΗΠΑ και Ε.Ε. Εξίσου καθοριστικές όμως ήταν και οι υψηλές τιμές βασικών εμπορευμάτων όπως το πετρέλαιο, καθώς έχουν αποβεί προς όφελος χωρών όπως η Νιγηρία και η Αγκόλα, ή ο χαλκός καθώς έχει προσφέρει μεγάλη στήριξη στη Ζάμπια. Χώρες όπως η Ζάμπια αλλά και η Σρι Λάνκα, που βρίσκονταν στα πρόθυρα πτώχευσης, σημειώνουν πολύ καλύτερες επιδόσεις χάρη στη στήριξη από το ΔΝΤ. Μιλώντας στους FT, ο Ντέιβιντ Χόνερ, επικεφαλής του τομέα επενδύσεων σε αναδυόμενες αγορές στην Bank of America, τονίζει πως «οι αναδυόμενες αγορές έχουν πάει πολύ καλύτερα από όσο μπορούσε να φανταστεί κανείς». Οπως επισημαίνει ο Γκραντ Γουέμπστερ, υψηλόβαθμο στέλεχος της επενδυτικής Ninety One στον τομέα του χρέους αναδυόμενων αγορών, «καθώς τα κεφάλαια επιστρέφουν στις αναδυόμενες αγορές σπριζόνται οι τιμές των τίτλων τους, ενώ την ίδια στιγμή εξασθενεί το κύμα που είχε δώσει ώθηση στους αμερικανικούς τίτλους με υψηλές αποδόσεις». Η ενίσχυση των αναδυόμενων οικονομιών έπεται, άλλωστε, της σημαντικής προόδου που έχουν σημειώσει οι χώρες αυτές σε ό,τι αφορά την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και την αναδιάρθρωση

Τα ομόλογα της Αργεντινής έχουν σημειώσει από τις μεγαλύτερες αποδόσεις και από την αρχή του έτους έχουν παρουσιάσει άνοδο 39%. Πρόκειται για ψήφο εμπιστοσύνης των επενδυτών στο πακέτο ακραίας λιτότητας που έχει θέσει σε εφαρμογή ο νέος πρόεδρος της, Χαβιέρ Μιλέι.

Τα ομόλογα που έχουν εκδώσει σε δολάρια Σρι Λάνκα, Γκάνα και Ζάμπια έχουν προσφέρει στους επενδυτές κέρδη σε διψήφια ποσοστά.

του χρέους τους.

Ενδεικτική περίπτωση η Αργεντινή, τα ομόλογα της οποίας έχουν σημειώσει από τις μεγαλύτερες αποδόσεις και από την αρχή του έτους έχουν παρουσιάσει άνοδο 39%. Πρόκειται για ψήφο εμπιστοσύνης των επενδυτών στο πακέτο ακραίας λιτότητας και απορρύθμισης που έχει θέσει σε εφαρμογή ο νέος πρόεδρος

της, Χαβιέρ Μιλέι. Παράλληλα, τα ομόλογα που έχουν εκδώσει σε δολάρια Σρι Λάνκα, Γκάνα και Ζάμπια πρόσφεραν στους επενδυτές κέρδη σε διψήφια ποσοστά, ενώ οι χώρες αυτές εισέρχονται στο τελικό στάδιο αναδιάρθρωσης του χρέους τους. Οπως τονίζει ο Πολ Γκριρ, διαχειριστής επενδύσεων χαρτοφυλακίου στην επενδυτική Fidelity International, «οι πλέον ευθραυστές από τις αναδυόμενες αγορές τώρα ενισχύονται και σε μεγάλο βαθμό αυτό οφείλεται στις μεταρρυθμίσεις και στις αλλαγές που εφαρμόζουν με την εσωτερική τους πολιτική». Επικουρικός έχει διευκολύνει την κατάσταση και το ΔΝΤ χορηγώντας δάνεια με τα οποία έχει μειώσει σημαντικά την πιθανότητα πτώχευσης κάποιες αναδυ-

μενες αγορές εντός του έτους.

Ενίσχυσε, για παράδειγμα, το δάνειο που χορήγησε στην Αίγυπτο φτάνοντας το στα 8 δισ. δολάρια, ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα η μεγαλύτερη οικονομία της Αφρικής δέχθηκε τη στήριξη των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων που επένδυσαν 35 δισ. δολάρια για να βοηθήσουν την Αίγυπτο να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του πολέμου στη Γάζα. Οπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, οι καλές επιδόσεις ορισμένων αναδυόμενων αγορών έχουν οδηγήσει τον δείκτη χρέους αναδυόμενων αγορών της JP Morgan σε άνοδο 1,4%. Αντιθέτως, ο παγκόσμιος δείκτης ομολόγων με υψηλή βαθμολογία πιστοληπτικής αξιολόγησης έχει σημειώσει πτώση 3% στη διάρκεια του τρέχοντος έτους.

VRMCy.com

Κέντρο Αντιμετώπισης Παθήσεων του Υαλοειδούς, Αμφιβληστροειδούς και της Ωχράς Κηλίδας και Premium Καταρράκτη

Ο Δρ Πέτρος Αριστοδήμου, Χειρουργός Οφθαλμίατρος και Υαλοειδοαμφιβληστροειδικός Χειρουργός, απόφοιτος του Πανεπιστημίου του Λονδίνου και Εταίρος του Βασιλικού Κολλεγίου Οφθαλμιάτρων του Λονδίνου, εξετάζει τώρα κάθε Τετάρτη στο νέο ιδιόκτητο ιατρείο του στη Λευκωσία, στην Παντελή Κατελάρη 21, (πάρδος Διαγόρου/Ομήρου).

Το ιατρείο είναι άρτια εξοπλισμένο για την διερεύνηση και αντιμετώπιση των παθήσεων του Αμφιβληστροειδούς και της Ωχράς Κηλίδας και για αξιολόγηση περιστατικών για επέμβαση Premium καταρράκτη. Διαθέτει επίσης την νέα θεραπεία Valeda Photobiomodulation για περιστατικά ξηρής ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας.

Για περισσότερες πληροφορίες: VRMCy.com, 25 87 87 88.

Ο Δρ Αριστοδήμου δεν είναι ενταγμένος στο ΓΕΣΥ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Υφυπουργείο Τουρισμού ανακοινώνει, πως δέχεται αιτήσεις στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης του Σχεδίου Χορηγιών για την Αναβίωση Περιοχών της Υπαίθρου, Ορεινών και Απομακρυσμένων Περιοχών, μέσω της δημιουργίας αυθεντικών εμπειριών, το οποίο εμπίπτει εντός του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στόχος του Σχεδίου είναι η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και η αναβάθμιση της εμπειρίας των επισκεπτών και κατ' επέκταση η αύξηση της επισκεψιμότητας στην ενδοχώρα. Επιδιώκεται η αποκατάσταση / αναβάθμιση δημόσιων και ιδιωτικών κτηρίων και ανοικτών χώρων για την επαναχρησιμοποίησή τους, προκειμένου να καταστούν επισκέψιμοι για βιωματικές και τουριστικές δραστηριότητες στους τομείς της γαστρονομίας, χειροτεχνίας των παραδοσιακών τεχνών και προϊόντων, βελτίωση της αισθητικής και προσβασιμότητας ανοικτών χώρων, ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και δραστηριοτήτων της υπαίθρου.

Δυνητικοί Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι φυσικά και νομικά πρόσωπα, για τον Άξονα Α και Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για τον Άξονα Β, το δε συνολικό ποσό που θα διατεθεί για την παρούσα προκήρυξη ανέρχεται σε €4.000.000 και θα αφορά τα έτη 2024 και 2025.

Αιτήσεις θα γίνονται δεκτές μέχρι τις 28 Ιουνίου 2024 ή μέχρι εξαντλήσεως του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

Στο ιστότοπο του Υφυπουργείου Τουρισμού www.tourism.gov.cy, στο μέρος «Πληροφόρηση/Επικοινωνία», «Κίνηση και Επικοινωνία», είναι διαθέσιμη λεπτομερής πληροφόρηση για το Σχέδιο, περιλαμβανομένου του Οδηγού του Σχεδίου, Έντυπου Αίτησης και σχετικά τα Παραρτήματα.

Περιζήττες οι πολυτελείς κατοικίες

Αθηναϊκή Ριβιέρα, κέντρο Αθήνας, δημοφιλή νησιά, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος Ελλήνων και ξένων αγοραστών

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ**

Υψηλή παραμένει η ζήτηση στην αγορά πολυτελών κατοικιών τόσο από ξένους επενδυτές όσο και από Έλληνες, ομογενείς και μη. Περιοχές όπως η Αθηναϊκή Ριβιέρα, με σημείο αναφοράς το έργο του Ελληνικού, σημαία του κέντρου της Αθήνας με θέα την Ακρόπολη, η Κρήτη, η Κέρκυρα, το Πόρτο Χέλι στην Αργολίδα και νησιά των Κυκλάδων, όπως η Μύκονος, η Σαντορίνη και η Πάρος, βρίσκονται στην «πρώτη γραμμή» του αγοραστικού ενδιαφέροντος, σύμφωνα με την κ. Κορίνα Σαΐα, διευθύνουσα σύμβουλο της Premier Realty Greece.

Κατά κύριο λόγο, οι άνθρωποι αυτοί αναζητούν ακίνητα υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών, διαθέτοντας προϋπολογισμό που ξεκινάει από περίπου 900.000 ευρώ και μπορεί να φτάσει ακόμη και τα 2 εκατ. ευρώ. Όπως εξηγεί η κ. Σαΐα, «κυρίως προτιμώνται νεόδ-

πέραν της τοποθεσίας, ιδιαίτερη σημασία έχουν και τα επιμέρους χαρακτηριστικά των ακινήτων που αναζητούν οι αγοραστές. Οι δημοφιλέστερες παροχές είναι η ιδιωτικότητα, οι χώροι εκγύμνασης, η ύπαρξη πισίνας, οι εξωτερικοί περιποιημένοι χώροι, η θέα, τα ενεργειακά τζακί, οι σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, οι υποδομές βιοκλιματικού σχεδιασμού, τα συστήματα ασφαλείας και οι παροχές προηγμένων τεχνολογιών, όπως π.χ. η έξυπνη δικτύωση (smart home).

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές διαθέτουν προϋπολογισμό που ξεκινάει από 900.000 ευρώ και φθάνει έως 2 εκατ. ευρώ.

μπτες κατοικίες, επιφάνειας 150 τ.μ. κατά μέσον όρο, που μπορούν να προσφέρουν πολύ υψηλό επίπεδο διαβίωσης και σημαντικές παροχές. Η μέση τιμή πώλησης τέτοιων ακινήτων κινείται περίεξ των 8.000 ευρώ/τ.μ. Ειδικότερα και εφόσον το ακίνητο προσφέρει και μια προοπτική επενδυτικής απόδοσης, η τιμή πώλησής του μπορεί να ξεκινάει από 6.000 ευρώ/τ.μ., φτάνοντας και τις 12.500 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο. Ασφαλώς, έχουν παρατηρηθεί και συναλλαγές σε ακόμη υψηλότερο

επίπεδο τιμών ανά τ.μ., που όμως δεν αποτελούν τον γενικότερο κανόνα στην ελληνική αγορά», τονίζει η κ. Σαΐα.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν και τα επιμέρους χαρακτηριστικά των ακινήτων που αναζητούν οι αγοραστές. Οι δημοφιλέστερες παροχές είναι η ιδιωτικότητα, οι χώροι εκγύμνασης, η ύπαρξη πισίνας, εξωτερικοί περιποιημένοι χώροι, θέα, ενεργειακά τζακί, σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, υποδομές βιοκλιματικού σχεδιασμού, συστήματα ασφαλείας και

παροχές προηγμένων τεχνολογιών, όπως π.χ. η έξυπνη δικτύωση (smart home). Σύμφωνα μάλιστα με την κ. Σαΐα, «οι νέες οδηγίες της Ε.Ε. για την ενεργειακή αναβάθμιση των οικιστικών ακινήτων δείχνουν ότι οι παροχές βιωσιμότητας των ακινήτων αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικά κριτήρια για την εξασφάλιση αγοραστών. Υπενθυμίζεται ότι από το 2028, όλα τα νέα κτίρια που θα κατασκευάζονται στην Ε.Ε. θα πρέπει να είναι μηδενικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος».

Ο λόγος που διατηρείται η ζήτηση σε υψηλό επίπεδο είναι το γεγονός ότι οι ξένοι επενδυτές επιθυμούν να διαφοροποιήσουν το χαρτοφυλάκιό τους, εξαιτίας του κλίματος έντονης αβεβαιότητας που έχει διαμορφωθεί το τελευταίο διάστημα σε μια σειρά αγορών του εξωτερικού.

Παράλληλα, στην Ελλάδα, οι προσφερόμενες αποδόσεις των ακινήτων αυτών είναι υψηλότερες σε σύγκριση με τις χώρες απ' όπου κατάγονται. Υπενθυμίζεται ότι οι επενδυτές που εμφανίζονται πε-

ρισσότερο κινητικοί για την αγορά πολυτελών κατοικιών στην Ελλάδα προέρχονται κυρίως από άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως η Γερμανία, η Ελβετία και η Αγγλία, αλλά και από την Αμερική και την Αυστραλία. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται και Έλληνες της ομογένειας, που επιθυμούν να τοποθετήσουν κάποια κεφάλαια και αποταμιεύσεις τους στη χώρα καταγωγής τους.

Τη μεγαλύτερη ζήτηση εκδηλώνουν όσοι προέρχονται από τη γενιά των millennials, δηλαδή

έχουν γεννηθεί μεταξύ 1981 και 1996, ενώ σημαντικό αγοραστικό ενδιαφέρον παρατηρείται και από ανθρώπους της Gen X (1965-1980), ιδίως μάλιστα από εκείνους που εργάζονται από το σπίτι τους.

Η ζήτηση για πολυτελείς κατοικίες έχει πυροδοτήσει μια σημαντική επενδυτική δραστηριότητα ανάπτυξης νέων οικοδομών σε περιοχές των νοτιών προαστίων και κατά μήκος του παραλιακού μετώπου της Αττικής, σε περιοχές όπως το Ελληνικό, η Γλυφάδα και η Βούλα. Αυτή η τάση αντανακλάται και στην πορεία της ίδιας της επένδυσης για την ανάπλαση της έκτασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Εκεί, η Lamda Development έχει επιταχύνει και εντατικοποιήσει το επενδυτικό της πλάνο, ώστε να κατασκευάσει περισσότερες κατοικίες κατά την πρώτη φάση της ανάπτυξης του έργου, σε σχέση με τον αρχικό προγραμματισμό.

Η πιο πρόσφατη προσθήκη αφορά στην ανάπτυξη μιας ολόκληρης γειτονιάς με την επωνυμία Little Athens, που χωροθετείται προς την πλευρά του Αλφειού, πάνω από τη Λ. Ποσειδώνος. Αυτή θα περιλαμβάνει 10 οικοδομικά τετράγωνα με συνολικά 1.100 διαμερίσματα και 100 καταστήματα, που στόχο έχουν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των κατοίκων.

Σε πρώτη φάση θα αναπτυχθούν πέντε οικοδομικά τετράγωνα με συνολικά 460 κατοικίες, εκ των οποίων οι πρώτες 160 θα διατεθούν εντός του προσεχούς διμήνου. Μέχρι το τέλος του 2024 θα έχει ολοκληρωθεί η προπώληση, με στόχο η κατασκευή των νέων κατοικιών να έχει ολοκληρωθεί το 2027. Οι πρώτες από αυτές τις κατοικίες θα έχουν τιμή πώλησης που θα ξεκινάει από 6.000-6.500 ευρώ/τ.μ. ή από 350.000 ευρώ και άνω και θα απευθύνονται σε Έλληνες κατοίκους ή σε ξένους που ενδιαφέρονται να έχουν ένα ακίνητο στην Αθήνα, για να μείνουν κάποιο διάστημα του χρόνου.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι κτηματικές επιδόσεις του Απριλίου

Ο Απρίλιος ιστορικά σηματοδοτεί την έναρξη της «ζεστής» περιόδου επενδύσεων σε ακίνητη ιδιοκτησία. Λέγοντας αυτό, και ο φετινός Απρίλιος δείχνει ότι κινήθηκε σε αυτό το πλαίσιο. Λευκωσία και Λάρνακα συνέχισαν δυναμικά με νέες επενδύσεις σε ακίνητη ιδιοκτησία, με τις άλλες τρεις παραλιακές επαρχίες να παρουσιάζουν μια πιο συγκεχυμένη εικόνα μεν, αλλά με αξιοσημείωτες επενδύσεις δε, που συγκρατούν την αγορά. Αυτό έχει τη σημασία του αν σκεφτεί κανείς πως οι παραδοσιακοί και νέοι αιμοδοτές-επενδυτές μεγάλου εκτοπίσματος έχουν μειωθεί σε αριθμούς εξαιτίας των γεωπολιτικών αναταραχών που συμβαίνουν και μας επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα.

Πάμε να δούμε τι συνέβη τον περασμένο μήνα.

Τον Απρίλιο του 2024 σημειώθηκαν συνολικά 1.691 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, γεγονός που τον κατατάσσει στην πρώτη θέση του πρώτου τετράμηνου. Τον Απρίλιο του 2023 είχαν σημειωθεί συνολικά 1.229 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, και άρα η αγορά φέτος εντός αυτής της περιόδου μεγεθύνθηκε κατά 37,6% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για τον Απρίλιο είναι επίσης θετική αφού κατέγραψε αύξηση κατά 15%: κατατέθηκαν συνολικά 1.366 πωλητήρια έγγραφα φέτος τον Απρίλιο, σε αντίθεση με 1.192

πωλητήρια έγγραφα τον ίδιο μήνα πέρσι.

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Απρίλιο φέτος κυμάνθηκε περίεξ €336,9 εκατ. Συγκρινόμενη με τον Απρίλιο του 2023 όπου η συνολική αξία ήταν περίεξ των €291,7 εκατ., βλέπουμε μια αύξηση της τάξης του 15,5%.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική αξία

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Απρίλιο (φέτος) κυμάνθηκε περίεξ των €336,9 εκατ. Συγκρινόμενη με τον Απρίλιο του 2023 όπου η συνολική αξία ήταν περίεξ των €291,7 εκατ., βλέπουμε μια αύξηση της τάξης του 15,5%.

λική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών; Συμπεριφέρθηκαν όλες οι επαρχίες κατά αντίστοιχο τρόπο;

Η Λευκωσία κατέγραψε 470 πωλήσεις φέτος και 311 πωλήσεις πέρσι (αύξηση 51,1%). Ο συνολικός όγκος συναλλαγών αυξήθηκε κατά 61,6%, εφόσον φέτος επενδύθηκαν περίεξ των €71,6 εκατ., ενώ πέρσι περίεξ των €44,3 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 27,8% επί του αριθμού πωλήσεων

Τον Απρίλιο του 2024 σημειώθηκαν συνολικά 1.691 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, γεγονός που τον κατατάσσει στην πρώτη θέση του πρώτου τετράμηνου.

και μερίδιο 21,3% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λευκωσία κατέγραψε και 308 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 43% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2023. Κατ' ακρίβεια η Λευκωσία είχε οριακά τη δεύτερη καλύτερη επίδοση σε πωλητήρια έγγραφα τον Απρίλιο, αλλά προηγείται με τεράστια διαφορά των άλλων επαρχιών για την περίοδο του τετράμηνου.

Η Λεμεσός κατέγραψε 447 πωλήσεις φέτος και 366 πωλήσεις πέρσι (αύξηση 22,1%). Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίεξ των €126,9 εκατ. φέτος και περίεξ των €141,2 εκατ. πέρσι, σημειώνοντας μείωση 10,1%. Είχε μερίδιο στη

συνολική αγορά του Απριλίου 26,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 37,7% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 440 πωλητήρια έγγραφα που είναι οριακά κατά 3% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2023. Η Λεμεσός επιβεβαιώνει την σταθεροποιητική έως ελαφρώς πτωχική της πορεία, χωρίς να μειώνουμε το γεγονός ότι τα περισσότερα κτήρια εξακολουθούν να επενδύονται σε αυτήν.

Η Λάρνακα κατέγραψε 326 πωλήσεις φέτος και 284 πωλήσεις πέρσι (αύξηση 14,8%). Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίεξ των €51,2 εκατ. φέτος και περίεξ των €38,5 εκατ. πέρσι, σημειώνοντας

αύξηση 33%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 19,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 15,2% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 309 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 44% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2023, γεγονός που την αναδεικνύει πρώτη ανάμεσα σε όλες τις επαρχίες σε αύξηση πωλητηρίων εγγράφων.

Η Πάφος κατέγραψε 302 πωλήσεις φέτος και 201 πωλήσεις πέρσι σημειώνοντας αύξηση 50,2%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίεξ των €67 εκατ. φέτος και περίεξ των €48,7 εκατ. πέρσι, σημειώνοντας αύξηση 3%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 17,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19,9% επί της αξίας συναλλαγών. Η Πάφος κατέγραψε και 252 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 13% μειωμένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2023. Παρά τη μείωση σε νέα πωλητήρια έγγραφα, η Πάφος εξακολουθεί να παρουσιάζει γενικά καλές επενδυτικές αποδόσεις.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 146 πωλήσεις φέτος και 67 πωλήσεις πέρσι σημειώνοντας εκρηκτική αύξηση 118%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίεξ των €20,4 εκατ. φέτος και περίεξ των €19,1 εκατ. πέρσι, σημειώνοντας αύξηση 6,8%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 8,6% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 6,1% επί της αξίας συναλλαγών. Η Αμμόχωστος κατέγραψε και 57

πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 24% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2023. Η Αμμόχωστος κινείται σε σαφώς καλύτερους ρυθμούς από όσο μας συνήθισε ιστορικά, και είναι ενδιαφέρον να δούμε πώς θα εξελιχθεί.

Αν οι νέες τάσεις της αγοράς αποτυπώνονταν με τα νέα πωλητήρια έγγραφα, τότε θα καταλήγαμε στο συμπέρασμα πως οι επαρχίες Λεμεσού, Πάφου και Αμμόχωστου κινούνται σε αρνητικούς ρυθμούς όπως αυτοί καταγράφονται από τα δεδομένα της πρώτης τετραμηνίας του έτους. Με αντίστοιχους όρους, τόσο η Λευκωσία όσο και η Λάρνακα καταγράφουν μια εντελώς διαφορετική εικόνα που δπλώνει από αύξηση (Λάρνακα) έως ραγδαία αύξηση (Λευκωσία). Εισερχόμενοι στην τουριστική περίοδο είναι ενδιαφέρον να δούμε αν η αρνητική τάση των τριών επαρχιών θα ανατραπεί προς το θετικότερο.

Όμως είναι λάθος να περιοριζόμαστε στα νέα πωλητήρια έγγραφα για να εξάγουμε συνολικά συμπεράσματα. Η μεγαλύτερη εικόνα που λαμβάνει υπόψη και τις μεταβιβάσεις που γίνονται, ανατρέπει σε μεγάλο βαθμό την αρνητική εικόνα των πωλητηρίων εγγράφων, δείχνοντας μάλιστα πως η αγορά τόσο σε εθνικό όσο και σε επαρχιακό επίπεδο αποδίδει θετικά.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΜΑΪΟΥ 2024

Φωτογραφία που απεικονίζει δρόμο κοντά στον ναό της Αγίας Σοφίας, 1878. Φωτογράφος: John Thomson (1837-1921). ΛΔΜΛ: Το Μάτι 149

Φωτογραφία του Νικόλαου Δέρβη και της συζύγου του Ελενίτσας Ζαχαριάδη στο μπαλκόνι του σπιτιού τους στην οδό Ιπποκράτους 17, όπου σήμερα στεγάζεται το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, 1885. ΛΔΜΛ: D/1988/104

«Το Μάτι» που βλέπει τη Λευκωσία

Το Φωτογραφικό Αρχείο του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου, το οποίο φυλάσσει περίπου τις 10 χιλιάδες φωτογραφίες

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Στις Συλλογές του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας περιλαμβάνονται πολλά και ενδιαφέροντα εκθέματα, μέσα από τα οποία διαφαίνεται η πολυαιώνια ιστορία και η ζωή της πρωτεύουσας. Αντικείμενα τα οποία το Μουσείο απέκτησε μέσω δωρεάς από ανθρώπους της πόλης αλλά και με τη συμβολή του Δήμου Λευκωσίας και του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη. Αυτά τα αντικείμενα έχουν εγκιβωτιστεί σε φωτογραφίες, ξαναζεί η Λευκωσία, διά μέσου του φωτογραφικού φακού... Με αφορμή λοιπόν την προσωρινή έκθεση «Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές. Λευκωσία: Άνθρωποι και Τόποι», που αυτή την περίοδο φιλοξενείται στο μουσείο (η πρώτη από τις τρεις που έχουν προγραμματιστεί), μιλήσαμε με την υποδιευθύντρια του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας, Μαρία Πατσαλοσαββή, η οποία ξενάγησε την «Κ» στο Αρχείο και μας εξήγησε τη σπουδαιότητά του, οι φωτογραφίες του οποίου μέχρι σήμερα φτάνουν περίπου τις 10 χιλιάδες. Η κα Πατσαλοσαββή, δείχνοντάς μας ιστορικές φωτογραφίες, λέει πως το αρχείο «ΤΟ ΜΑΤΙ» του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας περιλαμβάνει χιλιάδες φωτογραφίες και καρτ ποστάλ και καλύπτει αποτυπώσεις από τις αρχές της Αγγλοκρατίας μέχρι και σήμερα... «Υπάρχει π.χ. φωτογραφία από το 1878, του Σκωτσέζου φωτογράφου John Thomson, που απεικονίζει δρόμο κοντά στον καθεδρικό ναό της Αγίας Σοφίας στη Λευκωσία. Σε αυτήν, μπορεί κανείς να διακρίνει τη Λευκωσία τον πρώτο χρόνο της βρετανικής διοίκησης, και μια εποχή μετάβασης της πόλης από το ανατολικό στοιχείο της οθωμανικής κυριαρχίας στον δυτικό «αέρα» των Βρετανών» προσθέτοντας πως το φωτογραφικό αρχείο του Μουσείου συνεχίζει να εμπλουτίζεται με σκοπό την καλύτερη φωτογραφική τεκμηρίωση της Λευκωσίας.

Η ίδρυσή του

Σχετικά με την ίδρυση του Αρχείου η κα Πατσαλοσαββή αναφέρει πως η δημιουργία του αρχείου υπήρξε παράλληλη με τη

δημιουργία του Μουσείου και τονίζει τη συμβολή των δωρητών «Οι πρώτες δωρεές φωτογραφικού υλικού έγιναν από την αείμνηστη Αγνή Μιχαλίδου, η οποία ως λάτρης της Λευκωσίας είχε μεγάλο αρχείο από καρτ ποστάλ και φωτογραφίες που αποτυπώνουν όψεις της πόλης, κτήρια αλλά και τους ανθρώπους της», προσθέτοντας πως οι δωρητές για το Μουσείο είναι ένα σημαντικό κομμάτι του καθώς χάρη σε αυτούς συγκροτήθηκαν οι συλλογές του. «Ο κόσμος αγαπά το Μουσείο και συνεχίζει να εμπιστεύεται

Οι φωτογραφίες του Φωτογραφικού Αρχείου του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου μέχρι σήμερα φτάνουν περίπου τις 10 χιλιάδες, με τη συμβολή των δωρητών να είναι ανεκτίμητη.

τα τα προσωπικά του κειμήλια σε αυτό, γνωρίζοντας ότι στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας κάθε ιστορικό αντικείμενο φυλάσσεται και συντηρείται με αυστηρά κριτήρια ώστε να διαφυλαχθεί για τις επόμενες γενεές».

Οι θεματικές

Ρώτησα την κα Πατσαλοσαββή για τις θεματικές των φωτογραφιών, και αν στο Αρχείο περιλαμβάνονται και φωτογραφίες εκτός Λευκωσίας. Η κα Πατσαλοσαββή μου λέει πως οι θεματικές που απεικονίζουν οι φωτογραφίες είναι ποικίλες και ότι το υλικό περιλαμβάνει απεικονίσεις από όλο το νησί όμως σε μεγάλο βαθμό είναι επικεντρωμένο στη Λευκωσία. «Οι θεματικές περιλαμβάνουν κυρίως τοπία, όψεις της πόλης, ανθρώπους εν ώρα εργασίας, κεντρικούς δρόμους, αρχιτεκτονικά, πλατείες κ.ά. Επίσης, το φωτογραφικό υλικό περιλαμβάνει και προσωπικές φωτογραφίες όπως νυφικές και οικογενειακές». Βλέποντας από κοντά τις φωτογραφίες αντιλαμβάνομαι τον πλούτο που αυτές φέρουν, ενδύματα και φορεσιές, ταμπέ-

«Οι πρώτες δωρεές φωτογραφικού υλικού έγιναν από την αείμνηστη Αγνή Μιχαλίδου, η οποία ως λάτρης της Λευκωσίας είχε μεγάλο αρχείο από καρτ ποστάλ και φωτογραφίες που αποτυπώνουν όψεις της πόλης, κτήρια αλλά και τους ανθρώπους της» λέει η Μαρία Πατσαλοσαββή, υπεύθυνη του Αρχείου.

Βλέποντας από κοντά τις φωτογραφίες αντιλαμβάνομαι τον πλούτο που αυτές φέρουν, ενδύματα και φορεσιές, ταμπέλες καταστημάτων, εκφράσεις προσώπων, στιγμές που πολλές φορές κρύβονται πίσω από σημεία προσώπων.

λες καταστημάτων, εκφράσεις προσώπων, στιγμές που πολλές φορές κρύβονται πίσω από σημεία προσώπων. Κάθε φωτογραφία είναι μία καταβύθιση στο παρελθόν της πόλης και των ανθρώπων της. Προσέχω με πόση ευαισθησία χειρίζεται η κα Πατσαλοσαβ-

βή τις φωτογραφίες που μου δείχνει και πως το μάτι της στιγμή δεν φεύγει από ό,τι τολμά και μου επιτρέπεται να ακουμπήσω. Η παλαιότητα τους επιβάλλει λεπτούς χειρισμούς... Ρωτώ αν υπάρχει εργαστήριο αποκατάστασης παλαιών φωτογραφιών,

και μου απαντά πως εντός του Μουσείου δεν υπάρχει εργαστήριο συντήρησης φωτογραφιών και συμπληρώνει: «Κάθε χρόνο, στον ετήσιο προγραμματισμό συμπεριλαμβάνεται η συντήρηση φωτογραφιών και άλλων αντικειμένων, η οποία πραγματοποιείται μετά από εκτίμηση από εξειδικευμένη συνεργάτιδα συντηρήτρια. Με βάση τις ανάγκες αποκατάστασης, επεμβατικής ή προληπτικής συντήρησης, τα αντικείμενά μας διατηρούνται στην καλύτερη δυνατή κατάσταση», τονίζοντάς μου πως κάθε δωρεά προς το Μουσείο, κάθε νεοεισερχόμενο αντικείμενο ή φωτογραφία, αξιολογείται και συντηρείται ανάλογα πριν από την αποθήκευσή της.

«Το Μάτι»

Φυσικά, με την κα Πατσαλοσαββή μιλήσαμε και για το «Το Μάτι» και τη διαδικασία ψηφιοποίησης του φωτογραφικού υλικού και μου εξήγησε πως η πλατφόρμα «Το Μάτι» δημιουργήθηκε από το Μουσείο για να καλύψει τις ανάγκες καταγραφής της πληθώρας φωτογραφικού υλικού που

διαθέτει. «Κάθε νέο φωτογραφικό τεκμήριο που φτάνει στο Μουσείο αρχικά καταγράφεται σε έντυπη μορφή. Εκεί, ο επιμελητής του Μουσείου παραθέτει τις πληροφορίες που θα του δώσει ο δωρητής σχετικά με τη φωτογραφία.

Οι πληροφορίες αυτές θεωρούνται πολύτιμες για την ταύτιση του θέματος, της χρονολογίας λήψης και τον κάτοχο της φωτογραφίας. Ακολουθεί η ηλεκτρονική καταγραφή του αντικειμένου και η διαδικασία κατά την οποία δίδεται ο αριθμός μπτρώου. Τέλος, η κάθε φωτογραφία αποθη-

Κάθε φωτογραφία αποθηκεύεται σε κουτιά φύλαξης με μουσειολογικές προδιαγραφές, σε χώρο με ελεγχόμενες συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας.

κεύεται σε κουτιά φύλαξης με μουσειολογικές προδιαγραφές, σε χώρο με ελεγχόμενες συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας.

Ρωτώ τη Μαρία Πατσαλοσαββή, κλείνοντας την κουβέντα μας ποια θεωρεί τη πιο ιστορική φωτογραφία και γιατί... μου απαντά και σωστά, «όλες οι φωτογραφίες του Αρχείου του Μουσείου μας θεωρούνται ιστορικές καθώς όλες συνθέτουν το ιστορικό παζλ της πόλης μας» και συνεχίζει: «Θα μπορούσα ωστόσο να αναφερθώ σε μία ξεχωριστή φωτογραφία για το ίδιο το Μουσείο. Μία φωτογραφία εμβληματική. Χρονολογείται στο 1885 και απεικονίζει τον Νικόλαο Δέρβη με την σύζυγό του Ελενίτσα Ζαχαριάδη στο μπαλκόνι του σπιτιού τους στην οδό Ιπποκράτους 17, σε ένα από τα κτήρια όπου σήμερα στεγάζεται το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας. Είναι συγκινητικό να εντοπίζει κανείς μέσα από τον φωτογραφικό φακό τα πρόσωπα που κάποτε κατοίκησαν και έδωσαν πνοή σε αυτό εδώ το κτήριο αλλά συνάμα να διακρίνει μέσα από αυτό το πέρασμα του χρόνου στην πρωτεύουσα».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

12.5 - 18.5.24

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

«Τα θρησκευτικά μνημεία της νέας πόλης της Αμμοχώστου»

Η **Ιερά** Μητρόπολις Κωνσταντίας και Αμμοχώστου και η Πολιτιστική Ακαδημία «Άγιος Επιφάνιος» παρουσιάζουν τη νέα έκδοση των δρ Ανδρέα Φούλια και δρ Χριστόδουλου Χατζηχριστοδούλου «Τα θρησκευτικά μνημεία της νέας πόλης της Αμμοχώστου». Για το βιβλίο θα μιλήσει ο δρ Χρήστος Αργυρού. Η βιβλιοπαρουσίαση εντάσσεται στο πλαίσιο του 2^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Κυπριακής Αγιολογίας (12-15 Μαΐου 2024). Τρίτη, 14 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ. Συνολικό Ιεράς Μητροπόλεως Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Παραλίμνι.

ΘΕΑΤΡΟ

«Για όνομα» σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη

Η **μυρία** ΚΕΟ παρουσιάζει την κωμωδία «Για όνομα» σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη. Πρόκειται για την ελληνική διασκευή της γαλλικής κωμωδίας «Le Prenom» που ήταν υποψήφια το 2011 για 6 βραβεία Moliere. Σύμφωνα με το σκηνοθέτη Κωνσταντίνο Μαρκουλάκη «πρόκειται για ένα έργο που ασχολείται με τις κρυμμένες ιδεολογικές διαφορές που ανακύπτουν ως κεραυνός εν αιθρία μόλις τεθεί το ζήτημα του ονόματος αλλά πάνω από όλα είναι ένα ελαφρύ έργο που εξετάζει με ανάλαφρο τρόπο ένα πολύ σοβαρό ζήτημα: τη βαθιά και πολύχρονη φιλία μεταξύ των ανθρώπων, τις διακυμάνσεις της και την αντοχή της ως κοινωνικού θεσμού παράλληλου ή και ανώτερου από την οικογένεια». Πρωταγωνιστούν οι ηθοποιοί: Ιεροκλής Μιχαηλίδης, Ρένα Λουιζίδου, Κρατερός Κατσούλης, Ντόρα Μακρυγιάννη και ο Λευτέρης Ζαμπετάκης. Μέγας χορηγός: Cablenet. Χορηγός: Electroline. Υποστηρικτές: Δ.Κ Δημητριάδης, Κόσμος Ασφαλιστική, Parex, Pharmalead, Mcdonalds. Οι μετακινήσεις των ηθοποιών γίνονται με αυτοκίνητα της UNICARS. Χορηγός Επικοινωνίας: Love FM

- Τηλέωρες - Alpha Κύπρου. Παραστάσεις: Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Τετάρτη 5 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Πέμπτη και Παρασκευή, 6-7 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Σάββατο 8 Ιουνίου, διπλή παράσταση 6:00 μ.μ. και 9:00 μ.μ. Πατίκειο Θέατρο Λεμεσού, 10-12 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Αμφιθέατρο Πανεπιστημίου Uclan Cyprus - Πύλα 13 και 14 Ιουνίου, ώρα 9:00 και Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου, Σάββατο 15 Ιουνίου, 9:00 μ.μ. και Κυριακή 16 Ιουνίου, 6:00 μ.μ.

ΕΚΘΕΣΗ

Intended / Unattended: Στέλιος Ερμογενίδης

Η **IsNotGallery** παρουσιάζει την τρίτη ατομική έκθεση του Στέλιου Ερμογενίδη με τίτλο «Intended / Unattended». Στην έκθεση θα παρουσιαστούν 20 έργα με μελάνι και χρώμα που πραγματοποιούνται την πολυεπίπεδη φύση του εαυτού και τη σχέση του με τον συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο. Τα 20 έργα σε μελάνι - σήμα κατατεθέν του καλλιτέχνη - επεξεργάζονται τον πλουραλισμό της ύπαρξης και τα δίπολα που την ορίζουν, μεταξύ άλλων και το εκούσιο-ακούσιο. Ως εκ τούτου ο καλλιτέχνης προ(σ)καλεί τον θεατή να εισέλθει σε έναν κόσμο οπτικών αφηγήσεων, των οποίων τα όρια είναι ρευστά, για να εξερευνηθεί την ανθρώπινη κατάσταση και να απαντήσει σε μια σειρά υπαρξιακών ερωτημάτων. Αυτό το επιβάλλει η ίδια η θεματική των έργων η οποία αφορά στην κατακερματισμένη φύση του εαυτού και τη δυσδικότητα της ύπαρξης. Η ρευστότητα της ύπαρξης αποτυπώνεται στην τέχνη του Στέλιου Ερμογενίδη με την εμφάνιση πλήθους ματιών, στομάτων, ανθρωπίνων μελών στα όρια του χαρτί. Εγκαίνια Παρασκευή, 17 Μαΐου. Διάρκεια μέχρι 3 Ιουνίου. **IsNotGallery**, Οδυσσέως 11, Παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες 99569498, www.isnotgallery.com.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Ο Μπερνάρ Πιβό δεν θα γινόταν viral

Ο **θάνατος** του Μπερνάρ Πιβό σε ηλικία 89 ετών αναζωπυρώνει σκέψεις που βρίσκονται σε ύπνωση ή είναι ανενεργές ως «εκτός εποχής». Γιατί η περσόνα και η φιγούρα του είναι εμβληματικές κυρίως για όσους βρέθηκαν στο Παρίσι από το '75 έως και το '90. Οι εκπομπές του, «Apostrophes» (1975-1990), και στη συνέχεια η «Bouillon de Culture» (1991-2001), παραμένουν αξεπέραστες. Ο Πιβό υπήρξε ο τηλεοπτικός παρουσιαστής που κατάφερε να φέρει και να διατηρήσει στις πρώτες θέσεις της θεαματικότητας εκπομπές για βιβλία και συγγραφείς. «Η τεχνική του στις συνεντεύξεις ήταν να προσποιείται ότι αγνοεί πράγματα που γνώριζε θαυμάσια, να μπαίνει στη θέση του μπλεζαριέ, δηλαδή στη θέση εκείνου που θέλει να μάθει», όπως αναφέρεται στον γαλλικό τύπο. Η Γαλλία αποχαιρέτισε, στο πρόσωπό του, ένα εθνικό κεφάλαιο της.

Στην Ελλάδα υπάρχουν εκδότες, όπως η Εύα Καραϊτίδη (Εστία), που τον θυμούνται με συγκίνηση: «Τον παρακολουθήσαμε με πάθος όλοι μας, φοιτητές και φοιτήτριες, επί χρόνια στη Γαλλία, όσοι διαβάζαμε αλλά και όσοι δεν διαβάζαμε. Δημιούργησε νέους αναγνώστες, από απρόσμενα κοινωνικά στρώματα και συνθήκες. Εβαλε το βιβλίο στη ζωή όλων με απaráλληλη ευφυΐα και κούμφορ. Δεν κολλούσε πουθενά και με τίποτα. Εβγαλε στο γυαλί τους πιο δυσπρόσιτους και μεγαλειώδεις συγγραφείς παραμένοντας ταπεινός ως το τέλος», συνόψισε με ανάρτησή της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Θυμίζοντας ότι είχε επισκεφθεί τις εκδόσεις Εστία για γυρίσματα. Άλλοι, που ασχολούνται με τον χώρο του βιβλίου, εμφανίζονται επιφυλακτικοί, πιστεύοντας ότι ο Πιβό ήταν κυρίως ένα «μηνιακό φαινόμενο», που, ως τέτοιο, δεν μπορεί να δημιουργήσει και να συντηρήσει αναγνώστες. Ο ρόλος αυτός ανήκει, κυρίως, στα βιβλιοπωλεία και στις βιβλιοθήκες. Βέβαια και όσοι αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα του συναινούν ότι «είναι καλύτερα να μιλάς για βιβλία παρά να μιλάς καθόλου».

Στην ελληνική τηλεόραση τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία, πολύ καλή μεν αλλά μία, εκπομπή βιβλίου (στο κανάλι της Βουλής, το «Βιβλιοβούλι»). Τίποτε άλλο.

Οι καιροί αλλάζουν, το κοινό(;) μεταφέ-

Το γεγονός ότι κύκλοι κλείνουν δεν σημαίνει πως κάποιοι άλλοι δεν πρέπει να ανοίγουν. Ο αποκλεισμός είναι που διευρύνει το κενό.

ρεται στο Διαδίκτυο, με ποιος ενδιαφέρεται για παρόμοια θέματα (με εμπορικούς όρους - «αγοράς» και «μετρήσεων» - πάντα), κ.ο.κ., είναι από τα στερεοτυπικά ερωτήματα που επανέρχονται σε κάθε σχετική συζήτηση αν υποθέσουμε, βέβαια, ότι τα πολιτιστικά διλήμματα έχουν θέση στον δημόσιο/τηλεοπτικό διάλογο.

Πράγματι, οι καιροί αλλάζουν και το οπτικοακουστικό τοπίο δεν έχει καμία σχέση με εκείνο στο οποίο πρωταγωνιστούσε ο Μπ. Πιβό. Ούτε περισσότεροι οι χαρακτηριστικές προσωπικότητες αυτού του βελνεκού. Όμως το κενό υφίσταται ακόμη και αν δεν ονοματίζεται. Ως «περιεχόμενο» δεν ορίζονται μόνο οι σειρές ή οι ταινίες, ό,τι προβάλλεται με ψυχαγωγικό πρόσημο. Κάτι λείπει, κι αυτό ανικνεύεται από τα ποσοστά τηλεθέσεων, που μόνο αισιόδοξα δεν είναι. Οι εξαιρέσεις, που αφορούν σειρές κυρίως, δεν συνθέτουν κανένα. Δύσκολο να επιχειρηματολογήσει κανείς υπέρ της αναγκαιότητας εκπομπών για το θέατρο, τον κινηματογράφο ή το βιβλίο χωρίς να φανεί παρωχημένος ή γραφικός. Η ανάγνωση όπως και η θέαση αποκτούν διαφορετικά χαρακτηριστικά, με την οθόνη να κερδίζει σε προτιμήσεις, σε μια εποχή που η διάσπαση προσοχής θεωρείται το κατ'εξοχήν φαινόμενο με παθολογικές διαστάσεις. Και τι περιέργο! Αντι να γίνεται προσπάθεια για τη θεραπεία του, ενισχύεται η αμάσητη ταχύτητα πρόσληψης...

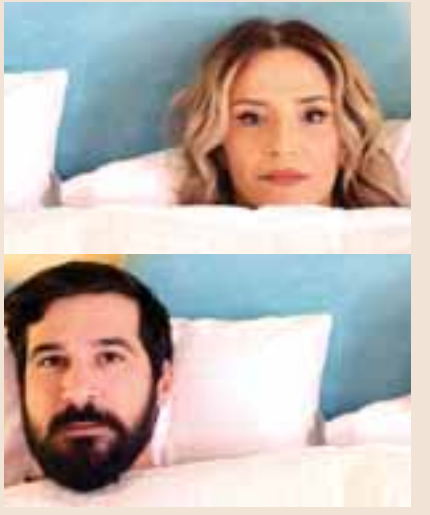
Ο μεθυσιμένος Τσαρλς Μπουκόφσκι να αποχωρεί, τρεκλίζοντας και υποβοηθούμενος, από τις «Apostrophes», θα γινόταν, με τα σημερινά δεδομένα, viral. Αλλά ούτε αυτό θα έφτανε για να συντηρηθούν πλέον οι «Apostrophes». Το γεγονός όμως ότι κύκλοι κλείνουν δεν σημαίνει πως κάποιοι άλλοι δεν πρέπει να ανοίγουν. Ο αποκλεισμός είναι που διευρύνει το κενό. Η αδιαφορία -πρόϊον ή άγνοια- για την ανακάλυψη του Πιβό του 2024, ο οποίος, όπως και ο προκατόχος του, θα έχει τη δύναμη «να βάζει τάξη στην αταξία».

ΘΕΑΤΡΟ

«Κάθε χρόνο τέτοια μέρα»

Το **Θέατρο** Ανεμώνια παρουσιάζει ένα από τα γνωστότερα έργα του βραβευμένου και δημοφιλούς Καναδού θεατρικού συγγραφέα Bernard Slade, το «Κάθε χρόνο τέτοια μέρα», σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή. Το «Κάθε χρόνο τέτοια μέρα» είναι μια κλασική ρομαντική κωμωδία, που με τη διαχρονική της αίγλη προσκαλεί το κοινό σε ένα ταξίδι στον χρόνο, σε μια αναπόληση και μια νοσταλγία μιας άλλης εποχής, υποχρεώνοντας κάθε αγχωμένο σημερινό θεατή σε μια αλλοδαπή ενδοσκοπήση, αυτοεξέταση καλά κρυμμένων από άμυνα,

ευαίσθητων πτυχών. Ο ψυχαγωγικός ρόλος του έργου στις μέρες μας είναι καθαρά κοινωνικός, ενώ ο τρόπος που γλαφυρά-χιουμοριστικά και γλυκόπικρα-ο Slade προσεγγίζει το θέμα του παράνομου έρωτα και της παράλληλης σχέσης που στις μέρες μας είναι κάτι τόσο σύνθετο, είναι σχεδόν.. ιερός..! Παίζουν οι ηθοποιοί Μάρα Κωνσταντίνου και Γιώργος Αναγιωτός. Τακτικές παραστάσεις κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή στις 20:30 μέχρι τις 26 Μαΐου. Θέατρο Ανεμώνια, Καντάρας 17, Λατσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 70007721.**

ΤΕΧΝΕΣ

Εκθεση Υφασματογραφίας

Η **Γκαλερί** GLORIA διοργανώνει την αναδρομική έκθεση υφασματογραφίας της Αυγής Δικαίου Κυριακίδου. Η Αυγή Δικαίου Κυριακίδου ασχολήθηκε με την υφασματογραφία, μια δύσκολη και πολύπλευρη εργασία. Τα υφάσματα και η επιλογή τους είναι μόνο το πρώτο στάδιο της εργασίας. Πέραν της έμπνευσης που κατά κύριο λόγο είναι βασισμένη σε αρχαϊκά πρότυπα, σε άλλες οργανικές φόρμες και στη φύση, η μεταφορά τους στο ύφασμα είναι πολύπλευρη και σύνθετη εργασία. Χρειάζεται πολλή μελέτη, προσέδεια, επιλογή χρωμάτων και υλικών, συγκεντρωμένων από πολλές χώρες, κλωστές, χάντρες και κολλάζ. Χρειάζεται ακόμη πολύχρονη προσπάθεια για κάθε έργο. Βασικό χαρακτηριστικό των υφασματογραφιών είναι η τρισδιάστατη δομή και η οχολαστική επιμέλεια στη λεπτομέρεια. Εγκαίνια Πέμπτη 16 Μαΐου, ώρα 7:30 μ.μ. Γκαλερί Γκλόρια Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22762605.**

ΚΕΡΑΜΙΚΗ

Βαλεντίνος Χαραλάμπος

Η **γκαλερί** Stand in Line παρουσιάζει την έκθεση κεραμικής του Βαλεντίνου Χαραλάμπος. Ο Βαλεντίνος Χαραλάμπος είναι ένας από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες της Κύπρου με σπουδαία διεθνή εικαστική δράση και πορεία. Στην έκθεση θα παρουσιαστούν συγκεκριμένα, παλαιά και νέα έργα του Βαλεντίνου, ως μια γιορτή αφιερωμένη στην κεραμική δημιουργία του των τελευταίων εβδομηντά χρόνων. Παρουσιάζονται επίσης, τοτέμ, επιτοια μεγάλων διαστάσεων, σειρά μικρών γλυπτών «οι χορευτές», μεγάλα βάζα και άλλα. Δημιουργεί υαλώματα που έχουν, ως πρώτη ύλη,

κυπριακά υλικά, τοποθετημένα σε αλληπαλλήλες στρώσεις και ψημένα σε θερμοκρασίες από 900-1250 βαθμούς ώστε να επιτύχει το επιθυμητό χρώμα και υφή. Η δουλειά του, επηρεασμένη από την παράδοση της Κύπρου και του Αραβικού χώρου συνδυάζει την τεχνική αρτιότητα του σύγχρονου επιστήμονα κεραμίστα με την ευαισθησία του καλλιτέχνη. Ο Βαλεντίνος Χαραλάμπος γεννήθηκε σε οικογένεια αγεοπλαστών στην Αμμόχωστο το 1929 και είναι ο πρώτος Κύπριος που κάνει σπουδές στην κεραμική στο Central School of Arts & Crafts στο Λονδίνο με την Dora Billington. Τα εγκαίνια της έκ-

θεσης θα τελέσει ο δρ Ανδρέας Πίτας, στην παρουσία του καλλιτέχνη την Παρασκευή, 17 Μαΐου στις 7:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης μέχρι τις 22 Ιουνίου. Γκαλερί Stand in Line, Μετοχιού26Α, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99412000, www.standinlineartspace.com.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Κοινωνία εν υπνώσει

Η **επικληση** στην ιστορία κατά το δοκούν και η άκριτη παρελθοντολογία είναι ζητήματα που θα πρέπει οπωσδήποτε να απασχολήσουν τα πολιτικά κόμματα της χώρας, αν θέλουν να είναι καταλύτες σε όσα πρόκειται να έρθουν, αν επιθυμούν να έχουν ρόλο και ουσιαστικό λόγο στο μέλλον. Αυτή ήταν η πρώτη μου σκέψη όταν είδα το «Ελληνική Κυπριακή λαέ, είναι γνώριμη η φωνή που ακούεις, είμαι ο Μακάριος», μία φαινή ιδέα του ΔΗΚΟ, το οποίο έτσι λέει που τιμεί την ιστορία του και την ιστορία του τόπου. Λυπάμαι να παρατηρήσω πως έτσι δεν τιμάται τίποτε, παρά μόνο η επικληση στην αυθεντία. Έτσι τιμάται μόνο η παρα-ιστορία, ή οι ιστορίες που ακούν να λένε στα χωριά...

Ο τόπος αυτός, και πάρα πολλοί άλλοι ανά το παγκόσμιο βέβαια, έχει πληγεί ανεπανόρθωτα, κατά την άποψή μου, από μονοσήμαντες ιστορικές διηγήσεις, από «ηγετικές» προσωπικότητες, που κατείχαν τη μία και μόνη αλήθεια, από ανθρώπους που πουλούσαν με το μέτρο ελευθερία, πατριωτισμό και ζύγιζε περισσότερο η αλήθεια τους, από εκείνη του Άλλου. Πλέον, αν θέλουμε να κοιτάξουμε πώς θα προχωρήσουμε στο αύριο θα πρέπει επιτέλους να σταματήσουμε να είμαστε υπάκοοι της μιας και μόνης προσωπι-

κότητας, της μιας και μόνης αλήθειας. Η ιστορία είναι εκεί για να μας υπενθυμίζει όχι μόνο τις αρετές μας, αλλά και τα λάθη και τις παραλείψεις μας. Ρόλος της ιστορίας δεν είναι ούτε να αποκαθλώσει ούτε να χρίσει βασιλιάδες και αυτοκράτορες και δεν τιμάται η ιστορία κανενός ούτε με ατάκες, ούτε με συνθήματα. Η ιστορία αποτιμά, δεν τιμάει κανένα και καμία.

Αν ένα οποιοδήποτε κόμμα εν έτει 2024 χρειάζεται να καταφέρει στους «ιστορικούς» ηγέτες του τόσο εκκωφαντικά, κατά τη δική μου τουλάχιστον οπτική, σημαίνει πως δεν έχει τίποτε να μου πει για το μέλλον. Σημαίνει πως δεν αφουγκράζεται τις ανησυχίες της νέας γενιάς, της γενιάς εκείνης που νομίζει πως η πολιτική είναι απλώς μία κάποια αντισυστημικότητα, εργαλείο για προβολή. Η μετα-πολιτική εποχή που ζούμε, με κόμματα και τους φορείς τους να μοιάζουν ανίκανα να αρθρώσουν λόγο ουσιαστικό, πολιτικό, ευνοεί την προχειρότητα, ευνοεί την αδολεσχία. Τα κόμματα δεν πείθουν, το πολιτικό σύστημα δεν πείθει, οι άνθρωποι της πολιτικής δεν πείθουν πια, γιατί δεν έχουν

να πουν κάτι ουσιαστικό, δεν εμπνέουν κανένα και αυτό μόνο επικίνδυνο είναι και φαίνεται πως τα εν Κύπρω κόμματα δεν το αντιλαμβάνονται. Δεν βλέπουν άραγε πόσο ενισχύονται οι ακραίες φωνές στην υπόλοιπη Ευρώπη; Αναρωτήθηκαν άραγε ποτέ πώς μπορούν να γίνουν ανάχωμα σε αντιδημοκρατικές συμπεριφορές; Είδαν ποτέ τον εαυτό τους ως κάτι που πρέπει να συγχρονιστεί με το σήμερα; Και όχι μόνο στην επιφάνεια, επενδύοντας στην εικόνα, ή στα νέα μέσα επικοινωνίας, αλλά με τον λόγο τους που είναι συγκροτημένος και στιβαρός. Με έναν λόγο που θα δημιουργεί σοβαρό αντίλογο και όχι εφήμερες έριδες για το ποιος είναι με ποιον και ξέρεις τι θυσίες έχουμε κάνει εμείς;

Και μη νομίζετε πως τα παραπάνω δεν επηρεάζουν τον πολιτισμό και τα πολιτιστικά πράγματα του τόπου. Τα επηρεάζουν, και πάρα πολύ μάλιστα. Πάσχουν και τα πολιτιστικά πράγματα από τη μονοδιάστατη ανάγνωση της ιστορίας, είτε αυτή είναι δεξιά είτε είναι αριστερή. Νοσεί ο πολιτισμός, όταν μερικές ενέργειες του γίνονται όχημα μιας άλλης

Τα ελληνοτουρκικά και η κλιματική κρίση

Μια σχεδόν ανεπίλυτη διένεξη υπό ένα νέο πρίσμα

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ
Η ελληνοτουρκική διένεξη στο Αιγαίο - Αντίσταση στο μέλλον
 Μτφρ.: Γιώργος Χρηστίδης
 εκδ.: Κριτική, 2023, σελ. 249

της **ΕΚΑΒΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Η διένεξη στο Αιγαίο με τις πολλαπλές συνιστώσες της είναι το κύριο σημείο τριβής μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, δηλητηριάζει τις σχέσεις τους επί δύο γενεές και έχει επανειλημμένως οδηγήσει σε εξάρσεις έντασης. Ειδικότερα για την Ελλάδα η διένεξη και η διαχείρισή της αποτελούν κεντρικά μέρη της εθνικής εξωτερικής πολιτικής και στρατηγικής. Εύλογος είναι, επομένως, ο σχετικά μακρύς κατάλογος μελετών γι' αυτήν. Στον κατάλογο ήλθε να προστεθεί το βιβλίο «Η ελληνοτουρκική διένεξη στο Αιγαίο - Αντίσταση στο μέλλον», του ιστορικού και πολιτικού επιστήμονα Ανδρέα Στεργίου, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Το βιβλίο, που είναι μετάφραση της αγγλικής ομότιτλης έκδοσης (2022), συνιστά μια ευπρόσδεκτη προσθήκη για αρκετούς λόγους.

Συχνά οι αναλύσεις για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και τη διαφορά στο Αιγαίο τείνουν να είναι πολυσέλιδες και δύσπεπτες για το μέσο αναγνωστικό κοινό. Η μελέτη αυτή είναι και περιεκτική και πραγματεύεται με εύστοχο τρόπο το θέμα της. Προσφέρει μια πλήρη, κατά το δυνατόν, ξεκάθαρη και συγκροτημένη επισκόπηση της εξέλι-

Η μελέτη του Ανδρέα Στεργίου επιχειρεί να θέσει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις στο ευρύτερο πλαίσιο της επίκαιρης συζήτησης για την κλιματική αλλαγή.

της της διένεξης από τις απαρχές της στη δεκαετία του 1970 μέχρι και σήμερα, σε επιμελημένο αλλά απλό λόγο, που δεν απαιτεί αποκρυπτογράφηση από τον μη ειδικό σε θέματα ανάλυσης διεθνούς πολιτικής. Επιπλέον, φωτίζει ευσυννοπτα τις νομικές διαστάσεις της επιχειρηματολογίας της κάθε πλευράς και, έτσι, επιτρέπει στον αναγνώστη να αντιληφθεί τη δυσκολία επίτευξης συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ως προς τις εκκρεμούσες ανάμεσά τους νομικές διαφορές. Ο συγγραφέας, αναγνωρίζοντας τη σοβαρότητα του μεγέθους του «εξ ανατολών κινδύνου»,

αφιερώνει επίσης ένα πλήρες κεφάλαιο, γραμμένο με ακαδημαϊκή νηφαλιότητα, στην παρουσίαση του «δυναμικού, διεκδικητικού στρατηγικού προσανατολισμού, που έχει επίκεντρο... και μια εκβιαστική διπλωματία» (σελ. 154) της Τουρκίας κατά την περίοδο του ΑΚΡ στην εξουσία. Πέραν των παραπάνω, η μελέτη του Στεργίου έχει ενδιαφέρον, επειδή επιχειρεί να θέσει για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις στο ευρύτερο πλαίσιο της επίκαιρης συζήτησης για την κλιματική αλλαγή. Ο συγγραφέας θεωρεί ότι η ελληνοτουρκική διένεξη είναι σχεδόν ανεπίλυτη, λόγω της αγεφύρωτης διάστασης απόψεων Ελλήνων και Τούρκων ως προς τα επιμέρους ζητήματα που τη συνθέτουν. Ωστόσο, αφού «όπως σημειώνει» οι δύο χώρες είναι υποχρεωμένες να συνυπάρχουν σε μια περιοχή που θα βιώσει ολέθριες συνέπειες λόγω της κλιματικής αλλαγής, υπάρχει η ανάγκη, εκατέρωθεν, αλλαγής του πρίσματος θέσης των διμερών σχέσεων. Αυτή η προσέγγιση του καθηγητή Στεργίου εκφράζει μια νέα θεώρηση στην ανάλυση των διεθνών σχέσεων, που δίνει έμφαση σε αποκαλυπτικά σενάρια περιβαλλοντικής κρίσης και προβάλλει την αναγκαιότητα διαμόρφωσης εθνικής πολιτικής, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις οικολογικές εξαρτήσεις των συστημάτων του πλανήτη. Υπό το φως προβλέψεων, σύμφωνα με τις οποίες η περιοχή της Μεσογείου θα πληγεί δριμύτητα, με αποτέλεσμα δραματικές κοινωνικές και

Ο συγγραφέας θεωρεί ότι επειδή η Ελλάδα και η Τουρκία είναι υποχρεωμένες να συνυπάρχουν σε μια περιοχή που θα βιώσει ολέθριες συνέπειες λόγω της κλιματικής αλλαγής, η εκατέρωθεν αλλαγή αντιμετώπισης των διμερών σχέσεων είναι κάτι παραπάνω από επιβεβλημένη.

οικονομικές συνέπειες, ο Στεργίου επιχειρηματολογεί ότι επιβάλλεται ένα νέο υπόδειγμα σχέσης μεταξύ των δύο χωρών. Με λίγα λόγια, αυτές πρέπει να ξεπεράσουν το σύνηθρομο της αντιπαλότητας και να επιδιώξουν τη συνεργασία μέσω της ανάληψης κοινών πρωτοβουλιών στον ενεργειακό και γενικότερα περιβαλλοντικό τομέα, ώστε να διασφαλίσουν την επιβίωσή τους μπροστά σε έναν υπαρκτό κίνδυνο τον οποίο καμία από τις δύο δεν δύναται να αντιμετωπίσει από μόνη της. Ο Στεργίου δεν παραγνωρίζει τους ποικίλους περιορισμούς στην άσκηση μιας τέτοιας προσέγγισης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, ο γεωπολιτικός ανταγωνισμός, οι παραδοσιακές ανησυχίες ασφάλειας, η δυσπιστία και εχθρότητα για την απέναντι πλευρά, που συναντάται τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Τουρκία, δεν θα πάψουν να υφίστανται. Αλλά, όπως υποστηρίζει, η συνεργασία δεν αποτελεί επιλογή, επιβάλλεται από την ανάγκη της επιβίωσης. Επομένως, όσο γρηγορότερα αυτό γίνει αντιληπτό από την Αθήνα και την Άγκυρα τόσο αποτελεσματικότερη θα είναι η

από κοινού αντίσταση στις επερχόμενες καταστροφές. Αποφυγή μιας τέτοιας συνεργασίας, για τον Στεργίου, συνιστά, όπως δηλώνει και ο τίτλος του βιβλίου, «Αντίσταση στο μέλλον».

Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα θέση η οποία καθόλου δεν προϋποθέτει ή οδηγεί στην ανάγκη σύναψης «μιας συμφωνίας κοινής διαχείρισης ή συγκυριαρχίας» στο Αιγαίο, την οποία ο συγγραφέας υποστηρίζει, αν και φευγαλέα, ως καλύτερο μέσο εξυπηρέτησης των συμφερόντων των δύο χωρών (σελ. 230). Ωστόσο, ο τόμος και η πρόταση που προβάλλει θα κέρδιζαν ίσως σε πληρότητα, εάν η σχετική συζήτηση για τη σύνδεση κλίματος και εθνικής ασφάλειας είχε περισσότερο αναπτυχθεί. Η εκτίμηση ότι η επερχόμενη κλιματική κρίση συνιστά έναν πολλαπλάσιαστή απειλών και θέτει σε άμεσο κίνδυνο την ασφάλεια των κρατών, ακόμη και την ίδια τους την κυριαρχία, προσελκύει επιστημονικό και πολιτικό ενδιαφέρον σε διεθνές επίπεδο, αλλά στο ευρύτερο κοινό δεν είναι τόσο γνωστή. Συμπερασματικά, το βιβλίο δεν

προτείνει λύσεις αναφορικά με τη διένεξη στο Αιγαίο, άλλωστε δεν έχει τέτοια αξίωση. Η προσφορά του έγκειται στο ότι, αφενός, σε περίπου 150 σελίδες γίνεται μια επιμελής και ουσιαστική παρουσίαση των στοιχείων που συνιστούν το πλέγμα της ελληνοτουρκικής διαφοράς και, αφετέρου, επιδιώκει να στρέψει τη συζήτηση για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις σε μια διαφορετικά κατεύθυνση, έναντι νέων δεδομένων που υπερβαίνουν τις παραδοσιακές παραμέτρους διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής. Ανεξάρτητα από το μέτρο ευρύτητας αποδοχής της θεωρητικής προσέγγισης, που εστιάζει στους κινδύνους για τα κράτη ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής, η θέση του Στεργίου να επιδιωχθεί ελληνοτουρκική συνεργασία με στόχο τον περιορισμό των εν δυνάμει καταστροφικών επιπτώσεων της επερχόμενης κλιματικής κρίσης είναι άξια προσοχής και συζήτησης.

Η κ. Εκάβη Αθανασοπούλου είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια Διεθνών Σχέσεων στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του ΕΚΠΑ.

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ:

ΓΙΑ
ΟΝΟΜΑ...

MATHIEU DELAPORTE
ALEXANDRE DE LA PATELLIERE

Μετάφραση - διασκευή: Θοδωρής Πετρόπουλος

Σκηνοθεσία:
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗΣ

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ:
ΙΕΡΟΚΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΡΕΝΙΑ ΛΟΥΙΖΙΔΟΥ
ΚΡΑΤΕΡΟΣ ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ
ΝΤΟΡΑ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: **ticketmaster**.cy | **ACS** | 7777 7040

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
 ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
 5-6-7 & 8 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
 ΛΕΜΕΣΟΥ:
 10-11 & 12 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ UCLAN
 CYPRUS - ΠΥΛΑ
 13 & 14 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
 ΠΑΦΟΥ:
 15 & 16 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: **cablenet**

ΧΟΡΗΓΟΙ: **Electroline**
 έρτα στο αύριο

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: **Pharma LEAD**, **Parex**

Δ.Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Α.Τ.Α.

COSMOS insurance

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: **LOVE 100.7 FM**

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ
 ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

UNICARS
 Driving your stories.

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
 ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

Η κεραμική βρήκε τον μάστορά της

Ο κεραμίστας Βαλεντίνος Χαραλάμπους έδωσε στην τέχνη του νόημα, τεχνική πληρότητα και μορφικό πλούτο

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΤΖΗΘΩΜΑ**

Στην έκθεση κεραμικών έργων του πολύ ξεχωριστού καλλιτέχνη Βαλεντίνου Χαραλάμπους στην γκαλερί Stand in Line, στη Λευκωσία, το φιλότεχνο κοινό θα έχει την ευκαιρία να θαυμάσει μια σειρά από εξαιρετικές δημιουργίες κεραμικής τέχνης, που σπάνια συναντούμε σε εικαστικούς χώρους. Η έκθεση περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα διαφόρων περιόδων δημιουργίας του καλλιτέχνη. Χωρίς ίχνος υπερβολής και χωρίς κανένα ενδοιασμό ο Βαλεντίνος Χαραλάμπους θεωρείται ο σημαντικότερος και πληρέστερος εκφραστής της κεραμικής τέχνης στον τόπο μας και ένα καταξιωμένο κεφάλαιο της νεώτερης κυπριακής τέχνης.

Ως συνεχιστής της οικογενειακής παράδοσης, ως καθηγητής για 30 χρόνια στη Σχολή Καλών Τεχνών της Βαγδάτης και ως συνειδησιακή ιδιοσυγκρασία κατάφερε με μόχθο, ενόραση και συνέπεια να ολοκληρωθεί ως κα-

Βαλεντίνος Χαραλάμπους: Έργα από πηλό, γυαλί, φωτιά και αγάπη. Ανθόνερο και γιασεμιά οι κόποι του στον ήλιο.

λιτέχνης υψηλών προδιαγραφών και να καθιερωθεί ως ο κατ' εξοχήν μεγάλος εκφραστής της κεραμικής τέχνης στην Κύπρο με πολλές διακρίσεις και στο εξωτερικό.

Σε πρόσφατη συνάντησή μας στο εργαστήρι του Βαλεντίνου και σε ερώτησή μου, τι τον οδήγησε να επιλέξει τούτο το είδος έκφρασης, την κεραμική, και διαπαντή είναι και δύσκολο να διεκπεραιωθεί μου απάντησε: «Εγώ είμαι γόνος, είμαι γιος... που το Βαρώνι. Ο παππούς μου ήταν και εκείνος κουζάλης, έτσι είμαι η τρίτη γενιά στην οικογένεια που ακολούθησε το επάγγελμα της κεραμικής. Όταν τελείωσα το Γυμνάσιο και έπρεπε να επιλέξω τι θα σπουδάσω, όπως έκαναν όλοι οι άλλοι συμμαθητές μου, υπήρχε η επιλογή να ακολουθήσω τη λογοτεχνία ή τον αθλητισμό, τομείς στους οποίους ήμουν καλός. Υπήρξε μάλιστα για ένα μικρό χρονικό διάστημα πρωταθλητής στον στίβο. Η παρίνεση των γονιών μου ήταν να ακολουθήσω έναν από τους δύο αυτούς τομείς. Είτε δηλαδή να γίνω γυμναστής είτε να ακολουθήσω κλασικές σπουδές, να γίνω δάσκαλος. Σε εμένα όμως δεν άρεσε η ιδέα του δασκάλου και έτσι ακολούθησα την κεραμική με την ελπίδα ότι θα μάθαινα τη διακόσμηση, όχι την κατασκευαστική κεραμική. Όταν τελικά πήγα στην Αγγλία για να παρακολουθήσω ένα πρόγραμμα για τη διακοσμητική κεραμική, διαπίστωσα ότι δεν γίνεται να μάθει κάποιος τη διακοσμητική κεραμική χωρίς να γνωρίζει την κατασκευαστική. Έτσι λοιπόν μπήκα με το δεξί πόδι σε όλο το φάσμα της κεραμικής».

Συνειδησιακή τελετουργία

Τα έργα που παρουσιάζονται στην έκθεση είναι αντιπροσωπευτικά της μεγάλης παραγωγής του δημιουργού και συμπυκνώνουν μέσα τους απaráμιλλη τεχνική, καθαρή έκφραση, ψυχική καλαισθησία και συνειδησιακή τελετουργία που παραπέμπει σε στοιχεία, των οποίων ο συνδυασμός τους αποδίδει το καλλιτεχνικό όραμα του καλλιτέχνη. Τα στοιχεία αυτά είναι ο πηλός, το γυαλί, η φωτιά, η αγάπη και η στοργή με την οποία αγκαλιάζει το σύνολό τους. Ο πηλός πλάθεται, το γυαλί μεταμορφώνεται, η φωτιά εξαγνίζει, η αγάπη καταυγάζει.

Μια διεργασία που συνδυάζει την άρτια τεχνική, την ψυχοπνευματική κατάθεση και το πάθος

Ο Βαλεντίνος στα 95 του χρόνια μπορεί να υπερηφανεύεται για τις δημιουργίες του και τις κατακτήσεις του. Κέρδισε την αναγνώριση, τον σεβασμό και την εκτίμηση όλων. Αυτό είναι ίσως το μεγαλύτερο επίτευγμα του ανθρώπου.

για δημιουργία. Οι μορφές των έργων του είναι αποτέλεσμα μιας μακράς εσωτερικής διεργασίας, μιας οδοιπορίας μέσα από την αρχαιοελληνική, τη βυζαντινή και την αραβική τέχνη που σφραγίζουν ακατάλυτα την πορεία του ενώ, ταυτόχρονα, αποκαλύπτουν ένα ιδιόμορφο χαρακτήρα τεχνολογίας που προσδίδει ξεχωριστή αξία σε κάθε δημιουργία του.

Σε τρεις άξονες

Το συνολικό έργο του Βαλεντίνου κινείται κυρίως γύρω από τρεις άξονες. Πρώτος άξονας η κατασκευή μιας σειράς από κούπες, κατασκευασμένες με τη μέθοδο του τροχού. Ευφάνταστες κατασκευές, ποικιλία σχημάτων και χρωμάτων, αποτέλεσμα πολλών μελέτης και έρευνας, δημιουργούν μια εικαστική πρόσωδια και μια σύζευξη ελληνικής γλώσσας και αραβικής καλλιγραφίας, όταν εφαρμόζονται στην επιφάνειά τους στίχοι σε τρισδιάστατη φόρμα. Συναντούμε στις κούπες ποιητική γραφή του Καβάφη και άλλων ποιητών ανάμεσα σε ρόμβους που λειτουργούν ως διακοσμητικά στοιχεία αλλά και ως διαβαθμίσεις αποχρώσεων για να υπάρχει πολυμορφία και καλαισθησία.

Δεύτερος άξονας της δουλειάς του καλλιτέχνη είναι τα πηλόγλυπα έργα. Δημιουργίες υψηλής και προηγμένης κεραμικής τέχνης που επιβάλλουν μια ξεχωριστή αισθητική και μια πολυδιάστατη δυνατότητα έκφρασης. Φόρμα, μέγεθος, χρώμα και τρισδιάστατη μορφή εναρμονίζονται για να αναπτύξουν μεταξύ τους μια καθαρά διαλεκτική σχέση και να δώσουν στα έργα εξαιρετική εκφραστική φωνή. Η έμπνευση αυτών των έργων προέρχεται από στίχους και οβελίσκους αρχαίων πολιτισμών. Ο σχεδιασμός και η τελική μορφή παραπέμπουν στην αραβική γραφή. Ο ίδιος ο καλλιτέχνης σε παλαιότερη δήλωσή του αναφέρει:

Τα έργα του Βαλεντίνου δεν είναι απλώς μια κατασκευή, αλλά μια έκφραση, μια δημιουργική διεργασία με ιδιαίτερο πνευματικό βάθος, με εννοιακή αντίληψη της ανεξάντλητης παράδοσης που δοξάζει τον άνθρωπο και της ηθικής δοκιμασίας που προκαλεί τον ψυχισμό μας με τρόπο υπαρξιακό.

Οι μορφές των έργων του είναι αποτέλεσμα μιας μακράς εσωτερικής διεργασίας, μιας οδοιπορίας μέσα από την αρχαιοελληνική, τη βυζαντινή και την αραβική τέχνη που σφραγίζουν ακατάλυτα την πορεία του ενώ, ταυτόχρονα, αποκαλύπτουν ένα ιδιόμορφο χαρακτήρα τεχνολογίας που προσδίδει ξεχωριστή αξία σε κάθε δημιουργία του.

«Ο ρυθμός της αραβικής καλλιγραφίας, το μακρόσυρτο γράμμα, εκεί που η γραφή σαν να θέλει να πάρει ανάσα, τα κάθετα γράμματα δίνουν δύναμη και κόκαλο στον κυματιστό ρυθμό των άλλων γραμμάτων, τόνοι που αποτελούν κυματιστό μπικλιμπιδί στην όλη σύνθεση».

Στον τρίτο άξονα, που κυριαρχούν τις επιτοίχιες κατασκευές, αποκαλύπτεται μια ιδιαίτερα μνη-

μιακή τέχνη που εντυπωσιάζει με την ποικιλία των σχεδίων που καλύπτουν τις μεγάλες διαστάσεις του χώρου που εντοιχίζονται, ο έντονος συμβολισμός που έχει τις ρίζες του σε θρησκευτικές ιστορίες, μυθολογικές διηγήσεις και παραδοσιακές αξίες. Η πρωτοτυπία, η φαντασία, η ορθή διάταξη, η καλαισθητή εφαρμογή και η ευρηματικότητα είναι τα κύρια συστατικά αυτής της πολύμοχθης αλλά σπουδαίας διάστασης που προσφέρουν τα έργα συγκινησιακά και θαυμαστά.

Γενικά η κεραμική τέχνη που βρήκε τον ιδανικό της μάστορα, εντυπωσιάζει και συνάμα προκαλεί τις αισθήσεις. Ο Βαλεντίνος Χαραλάμπους της έδωσε νόημα, ξεχωριστή διάσταση στον εικαστικό χώρο, τεχνική πληρότητα και μορφικό πλούτο. Ακόμη με την ανεξάντλητη δύναμη της δη-

Φόρμα, μέγεθος, χρώμα και τρισδιάστατη μορφή εναρμονίζονται για να αναπτύξουν μεταξύ τους μια καθαρά διαλεκτική σχέση και να δώσουν στα έργα εξαιρετική εκφραστική φωνή.

μιουργίας που διαθέτει, αναζητήσε νέες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, λυρισμού και ποιητικής ερμηνείας του κόσμου.

Ο Βαλεντίνος στα 95 του χρόνια μπορεί να υπερηφανεύεται για τις δημιουργίες του και τις κατακτήσεις του. Κέρδισε την αναγνώριση, τον σεβασμό και την εκτίμηση όλων. Αυτό είναι ίσως το μεγαλύτερο επίτευγμα του ανθρώπου. Θα κλείσω με μια επιγραφή που υπάρχει περιμετρικά στην εξωτερική όψη μιας κούπας του: «Εργόχειρο Βαλεντίνου από πηλό από γυαλί από φωτιά κι αγάπη – Ανθόνερο και γιασεμιά οι κόποι μου στον ήλιο».

Βιογραφικό

Ο Βαλεντίνος Χαραλάμπους γεννήθηκε σε οικογένεια αγγειοπλαστών στην Αμμόχωστο το 1929. Είναι ο πρώτος Κύπριος που κάνει σπουδές στην κεραμική στο Central School of Arts & Crafts στο Λονδίνο με την Dora Billington και μαθήτευσε στο εργαστήρι του Bernard Leach στο Cornwall, 1948 -1952. Δίδαξε κεραμική στο Ινστιτούτο Καλών Τεχνών της Βαγδάτης από το 1957-1967. Το 1968 ίδρυσε το τμήμα κεραμικής της Ακαδημίας Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Βαγδάτης το οποίο διευθύνει μέχρι την αφυπηρέτησή του το 1985 και την επιστροφή του στην Κύπρο όπου εργάστηκε για ένα χρόνο στην Αρχή Βιομηχανικής Κατάρτισης και, από το 1986 μέχρι το 1998, στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού με την ευθύνη των Κυπριο - Αραβικών Πολιτιστικών Σχέσεων.

Εκθέσεις- Διακρίσεις

Έχει στο βιογραφικό του μεγάλη σειρά ατομικών εκθέσεων ανά τον κόσμο καθώς και συμμετοχή σε φημισμένες διοργανώσεις τέχνης, όπως η Μπενάλε της Βενετίας. Το έργο του παρουσίασε σε ατομικές εκθέσεις στη Βαγδάτη, Λευκωσία, Αθήνα, Παρίσι, Λονδίνο, Βόννη, Βερολίνο, Βουκουρέστι, Μαδρίτη. Έργα του βρίσκονται σε μουσεία σε Ιράκ, Αγγλία, Αίγυπτο, Ισπανία κ.α.

Πληροφορίες: Έκθεση κεραμικής του Βαλεντίνου Χαραλάμπους από τις 17 Μαΐου μέχρι τις 22 Ιουνίου 2024, Stand in Line, Μετοχίου 26Α, Αγίος Ανδρέας Λευκωσία. Επικοινωνία standinlinenartspace@gmail.com

Ο κ. Ανδρέας Χατζηθώμας είναι φιλόλογος, κριτικός.

Κριτικοί και κριτική των social media

Εκδόσεις και συγγραφείς στα χρόνια της πλατφόρμας

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Η επικράτηση των social media σε έναν αγώνα που κανείς δεν περίμενε ότι θα δοθεί, μπορεί μεν να έκλεψε, και να εξακολουθεί να κλέβει καθημερινά, πολύ από τον χρόνο μας –τη μόνη μας όντως περιουσία–, να δυσκολεύει τη συγκέντρωσή μας και να είναι ο υπ' αριθμόν ένα παράγοντας της βραχείας ικανότητας συγκέντρωσης της προσοχής όλων μας, αλλά να που έχει βοηθήσει το βιβλίο, κάτι που μάλλον δεν περίμεναν πολλοί αρχικά.

Ανθρωποι που ποτέ δεν θα σέφτονταν καν να πάνε σε μία λέσχη ανάγνωσης συμμετέχουν με ζήλο εδώ και χρόνια σε δύο και τρεις ταυτόχρονα –δεν έχει σημασία που είναι διαδικτυακές– άλλωστε, συχνά οι περισσότερες διοργανώνουν και συναντήσεις σε βιβλιοκαφέ και αλλού–, ενώ είναι ενεργά μέλη και σε πολλές βιβλιοφιλικές ομάδες. Ποτέ πριν δεν μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο, καθώς δεν υπήρχαν οι τεχνικές δυνατότητες. Το βιβλίο –και όχι ένας συγγραφέας της μόδας–, από μοναχική απασχόληση, έγινε ένα trend. Οι νέοι τίτλοι διαδίδονται αυθημερόν, σαν φωτιά σε ξερόχορτα: και λέγοντας αυθημερόν εννοούμε την ημέρα που απλώς «αποκαλύπτεται» το εξώφυλλό τους, έναν ολόκληρο μήνα πριν φτάσει καν στα βιβλιοπωλεία. Σχεδόν μία εικοσαετία τώρα, οι νέες εκδόσεις δεν σχολιάζονται σε «λογοτεχνικές» συντρο-

φιές ή παρεμπιπτόντως, ανάμεσα σε άλλα θέματα, σε παρέες, αλλά στο Facebook, στο X (Twitter) και πλέον και στο TikTok, δημόσια, με μεγάλη και ποικίλη παρουσία κόσμου, με ζέση, ένταση, συχνά και με θυμό, με αντεγκλήσεις και πάθος. Και με φανερά αγάπη για το αντικείμενο. Και, ξαναλέμε, από πολλούς. Κι αυτό είναι καλό.

Αναρτήσεις «ακολουθών»

Το ίδιο γίνεται και με τους συγγραφείς. Όχι όλους, αλλά αρκετούς. Οι φανατικοί αναγνώστες

Το βιβλίο δεν αφορά ομάδες, μας αφορά όλους. Είναι απόλαυση και ανάγκη.

τους, οι «φαν», τους μνημονεύουν από ανάρτηση σε ανάρτηση, γράφουν επαίνους ή και διθυράμβους για τα καινούργια τους βιβλία –μάλιστα, τα κείμενά τους αυτά, με όλη τους την ακραία υπερβολή, διαβάζονται από πολλαπλάσιους αναγνώστες, και δύναμι αγοραστές, σε σχέση με μία κριτική παρουσίαση στις σελίδες ενός λογοτεχνικού περιοδικού– και ανταλλάσσουν απόψεις με τρίτους, προσπαθώντας να μεταδώσουν το πάθος τους σε όσους τους ακολουθούν. Κι αυτό είναι επίσης καλό.

Υποκατέστησε αυτή η εξωστρε-

φής, συχνά λαχανιασμένη και με ενθουσιώδη μάτια προσέγγιση τις σελίδες λογοτεχνικής κριτικής των εφημερίδων; Μεγάλη κουβέντα, που γίνεται συχνά και στον Τύπο και σε συζητήσεις και μελέτες αλλού. Νομίζουμε πως δεν την υποκατέστησε, αλλά ότι προστέθηκε σε αυτήν, ή ότι υπάρχει παράλληλα με αυτήν. Οι αναγνώστες των εφημερίδων μειώνονται παγκοσμίως ούτως ή άλλως, αλλά το κύρος τους δεν έχει αμβλυνθεί. Και δεν πιστεύουμε ότι οι εφημερίδες είπαν την τελευταία τους λέξη – όχι. Αυτό που πιστεύουμε το είπαμε ήδη: η διαδικτυακή «ερασιτεχνική» κριτική απευθύνεται σε ένα διευρυμένο κοινό. Σε πολύ περισσότερο κόσμο. Ενα καλογραμμένο κείμενο στην πλατφόρμα Goodreads μπορεί να διαβαστεί από πραγματικά πολλούς ανθρώπους σε κάθε γωνιά της Γης. Στα κατεξοχήν μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πάλι, θα διαβαστεί από το οικείο κοινό του καθενός. Σημασία, νομίζουμε, έχει να γίνεται αυτή η συζήτηση. Να φαίνεται πως το βιβλίο είναι κομμάτι της ζωής –όπως πράγματι είναι– και όχι κάτι που αφορά μία ομάδα ανθρώπων. Το βιβλίο δεν αφορά ομάδες, μας αφορά όλους. Το βιβλίο είναι απόλαυση και ανάγκη.

Μια κριτική που μπορεί να γίνει είναι ότι, φύσει, τα ΜΚΔ είναι λαϊκά, μαζικά. Και οι μάζες κάποτε συμπεριφέρονται με τρόπους αγέλαιους. Από αυτά μπορούν να γεννηθούν λαϊκιστικά κόμματα (οι

Σχεδόν μία εικοσαετία τώρα, οι νέες εκδόσεις δεν σχολιάζονται σε «λογοτεχνικές» συντροφικές ή παρεμπιπτόντως, ανάμεσα σε άλλα θέματα, σε παρέες, αλλά στο Facebook, στο X (Twitter) και πλέον και στο TikTok.

Ανεξάρτητοι Έλληνες, επί παραδείγματι, έτσι απέκτησαν οπαδική βάση), «ακτιβιστικά» κινήματα κάθε λογής (όπως των «Αγανακτισμένων», των «Δεν Πληρώνω», και άλλων λιγότερο ή περισσότερο επικίνδυνων) ή να διαδοθούν τοξικές θεωρίες συνωμοσίας και παραπληροφόρησης (το είδαμε επί πανδημίας: πόσοι άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους επειδή πίστεψαν ότι «το εμβόλιο σκοτώνει», ότι είναι μέσο παρακολούθησης και διάφορα άλλα...) ή πολιτικής χειραγώγησης (η Ρωσία είναι πρωταθλήτρια στο είδος).

Τα «λαϊκά»

Ως εκ τούτου, είναι και το κατάλληλο πεδίο για να ανθήσουν και «λαϊκά» βιβλία. Δεν εννοού-

με εύπεπτα, ή «ροζ», ή «ελαφρά». Τέτοια υπήρχαν πάντα, και μάλιστα είναι οι αιμοδοτές της αγοράς. Εννοούμε βιβλία που διαφορετικά πολύ δύσκολα θα εκδίδονταν, ασχέτως του εάν είναι εντέλει καλά ή όχι. Θα αναφέρουμε δύο μόνο παραδείγματα, αν και υπάρχουν περισσότερα. (1) Βιβλία συντεθειμένα, αιφνης, από αναρτήσεις στο Facebook. Μοιάζουν συνήθως με τα εγχειρίδια εκλαϊκευμένης επιστήμης, αν και δεν είναι τέτοια. Κάποια έχουν γίνει μπεστ-σέλερ. Και (2) βιβλία –μυθιστορήματα κυρίως– ανθρώπων που έχουν μια καλή, μεθοδικά φτιαγμένη, «επαγγελματική» παρουσία στο Διαδίκτυο, πράγμα όχι εύκολο, και υποστηριζόμενοι από μία γερή βάση αληθινών και fake «ακολουθών»

που γράφουν αληθινούς ή fake επαίνους, δεν καταφέρνουν απλώς να εκδώσουν το βιβλίο τους, αλλά ίσως έχουν –και κάποτε πράγματι έχουν– μία επίσης καλή πορεία στα βιβλιοπωλεία.

Κανείς δεν μπορεί να ξέρει να τα βιβλία αυτά φέρνουν περισσότερο κόσμο στα βιβλιοπωλεία, κόσμο που ένα ποσοστό του θα ξαναέρθει σε αυτά, ή αν τον σέρνουν απλώς για να αγοράσει αυτό ή εκείνο το βιβλίο, που ίσως διαβαστεί, ίσως πάλι και όχι. Ενδεχομένως να συμβαίνει το δεύτερο κυρίως. Σημεία των καιρών; Ναι. Μα η δύναμη του Διαδικτύου και των ΜΚΔ είναι και θα παραμείνει μεγάλη. Και μόνο το φαινόμενο «Βιβλία του TikTok» θα αρκούσε για να το καταλάβουμε.

ΤΟΝ ΜΑΪΟ
ΚΑΘΕ
ΚΥΡΙΑΚΗ & ΔΕΥΤΕΡΑ
21:00
ΣΤΟ MOVIES BEST HD

Βιογραφία ..month..

• Τα καλύτερα σενάρια βγαίνουν από τη ζωή •

BENEDICTION / ΕΥΔΟΓΙΑ (Κυριακή 5/5)
QUIZ SHOW (Δευτέρα 6/5)
CHURCHILL (Κυριακή 12/5)
VITA & VIRGINIA / Ο ΕΡΩΤΑΣ ΤΗΣ ΒΙΡΤΖΙΝΙΑ ΓΟΥΛΦ (Δευτέρα 13/5)
WILD / ΔΙΓΡΙΑ (Κυριακή 19/5)
LAST KING OF SCOTLAND / Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΣΚΩΤΙΑΣ (Δευτέρα 20/5)
AMELIA / ΑΜΕΛΙΑ (Κυριακή 26/5)
NOTORIOUS (Δευτέρα 27/5)

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

Movies HD MESIMVRIA
www.mesimvria.com

CITF
ΔΦΘΚ

CYPRUS
INTERNATIONAL
THEATRE FESTIVAL

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

PROGRAM

Instagram
@citf.cy

Website
citf.cy

April-
June
2024

JOHN MALKOVICH
& ANASTASYA
TERENKOVA

IVAN
VYRPAEV

PARIS
EROTOKRITOU

KIRILL
& FRIENDS
COMPANY

YEHEZKEL
LAZAROV

wizguide MARFIELDS Cyprus Sotheby's
INTERNATIONAL REALTY

REAL ONYX THE GRAND RESORT
Luxury Resorts

nzit delivering
awesome
results

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Τζέιμς Μπόλντουιν

Στο Μπάρμπικαν του Λονδίνου συνεχίζεται έως τις 22 Μαΐου το αφιέρωμα στον συγγραφέα Τζέιμς Μπόλντουιν (1924-1987). Με αφορμή το έργο του, έχει οργανωθεί ένα πρόγραμμα προβολής ταινιών εμπνευσμένων από τα βιβλία του, αλλά και συζητήσεις, που σκοπό έχουν να κρατήσουν ζωντανό το πνεύμα αυτού του κλασικού πλέον και πάντα δημοφιλούς Αμερικανού, που στις μεταπολεμικές δεκαετίες είχε κάνει θραύση. Το αφιέρωμα εξετάζει όλη τη σύγχρονη ατζέντα περί φυλής, φύλου και αναπαράστασης ιδεών.

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ

Εϊμι Σέραλντ

Το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Σαν Φρανσίσκο ανακοίνωσε το αφιέρωμα στη ζωγράφο Εϊμι Σέραλντ, η οποία αποτελεί ήδη με το έργο της μέρος της νέας Αμερικής. Η έκθεση θα εγκαινιαστεί τον Νοέμβριο και θα ταξιδέψει σε μεγάλα μουσεία των ΗΠΑ ως ένα πέρασμα της ζωγράφου στον σύγχρονο κανόνα των εικαστικών. Η Εϊμι Σέραλντ, με τον ιδιαίτερο ποπ ρεαλισμό της, κέρδισε φήμη με τα πορτρέτα της Μισέλ Ομπάμα και της Αφροαμερικανίδας Μπρέννα Τέιλορ, θύματος αστυνομικής βίας.

ΜΑΔΡΙΤΗ

Λίνα Μπένγκλις

Στη Μαδρίτη, η Banca March γιορτάζει τα 100 της χρόνια με ένα αντίδωρο τέχνης προς την πόλη. Στον κήπο της συνοικίας Σαλαμάνκα της ισπανικής πρωτεύουσας (Jard n Banca March) εγκαινιάσει μια τετραπλή εγκατάσταση γλυπτών μέσα σε ισάριθμες κρήνες. Είναι έργα της κορυφαίας, ελληνικής καταγωγής, Αμερικανίδας γλύπτριας Λίνα Μπένγκλις. Με επιμελήτρια την Αν Ποντενί και την εταιρεία Vande, που προωθεί την τέχνη διεθνώς, η εγκατάσταση της Μπένγκλις θα διατηρηθεί σε κοινή θέα μέχρι τον Ιούνιο.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Γιαπωνέζικα μάνγκα

Στο Μουσείο Βικτόρια & Αλμπερτ συνεχίζεται έως τις 8 Σεπτεμβρίου η έκθεση-αφιέρωμα στην Ιαπωνία με έμφαση στην κουλτούρα των μάνγκα και της ιαπωνικής ποπ κουλτούρας. Η έκθεση έχει ευρύτερη φιλοδοξία καθώς θέλει να δείξει τον τρόπο με τον οποίο το τοπίο και η μυθολογία της Ιαπωνίας έχουν διαχρονικά επηρεάσει την τέχνη, την τεχνολογία και το ντιζάιν. Η διεθνοποίηση της ποπ κουλτούρας της Ιαπωνίας είναι ένα πολιτισμικό φαινόμενο παγκόσμιας ισχύος.

ΓΚΡΕΝΟΜΠΛ

Έκθεση Μιρό

Στο Μουσείο της Γκρενόμπλ παρουσιάζεται η σημαντική έκθεση άνω των 130 έργων του Χουάν Μιρό έως τις 21 Ιουλίου. Ο πυρήνας της έκθεσης προέρχεται από το Κέντρο Πομπιού (το οποίο έχει εισέλθει σε περίοδο ανακαίνισης) και συμπληρώνεται από τις συλλογές του Μουσείου της Γκρενόμπλ και του Ιδρύματος Μιρό στη Βαρκελώνη. Είναι μια έκθεση «βιογραφική», αφού παρακολουθεί πλέον των 70 ετών δημιουργίας του Μιρό, από τα νεανικά χρόνια του έως την ωριμότητα.

Η Τάιμς Σκουέρ στη Νέα Υόρκη το έτος 1908. Τότε το «Μεγάλο Μήλο» ήταν μία «άλλη» πόλη, πολύ διαφορετική αλλά πάντα δυναμική, πολυσυλλεκτική, πόλος έλξης κάθε καινοτομίας.

Η παλιά Νέα Υόρκη
ως διαρκής μύθος

Η Νέα Υόρκη ως πόλη που διαρκώς ξαναγεννιέται στοιχειώνει την οικουμενική φαντασία. Οι φωτογραφίες της ανέπαινον ανανέωσής της μαρτυρούν μια μακρά πορεία από τον 19ο αιώνα ως σήμερα, με τρόπο διαφορετικό από αυτόν οποιασδήποτε ευρωπαϊκής πόλης. Αυτήν την περίοδο, μια έκθεση στο Μουσείο της Ιστορικής Εταιρείας της Νέας Υόρκης επαναφέρει τη συζήτηση γι' αυτήν την πόλη-φαινόμενο και τις μεταμορφώσεις της στον χρόνο. Είναι εντυπωσιακό πόσο πολύ έχει αλλάξει η πόλη πολλές φορές τα τελευταία 200 αλλά και 100 χρόνια, με αλλαγές στο αστικό τοπίο τόσο πυκνές και δραματικές ώστε μια παλιά φωτογραφία της Τάιμς Σκουέρ να δείχνει μια «άλλη» πόλη. Αυτή είναι η γοητεία της Νέας Υόρκης, η έλξη της προς το νέο, ο δυναμισμός της, η πολυσυλλεκτικότητά της. Η έκθεση με τίτλο «Η χαμένη Νέα Υόρκη» μας οδηγεί πίσω στην εποχή της καπιταλιστικής ισχύος της πόλης από το 1850 έως το 1914, όταν γεννήθηκε η πρώτη και η δεύτερη γενιά των ουρανοξύστων. Υπήρχαν πολλά τεράστια και πανάκριβα κτίρια που χτίστηκαν το 1870-1890 για να κατεδαφιστούν ως ασύμφορα το 1910-1920 και αυτά με τη σειρά τους να γκρεμιστούν και πάλι το 1935 ή το 1950 ή το 1965. Η πόλη άλλαξε διαρκώς. Μετά το 1970, αρ-

χιση να καλλιεργείται σταδιακά η ανάγκη για διατήρηση του ιχνους της παλιάς Νέας Υόρκης. Αλλά η έκθεση αυτή δεν είναι (μόνο) μια έκθεση νοσταλγίας είναι και έκθεση συνειδητοποίησης, καθώς φωτίζει ξεχασμένες μορφές της ιστορίας και της μικροϊστορίας. Παράδειγμα, η περίπτωση της Ελίζαμπεθ Γκλόστερ, η οποία γεννήθηκε σκλάβο στη Βιρτζίνια του 19ου αιώνα και πέθανε ελεύθερη στο Μπρούκλιν, ελεύθερη και πλούσια. Είναι μια περίπτωση χειραφέτησης από τις πιο χαρακτηριστικές, που αναδεικνύονται ως πειστήρια του κοινωνικού και οικονομικού ευρύτερου περιβάλλοντος και μικροκλίματος της Νέας Υόρκης των περασμένων δεκαετιών. Ο συνδυασμός τέτοιων περιπτώσεων επιτυχίας και χειραφέτησης με το αρχιτεκτονικό περιβάλλον από το 1860 ως τα μέσα του 20ού αιώνα δίνει το μέτρο καταπόνησης των μεγάλων και μικρότερων επαναστάσεων και δραστηρίων μεταβολών που συνέβαιναν μέσα στο ρευστό κοινωνικό σώμα της Νέας Υόρκης. Οι μεγαλοαστοί της χρυσής εποχής (1880-1914) είχαν αισθητικό πρότυπο την παλιά Ευρώπη και όλη η υπόλοιπη κοινωνική κλίμακα γεννούσε νέες λαομικές συνάψεις ανάμεσα σε λαούς, παραδόσεις, κοινωνικά πρότυπα και οικονομικές κουλτούρες.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Η έξαλλη τρυφερότητα ενός γυναικείου μονολόγου

Όταν, το 1969, ο Φίλιπ Ροθ κυκλοφορούσε το «Σύνδρομο του Πόρτντ», έγινε χαμός. Το βιβλίο πούλησε τρία εκατομμύρια αντίτυπα και εξασφάλισε το σκάνδαλο για τον 36χρονο τότε συγγραφέα: ο παραληρηματικός μονόλογος ενός μανιμάου ανανιστή έκανε έναν σταντ απ κωμικό να πει: «Εκτιμώ τον Ροθ, αλλά μη μου ζητήσετε να του σφίξω το χέρι!». Το ιδιότυπο αυτό μυθιστόρημα είχε εκπλήξει και για τη φόρμα του: ήταν εξ ολοκλήρου δομημένο πάνω στον μονόλογο ενός άνδρα που βρίσκεται στο ντιβάνι του ψυχαναλυτή του.

Τώρα ήρθε η γυναικεία εκδοχή του ή, αλλιώς, η transgender εκδοχή: το μυθιστόρημα «Στον γιατρό ή Το εβραϊκό πουλί» της Καταρίνα Φόλκμερ, ωραία μεταφρασμένο στη γλώσσα μας από τον συγγραφέα Δημήτρη Καρακίτσο. Κυκλοφορεί σε ένα κομψό τομίδιο από τις εκδόσεις Ποταμός.

«Τώρα θα θυμήθηκα πως είχα δει όνειρο ότι ήμουν ο Χίτλερ».

Τι είναι το «Στον γιατρό»; Ο μονόλογος μιας γυναίκας, ο οποίος αναπτύσσεται καθώς εκείνη είναι «ξαπλωμένη, με τα πόδια στους αναβολείς», παρατηρώντας «την αρχόμενη φαλάκρα του γιατρού που την εξετάζει». «Εξαιρετική ιδέα», σχολιάζει ο κύριος Γκρι. Και εξαιρετικό αποτέλεσμα θα πρόσθετα. Και όχι, το έξοχο, (αυτο)σαρκαστικό, μα και πονεμένο αυτό κείμενο δεν σχετίζεται ούτε εξαρτάται διόλου από τον «Πόρτντ». Όσο κι αν εμείς μπορεί να κάνουμε τους συνειρμούς μας, το «Στον γιατρό» έχει τη δική του αυτοτέλεια και νομοτέλεια, κειμενικά, λογοτεχνικά, υφολογικά. Η Φόλκμερ

Ο μονόλογος μιας γυναίκας, ο οποίος αναπτύσσεται καθώς εκείνη είναι «ξαπλωμένη, με τα πόδια στους αναβολείς», είναι το μυθιστόρημα «Στον γιατρό ή Το εβραϊκό πουλί» της Καταρίνα Φόλκμερ.

είναι γεννημένη στη Γερμανία το 1987, αλλά ζει και εργάζεται εδώ και χρόνια στην Αγγλία (το βιβλίο γράφηκε στα αγγλικά). Οι κριτικοί την έχουν συγκρίνει με τον Μπέρναρντ, τον βιτριολικό, μισανθρωπικό Αυστριακό. «Δεν είμαι σίγουρος», λέει ο κύριος Γκρι. «Η γραφή της είναι πολύ πιο τρυφερή μέσα στις εξαλλοσύνες της».

Κάθε τόσο ο γιατρός σχολιάζει, ρωτάει, παρεμβαίνει. Αλλά ο αναγνώστης ουδέποτε τον ακούει. Συμπεραίνει τα λόγια του διαθλαστικά, μέσα από τις απαντήσεις της γυναίκας. «Μιας και με ρωτάτε, γιατρέ μου. Ο Κ μου είχε πει και κάτι ακόμη για την παιδική του ηλικία. Μου είπε ότι δεν ήταν λίγες οι φορές που είχε σκεφτεί να κρεμαστεί στον κήπο του πατρικού του». Η ξαπλωμένη ασθενής ανατέμνει στο ιατρείο ενοχές, συλλογικές και ατομικές («τα Γερμανόπουλα θα πρέπει να είχαν ψυλλιαστεί

πως κάτι πήγαινε στραβά μ' εμένα, ήδη από τότε, ή μπορεί απλώς να σκέφτονταν ότι μου κρυφοάρεσαν οι παιδοφίλοι»), παρελθόντα φασματικά («ξέρω ότι μάλλον δεν είναι η πλέον κατάλληλη στιγμή για να το πω, κύριέ μου, αλλά τώρα θα θυμήθηκα πως είχα δει όνειρο ότι ήμουν ο Χίτλερ»), ερωτικές επιθυμίες και σύνδρομα («η μητέρα μου ανέκαθεν ήθελε να με δει δασκάλα και όχι κάποια που απολύθηκε από μια τριτοκλασάτη δουλειά και ξόδεψε μια μικρή περιουσία για να βάλει πέος»).

Είναι κομψό το «Στον γιατρό»; Ναι, αλλά και όχι: είναι κάτι πολύ περισσότερο και βαθύτερο από εκεί. Είναι μια βαθιά ανθρώπινη κατάθεση γεμάτη δισταγμούς, φόβους, παλινωδίες, μα και προσηνιά για ένα άλλο αύριο. «As αλλάξουμε μορφή μέσα στους αιώνες, αλλά ποτέ να μην εξαφανιστούμε»...

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ

«Ξένοι πράκτορες» και άλλα ρωσικά παραμύθια

«Μισώ όλη τη Ρωσία, Μαρία Κοντράτσεβνα».

«Αν ήσασταν δόκιμος στον στρατό ή νεαρός ουσάρος δεν θα μιλούσατε έτσι, αλλά θα είχατε τραβήξει το σπαθί σας για να υπερασπιστείτε όλη τη Ρωσία».

«Δεν θέλω να γίνω ουσάρος, Μαρία Κοντράτσεβνα, και επιπλέον θα ήθελα να καταργήσω όλους τους στρατιώτες».

«Και όταν έρθει ένας εχθρός, ποιος θα μας υπερασπιστεί».

«Δεν υπάρχει ανάγκη άμυνας. Το 1812 έγινε μια μεγάλη εισβολή στη Ρωσία από τον Ναπολέοντα, τον πρώτο αυτοκράτορα των Γάλλων, πατέρα του σημερινού, και θα ήταν καλό αν μας είχαν κατακτήσει. Ένα έξυπνο έθνος θα είχε κατακτήσει ένα πολύ πλούσιο και θα το είχε προσαρτηθεί. Θα είχαμε εντέλως διαφορετικούς θεσμούς».

Κάτω από μια δυσοίωνα μουσική, μια φωνή διαβάσει τα λόγια του χαρακτήρα Πάβελ Σμερντιάκοβ από τους «Αδελφούς Καραμάζοφ» του Ντοστογιέφσκι. Χρησιμοποιούνται ως μοτίβο στο «ερευνητικό» ντοκιμαντέρ υπό τον τίτλο «Ξένοι πράκτορες» του Ρώσου προπαγανδιστή Αρκάντι Μάμοντοφ, παρομοιάζοντας με τον χαρακτήρα του Σμερντιάκοβ Ρώσους της αντιπολίτευσης που έχουν χαρακτηριστεί «ξένοι πράκτορες» από το υπουργείο Δικαιοσύνης και τώρα υποτίθεται ότι εργάζονται για την υπονόμευση της Ρωσίας από το εξωτερικό.

Αυτό που δεν διευκρινίζεται στο κινηματογραφικό πόνημα είναι ότι ως «υπονόμευση της Ρωσίας» θεωρείται οποιαδήποτε διαφωνία με τον Πούτιν και ότι ο χαρακτηρισμός «ξένος πράκτορας» επιφυλάσσεται για άτομα, ΜΜΕ και οργανώσεις πολιτών που ζητούν διαφάνεια και δημοκρατικές αλλαγές στο καθεστώς και –σαν να μην έφταναν αυτά– διαφωνούν και με την επίθεση στην Ουκρανία.

Ήδη, αρκετά χρόνια πριν από τον Φεβρουάριο του 2022, οπότε και τα εναπομείναντα ανεξάρτητα ΜΜΕ που δεν υιοθέτησαν τον όρο «Ειδική στρατιωτική επιχείρηση» για την επίθεση στην Ουκρανία, χαρακτηρίστηκαν συλλήβδην ως «ξένοι πράκτορες», τον τίτλο έφεραν Μέσα και άνθρωποι που αναγκάστηκαν να αυτοεξοριστούν προκειμένου να συνεχίσουν να

Ενας από τους «ξένους πράκτορες», ο δημοσιογράφος Νιμίτρι Μουράτοφ, ο οποίος τιμήθηκε με το Νομπέλ Ειρήνης το 2021. Ως διευθυντής της εφημερίδας Novaya Gazeta είχε ζήσει τον βίαιο θάνατο πέντε συναδέλφων του.

Αυτό που δεν διευκρινίζεται στο ντοκιμαντέρ είναι ότι ως «υπονόμευση της Ρωσίας» θεωρείται οποιαδήποτε διαφωνία με τον Πούτιν.

λειτουργούν ή απλώς να περιορίσουν τον κίνδυνο ενός βίαιου, ζαφνικού θανάτου ή μιας απρόβλεπτης δηλητηρίασης. Μεταξύ αυτών ήταν και ο βραβευμένος με το Νομπέλ Ειρήνης δημοσιογράφος Νιμίτρι Μουράτοφ, ο οποίος μετακόμισε στη Ρίγα της Λετονίας μετά τον χαρακτηρισμό του ως ξένου πράκτορα και αφού, ως διευθυντής της εφημερίδας Novaya Gazeta, είχε ζήσει τον βίαιο θάνατο πέντε συναδέλφων του: τη δολοφονία του Ιγκόρ Ντομνίκωφ, τη θανάσιμη δηλητηρίαση του Γιούρι Στεσκοσίγκιν μετά την έρευνα για διαφθορά υψηλόβαθμων Ρώσων αξιωματούχων του περιβάλλοντος Πούτιν, τη δολοφονία με σφαίρες της Άννας Πολιτόφσκαγια και της Άννας Σαβιτσίνας, την απαγωγή και δολοφονία της Νατάλια Εστεμίροβα.

Το ντοκιμαντέρ «Ξένοι πράκτορες» δεν αρκείται στη συμπερίληψη ονομάτων, όπως της πολιτικής επιστήμονας Εκατερίνα Σούλμαν,

του δικηγόρου Μαρκ Φεϊγκίν, ο οποίος είχε υπερασπιστεί το συγκρότημα Pushy Riots, του μπλόγκερ Μαξίμ Κατζί και πολλών άλλων, αλλά παρουσιάζει και τους τύπους διαμονής, όπως το σπίτι του φιλελεύθερου πολιτικού της αντιπολίτευσης Λεονίντ Γκόζμαν και τα γραφεία όπου στεγάζεται πλέον ένα από τα πρώτα ανεξάρτητα ρωσικά μέσα, το TV Rain, στο Άμστερνταμ.

Το φιλμ δεν είναι παρά άλλη μια σταγόνα στον ωκεανό της πούτινικής προπαγάνδας, η οποία απευθυνόμενη στο εσωτερικό κοινό επιδιώκει τη συγκεκριμένη πρόσληψη ιδεών και γεγονότων που θα οδηγήσει την κοινωνία, όχι στην επιθυμία να κρυφτεί από την πραγματικότητα αλλά να ζήσει «υπερήφανα» σε έναν τεχνητό κόσμο, στον οποίο το ρωσικό έθνος εκτελεί μια μεσοανική αποστολή και υπερασπίζεται τον εαυτό του από τη Δύση, που επιδιώκει να το καταστρέψει. Η τέχνη, τα ΜΜΕ, η δημιουργία μιας αναθεωρημένης «εθνικής ιστορίας», η εκπαίδευση παράλληλα με τις δολοφονίες, τις φυλακίσεις, την καταστολή και την αμαύρωση της ηθικής διάστασης των διαφωνιών και των διαφωνούντων επιστρατεύονται –όπως σε όλα τα αυταρχικά, προσωποπαγή καθεστώτα– για να εξασφαλιστεί η επιβίωση του δικτάτορα

και του συστήματός του. Η σημασιολογική μετατόπιση λέξεων και φράσεων συμπληρώνει την εργαλειώδη χρήση των παραπάνω προκειμένου να «δουλέψουν» αποτελεσματικά, και η κληρονομιά της ΕΣΣΔ δίνει ένα σημαντικό χέρι βοήθειας προς αυτή την κατεύθυνση. Όπως έλεγε κι ένα ανέκδοτο της σοβιετικής εποχής επί Μπρέζνιεφ: «Το σύνταγμα μας γράφει, “Όλα στο όνομα του λαού, όλα για το καλό του ανθρώπου”. Και το όνομα αυτού του ανθρώπου είναι γνωστό σε όλους μας».

Εναντίον της Δύσης

Ενας από τους πολλούς ισχυρισμούς που διατυπώνει ο Μάμοντοφ για τους «ξένους πράκτορες» στην ταινία είναι ότι «δεν επιθυμούν απλώς την κατάρρευση της Ρωσίας, αλλά τη λαχταρούν – όπως ακριβώς τους διδάσκουν οι Δυτικοί χειριστές τους». Οι «Δυτικοί χειριστές», η «διαβρωτική επιρροή της Δύσης», η «δυτική προπαγάνδα», οι «ξένοι πράκτορες» και «οι εχθροί του λαού», οι λέξεις και οι μέθοδοι, δεν αποτελούν μόνον έναν οικεία χρησιμο λόγο για τον πρώην πράκτορα της ΚΓΒ. Συνιστούν και έναν κοινό κώδικα του Πούτιν με ένα μεγάλο μέρος της ρωσικής κοινωνίας που επιθυμεί να πειθεται και να υπακούει, επιδοκίμαζοντας με την ψήφο του τους θανάτους και τις φυλακίσεις των διαφωνούντων, έτοιμο να νιώσει «αδικημένο θύμα» όταν η προεδρική προτεραιοποίηση της αυτοαποκαλούμενης «υπαρξιακής αντιπαράθεσης» της Μόσχας με τη Δύση δεν θα εμποδίσει την επόμενη φρικτή τρομοκρατική επίθεση, αφού δεν εμπιστεύεται τις «δυτικές πληροφορίες», ή βρεθεί στον κατάλογο των εχθρών χωρίς καν την αξιοπρεπή στάση των αυτοεξόριστων, αφού, όπως αποκαλύπτει ανωνύμως στο ανεξάρτητο μέσο - ξένο πράκτορα Verstka, πηγή του υπουργείου Δικαιοσύνης: «Μπορείτε κυριολεκτικά να απευθυνθείτε μέσω γνωστών και να πείτε, ο τάδε με εκνευρίζει, εξετάστε τον. Οποιοι τραβήξουν την προσοχή κατά τη διάρκεια της εβδομάδας μπορεί να προστεθεί στον κατάλογο των Παρασκευών. Τα στοιχεία δεν είναι τόσο σημαντικά όσο το αρνητικό συναίσθημα που προέρχεται από τους σωστούς ανθρώπους».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΗ ΒΑΤΑΝΙΔΟΥ

Γεννήθηκε στην Αθήνα, όπου και ζει. Σπούδασε Νομικά και Αγγλική Φιλολογία στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο. Είναι εκπαιδευτικός στη δημόσια εκπαίδευση. Έχει εκδώσει πέντε βιβλία, τα «Χαλάλι σου Helal Olsun» (Novel Books - Ι. Σιδέρης), «Ζωή χωρίς μπούσουλα» (Novel Books - Ι. Σιδέρης), «Ταξίδιον παρ'αμίλλον» (Αρμός), «Το Μινόρε της σιωπής» (Αρμός) και το πρόσφατο «Αγάπη συν πλιν» (Αρμός).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; «Ο Πολωνός», του Τ. Μ. Κούτσι, «Ξεφυλλίζοντας την Καθημερινή», του Δημήτρη Μαλέση και «Η τέχνη να μην αισθάνεσαι τίποτα», της Ερσης Σωτηροπούλου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Δύο φράσεις που ξεχώρισα από το βιβλίο «Η τέχνη να μην αισθάνεσαι τίποτα» είναι: «Ο υπερβολικός στοχασμός μπορεί να παραλύσει τη θέληση» και «Τι είναι ο χρόνος; Ο χρόνος είναι ένα τίποτα. Έχουμε τη μνήμη μας. Στη μνήμη δεν υπάρχει χρόνος».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Διάβασα το «Ο έφηβος» του Ντοστογιέφσκι, ένα έργο που ασχολείται με τη σχέση πατέρα - γιου και τον ρόλο του χρήματος σε μια κοινωνία που καταρρίπτει τις παλιές αξίες και ασπάζεται τα ρεύματα του σοσιαλισμού και του μηδενισμού.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Δεν έχει υπάρξει για μένα ιδανική αναγνωστική συνθήκη λόγω των πολλών επαγγελματικών και οικονομικών απαιτήσεων. Διαβάζω και συγκεντρώνομαι οπουδήποτε, όσο πολύβουο και συνωστισμένο κι αν είναι το περιβάλλον. Μια μέρα χωρίς ανάγνωση είναι μια μέρα χαμένη για μένα.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν; Οχι, δεν θα το έλεγα. Πάντα προσέχω τι θα διαλέξω από το ράφι του βιβλιοπωλείου. Τα βιβλία που αγοράζω είναι συνήθως προϊόν έρευνας.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;

Το βιβλίο που άρχισα να διαβάζω είναι το «Απειρόγνωστο» του Κόλουμ ΜακΝαν, ένα δυνατό έργο που μιλάει για την αληθινή φιλία ανάμεσα σε έναν Παλαιστίνιο και έναν Ισραηλινό, δυο τραγικούς πατέρες που ζουν σε έναν καταραμένο τόπο συγκρούσεων.

Πώς προέκυψε ο τίτλος «Αγάπη συν πλιν» και ποια η σημασία του;

Περιγράφει τα σπαρταρικά στοιχεία που περικλείει η αγάπη σαν ανθρώπινο επίτευγμα και κατάσταση. Στα «συν» περιλαμβάνεται η εξύψωση πάνω από τα γήινα, η απόδραση από τον εαυτό σου και τη συμβατική πλευρά του, ενώ στα «μείον» συγκαταλέγονται η καταστροφική δύναμη της απόρριψης από τον άλλο, η εγκατάλειψη, ο εκούσιος θάνατος. Μέσα από τις ιστορίες, η ευδαιμονία αλλά και η τραγικότητα της αγάπης ξεδιπλώνονται και αποκαλύπτουν τα απόκρυφα τους.

Τι παρατηρούν τα σομόν γοβάκια στο ταξίδι τους μέσα στον χρόνο; Βλέπουν τις εποχές να αλλάζουν, το ιστορικό πλαίσιο να διαφοροποιείται, βλέπουν γυναίκες που περπατούν με σθένο φορώντας τα, κάποιες θα πεθάνουν, άλλες θα επιβιώσουν, ο χρόνος θα γίνει τελικά ο μεγάλος νικητής.

Εμπειρία: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Ρέκβιεμ σε παλιές κασέτες

ΙΑΚΩΒΟΣ ΑΝΥΦΑΝΤΑΚΗΣ
Ραδιοκασετόφωνο
εκδ. Πατάκη, σελ. 128

Ένα βράδυ Παρασκευής, ένας άνδρας μέσης ηλικίας πηγαίνει μαζί με τον δωδεκάχρονο γιο του από το Ηράκλειο στο Οροπέδιο Λασιθίου, όπου βρίσκεται το πατρικό του. Την επομένη θα έθαβε τον πατέρα του. Στη νουβέλα του Ιάκωβου Ανυφαντάκη (Ηράκλειο, 1983) διαχέεται μια υπόκωφη ένταση, απόρροια μιας σφοδρής εσωτερικής ανησυχίας, ανεξάρτητης από τον πένθος. Η ένταση εκλύεται από τον επισφαλή δεσμό ανάμεσα στον ήρωα και τον γιο του, αλλά και από την αναδρομή στη σχέση με τον δικό του πατέρα. Μετά το διαζύγιο, ο γιος του ζούσε με τη μητέρα του και τον νέο της σύντροφο. Ο ίδιος ζούσε με τη Νικόλ, εξατίας της οποίας διέλυσε την οικογένειά του, μέχρι που κατάφερε να τη χάσει από τη ζωή του. Οδηγώντας μας στο σκοτάδι, ανάμεσα στα βουνά που έζωναν το Οροπέδιο, ο ήρωας διανύει, θαρρείς, το γέρας προς μια αναπόδραστη μοναξιά.

Ψάχνοντας με επιφύλαξη τις λέξεις που θα τον έφεραν εγ-

γύτερα στον γιο του, ο άνδρας αναλογίζεται το βάρος των λέξεων στη διάπλαση ενός δεσμού. Σκέφτεται πως ο ίδιος και ο πατέρας του μιλούσαν δύο διαφορετικές γλώσσες, στις οποίες σπανίως έβρισκαν συνώνυμα. Αυτή η ασυνεννοσία έτρεφε έναν αμφιπλευρο θυμό, μεγαλώνοντας την απόσταση ανάμεσά τους. «Θύμωσαν, όχι για την ασυνεννοσία, αλλά γιατί δεν ένιωθε ο ένας τις λέξεις του άλλου».

«Ο πατέρας του του έδωσε τις λέξεις κι αυτός τις χρησιμοποίησε λάθος». Ωστόσο, λειτούργώντας σαν αντίποδας, ο πατέρας του του επέτρεψε να φτιάξει τον εαυτό του μέσω της εναντιώσεως. Πεθαίνοντας, ο πατέρας του του στέρνεσε την προοπτική των επιλογών. Τι θα μπορούσε να επιλέξει από τη στιγμή που εξέλιπε η απόρριψη; Σε ποιον θα εναντιωνόταν προκειμένου να ανακαλύψει ποιος ήταν;

Ο Ανυφαντάκης αναδεικνύει με θαυμαστή λεπταίσθησα αδιόρατες λεπτομέρειες, όπου πυκνώνει ο ψυχισμός του ήρωα. Εξαιρετικά σκηνοθετημένα, λόγω χάριν, είναι η σκηνή όπου ο άνδρας μπαίνοντας στο πατρικό του κατευθύνεται στο παιδικό του δωμάτιο, αφήνοντας τον γιο του στο αυτοκίνητο. Δεν είχε προλάβει να συλλάβει πως σε εκείνο το σπίτι δεν υπήρχε παιδικό δωμάτιο. Υπήρχαν μονάχα δωμάτια κατάφορτα με αντικείμενα ενός ληγμένου χρόνου. Σ' αυτή την ασήμαντη παράβλεψη σοβεί ο φόβος του θανάτου.

Μετά τον πατέρα του ερχόταν η δική του σειρά και αργότερα του γιου του. Η σκέψη της απώλειας του γιου του τον τρομοκρατεί. Κι εδώ φανερώνεται η πολυσυμμία μιας άλλης λεπτομέρειας. Νωρίτερα στο αυτοκίνητο ο γιος του είχε πάρει ένα χάπι. Τι, άραγε, σήμαινε αυτό; Πως ήταν άρρωστος

ή ένας άγνωστος; Εκείνος ως πατέρας όφειλε να γνωρίζει για ποιό λόγο το παιδί είχε πάρει εκείνο το χάπι. Αλλά δεν είχε ιδέα.

Πατρική κληρονομιά

Η νουβέλα του Ανυφαντάκη δεν είναι μεγάλονοη. Εστιάζει σε όλα εκείνα τα μικρά και δυσβάσταχτα πράγματα που στενεύουν μέχρι πνιγμονής την ύπαρξη. Το πιο δυναστευτικό βάσανο του ήρωα είναι η έμφοβη ανασφάλειά του. Τα είχε καταφέρει μια χαρά στη ζωή του, είχε βγάλει δηλαδή πολλά λεφτά, αλλά δεν μπορούσε να αλλάξει από την ανάγκη του καθησυχασμού. Φοβόταν πως ο χρόνος που έμενε δεν θα ήταν παρά μια ακολουθία από συμφορές.

Τελικά η δική του πατρική κληρονομιά ήταν το ραδιοκασετόφωνο στην κουζίνα. Αυτό το παράξενο μαραφέτι, απομεινάρη μιας άλλης ζωής που ακόμη άντεχε, σαν παρατεταμένη ανηλικότητα, κεντρικό το ενδιαφέρον του γιου του. Θα του το χάριζε, μαζί με παλιές κασέτες, όπου ίσως κάποτε ο γιος πχογράφουσε τον επικήδειό του. Διότι παλιά έτσι τελείωναν τα λόγια στις κασέτες, «αμετάκλητα».

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΕΡΜΙΟΝΗ ΚΟΝΤΟΛΑΙΜΑΚΗ
«Η Μαύρη Λαχτάρα του Μωβ»
εκδ. Σαΐτα

«Κάποτε σε τετράδιο γεννήθηκε η γραμμή που μωβ ήταν το χρώμα της και ήταν πολύ λεπτή. Με κίνηση οριζόντια ξεκίνησε να βρει τη Μαύρη τη Μουντζούρα, μια πόλη μακρινή. Στο νου της αυτή εφάνταζε μεγάλη και τρανή, γιατί εκεί στριμκνώνονταν του κόσμου οι γραφές, άραγε να ήταν μαγική; Έτσι λοιπόν ξεκίνησε με φούρια να πηγαίνει, μεγάλη τύχη νόμιζε, εκεί πως την προσμένει...» Ένα παιδικό τετράδιο ζωντανεύει. Γεννά, χαίρεται, λυπάται, αγωνιά, τα καταφέρνει και κάνει; Μια ιστορία για τον κύκλο της ζωής, για τη ζωή την ίδια. Μια ιστορία με ρυθμό και ενίοτε με ρίμα. Μια ιστορία εικονογραφημένη για παιδιά ή μήπως για μεγάλους; Μια ιστορία που μας καλεί να την ανακαλύψουμε και μαζί μ' αυτήν και μας. Μας καλεί να προβληματιστούμε μέσα από τις αλληγορίες της.

Το ψηφιακό βιβλίο διανέμεται δωρεάν και από τη Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

 Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Η **ελληνικότητα** του Μάριου Πράσινου έχει να κάνει με την εμμονική επιστροφή του κλασικού σε όλο τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, από την Αναγέννηση και το Μπαρόκ έως την κλασική περίοδο του Στραβίνσκι και του Πικάσο, εκεί διαπιστώνω μία ελληνικότητα» λέει ο Μάνος Στεφανίδης.

Η μαγική σχέση εικόνας και κειμένου

Η ελληνικότητα του Μάριου Πράσινου μπορεί να γίνει διεθνής υπόθεση» λέει στην «Κ» ο ιστορικός τέχνης Μάριος Στεφανίδης

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο ζωγράφος Μάριος Πράσινος, αν και αποτελεί πρωταγωνιστική μορφή της ελληνικής καλλιτεχνικής διασποράς, είναι ελάχιστα γνωστός τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο. Ο Πράσινος έφυγε από την Κωνσταντινούπολη, όπου γεννήθηκε το 1916, σε ηλικία έξι ετών περίπου και έκτοτε έζησε στη Γαλλία, διαγράφοντας μία λαμπρή καριέρα, συναναστρεφόμενος με τη γαλλική πνευματική ελίτ της εποχής του, αλλά και με τους Έλληνες που έφτασαν στο Παρίσι, μετά την κατοχή και κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου με το «Ματαρόα», Κορνήλιο Καστοριάδη, Κώστα Αξελό, Ιάννη Ξενάκη...

Αυτόν το σπουδαίο Έλληνα της Διασποράς παρουσιάζει η έκθεση χαρακτικής «Ο Μάριος Πράσινος και οι Εικόνες του Βυθού» που φιλοξενείται στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή στη Λευκωσία, σε επιμέλεια του ιστορικού Τέχνης Μάνου Στεφανίδη, ομότιμου καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τα έργα που εκτίθενται ανήκουν στη Συλλογή του Γιώργου Κωστόπουλου, με τους επισκέπτες της έκθεσης να έχουν την ευκαιρία να δουν, ζωγραφικά έργα, μεταξοτυπίες, λιθογραφίες, χαλκογραφίες, ταπισερί, αφίσες και μια επιλογή από σπάνια και πολύτιμα βιβλία – objets d'art.

«Είναι ένας Έλληνας της διασποράς και αυτό είναι σπουδαίο, όπως είναι ο Κουνέλης στην Ιταλία, ο Λουκάς Σαμαράς ή ο Θεόδωρος Στάμιος στην Αμερική... Μόνο που ο Πράσινος δεν ανήκει σε αυτή την ομάδα των Ελλήνων, αφού δεν έφτασε στη Γαλλία με το «Ματαρόα». Προφανώς τον επηρέασε ο ξεριζωμός. Όλα του τα έργα έχουν έναν δραματικό χαρακτήρα, μία φόρμα εξπρεσιονιστική. Σε όλη του τη διαδρομή έχει αυτή τη μαγική σχέση με την εικόνα που γίνεται κείμενο, και με το κείμενο που γίνεται εικόνα. Ο Μάριος Πράσινος λάτρευε τα πεύκα, τη σχέση θάλασσας και φυσικού τοπίου, καθώς και φως του Νότου» λέει στην «Κ» ο επιμελητής της έκθεσης Μάνος Στεφανίδης.

«Τον Μάριο Πράσινο» μου λέει ο κ. Στεφανίδης, «τον γνώρισα πριν από 40 περίπου χρόνια, όταν έπεσε στα χέρια μου το βιβλίο «L'instant fatal» (Η μοιραία στιγμή). Ήταν μία εικονογράφηση του μεσοπολέμου σε ένα κλασικό γαλλικό κείμενο, και αυτό που πάντα με συγκινούσε ήταν η σχέση εικόνας και κειμένου. Στην έκθεση αυτή έχουμε αυτό τον συνδυασμό βιβλίου, από το βιβλίο ξεκινάει η εικόνα, το οποίο γίνεται εικόνα και στο τέλος η εικόνα γίνεται αυτοτελές έργο, αυτή είναι η διαλεκτική της έκθεσης. Ο Μάριος Πράσινος μου εξηγεί ο κ. Στεφανίδης σε όλη του τη διαδρομή έχει αυτή τη μαγική σχέση με την εικόνα που

Στην έκθεση αυτή έχουμε αυτό τον συνδυασμό βιβλίου, από το βιβλίο ξεκινάει η εικόνα και στο τέλος η εικόνα γίνεται αυτοτελές έργο, αυτή είναι η διαλεκτική της έκθεσης.

γίνεται κείμενο, και με το κείμενο που γίνεται εικόνα. Σε ερώτησή μου για το αν τον Πράσινο τον επηρέασε ο ξεριζωμός από τη γενέτειρά του, μετά τα γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής, μου λέει: «Προφανώς τον επηρέασε ο ξεριζωμός. Όλα του τα έργα έχουν έναν δραματικό χαρακτήρα, μία φόρμα εξπρεσιονιστική» και αυτό συμβαίνει καθ' όλη τη διάρκεια της καριέρας του... «Και όταν γυρίζει στην Ελλάδα έρχεται ως προσκυνητής. Στις Σπέτσες έμεινε για έξι μήνες μαζί με τον Καμύ και τον Καλλιμάνη. Λάτρευε τα πεύκα, τη σχέση θάλασσας και φυσικού τοπίου, καθώς και φως του Νότου». Παραμένει σταθερός σε όλη του την καλλιτεχνική πορεία στο πώς διαχειρίζεται τις γραμμές, τα χρώματα... ρωτώ τον κ. Στεφανίδη... «Οι ζωγράφοι, και ειδικά οι επιτυχημένοι ζωγράφοι, ξεχωρίζουν γιατί έχουν κατακτήσει μία πολύ προσωπική γραφή. Αυτή η γραφή εξελίσσεται φυσικά, αλλά είναι αναγνωρίσιμη. Ο Μάριος Πράσινος, όπως ο Μιρό ή Ρουπέλ, ζωγράφοι που έχουν αυτόν τον αυτοματισμό στη γραφή και κάνουν

Ο επιμελητής της έκθεσης Μάνος Στεφανίδης και ο συλλέκτης Γιώργος Κωστόπουλος στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή στη Λευκωσία, κατά τη διάρκεια σπορίματος της έκθεσης.

Το πορτρέτο του πατέρα του Λύσανδρου Πράσινου. Λάδι σε ξύλο.

Το έργο του Μάριου Πράσινου «Soleil - Agathe». Lavis (gouache) 50 x 65 cm.

αυτό που ονομάζεται λυρική αφαιρεση, είναι αναγνωρίσιμος από τα πρώτα του έργα ως τα τελευταία. Έχει πολύ ενδιαφέρον ότι ζει στο Παρίσι, ζει την επανάσταση του σουρεαλισμού, αλλά ζει και τον Μάη του '68».

Η ελληνικότητα

Έχοντας στο μυαλό μου τη φέρουσα ιδιότητα, as μου επιτραπεί η λέξη, του Έλληνα της διασποράς, και βλέποντας τα έργα της έκθεσης, αναρωτιέμαι αν αυτή η ελληνικότητα βγαίνει με κάποιον τρόπο εξωστρεφής στον Μάριο Πράσινο, και ο κ. Στεφανίδης παράγεται από Ελλαδίτη καλλιτέχνη, είτε από Κύπριο, είτε από Έλληνα της διασποράς, ακόμα και από ανθρώπους που είναι πρώτη και δεύτερη γενιά εκτός Ελλάδας, έχει έναν ταυτοτικό χαρακτήρα, υπερασπίζεται μία ταυτότητα ή μία ιδιαιτερότητα;

Όταν λέμε ελληνικότητα εξαντλείται αυτή η συνταρακτική έννοια απλώς σε ένα φορκλόρ; Κατά την άποψή μου όχι. Και οι μεγάλοι εκφραστές της Ελληνικότητας είναι άνθρωποι που είχαν βαθιά επίγνωση του κοινού μας ευρωπαϊκού πολιτισμού, από τον Σαίξπηρ μέχρι τον Μόραλη, από τον Τσαρούχη μέχρι τον Ελύτη, και από τον Σκαλκώτα μέχρι τον Θεοδωράκη και τον Χατζιδάκι, άρα λοιπόν όταν μιλάμε για ελληνικό-

«Ξεκίνησα πριν από τρεις δεκαετίες, με ένα βιβλίο, το «Η μοιραία στιγμή» που για εμένα ήταν μία καλή στιγμή. Έκτοτε λοιπόν ξεκίνησα να μαζεύω όλες αυτές τις σπάνιες εκδόσεις, τα χαρακτηριστικά του».

τητα δεν εννοούμε κάτι το οποίο εξαντλείται σε κάποιους τύπους ή κάποια σύμβολα, αλλά εννοούμε τη μεταφυσική του φωτός για να χρησιμοποιήσω μία έκφραση των νηπτικών πατέρων ή του Στέλιου Ράμφου, ταυτίζεται με το πλανητικό παιχνίδι, μια έκφραση του μαρξιστή Κώστα Αξελού, ταυτίζεται με την ενσυνείδηση της ιστορίας, του Κορνήλιου Καστοριάδη. Η ελληνικότητα του Μάριου Πράσινου έχει να κάνει με την εμμονική επιστροφή του κλασικού σε όλο τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, από την Αναγέννηση και το Μπαρόκ έως την κλασική περίοδο του Στραβίνσκι και του Πικάσο, εκεί διαπιστώνω μία ελληνικότητα, η οποία σας διαβεβαιώνω πως είναι μία ελληνικότητα και διαχρονική και συγχρόνως αφανγκαρντιστική». Όπως μου λέει ο κ. Στεφανίδης ο Μάριος Πράσινος πήγαινε τακτικά στην Ελλάδα, έκανε εκθέσεις, και γενικώς εξέφραζε τη συγκίνησή του για τον τόπο καταγωγής του, με κάθε τρόπο και παράλληλα παρέμενε κοσμοπολίτης, ήταν ένας χορτασμένος

καλλιτέχνης. «Με ενδιαφέρει αυτή η ελληνικότητα που συγχρόνως μπορεί να γίνει διεθνής υπόθεση».

Ο συλλέκτης

Η συλλογή του Γιώργου Κωστόπουλου ξεκίνησε όπως μου λέει ο ίδιος, από τους χάρτες, εκατοντάδες χάρτες. «Στη συλλογή μου υπάρχουν οι πρώτοι χάρτες όπου αποδόθηκε ο ελληνικός χώρος. Υπάρχουν επίσης σπάνιες εκδόσεις που έχουν να κάνουν με την Ελλάδα, αλλά και την ιδιαίτερή μου πατρίδα, την Κουρουνίου στην Καρύταινα». Έπειτα ο κ. Κωστόπουλος ξεκίνησε το δικό του ταξίδι στην Τέχνη. Τον ρωτώ για τον Μάριο Πράσινο και τι ήταν αυτό που του έκανε εντύπωση σε αυτόν τον καλλιτέχνη: «Στον Μάριο Πράσινο μου έκαναν εντύπωση τα πάντα. Ξεκίνησα πριν από τρεις δεκαετίες, με ένα βιβλίο, το «Η μοιραία στιγμή» που για εμένα ήταν μία καλή στιγμή. Έκτοτε λοιπόν ξεκίνησα να μαζεύω όλες αυτές τις σπάνιες εκδόσεις, τα χαρακτηριστικά του και όσο τον έβλεπα όλο και κάτι έβρισκα... και ακόμα συνεχίζω να βρίσκω» και προσθέτει «Θέλω να αναδειχθεί και να ακουστεί ο Πράσινος, γιατί ενώ είναι γνωστός σε ολόκληρο τον κόσμο, έργα του υπάρχουν σε πάρα πολλά μουσεία στον ελληνικό χώρο είναι άγνωστος σχεδόν».

Αγαπημένοι καλλιτέχνες του Γιώργου Κωστόπουλου είναι ο Περικλής Γουλάκος, ο Σαράντης Καραβούζης, αλλά και οι νεότεροι, όπως ο Κυριάκος Μορταράκος, ο Αχιλλέας Χρηστίδης, ο Γιάννης Αδαμάκης. «Στη συλλογή μου φυσικά υπάρχουν και έργα Κυπριών δημιουργών, όπως του Χαμηλή, του Τηλέμαχου Κάνθου, του Στέλιου Βότση». Τι σημαίνει να είναι ελληνικό συλλέκτης, ρωτώ τον κ. Κωστόπουλο: «Το να είναι κάποιος συλλέκτης είναι πάθος, είναι τρόπος ζωής, είναι ένα περίεργο πράγμα. Ήταν μεγάλη μου χαρά να έρθω στην Κύπρο και να παρουσιαστεί στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή το χαρακτηριστικό έργο του Μάριου Πράσινου, αλλά και τα βιβλία των παγκοσμίου φήμης μεγάλων λογοτεχνών που χάραξε, Πόε, Ρεμπώ και άλλων» μου απαντά, καθώς επιβλέπει τα έργα που στήνονται στο Μουσείο, με μια ματιά φροντιστική, άλλωστε τα έργα της συλλογής του είναι κάτι περισσότερο από αντικείμενα αξίας για τον κ. Κωστόπουλο.

Πληροφορίες: «Ο Μάριος Πράσινος και οι Εικόνες του Βυθού». Έκθεση Χαρακτικής στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή στη Λευκωσία. Διάρκεια Έκθεσης: 15 Απριλίου - 28 Δεκεμβρίου. Επικοινωνία: 22496930, www.printmaking.cy **Την έκθεση** συνοδεύει πλούσιος κατάλογος με το συνολικό έργο της συλλογής του Γιώργου Κωστόπουλου που σχεδιάστηκε και εκτυπώθηκε ειδικά για την έκθεση στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή.

Διαβαίνοντας το κατώφλι του Φρόιντ

Ο πολιτισμός ως ένας άλλος τρόπος του σχετίζεσθαι με τον εαυτό μας

ΣΤΕΛΙΟΣ ΡΑΜΦΟΣ
Ψυχή παντού
Πέντε ομιλίες για τον Φρόυδ
εκδ. Αρμός, 2023, σελ. 175

της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Τον Νοέμβριο - Δεκέμβριο του 2022, στο πατάρι του Αρμιού και σε περιορισμένο ακροατήριο, ο Στέλιος Ράμφος μίλησε πέντε φορές για τον Φρόυδ (όπως ο ίδιος τον αποκαλεί), προσεγγίζοντας τον δύσκολο κόσμο της ψυχανάλυσης, τον γεννητόρα της, τις φωτεινές και σκοτεινές πτυχές που η διαδικασία αυτή μπορεί να φιλιάσει για τον καθένα μας, όταν αποφασίσει να την προσεγγίσει είτε θεωρητικά, διαβάζοντας γι' αυτήν, είτε στην πράξη ως υποκείμενο ψυχανάλυσης.

Κι ενώ εκ προοιμίου η προσέγγιση της ψυχανάλυσης, του περιπετειώδους για την ψυχή κόσμου της, αλλά και του προκλητικού για τον νου λόγου του συγγραφέα φιλοσόφου, δημιουργεί μια ανασφάλεια ως προς τη δυνατότητα προσέγγισης νοημάτων και εμπειριών δυσερμηνεύτων και κάποτε χαοτικών, σε αυτό το βιβλίο όλα ρέουν κάπως ήσυχα, καθισχυ-

στικά, με ταπεινότητα και επιγνώση, μια αληθινή πορεία προς το όλον του ανθρώπου όπως το επιδιώκει η φροϊδική ηθική. Η ηθική που διακρίνεται από την ηθικολογία, που στέκει εναντίον της, που αντιπαλεύει την υποκριτική ηθική του κρυψιματός, την κατά Φρόιντ απώθηση, που στρεβλώνει και δημιουργεί ενόχους, αλλοίωση και εντέλει νευρώσεις.

Τα ένστικτα

Αν στη σημερινή, τεχνοκρατούμενη εποχή, που τα ένστικτα εκβαρβαρίζουν το είναι και ο ναρκισσισμός επελαύνει, με την εικόνα και μόνον να λογίζεται ως επιτυχημένη και άξια αντιγραφής στάση ζωής, υπάρχει ένα ανάχωμα, ένα ικανό αντίδοτο, αυτό δεν μπορεί να είναι άλλο από την προσπάθεια ισορροπίας μέσα από την αυτογνωσία και την εντατική εσωτερική λειτουργία. Η ισορροπία επιτυγχάνεται όταν η αίσθηση που έχει ο καθένας μας για τον εαυτό του και τους άλλους, φωτισμένη υπό τη νέα γωνία της ψυχανάλυσης, μεταλλάσσεται στην πραγματική εικόνα που αποκτά ο ίδιος και οι άλλοι όταν το φαίνεσθαι μεταβάλλεται σε είναι. Και στο σημείο αυτό εισάγεται το ασυνείδητο

Το Μνημείο Φρόιντ στην Πράγα. Ο Στέλιος Ράμφος καθοδηγεί τον αναγνώστη στον κόσμο της ψυχανάλυσης.

Μια αληθινή πορεία προς το όλον του ανθρώπου όπως το επιδιώκει η φροϊδική ηθική.

ως μια ανεξάντλητη πηγή ενορμήσεων, το οποίο αντιπαλεύει τα δύο μείζονα του βίου: τον έρωτα και τον θάνατο. Τον έρωτα ως σύνθεση, ένωση, σύνδεση, ενστικτώδη σεξουαλικότητα και τον θάνατο ως καταστροφικότητα, αποσύνθεση, αποσύνθεση.

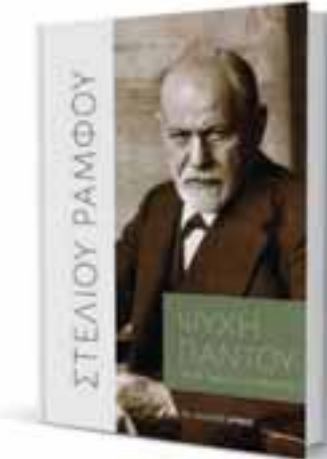
Ο συγγραφέας επιλέγει βιβλία του Φρόιντ για να μας τον γνωρίσει, μα και να μας γνωρίσει την ψυχανάλυση στην πράξη. Η παι-

δική σεξουαλικότητα, με τον μικρό Χανς, τον πρώτο ανήλικο που μπήκε στη διαδικασία της ψυχανάλυσης, ο ψυχαναγκαστικός άνθρωπος των ποντικών, ο Ρώσος πρίγκιπας Σεργκέι Πανκένγιεφ με τα παραλυτικά, ψυχογενή προφανώς, συμπτώματα, αποτελούν πρόσωπα του φροϊδικού επιστημονικού σύμπαντος. Αναδεικνύεται η ανάγκη συσχέτισης του προσώπου με τον εαυτό του και τους άλλους, μέσω του νοήματος και όχι μέσω της προσποίησης, η διάκριση των πρωτόγονων αισθημάτων, η συλλογικότητα και η κοινωνία ως ο δρόμος προς τον πολιτισμό. Κι εκεί συντελείται η πιο ουσιαστική προσέγγιση. Με το βιβλίο «Τοτέμ και ταμπού» ο Φρόιντ και ο Ράμφος

μάς δείχνουν τον δρόμο προς τον πολιτισμό, όταν το κτηνώδες και πρωτόγονο θεοποιεί και αποδέχεται το απρόσιτο τοτέμ και απαγορεύει, δημιουργώντας ταμπού. Ο συγγραφέας προτείνει ως πολιτισμό έναν άλλο τρόπο του σχετίζεσθαι με τον εαυτό μας και τους άλλους, παρακάμπτοντας την απλή λειτουργική σχέση και φωτίζοντας τον λόγο, όχι ως κώδικα επικοινωνίας, αλλά ως την πιο καλά φυλαγμένη, ίσως και κρυμμένη στο βάθος ουσία μας, ως το στοιχείο που διορίζει τα όντα στο είναι τους. Εν αρχή ην ο λόγος, κατά μία έννοια.

Ο χρόνος

Η πλέον καίρια προσέγγιση του συγγραφέα αφορά τον χρό-

Το βιβλίο με τις ομιλίες του Στέλιου Ράμφου για το ταξίδι του Σίγκμουντ Φρόιντ στον λαβύρινθο της ανθρώπινης ψυχής.

νο. Η ψυχανάλυση ως θεραπεία, έρευνα, θεωρία εισάγει τον καινούργιο χρόνο, τον χρόνο του ασυνείδητου. Ο καθημερινός χρόνος που ορίζεται από την κίνηση ως σημείο αναφοράς παραμένει πάντα πεπερασμένος. Ο άχρονος χρόνος της ψυχανάλυσης επιδιώκει τον χρόνο της αιωνιότητας, το σημείο που συναντάται το συνείδητο και το ασυνείδητο, το οποίο παραμένει πάντα αχρονικό. Το βιβλίο είναι μια προτροπή στην αυτογνωσία, μια πρόσκληση στην αυτοκατανόηση.

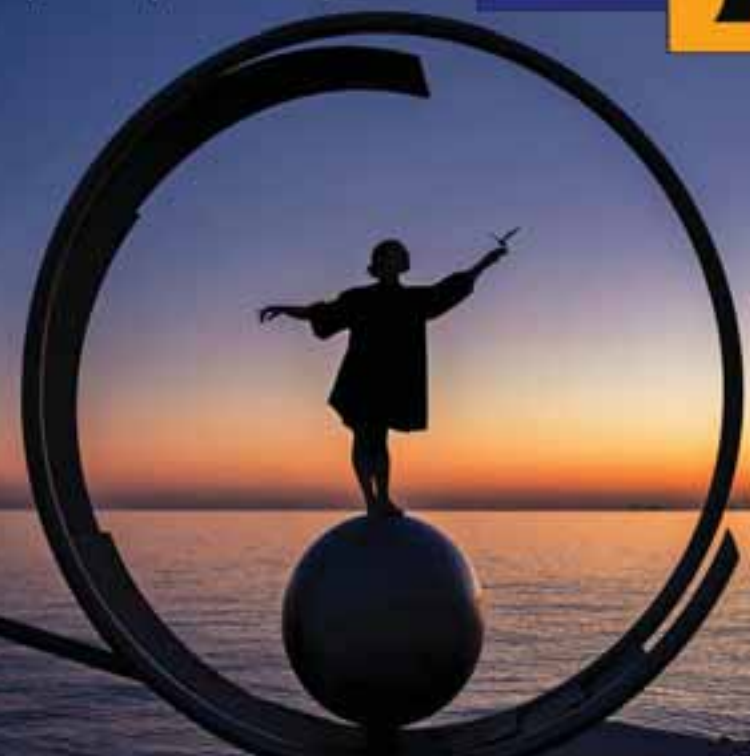
Να καταλάβουμε τον εαυτό μας ως ουσία και νόημα, να ορίσουμε τη στιγμή ως το ανεπανάληπτο χρονικό σημείο του ενεστώτα, του τώρα, που δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί η βούληση χωρίς περιθώρια αναβολής αλλά με ρωμαλέα αποφασιστικότητα. Κι έτσι ο χρόνος μέσω της ψυχανάλυσης γίνεται ξανακερδισμένος χρόνος ζωής, όντως βιωτός. Κάποτε τα όνειρα, με απλοϊκό τρόπο ιδωμένα, προαναγγέλλουν τα μελλούμενα. Για τον Φρόιντ περιέχουν την αλήθεια μας. Ο Ράμφος μάς την κάνει οικεία και προσπελάσιμη.

Για τον άνθρωπο και τον γοητισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Ακούς ό,τι αγαπάς όλες τις ώρες

ΤΑΣΙΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΣ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

6-10 ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 12.9%

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

21-24 ΠΡΩΤΗ ΒΡΑΔΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 15.2%

ΣΥΛΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

9-12 ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

ME 13.4%

@lovetfmcypus

Οι πιθήκοι στην Εποχή του Χαλκού

Τα πρωτεύοντα αρχίζουν να διαβάζουν και οι άνθρωποι... δεν μιλούν

Το βασίλειο του πλανήτη των πιθήκων ★★½
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2024), 145'
Σκηνοθεσία: Γουές Μπολ
Ερμηνείες: Οουεν Τίγκ, Φρέια Αλαν, Κέβιν Ντουράντ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Η επιτυχημένη κινηματογραφική ογάκα του «Πλανήτη των πιθήκων» συνεχίζεται με ένα ακόμη σίκουελ και καινούργιους πρωταγωνιστές. Η βασιλεία του Σίζαρ έχει περάσει πλέον στη σφαιρα του θρύλου, όμως, οι πιθήκοι συνεχίζουν να αποτελούν το κυρίαρχο είδος, με τους ανθρώπους να έχουν καταλήξει να ζουν κρυμμένοι και ανίσχυροι. Επειτα από μια αιφνιδιαστική επίθεση στο χωριό του, ένας νεαρός πιθήκος ξεκινά ένα γεμάτο κινδύνους ταξίδι προκειμένου να βρει τους αιχμάλωτους πλέον αγαπημένους του. Στη διαδρομή θα συναντήσει μια νεαρή κοπέλα (την υποδύεται η Φρέια Αλαν του «The Witcher») και μαζί θα αντιμετωπίσουν μια καινούργια τυραννική εξουσία που αναδύεται.

Τα πλούσια ειδικά εφέ και η δημιουργική φαντασία ζωντανεύουν έναν κόσμο στον οποίο ο σύγχρονος μας ανθρώπινος πολιτισμός έχει περίπου... αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Τα σχήματα των παλιών ουρανοξυστών, οι γέφυρες, τα τούνελ, οι κεραίες και τα υπόλοιπα ανθρώπινα έργα μόλις που διακρίνονται κάτω από την οργιώδη βλάστηση, η οποία συνεχίζει απρόσκοπτη το έργο της. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον θριαμβεύουν οι ευφείς πιθήκοι, εξημερώνοντας ζωάκια, χρησιμοποιώντας όπλα, ακόμη και διαβάζοντας(!) παλιά βιβλία ταυτόχρονα, οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν πλέον χάσει ακόμη και την ικανότητα της ομιλίας.

«Αν στις τρεις τελευταίες οι πιθήκοι ζούσαν την παλαιολιθική

εποχή τους, τώρα μπαίνουν στην Εποχή του Χαλκού. Αρχίζουν να σχηματίζονται κουλτούρες από διαφορετικές φατρίες.

Βλέπουμε τι έχει συμβεί στον κόσμο που έμεινε πίσω, τι έχει καταστραφεί κατά την απουσία των ανθρώπων», σημειώνει χαρακτηριστικά ο σκηνοθέτης Γουές Μπολ, τοποθετώντας την ταινία του στο σύμπαν του franchise που παρέλαβε από τους δημιουργούς των προηγούμενων κε-

Ο πολιτισμός των ανθρώπων μόλις που διακρίνεται κάτω από την οργιώδη βλάστηση, ενώ οι πιθήκοι σχηματίζουν κοινωνίες, κουλτούρες και φατρίες.

φαλαίων, Ματ Ριβς και Ρούπερτ Γουάιτ.

Η ταινία παίρνει τον χρόνο της (διαρκεί συνολικά δυόμισι ώρες) ώστε να τα παρουσιάσει όλα αυτά, καθώς οι νεαροί πρωταγωνιστές κάνουν το κλασικό ταξίδι ενηλικίωσης που θα αναδιομορφώσει τις πεποιθήσεις τους για τον κόσμο. Σε γενικές γραμμές, οι εκπλήξεις εδώ δεν είναι πάρα πολλές, παρόλο που το φιλμ διαθέτει και δεύτερο επίπεδο – έστω σχηματικό– λειτουργώντας ως παραβολή γύρω από τον σύγχρονο φονταμενταλισμό σε αντίθεση με το αληθινό νόημα μιας θρησκείας αγάπης, όπως π.χ. ο χριστιανισμός.

Σε κάθε περίπτωση, όλα αυτά μπαίνουν στην άκρη, καθώς οδεύουμε στο γεμάτο δράση φινάλε, όπου η αποφασιστική αντιμετώπιση των πιθήκων, με ολίγον από ανθρώπους, χαρίζει πλούσιο θέμα.

Οι μεγάλοι όγκοι στον ορίζοντα του νεαρού έφιππου πιθήκου δεν είναι Μετέωρα, αλλά ουρανοξύστες, έργα των ανθρώπων, ενός είδους που παρήκμασε.

HOME CINEMA

Το τρένο των εκτελεστών κι ένα... τζίνι

Ο Μπραντ Πιτ είναι επαγγελματίας δολοφόνος σε ένα γρήγορο τρένο. Αλλά δεν είναι ο μόνος...

Ο Ιντρις Ελμπα είναι τζίνι. Κι έχει ιστορίες τριών χιλιάδων χρόνων να διηγηθεί.

Bullet Train ★★★
ΔΡΑΣΗΣ (2022)
Σκηνοθεσία: Ντέιβιντ Λιτς
Ερμηνείες: Μπραντ Πιτ, Τζόι Κινγκ

Μία από τις πιο πρόσφατες κωμωδίες δράσης με πρωταγωνιστή τον Μπραντ Πιτ κυκλοφορεί εδώ και λίγο καιρό στην πλατφόρμα του Netflix. Ο απόλυτος κολιγουντιανός star υποδύεται εδώ έναν επαγγελματία εκτελεστή, ο οποίος επιβιβάζεται σε μια γιαπωνέζικη υπερταχεία, αποφασισμένος να ξερρίξει την πρόσφατη κακοτυχία του και να φέρει εις πέρας μια φαινομενικά εύκολη αποστολή. Πολύ γρήγορα, ωστόσο, τα πράγματα περιπλέκονται, καθώς στο συγκεκριμένο δρομολόγιο επιβαίνουν αρκετοί ικανότατοι δολοφόνοι από όλη την υφήλιο, καθένας με τη δική του «ατζέντα».

Με αισθητικά που αποθεώνει την ιαπωνική ποπ κουλτούρα και γρήγορους ρυθμούς στο μοντάζ, το φιλμ του Λιτς είναι σε γενικές γραμμές διασκεδαστικό και... αυτό αρκεί. Στην εξέλιξη του υπάρχουν, βέβαια, μυστικά που αποκαλύπτονται, αναπάντε-

κες ανατροπές και μερικά επεξηγηματικά φλας μπακ, ωστόσο, η ίδια η πλοκή είναι στην πραγματικότητα υποτυπώδης, ώστε να στηρίξει απλώς τις σκηνές δράσης. Αυτές είναι στην πλειονότητά τους καλοστημένες, με τον Πιτ να κινείται άνετα μεταξύ κλωτσοπατινάδας και κουλ ατάκας, υποστηρίζοντας και από αρκετούς ακόμη χαρακτήρες. Ανάμεσά τους κάνουν «περάσματα» και άλλοι αστέρες, όπως ο Τσάνινγκ Τέιτουμε και η Σάντρα Μπούλοκ.

Τρεις χιλιάδες χρόνια προσημνίας ★★★
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2022)
Σκηνοθεσία: Τζορτζ Μίλερ
Ερμηνείες: Τιλντα Σουίντον, Ιντρις Ελμπα

Από την πλατφόρμα του Cινοβο επιλέγουμε το πιο πρόσφατο φιλμ του Τζορτζ Μίλερ, ο οποίος μας στέλνει στον κόσμο του παραμυθιού με μια ευφάνταστη αφήγηση, εμπνευσμένη από τις «Χίλιες και μία νύχτες». Πρωταγωνίστρια εδώ είναι η δρ Αλ-

θεια Μπίνι (Τιλντα Σουίντον), μια μοναχική Βρετανίδα ακαδημαϊκός, ειδικευμένη στην Ιστορία και στους μύθους, η οποία βρίσκεται στην Κωνσταντινούπολη για ένα συνέδριο. Εκεί εντελώς αναπάντεχα θα συναντήσει ένα... τζίνι (Ιντρις Ελμπα), το οποίο θα της προσφέρει τις κλασικές τρεις ευχές με αντάλλαγμα την ελευθερία του. Η καχύποπτη επιστήμονας, ωστόσο, δεν πείθεται και τότε εκείνο αρχίζει να αφηγείται τις περιπέτειες χιλιετιών που το οδήγησαν μέχρι το δωμάτιο του ξενοδοχείου της.

Ο Μίλερ γοπετεύεται από τα ανατολίτικα παραμύθια και βρίσκει τρόπο να τα ζωντανέψει για τον σύγχρονο θεατή, με μια αρκετά εντυπωσιακή –αλλά όχι πελώρια– παραγωγή, η οποία μας ταξιδεύει πίσω στον χρόνο, στις εποχές όπου μύθος και πραγματικότητα μπλέκονται, με «καύσιμο» την ακαλίωτη φαντασία του ανθρώπου. Οδηγός της αφήγησης είναι το τζίνι του Ιντρις Ελμπα, το οποίο μάλιστα αποδεικνύεται πολύ πιο ευαίσθητο και ρομαντικό από όσο έχουμε συνήθεισε σε ανάλογες ιστορίες.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Μπτρόπουλος, Οικονόμου και Μάλερ από τη Συμφωνική της ΕΡΤ

Με την «Ταφή» του Δημήτρη Μπτρόπουλου ξεκίνησε την 1η Απριλίου η συναυλία της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης». Το συμφωνικό αυτό έργο, που ο Μπτρόπουλος ολοκλήρωσε το 1915 στα 19 του χρόνια, μαθητής του Ωδείου Αθηνών ακόμη, διηύθυνε ο Μιχάλης Οικονόμου.

Γραμμένο στον απόηχο του ευσεβισμού, ο οποίος ήταν κυρίαρχος στην Ευρώπη από τα τέλη του 19ου αιώνα, το έργο είναι –κατά τον συνθέτη– ένας θρήνος «για Κείνον που υπέφερε για μας, για Κείνον που όλοι πρέπει να αγαπούν και να λατρεύουν» και βασίζεται σε δύο εδάφια από το τρίτο μέρος («Ο Εσταυρωμένος») του δεύτερου βιβλίου του ημιτελούς ποιήματος «Το τέλος του Σατανά» του Βίκτωρος Ουγκώ. Όπως σημείωνε ο πρόσφατα εκλιπών μουσικολόγος Χάρης Ξανθουδάκης, «η «Ταφή» ακολουθεί πιστά το πρότυπο της «σοκολικής φούγκας», όπως περιγράφεται στο γαλλικό εγχειρίδιο του Ζεντάλ, την ωδειακή αυτή «βίβλο» των μαθητών της φούγκας στη με-

σοπολεμική και μεταπολεμική Ελλάδα [...] Επίτευγμα αποτελεί το γεγονός ότι ο νεαρός Μπτρόπουλος κατορθώνει να εμψυχώσει μουσικά μια τόσο άκαμπτη και πολύπλοκη μορφή και να δημιουργήσει μουσική συγκίνηση». Ο Μιχάλης Οικονόμου και η Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ πέτυχαν να μεταδώσουν αυτή τη μουσική συγκίνηση μέσα από την επιτυχημένη κλιμάκωση και αποφόρτιση της μουσικής, διατηρώντας παράλληλα τη

Αρχιμουσικός και ορχήστρα πέτυχαν να μεταδώσουν τη μουσική συγκίνηση της «Ταφής» του Μπτρόπουλου.

διαύγεια του ήχου της επιβλητικής ενορχήστρωσης, ακόμη και στην κορύφωση του έργου.

Ακολούθησε η καντάτα «Η επιστροφή του Οδυσσέα», έργο που ο Μιχάλης Οικονόμου, με την ιδιότητα του συνθέτη,

Χάρη στον Οικονόμου μπορούσε κανείς να παρακολουθήσει με σαφήνεια τη δραματουργία της 4ης Συμφωνίας του Μάλερ.

ολοκλήρωσε το 2006. Γραμμένο για βαθύφωνο, ψιφώνο, χορωδία, ορχήστρα και πνευματικά εφέ, έρχεται ως συνέχεια ανάλογων έργων όπως ο «Επιζών από τη Βαρσοβία» του Σένμπεργκ (1947) ή τα «Κατά Λουκάν Πά-

θη» (1966) του Πεντερέτσκι. Η ανδρική φωνή κινείται ανάμεσα στην απαγγελία και το τραγούδι και η ορχήστρα υπογραμμίζει τα πάθη και την αγωνία του κεντρικού χαρακτήρα με ανάλογο εξπρεσιονιστικό τρόπο μέχρι

την τελική λύτρωση, την οποία προσφέρει η διαυγής φωνή μιας ψιφώνου. Σολίστ ήταν ο βαθύφωνος Τάσος Αποστόλου και η ψιφώνος Αννυ Φασσέα, ενώ συμμετείχε πλειάδα χορωδιών (ΕΜΠ, Παντείου, Ορφείου ωδει-

ου, Περιφέρειας Αττικής, Filii notas, Chorus Vivendi).

Στο δεύτερο μέρος της βραδιάς ακολούθησε η Τέταρτη Συμφωνία του Μάλερ. Πρόκειται για έργο που ο Οικονόμου γνωρίζει καλά και έχει αποδώσει επίσης στο παρελθόν με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών (2016) όσο και με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης (2021). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η μουσική του διεύθυνσε έδωσε παλμό στη μουσική και μέσα από τις πυκνώσεις και αραιώσεις ταχυτήτων και δυναμικής αναπλήρωσε το έλλειμμα ποιότητας ήχου των εγχόρδων, ιδιαίτερα εμφανές στο υπέροχο αργό τρίτο μέρος της Συμφωνίας. Παραβλέποντας θέματα αισθητικής του ήχου, ο ακροατής μπορούσε παρ' όλα αυτά να παρακολουθήσει τη δραματουργία της μουσικής, δηλαδή όσα απασχολούσαν τον συνθέτη και όσα εξέφραζε μέσα από τη μουσική. Ο Οικονόμου είχε με το μέρος του τα πολύ καλά ζύλινα πνευστά της ορχήστρας. Θετική ήταν επίσης η συμβολή της ψιφώνου Αννυ Φασσέα στο τελευταίο μέρος του έργου.

Νέες παραστάσεις, νέοι δημιουργοί

Δύο συγγραφείς, η Αργυρώ Βώβου και η Παρασκευή Ανεβλαβή, μιλούν στην «Κ» περιμένοντας τις πρεμιέρες των έργων τους

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Μάιος, ο μήνας των νέων δυνάμεων στο θέατρο. Η μικρή σεζόν ανάμεσα στον χειμώνα και το καλοκαίρι δίνει χώρο στους νέους δημιουργούς, ηθοποιούς και σκηνοθέτες και επιπλέον χρόνο σε παραστάσεις που συνεχίζουν ή μετακινούνται σε άλλες σκηνές. Δίνει επίσης βήμα σε νέους συγγραφείς να δοκιμαστούν και στο κοινό την ευκαιρία να παρακολουθήσει δείγματα της σύγχρονης ελληνικής δραματουργίας.

Στο θέατρο «Πορεία» ανεβαίνει σήμερα το έργο «Τι θα πει η μάνα σου όταν δει το πτώμα σου», της Αργυρώς Βώβου, και αύριο στο «Θέατρο Νους» το «Ένα μηδέν τέσσερα» της Παρασκευής Ανεβλαβή. Σουρεαλιστικό έργο με κωμικά στοιχεία και ένα γκραν γκινιόλ «πτώμα» το πρώτο, με πολλά αστυνομικά στοιχεία και γραφή θρίλερ το δεύτερο, μας δίνουν την ευκαιρία να γνωρίσουμε τις δημιουργούς τους. Δύο κορίτσια που ζουν η μία στον Ωρωπό και η άλλη στη Νάξο, βιοπορίζονται διαφορετικά, αλλά ονειρεύονται το θέατρο.

Το πτώμα

Η υπόθεση της ιστορίας «Τι θα πει η μάνα σου όταν δει το πτώμα σου» αναφέρεται σε μια απεργία του Θανάτου. Φανταστείτε: η ανθρωπότητα έχει γεμίσει ανθρώπους που θα έπρεπε να έχουν πεθάνει, αλλά περιφέρονται ο καθένας με τις πλεγές και τις αρρώστιες του. «Όσο οξύμωρο κι αν φαίνεται, το έργο έχει μαύρο χιούμορ», λέει η Αργυρώ Βώβου για το πρώτο της έργο, που σήμερα ανεβαίνει στο θέατρο «Πορεία» σε σκηνοθεσία της νεαρής σκηνοθέτριας Δέσποινας Ντορινάνας Ρεμεδιάκη.

Ηρωίδα της είναι η Σάνα, η οποία ψάχνει έναν τρόπο να πεθάνει παρότι γνωρίζει ότι είναι ανέμφικτο. Η απεργία δεν έχει λήξει. Τότε μαθαίνει για μια χωροχρονική πύλη. Θα μπει σ' αυτή την τρύπα για να αποτρέψει τη σύλληψή της και να εκμηδενίσει την ύπαρξή της ή θα την προλάβει η λήξη της απεργίας;

Το έργο γράφτηκε την άνοιξη του 2022 όσο η συγγραφέας παρακολουθούσε τη σχολή πυροδοτήσας θεατρικής γραφής του «Πορεία». Επηρεάστηκε από τις εικόνες με τους χιλιάδες νεκρούς του κορωνοϊού, που θάβονταν σε ομαδικούς τάφους; «Δεν είχα στο μυαλό μου κάτι τέτοιο, δεν μου άρεσε να είμαι επίκαιρη. Βέβαια ήταν πολύ νωπό το τραύμα και ίσως ασυνείδητα να υπήρχαν στοιχεία συνδεδεμένα με εκείνη την περίοδο. Η ηρωίδα μου είναι ένα κορίτσι τού σήμερα, η οποία όλο τρέχει να προλάβει με αποτέλεσμα να μην καταφέρνει να ζήσει. Μοιάζει να ζει σε έναν κόσμο που διαμορφώθηκε από σφάλματα που έγιναν πριν γεννηθεί. Το έργο αντιπροσωπεύει δική μου άγχη και το συλλογικό τραύμα της γενιάς μου, με νέους που έχουν τις ίδιες ανησυχίες και ταυτίζονται με έναν άνθρωπο γεμάτο από αόρατες πλεγές. Ζουν σε μια λούπα», λέει στην «Κ» η Αργυρώ Βώβου.

Γεννήθηκε στη Νέα Κηφισιά, όπου έζησε μέχρι τα 12 της χρόνια και εν συνεχεία εγκαταστάθηκε με την οικογένειά της στον Ωρωπό. Σπούδασε στο τμήμα Θεατρολογίας στο ΕΚΠΑ και από παιδί έγραφε και κυρίως παρακολουθούσε θέατρο. «Ήξερα πάντα ότι δεν θέλω να γίνω ηθοποιός, αλλά κάτι που να συνδυάζει τη γραφή και το παραστατικό κομμάτι. Η συνύπαρξη θεατρικού κειμένου και σκηνοθεσίας, ο τρόπος που το ένα δίνει ζωή στο άλλο, μου άρεσε. Αποφοίτησα πάνω που ήρθε στη ζωή μας η πανδημία κι ενώ μέχρι τότε όλο έτρεχα να προλάβω και δεν είχα ποτέ χρόνο, ξαφνικά ο χρόνος σαν να

Πώς θα ήταν η κοινωνία εάν ο Χάρος κατέβαινε σε... απεργία διαρκείας; Εάν δεν έβγαине παγανά, όπως λέει το τραγούδι. Το σουρεαλιστικό με κωμικά στοιχεία έργο «Τι θα πει η μάνα σου όταν δει το πτώμα σου», της Αργυρώς Βώβου, ανεβαίνει σήμερα στο θέατρο «Πορεία».

«Μου αρέσει ο παλιός κινηματογράφος και σίγουρα δεν αντέχω τα θρίλερ», λέει η Παρασκευή Ανεβλαβή, παρότι τα περισσότερα θεατρικά της κείμενα είναι θρίλερ.

σταμάτησε. Στη σχολή του θεάτρου «Πορεία» βρήκα το σπίτι μου, ένα γόνιμο μέρος που μπορούσα να εκφραστώ όπως ήθελα, με καθηγητές μου τους Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη, Θανάση Τριαντιδίου, Μάνο Κουνουγάκη, Ανθή Τζιρούκη».

Της αρέσουν οι χαρακτήρες που είναι αδικημένοι, που φαίνονται αντιπαθείς, ενοχλητικοί ή που κάποιος υποτιμά την παρουσία τους. Την εφηβεία της τάραιξε η «Κυρία Μαργαρίτα» του Ρομπέρτο Ατάντε, που βρήκε στη σχολική βιβλιοθήκη και «ξύπνησε ένα κομμάτι του εαυτού μου. Συχνά το τελικό αποτέλεσμα δεν έχει καμιά σχέση με την αρχική σκέψη. Καλύτερα ένα αινιγματικό τέλος, παρά να δώσω κάτι γρήγορο και να

μείνει μέσα μου ανολοκλήρωτο». Ο πατέρας μηχανικός αεροσκαφών και η μητέρα της ιδιωτική υπάλληλος, δεν είχαν επαφή με την τέχνη. Ομως, στο σπίτι της Νέας Κηφισιάς υπήρχε ένα δωμάτιο που ανήκε στον παππού της, ο οποίος έφυγε από τη ζωή λίγους μήνες πριν γεννηθεί η Αργυρώ. «Ήταν γεμάτο με γραπτά του, που δεν είχε δείξει ποτέ σε κανέναν. Ο καλλιγραφικός επιμελημένος χαρακτήρας και η καθαρεύουσα δεν

«Η ηρωίδα μου είναι ένα κορίτσι που μοιάζει να ζει σε έναν κόσμο που διαμορφώθηκε από σφάλματα που έγιναν πριν γεννηθεί», λέει η Αργυρώ Βώβου.

μην επέτρεπαν όταν ήμουν παιδί να αποκρυπτογραφώ τα χειρόγραφα του, αλλά αργότερα διαπίστωσα ότι ήταν μικρές ιστορίες ή στιγμές από πράγματα που παρατηρούσε. Ίσως και η γιαγιά μου να αγνοούσε την ύπαρξή τους».

Σήμερα, στα 29 της, η Αργυρώ γνωρίζει ότι δύσκολα βιοπορίζεται κάποιος από τη συγγραφή και το θέατρο. Εργάζεται σε λογιστικό γραφείο, ζει στον Ωρωπό, σ' αυτή τη φάση της ζωής της δεν της

λείπει το κέντρο της Αθήνας που αγάπησε τα χρόνια του πανεπιστημίου, προτιμά την εξοχή.

104 μαχαιριές

Το «Ένα μηδέν τέσσερα» της Παρασκευής Ανεβλαβή, ένα έργο με πολλά στοιχεία αστυνομικού θρίλερ, που ξεκινάει αύριο στο «Θέατρο Νους» σε σκηνοθεσία Γιώργου Τριανταφύλλου, βασίζεται σε μια αληθινή ιστορία γυναικοκτονίας που έγινε το 1997 στη Λάρισα. «Όλο το έργο είναι μια ανάκριση για να βρεθεί ποιος τη σκότωσε. Εχω χρησιμοποιήσει στοιχεία της αληθινής ιστορίας, έχω παραποιήσει αρκετά για λόγους σεβασμού στη νεκρή και στους συγγενείς, αλλά και για να

Εκατόν τέσσερις μαχαιριές σε μια γυναίκα. Μια γυναικοκτονία για την οποία δεν τιμωρήθηκε ποτέ ο ένοχος. Δεν είναι προϊόν μυθοπλασίας, είναι πραγματικότητα. «Έχω παραποιήσει αρκετά για λόγους σεβασμού στη νεκρή», λέει η Παρασκευή Ανεβλαβή για το «Ένα μηδέν τέσσερα».

πλάσω όπως θα ήθελα τους χαρακτήρες».

Ήταν μια από τις ιστορίες που βρήκε πέρυσι κατά την προετοιμασία μιας παράστασης στο «ΤΖΕ-Νεράλε Acting Studio» του Μίχαλη Συριόπουλου. «Δύο υποθέσεις με είχαν συγκλονίσει: η ιστορία αποκεφαλισμού μιας γυναίκας στη Σαντορίνη και αυτή της Λάρισας με τις 104 μαχαιριές στην οποία στάθηκαν. Δύο φρικτά εγκλήματα. Διάλεξα την υπόθεση της Λάρισας γιατί σ' αυτή την περίπτωση δεν τιμωρήθηκε ποτέ ο ένοχος», όπως λέει στην «Κ».

Η 25χρονη Παρασκευή γράφει πολύ. Γεμάτο το συρτάρι της από έργα. «Θέλω να δώσω ζωή μέσα από τα δικά μου μάτια σε ό,τι μου τραβεί την περιέργεια. Ξεκίνησα στα 15 μου». Στην αρχή επικέντρωνε ένα μυθιστόρημα, έπειτα κάποιες νουβέλες και μια φίλη θεατρική συγγραφέας την παρότρυνε να δοκιμάσει θεατρικά κείμενα και να παρακολουθήσει τη Σχολή πυροδοτήσας θεατρικής γραφής του «Πορεία».

Ζει στη Νάξο σε ένα σπίτι ανάμεσα στα βουνά, μια όμορφη ζωή τύπου φάρμα, με ζώα και φύση. «Ο πατέρας ζωγραφίζει ερασιτεχνικά και επαγγελματικά ασχολείται με πέτρινες κατασκευές, η μητέρα επέλεξε να αφοσιωθεί στα παιδιά. Είμαι μοναχικός άνθρωπος όμως δεν ένιωσα ποτέ ή μοναξιά, γιατί είμαστε δεμένοι με τον αδερφό μου. Στο σχολείο ήμουν καλά, δεν είχα ιδιαίτερα πολλούς φίλους, δεν ήμουν ποτέ –ούτε και ήθελα να είμαι– δημοφιλές παιδί. Ακουγα «Νέο κύμα» και με κορόιδευαν. Τα καλοκαίρια βλέπαμε παραστάσεις ή συναυλίες με σχήματα που έρχονταν στο νησί ή βιντεοσκοπούμενα. Μου αρέσει ο παλιός κινηματογράφος, δεν μπορώ τις ταινίες επιστημονικής φαντασίας, σίγουρα δεν αντέχω τα θρίλερ».

Το παράδοξο είναι ότι τα περισσότερα θεατρικά της κείμενα είναι θρίλερ. Γελάει και εξηγεί ότι γράφει ρεαλιστικά – «δεν θέλω σιδηρόποτε επιτηδευμένο». Της αρέσει πολύ το θέατρο, ενημερώνεται και όταν πηγαίνει στην Αθήνα βλέπει κάθε βράδυ από μια παράσταση. Την ενδιαφέρει και η υποκριτική, αλλά «είμαι αγχώδης και το άγχος αποκαλύπτει στη σκηνή. Συνειδητοποιώ ότι μου αρέσει περισσότερο η πίσω πλευρά του θεάτρου. Προτιμώ την έκθεση μόνο σε τίτλο».

Περιμένει με ανυπομονησία να δει αύριο το πρώτο δικό της έργο στη σκηνή, αλλά εξηγεί ότι η κύρια δουλειά της είναι η αρχιτεκτονική διακόσμηση. «Και οι δυο δουλειές είναι δημιουργικές και χρειάζονται έμπνευση. Αν μου έρθει μια ιδέα για ένα σκηνικό ανέβασμα θα σηκωθώ στις τρεις το πρωί να σημειώσω διαλόγους και ατάκες ή αντίστοιχα να σημειώσω κάποιες αλλαγές στα έπιπλα ενός χώρου».

Όταν τελειώσει το κείμενο, βάζει κάποιον να το διαβάσει για να το ακούσει, συνήθως φίλους ηθοποιούς. «Μου αρέσουν κυρίως οι ανδρικοί ρόλοι και λιγότερο οι γυναικείοι. Ίσως γιατί θέλω να δω πώς θα αντιδρούσε ένας άνδρας στις καταστάσεις που γράφω. Γενικά μου αρέσουν οι αυθόρμητοι ρόλοι, όπως είναι στην παράσταση ο ρόλος του Παύλου, του αγαπημένου φίλου της νεκρής. Ίσως εξαιτίας της ωμότητας που εκφράζεται. Αυτός ο χαρακτήρας νομίζω ότι είναι κομμάτι του εαυτού μου».

Το έργο είναι χωρίς χρόνο και τόπο, θα μπορούσε να συμβεί οπουδήποτε. «Επίσης μπορεί κάποιος να ταυτιστεί με όλους τους ρόλους. Αλλάστε όλοι κρύβουμε μέσα μας και τον θύτη και το θύμα. Με επηρεάζει η καθημερινότητα, οι ιστορίες που ακούω –παλιές ή καινούργιες– και όταν νιώσω στο μυαλό μου ένα μικρό μπαμ καταλαβαίνω ότι πρέπει να ασχοληθώ μαζί τους».

Γαστρονόμος

ΛΑΪΤ

ΣΥΝΤΑΓΕΣ & ΙΔΕΕΣ

+
Η ΜΑΡΙΛΕΝΑ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
ΜΑΣ ΦΤΙΑΧΝΕΙ
ΛΑΪΤ ΣΥΝΤΑΓΕΣ
Ψάρια και μαλάκια,
λαζάνια με σπανάκι, βασιλικό
και παφίτικο τυρί,
ενώ για γλυκό ετοιμάζει
ένα σπιτικό ζελέ τριαντάφυλλο
με κυπριακό μαχαλεπί

ΚΥΡΙΑΚΗ
19/5

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ